

ש' הדי' יעקב בר' מאנים בראשון

בשיבת חכמי לובלין
פחתה שערים ויבא נגו צדיק שומר אמונים

ספ"א 10194

ידידיו אמונה

ויכוח מאמין וממאן

והוא בקורת הזמן (כל חיכה שאותיותיו גדולות בנימטריא כמי צבי ובנימטריא אמונה עם כמחזרת) מערכה מול מערכה, ויכוח מאמין וממאן ירדי מאמין אמונה ער בוא שמש דבריו, והוא כור להסיר המינים מהממאנים, ומקל חובלים לבנים כחשים בימים תהוה, ועשרה צבי הפארה לבנים נאמנים. ידיד גלילי הזהב לפאר הוד האמונה הפתורה, ולענוים יתן חן, ובלב חכמים יתן דעת להבין חכמת חכמים ובינת נבונים, וצדיק באמונתו יחיה, ביפי אמונת התחיה, ובצי אדיר יעבור במי ים התלמוד, ועוד ענינים שונים ועיר שם מאגדה והלכה קב ונקי:

כל אלה נעשתה ונקמצה בכף צבי ביר בן ציון יחיה סקא-סאן, בעל המחבר פאר הקטן ת אומי צבית על איוה ענינים ושלפולים בהלכה:

חלק ראשון

377

ווארשא

שנת תר"מ לפ"ק

СЕФЕРЪ ЮДОВЪ ЗМУНА
Сочиненіе Герша Слезъ.—Томъ 1-ый.
ВАРШАВА 1880 г.

מספר קודש גשמי

הנה קשה עי למלטל נפשי ולנוע אחרי הסכמות על ספרי זה, וכאשר נרפסו דברי הראשונים במחברתי תאומי צביה בירושלים בסוף מחברת של אבי יחי' הנקר' הציבי ציוני, ושם ניתן הסכמ' סגדולי ירושלים על מחברת אבי יחי' ועל דברי שם בחוברת הנל תאומי צביה, לכן אמרתי להעתיק דבריהם פה. והנה זה ידוע ופורסם גדול האיסור הסגת נבול רעהו ולרפוס הדברים בלי דעת בעלים גם מחוק הקיר"ה עגוש יענש האישי ההוא בעונש חמור, והשומע ישכון במח:

הסכמות הרכנים הגאונים ראשי אלפי ישראל ה"ה הרב הגאון סבא קרישא חכם לבב ראשון לציון מוה"ר אברהם אשכנזי הי"ו והרב הגאון הנרצל המפורסם שלשלת היוחסין מוה"ר מאיר אייערבאך נ"י ראב"ד דק"ק אשכנזים פעה"ק ת"ז בב"א בעה"מ ספר אמרי בינה:

ה"ה כבוד הוסיק המוסלג ושלם י"א מו"ה כן ציון ל"י במה"ר שלמה ז"ל ידעמו מאז לאיש יקר רוח מיוס בחתי לקדם לא ימים מאהל הכורה חף כי ביתו דיוק מכל טוב וסובל יסורי חס"ק בעוה"ר וכן ומוגש בכ"ז חף מורחו המה שפשוטי נפשו וכו', ועוד גברה השוקות נפשו ודומו להדעים אחיה ענינים מחידושי דאורייתא בהלכה ואג"ד מכבוד בני הרב החריף ובקי בני חמוד ורגיב הוא שחול על פלגי משייטות הלכות גדולות וקבועות פ"ח מו"ה צבי ל"י וכן חכם גדול בחורה יפחה חב, עד כי עזה השוקות נפשו להדעים דבריו אשר שלח לו פלפולים גדולים אשר לא ראו עוד אור הדפוס (והמה בכחוכים) ואחתי דרש להשים עיני על דבריו ועל דברי בני הרב פפרס וחס כי לא יחגיו הזמן לזה וסדרות בקודש וחולשה הגוף אין להגיד בכ"ז אחאפק לא אוכל מלהגיד לאדם ישרו וברא"י מעוט' רחמי כי בני הרב שיחי' דיוו רב לו למשקל ומיפרי בשמחתא ובכר דברים נכוחים וישרים ואב ובנו ראו חידושים יקרי' וברורים וכל מן דין סמוכו לנו יגדיל תורה ויאדיר ויהא רעשו שבו הרב ל"י יגדיל ויסרח בפני אדריה לכבוד והספארת ויהיה לאילנה רבא: סגני המדבר לכבוד הכורה ולומדים חלום גדולה לסעדו ולחומכו ממני דאורייתא: בעה"ה פה עה"ק ירושלים טובכ"א ה' דעשי"ה בשנת ברכתי לפ"ק: מאיר אייערבאך

נאום אברהם אשכנזי
 כו"ח בחתימות הספרדים ונגושתקא דמלכא:
 שנס הרב כג' הג"ל סאריך וית' ולקנ' אתי גרדי:
 דמרייתו קיימא:
 נאום אברהם אשכנזי
 כו"ח בחתימות הספרדים ונגושתקא דמלכא:
 שנס הרב כג' הג"ל סאריך וית' ולקנ' אתי גרדי:
 דמרייתו קיימא:
 נאום אברהם אשכנזי
 כו"ח בחתימות הספרדים ונגושתקא דמלכא:
 שנס הרב כג' הג"ל סאריך וית' ולקנ' אתי גרדי:
 דמרייתו קיימא:

18101

Дозволено Цензурою
 Варшава 6 Февраля 1880

Въ Типографіи Н. Шифтгюссера ул. Налевки № 18

הסכמות הרבנים הגדולים חכמים ונגונים יראים ושלמים בארים
בברקים מלאים וזו ונונה פסיקים חכמי ורבני וראשי סתיפתא דאה"ק
ד"ק הספרדים והאשכנזים יצ"ו .

בם אנכי אני לקבל וכו' ומחלימות עשה לו בחידושי ברו הכרזי וצקי המסופס
במורה ויראה בש"ד מוכר"ר צב"ר י"ו על זאת קרא שמו תאו פ"י צ"ב י"ה
אם כי לא ידעמו זיו פניו לא ראויו חידושו לא עיוניו פ"א דרך העשיה מאין
פנה , עכ"ז ראיתי רב גבורה בפילפול ובעדל וכן חכם ישמח אב בחידושו המשמח
לב , ובאמת כי מעודי אין דרכי לבוא בהסכמות ומלימות מכ"מ ואך למען אהבת
זיון וכן זיון לא אחשה מלהעמיד לתומכו ולסעדו למען מחשבתו הטוב לאור יוציא
וישי אלוקי עמו שדבריו יהיו רעים ומקובלים לחכמי הדור ועמיים לקורא הם , כענין
מעמוד העציר המוחם פעה"ק ירושלים יוס"א למדד ולמדד מדרגת ש' המודד ב"ב :

נאום משה נחמיה בעה"מ נתיבות עולם

הרוד אסס ראו חדי"ה כי לא חמנו ולא נצב לחסד בדור ופמו דימותי , כי לא
אלמן ישראל וסי מלאחי אשכול חיש אהכל בו הלכה ואגדה ה"ה הכב וכו'
מוכר"ר בן ציון י"ו חסן המנוח הגאון והלדיק מו"ה שברו יפה מעיר וועקסנא
ל"ג וע"י הכב המופלג וכו' מוכר"ר צב"ר ג"ג בעה"מ תאו פ"י צ"ב י"ה וכו' .

דברי הק' אגרידתו בל"א הר"ר יחזק אייזיק ז"ל

בעה"מ פ' עונות אליהו על מס' אבות וכעת מגיד בירושלים
דמוכ ומתום פק ירושלים ביום ג' חמשה לחדש כסליו תרל"ב לפ"ק

אמר יאמר העבד ראויה מה שנקבו גלוטי ורבי זמנו ס"ו אודות הספר
הקדמי צמחלו וצמחו רבך לדי"ב"י , ובכן גם אנכי הול בלטי ידי סיקן
עמו תפענא סנה אמדין ישר וכו' , ובאפי עה"מ ביום ג' לחודש חשוון שנת תן
לחכם ויחסם לפ"ק

ועלם הלבי מעט דבש בעה"מ ס' ש"צ

זאת תורה ד' תמימה יפה כלבנה דרה בחמה חיונה שהיא טהרת סיים לעושים
קץ חיים לחיזוקים כה וכו' וזה לרבוס חסם באגדתה וסויים בהגדתה
הגדיל חושיה וכו' קרא שמו תאו פ"י צ"ב י"ה רבנו על הכר"ש שב"א חר"ש
הגב"י וסוף לבניא יבוקר מאי עליון לעילא חל ברכסא ורב גלוס זאת העודה בישאל
אשרי יפאחם לקוח את ספר הקורה קוח ע"מ שטעמכו בזבובים העשירי ל"ו ירבה
ושל לא ימשיע וכל עד בים"ו וקמן מלך קומא כי מעט אשר היה לפני חלק
יאל לאמלאה הדפוס ב"ש"ם כ"ם בלוא גס דלה דלש משום יוקרא חולא ובכן אליכם
אשיים אקרא חזקי ואמנו וחסך לך גלוס וכו' . בה דברי המוחם פעה"ק ירושלים
ס"ו בעה"מ לח' מרחשוון ש' תרל"ב והיה זה גלוס .

רפאל באיר פאגזיל ס"ם

לכבוד

הסכמות

לכבוד ידידי החבר הרב המופלג מלא רוח חכמה ס"י בן ציון יצ"ו
יצארתו מפרצתיו וכו' .

ורנה הרהר אליהם אחי גם את זרעו כי החולל לפולחן לאור תורה עלימם
דחדי בה קיב"ה בפילפול מהרב כמו יל"ו מכותלי כהניו ניצל דגכרל
דכה הוא יח"ד כענין האב ונפש הכן ישימו וישמחו יגדיל תורחם ויאדיר ויסאו
מעייניהם חולל לחוטם את ישראל כנה"ר והנשאה וכענין אהבו ומקורו כו"מ
פעה"ק ירושלים תוכנ"א ביום י"פ לחודש מרחשוון שנת תרל"ב בא ס"ם ראשי אלפי
הם זעירא דמן אהריא קמן שאין בו דלעא להשאל .

הצעיר אהרן עזריאל ס"ם

זאת לדעה כי אהנו כל החומים הגל מפילים גודל לאסור הדפסה הספר הזה
בלו ושההנהגה י"ל"ו :

כל זה הפחק מהסכמות ספר אחי יחיה ומחברתי ד"א פ"י צ"ב י"ה הדפס
טידולוט בשנת תרל"ב וההעחק הוא בק"איר מאור כי שם הארכיב יומר
והסכמות הפלח גודל לאסור הדפסת הספר הוא גם על מחברתי זה כי אסרו
לאחרים בלתי רשותי כל דברי אשר תמה בכתובים כ"ל לפי דברי וממלא כוונתם בסי
פל הרהר , ולהשומע ויעט ויפלא כדכתיב מוכ :

הסכמות הרם המאוה"ג המפורסם חו"ב סוע"ה יא"ב וכו' מוהר"ר
עזריאל דוב הלוי בעה"מ ספר פרי דעה על הלכות נדה ומקואות
וספר שמן לכאור על הלכות גיטין הנצב"ה .

בן נח לפני ידיד נפשי החריף ושגון המופלג מוכר"ר צבי הירש שרעני
וביקם הסכמה על חיוה מחידושו , ומהם פעמים ראויה כי ידיו רב לו למשקל והגפרי
עו ונפם לבויו בכל השומים ומהם פעמים ראויה כי ידיו רב לו למשקל והגפרי
פשתעחא לעומק הענינים וכל מן דין פמוכו לגא , אם כי לענין הלכה בודלוי בעלמו
הוא מירחי הוראה ובאשר ידעמו מאו , (לכן כל יסומך שום אדם על דברי לענין
חלוקה לחמשה כי כחכו רק לפילפול בעלמא להעיר המעיין) וראוי לפשם דבריו
העמימים כדוסם למען יהיה לו לצדקן עולם להעיר עינים בפילפולים ככוסים ומור
חלוקה ויכל פריה : דברי המדבר לכבוד עמל בתוה"ק .

הק' עזריאל דוב הלוי מקארסאן

בעה"מ ספר פרי דעה על הלכות נדה ומקואות וספר שמן למאור על הלכות גיטין :
והנני

הסכמות

הגני להעתיק פה הסכתב אשר כתב הרב הגאון הצדיק
 המפורסם לשם ולתהלה תפארת ישראל המאיר לארץ
 וכלואה בחבוריו הנפלאים וכו' בקש"ת הרב מו"ר צבי
 קארלישער ז"ל הוא נרפס במ"ע פרחי הבצלת ז"ל

בעז"ה טהארן כ"ג למב"י תרל"ג

תורה וברכה

רב שלום וברכת כל טוב לידידי וחביבי הרב
 הג' המופלג בתורה ויראה השלם בדומ"ד
 מוהר"ר בן ציון שרעון נ"י :

רב מודה ותשאות חן לו על שלחו הספרים ממנו ומן בנו הרב המריף כ"י לדידי ,
 ושמחתי בדבריו הנעימים , ומה הגדיל עשות הפעם לכבוד שרי ישראל מיבי
 העם במחוקק זרון שם טוב לעולמי עד להשר ר"י ראש השילד יחד עם כל כבוד
 משפחתם הנשאה , ומראש בן האליל ברכה ביחוד להשר הגדול השי"ש וכו' הרב ר"מ
 סיר מוגסיפירי כ"י , עם יתר המחנכים בעם אשר להם נאווה ההלכה , ולכבוד
 הכהן דקדק העומד לעזרת ישראל וכו' ה"ה אברהם אלבערס קאהן כ"י , ויאות
 לעמינו כ"י לחלק להם כבוד וחסד עד וכו' , ויען כי אין פנאי אחי לכתוב גם לבני
 הרב ביחוד כי הרבה יש לי לכתוב בעד הפעולה בחבת הקודש בקיני הקרקעות עם
 הג' וכו' יקיר גריון וידע בפה מכל עסקיו אשר החלה לזכות קרן ישראל כאשר
 הוכחתי מאז בחבורי הרבים ויראה בן כ"ה בספרי דרישת יוון יראה עולם ענין הזה
 לכן קרתי הפעם , ואך אברכה וברכת יוון בזקנה ושיבה טובה ובאמירת שלום
 רב אל בנו המריף וכו' .

כ"ד ידיו והכונו המלפה להשועה בקרב

הק' צבי הירש קארלישער

הקדמה

יראה הקס וראה הקס חוסף ימים , ושנות רשעים הקלרעט , ולהבין במקרא
 מדוע כתב גבי יראת השם ימים וגבי רשעים שנות , וגם
 יש להבין הלא הסבין יורה להיפך וכמו שאמר החכם שנעלמו יש לדיק אובד בלדקו
 ויש רשע מאריך בנשעו , ולהבין זאת נראה מה ששמעתי בשם הגאון מהר"י
 מהרמז ז"ל על מה דאמרו ח"ה כל זמן שמזקנים דעתם מחייבנת עליהם וע"ה
 כל זמן שמזקנים דעתם מסורפת עליהם , ואמר דכנה ימי שמתו של אדם הוא
 שבעים שנה ועיקר מעשה הח"ה הוא לסגל מצות ומעשים טובים ולמוד החורט
 ואינו דורך אחרי חמדה החלד והענוגים , לא כן הע"ה כל עיקר מעשיו לסגל כסף
 וכסף ולדוף אחרי ההכל המדומה ופאות המומרות , וכאשר הח"ה הוא למשל בן
 עשרים שנה ושמתו שבעים שנה עוד יש לפיו עבודה רבה וחיי לער חמשים שנה ,
 הלא כאשר חנבור עוד עשרה שנים והוא בן שלשים אז אין לו חיי לער רק ארבעים
 וכאשר יעבור עוד עשרה שנים ויהיה לו רק שלשים וכן עשרים וכן עשרה אז דעמו
 מחייבנת עליו כי עבד יואר להקב"ה ופרע חובותיו יואר ואין עליו חוב וחיי לער
 הרבה : לא כן ע"ה בימי עלמותו כבן עשרים אז יש לו שמחה כי עוד יש לפיו
 חמשים שנה לחוג בתג החלד הזה , הלא כאשר יעברו עליו שנים יואר ויבוע
 קרוב ימי הזקנה דעמו מסורפת בזכרו כי יעמטו ימי הענוגיו , וזה כל זמן שמזקנים
 דעתו מסורפת בזכרו כי יעמטו ימי הענוגיו כי בכל שנה ושנה נחסר חלק מהענוגיו ,
 ומאלו חלקים מדבריו כי עיקר חיות הח"ה הוא השנים שכבר עברו אשר בהם
 שגלו ומשגים טובים , לא כן הע"ה עיקר חיותו בימים הבאים אבל הימים שכבר
 עברו מתו וסגלו בחוהו , וכמו שכתבו הספרים שאין מיתה האדם בפעם אחד
 רק מעת גותו מכפן ימות כל יום ויום שיעבור עליו , ולדעתי זה רק אלא הרשעים
 אבל אלא הדיקים הימים שיעברו הם הם עיקר חייו וקראים חיים , ובזה יש להמליץ
 בדברי חז"ל בדרך החיות מה שאמרו לדיקים במיתהם קראים חיים שבהונה
 ביימים שיעברו ושמתו אלא זולתם הם עיקר חייהם ואלא מקראו חיים . וגם בזה
 החלד חטו רואים שימי הח"ה כאשר יזקין המה חיים למשל בימי עשרים למד סדר
 חוטר , ובימי שלשים למד סדר נשים , ובימי ארבעים למד סדר מיוקין , וכאשר
 יזקין וחיים ישאל לו (באיה דף שבאיה מסכתא) ומרות על לוח לבבו הנה היום
 טהור שחמד הדף ההוא חי וקיים , לא כן הע"ה שאלו ושחה ביום ההוא ושמת
 ושוב לו חייו הימים האלה אחרי נפלו , כי הח"ה בשעה אחרונה מימי חייו
 הרוצים על לוח לבו כל ימי חייו , ובה כלל ימיו , ולכן בקש ריב"ל למלאך המות
 פי ויחיו להודר האמודו שכזה יחסוף כל ימי חייו אל מקום אחד : וזה אמר יראת
 השם חוסף ימים כי מי שעובד השם כל יום ויום שיעבור עליו יש לו יום יואר בחיים
 פי עיקר חייו בימים שעברו : ושנות רשעים הקלרנה כי כל שנה ושנה שעברו
 עליו חסול והחחון חלק מחייו ושמתו : ומה שכתב גבי יראת השם ימים וגבי רשעים
 שנים , נראה כי בלחם פירוש הימים הוא ג"כ שנים , כמו ימים חסיה באלותו
 וכמו חשב הנערה אחנו ימים או עשור , אך ע"י רוב כתיב אלא לדיק ימים כבון
 ואברהם זקן בא בימים כי השנה של הדיק כבון יואר לכתונו בשם ימים כי כל
 יום נדחי לעלמו ויש נפקא מינה גדולה כמה שיש הרבה ימים בתוך שמתו , מה
 שאין בן אלה הרשעים כי אחי נפקא מינה בימיו להזכיר שמתו בשם ימים הלא כולה
 הדת מילחח היא ודי לו לקבל כל ימי השנה בשם שנה , ויואר יש להבין כי הימים
 שנפשו יש להם שייכות עם החורה וכמו שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה וכו' ,

יש בניה שם"ה ימים עד שם"ה ל"ה והלדיק בכל יום מהשנה מקיים דבר השיך
 לו לכן יש יום בחוד שמחיו הכנה ימים מה שאין כן ברשעים כ"ל ועפ"ז יש
 להבין מה דאמרו למען ייטב לך והכרעה ימים לעולם שכולו ארוך ובאמת קשה לי
 הא כתיב למען ירבו ימיכם וגו' על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם וגו' וכן כמה
 פעמים כתיב על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם והיאך אמרו לעולם שכולו ארוך,
 ולפי האמור יוחא כי בזה שאלתם מקיימים מצותי הם הם בעצמם אריכות ימים על
 האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם והם הם אריכות ימים בעולם שכולו ארוך כי
 יפה שעה אחת בהשועה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא והרשעים
 שאין מקיימים המצות הם ימותו בכל יום על האדמה אשר נשבע לאבותיכם וממילא
 אין להם אריכות ימים לעולם שכולו ארוך לא כן אם הקיימו מצותי מאריכו ימים על
 האדמה אשר נשבעתי שהוא ממילא אריכות ימים לעולם שכולו ארוך. זה שכתוב
 כימי השמים על הארץ שהכוונה שאל האדמה כי הימים אשר אלה חי על פני האדמה
 הם קצרים אך תדע כי כמה ארוכים מאוד הימים אשר על פני האדמה הוא כימי
 השמים שהוא בלי תכלית זה כימי השמים על הארץ וימי השמים הוא כמו
 השפאקסיווע המגדלת ימי הארץ בלי תכלית והבין זה (כי הוא לפי פשיטא) ולהבין
 הקרא בלשון אחר קשה מאוד הפוך בה ומכאן ראיה להשארת הנפש, וזה שאמר
 דוד המלך ע"ה בכל יום אברך ואהללה שמך לעולם ועד, שהכוונה בזה שאני
 מברך בכל יום בזה החלד בזה גופא אהללה שמך לעולם ועד בעולם שכולו ארוך
 כי יום אחד בשנה בזה החלד השוכ ארץ שנים ורצבות אלפי שנים בעולם שכולו ארוך
 והבין, ונראה שזה שאל פרעה ליעקב אבינו ע"ה כמה ימי שני חיך, כמה ימים יש
 לך מהשנים כי יוכל להיות כי אינו נאדם מהשנה רק יום אחד או מחלה ושלש
 ורביעית מכל שני, וסלואי שיהיה לו ימים שנים, רבים שלשה, זה כמה ימי שני
 חיך, כמה ימים יש לך משני חיך, ויעקב בעותו לדקו השיב לו ימי שני מגוריו
 כמה שאני גר בזה החלד כמה מאה ושלשים שנה רק הימים שאקראו חיים בלתי
 השנים כמה מעט בכמותם ורעים באיכותם, וזה מעט ורעים ימי שני חייו ולא השיבו
 סי' הן כמה ימי חייו והן איכות ימי חייו לא השיבו לשני ימי חייו אבותי כימי מגוריהם
 למשל יתכן היה ימי מגוריו ק"פ שנים היה לו בחוכם יתכן ימי חיים הן בכמות הן
 באיכות מימי חייו, וזה נראה שזוהי מסדרי ה"ר נשבע שמברכין החדש שהחיל
 ח"ל שחדש עלימו החדש הזה, ומעשה הלא מדבר הוא רק מהחדש הזה ואח"כ
 אמר והסין לו חיים ארוכים כאלו מדבר על ימי חייו ומבקש חיים ארוכים, ולפי
 האמור יוחא שמבקש על החדש הזה בעצמו שיהיו לו בו חיים ארוכים שלא יהיה לו
 צדוד שיהיה רק ששם חיים ארוכים, רק יהיה לו חודש שלם כל ימי החדש ומרמז
 ג"כ בתלת חיים ארוכים לעולם שכולו ארוך כי הא בעה תלוי?

אין זמן, כי דמיון וחלום אינו רואה, לא אחר רגלי הראשונה ממקומה ולא אעתיק
 חזק מבנה מאור שוכשה סלה ויוסף עוד קול שערות מרום הזמן לקרוא חלי בחזק
 הדין, קום בן אדם ירדה מהר אל הממוד, ואל ישיאך רוח דמיון להשאר פה,
 חזק ממך משה והלאה ולא השאר גם רגלך הראשונה פה עדי רגע, ואני בשלש
 נשמי הקסמתי לקול הקורא, כי הכרימתי ה, ואחך את רגלי הראשונה מנכה
 והלך ארצה קל חיש שיהיה על נפשי רוח הזמן הנחמד למאוד, ואשימה להיות
 פניה, והנני מביט היס על הימים שכבר הלפ, וכן גזרו ועצרו, ובהתבונני עליהם,
 חסד שערות בשמי, וכל יאורי גוי יאחמוי פלוא, אחל כמבכירה, על כי משמתי
 פל ימי חיי עבדך, ומה המאווה מלאחי צם, אין יום שלם, אין שעה נכונה צם,
 אין דבר וחתי דבר אשר אומר עליו כי הוא זה, כה הלכתי שומם חפז ברעיונותי
 כל הימים, שרעתי לא נחו, רוחי לא שקטה, ארמתי גזרתי, עד כי רוח ממרום
 קדשו עיני עלי ואנחה, ויעניי שאר רוחי, ויאמר הרגע ולא יפול לבדך עיך
 מאוד, כי ראה זה מלאחי אמרה לבי, כי חפסתי באמתחתי, בילקוטי ומרמלי,
 ומלאחי כחוב ילדי רעיונות נשבות אשר ידברו מחזק האמונה הסהורה, ויהי
 כמלאחי אותם וזולתם, ויהי כדבש למו פי, ומתק לחי, ומרוב עליונותי ועוז צו
 אקרא בקול הללו וברכה לה' ב"ה הגומל עלי, והלח, יבעתי ומלאחי, ובזאת אמתה,
 וזה אשרי חקוטי, וזה ירפא צבר הימים שעבדו, כי אקוה כי כלפי גלגל ירפאו
 גם צבר הגערים בעת האלם ובזמן האה, אשר נבוכים כמה בצרין, סוגרו בעדם
 דברי האמונה בלחם ובריה, ויפתו במוהו לא דרך, לכן ברנתי להם דרך סלולה
 בעד שמו ימי ויחי, דרך המלך מלפני של עולם, דרך אמונה בחתמי להם, ויתבו
 בעדם החכם, ולא ימעדו קרסולם, ואקוה לה' ב"ה כי דברי אלה יבו שורש בלב
 הסעדים, ועשו פרי טוב וישגשו פארוחיהם מעלה מעלה, יסרתו ויזילו נשמי נאמנים:
ועתה אלה קורא יקר חכר לי אליך, ואלהה פה עמוד עמדי ואשמיעך את דברי,
 הנה בהגיע דברי אליך לאחיך, ומחברתי וזה מול עיניך, לא לבי הלק
 לשמוע מה בפין מאחורי הסרגוד, אמנם קול עזח ארכי שומע, וכל הנה מפיך
 ויתאמרו וכו' שמי אצוי ואקשיבנה, לאמר: מי בקש זאת מידך, ומי הביאך עד הלום,
 מי נתן קבורה באסף, איזה רוח חפץ ורצון עליך, כי גויים על עפק, לעלות מתיב
 לא ודעו שיש, בהשגכה מאוד מדעך ללרוד ים השלמוד כנשפך, ולאסוף רוחב
 שמינחה בחפזך, ועוד החסר מהבנים בזמן הזה, הלא הזמן הסוב חדשים לבקרים,
 חלה ונס ירדה חמרים חמרי, כארבעה לרוב, פרו וישרלו וירבו ויעלמו, ומה פרי מעשיהם
 ומה שמתן תכלית דבר שבעת מהם (?), אלה גם אתה עשה קאח בסללים ?
 ואל בה מאמר, כי לך יתרון במהבך את, יתן בה הרימותה דגל האמונה,
 ועל אשר ללטים ללח, גם הרחית לדעה פי גם בימי חכמי השלמוד עליהם נן החלד
 הגשילו אשכולותיה, וגם חמפתם עמדה להם, גם הפחת רוח חיים בעצמות
 חיבתוהו, פטים חומה בצורה על ידיים השלמוד ו הרחית לדעה ארך מימיהם נאמנים,
 קולודין לנעים, שמה חול גבולם, לבלי עבוד פס גלי שפוטם הכופרים ובעים
 רוחות הממאנים, זרית הלאה דעות אנשי בני אדם המוילחים כל דברי ח"ל מידי
 פטופים, ומחפשים אוחם בלבוש לא להם, וכל דברי ח"ל לדעתם הנספדה אך
 וחלל נשמה, לכן קמה אתה במלחמת חפפה, ושמה אוחם למשל ולשניה, גם
 שפחת בכור בחינהך בעמך לחות דבריהם דברי אלה ואמונה, אמרי יושר המהירים
 שפחים ואנני שפן, גם גזרת אומר כי לפל דברי ח"ל אין מלה מיוארת בלשונה

גם שמת מליה להרבה מאמרים הסותרים זה"ו, שילכו בזה דרכם לרוב אחת
 ולמסרה אחת, וגם חזקת לך הרבה על השגחה פרטיית ממקור תהי"ק,
 והסכה כמו פ"ד אבק הסורה, מעל פני האמונה הסהורה והתפארה, ואם כל אלה
 עשאה ידך, אמנם ק' הוא כאשר דברת בספריך, אך מי בקש זאת מידך, ומה
 פרי יצוה לו, ומה תכליתו? אם למאמינים? אך למותר הוא, ולבתי מאמינים,
 לא לצור יהיה, וכל מבוך דבריד לא יפעלו על לוח לבם הקשה לחדש רוח נכון
 בקרבם... ועשה קורא יקר, אם כל אלה המון שלאוהך תשאלני בפעם אחד
 ע"ז גם אכזי אעק, והוא, אם כי גיח שכל דבריד אחת המה וכוונתם, וכדבריד
 ק' הוא, אך הרע כי גם אכזי ידעתי את כל אלה מראש, ועל כל זאת לא נעשתי
 את מחברתי זאת מלהפיק מעשיותיה חולה, יען כי באמת ראייתו כי יש אנשים
 הולכים לפי תומם ובפרם הבחורים אשר עדין לא שמו מאומה מפרי הכפירה, ויש
 עוד זכיות להרע על תלמי לבדם נסעי ועמיתם פרי האמונה ולקרב את לבם לאבינו
 שבשמים, אך מפני להם חרב הכפירה המתהפכה היום על פני תבל ארצה, וקרובים
 המה ח"ו מאוד ליפול בידה עד כי לא יוכלו קום עוד תלילה, ובפרם הליגות פטרה
 פיה לבלי חוק בזמן הזה ועל לשון לע"ז יורו זיקים חיי מות ואומר משחק אני,
 וזה ח"ו שם ישראל יתולל מאד, וכי היא היא העקר והפרש מרסם חמד בית
 ישראל, כל תלקה טובה וכל מנהג וגדר טוב, וכל מפרה מהתלם אך לפרש תלילה
 שם ישראל בכלל, (כי זה הוא כל פרי החמסם קוראים מהכרתם על שם, הוא שם מחברו, והרבה
 דור דעה הוא, וכל אשר לו תלקה לשון ושפתי זהה ועם סופר מהיר, להלין
 לנשום קבל עם, הוא היותר גדול בחכמה מעל זולתו, וקגלת הסופרים בזה"ו:
 הרבה המים כאלה המרים חמרים, עד כי אסם ליגותה, ולמעלה המעטעטע והדעה
 החחילו היום להחל ולחנק מעמלם ומאכזרם, ראה נא עד כמה עלתה חכמה הדור
 הזה, וחרב הליגות הרבה היום חללים חללים אין מספר, כי גם נשים קאי
 הדעה ועבדים וקטים ופסולי עדות כולם יפעמו מעלי המרווח האלה, ויהספכו
 לארס פתאים בקרבם, ועל הדור הזה יבא בן אמוץ, ונחתי נערים שריסם
 ותעולות ימשלו בס' ישעיה ג'), עמי נוגשו מעולל נשים משלו בו (שם), כי ק'
 מאה לנחם בזה"ו חכמה סופרי לשון לע"ז עם כל התולתם במלות נשים, יען דרך
 נשים להם, להולות ספורסם בל"ע לע"ז למען יבינו כל העם יחד להגדיל המדורה
 ולהעריפה, נשים שם ישראל להפרי ולדרתון ח"ו, ומתהרסין ומתברין, הן! מתן
 יאלו! לכן הנני אופה ומביס היום על רגלי אנשים העומדים על פרסה דרכים,
 וגזו"ס המה בארץ, ולא ידעו אלה לפנות על ימין או על שמאל, אליהם אנשים
 מילתי, אליהם אנשם מדברות היום, ואקרא ואומר, שמעו אחי בני עמי עד מתי
 חספתקון, הלא דרך הימין הוא הדרך אשר לפיכם לכו בו ותמלאו מרגוע לנפשכם,
 וספרי זה יהיה להם אך מראה דרך, ולהאיר להם החמיב לכו בה, והוא אך
 כפרחודור ליכנס למרקלין, ולא חברתי האהל הזה לפני החכמים יודעי החורה
 והחשיה, יען המה יפקידו בסקירה אחת יותר מהאמור כאן, רק חברתי לקטים
 אשר לא ראו אור התלמוד, סגרו בעדם דלתי הס"ם, ומתאמרו ח"ו זהה להם,
 ובשאת נפש ירחיקום מעליהם, יען קרוב להם בפייהם ובלבבם דברי המהלוח
 המלעיגים על דברי ח"ו ובחורתו מאנו לכה, לפייהם אנשים מדברות אלה,
 ושמתי דברי בני מאמין חשיב כהלכה לכל דברי מאמנים ומלעיגים, למען יראו
 עיני האזן אלה המופלים לפניהם בכנס ואלקוף ולא ידעו מה, הם יראו ויכתבו האמת

עם מי, ובפרם הקטים והבחורים וקטי הדעת ההולכים לפי תומם, אכן לא
 פעמו פעם מחק אמרי ח"ו, המה יראו ויכרו, יאכלו דברי יענעם לחסם.
 חמסם אקוה כי הגדולים ואנשי עם ימלאו לפעמים דבר או חיי דבר אשר יטיק רצון
 מלאחם, ואם המלאח המלא רק דבר אחד טוב ומועיל, הוא כדאי לי כל עמלי
 פעמלתי בזה - גם למאמינים בכל הפרסים, ורק איזה שאלות יפעמו את לבם,
 ופמוטם בכליוחם, והספק כהולם פעם ידפוק בחסם, ואיזה דברים מוזר
 מדעחם, לפניהם תקעתי יחד במקום נאמן וגדרתי גדר גיזים כפי הבנתי, אף כי
 רואה אכזי כי יש עוד יותר ויותר כוונת עמוקות והודות ועלמים בדברי ח"ו,
 אבל מי אכזי? כי אכזוב לחקור אחר עומק דעוהם הרמות והגבוהות, הכי סבין
 והרי כשר ואין לי במה לאכול, וההרות הרעות נחלי שמן ודבש יאכרו מול עיני,
 ואין בידי רק אסוך לקבלם, לכן פתחתי פתח כפתח של חמס, והגננן מחבולות
 יקנה, ויפתחו לפניו שערים גדולים כפתחו של אולם: אבל את זה ידעתי הישב כי
 מי שאלל בושר אין חבובשה למכתו, ואף כי יבא יהושע בן נון ויעמיד לו השמש
 בחיי השמים, לא יפעל לו מאומה ולא יתן אמוץ בו, ומחסם גם אכזי לא אדבר סה
 היום, אך ה' המוב ירפא שכרם הגדול מאוד ומכחם האנושה, וה' הסוב ומפיב
 יהיה גם בעזרי כי יכו דברי שורש בלבב בני אדם לנפוע פרי נאמנים על לוח לבם,
 וזה יהיה לבוש לפני לנכות בושפת חסאותיה ואשמוטיהם הרבים:

ותנה הרבה מחברים קוראים מהכרתם על שם, הוא שם מחברו, והרבה
 קוראים תומם על שם הכשוא, והוא מענין המהברת, ואכזי יאחתי ידי
 פניהם, כי קראחיו בשם **"ידין אמונה"** כי המהברת תדבר מענין האמונה,
 וגם שמי בקרני, כי **אמונה** בנימס' **"צברי"** במכוון, וגם **בצ"י** הוא ר"ת של
שם אבי "בן ציון" **יחיה"** ג"כ בנימס' **אמונה** למען לזכר עולם
 ימיה צדיק **באמונתו יחי'** ולזכר עולם תהיה זוגתי הנוטעה וחסודה ח"ו,
ספתלקה של ביחה מפרי כפיה מרת ק ר י נה תחיה היא ובהה יחידמה תחיה
 ובינה יחיו וכל משפתחה כולם יעמדו על הכרכה:

גם למען ציון ובן ציון לא אחשה, הוא לדוגי אכזי עורי הרב הדיק המופלג
 כתי"ר השלם וכי' מוהר"ר בן ציון נ"י ויזרח כעס"מ ס' "הכזי ליונים" וכוכב
יעקב יונן שמו לעולם, בן המרוחם העולה המפורסם לעוסק באמונה מו"ס
תלמה למן ז"ל והנה אכזי יחיה יושב זה כמה שנים בעס"ק ירושלים מוכב"ל החם
 לו החורה והעבודה, עבודה רבה דענת נפלא וסובל יסורי ח"ו וגם מגדל יתום
פתוך ציון הוא בן אחותי האדקניה מ' העניע לי"ע, וען חיים למחזיקים בו,
והחיותו מאושר, ולזכר עולם תהיה ס' אמי הנוטעה וחסודה ישרה ומכמית בת
דגו"ס מרת פריידי"ה מלכה תחיה בת הגלון המפורסם קדוש יאמר לו מו"ס שכמי
יפה ח"ו י"ן ונכד לבעל הלבוש ז"ל נר משרשי גן היפה. ומבכרתי יבוכך בני יחידי
מופלג ושמן ידיו רב לו עלות בתור איש המעלה והחושף מו"ס אליעזר יוסף שלזו
י"ו עם זוגתו היקרה החכמית מ' אלטע לאה תחיה עם בניהם יחיו, ומחומתי הוא
תחמו העידי העולה מוקיר אורייתא ולומדיה וכי' מוהר"ר שמואל קריינעווסקי נ"י
עם רעייתו הנוטעה וחסודה החכמית מ' זנסע תחיה הם ובינהם ויו"ל ומשפתחהם
שוא יעמדו על הכרכה: ולזכר עולם יהיה ידידי היקר המופלג ועלה כנון דבר
לאפורו מו"ס ססח ל"י בן יא"ב מו' יהודה ז"ל באמליבולוויץ, הוא ובימו וכל אשר
 לו, הוא היה לי בעזרי להעתיק המאמר לעמודי תן ולסקל ממנו המעוטים
 ובשנתיים

והשקטים יחי משכרתו שלמה מעס' ה' אלקיו יראה זרע ויארך ימים :
והנה פן המלא חמלא חיה דבר או חני דבר ממה שמבטי בקבול זה , במה
 תבור , כל יאשימי הקולא כי נטוב הוא אמי ח'ו , תף ח'י בזה מעדי ,
 ומעדי שמרתי עמי להגיד דבר בשם אומרו , ויטן מלמרי וטבורי דרוש ואגדות ,
 מושטים כמה בזהלי : ואולי כוונה לארזה דעת חכם אחד או גאון אחד , שלא
 במהקון הוא , ולא במיד ח'ו גשימי זכא , וכן חן הכירו לקח זכות , המקום
 דגונו לקח זכות :

וארה דברי בני הוא ספרי הנזכרי בקרימו למתום , **ידיו אמונה** , המעטיר
 ומתפלל בידים פרושות השמים בעד אחרותו אשר בשניה , וקולו כשופר
 ידים לאמר , חנה אל נא רפא נא לה לפחותי הנעירה , והולאה ממסגר נפשה
 (כי יש עוד מחמרים מחיבור הזה אשר סבורים , כמה בקבלי הכח ולא יגאו לאור
 הדעות) , כני ימתי להמכר להעבדי , לכבוד יח' ולא לכבודי , למטן אהב מספך
 מקצתי דמי הענקתי , ואטן לאבי עלידי יחי' כי יגדה חתומי מפאסרה , ולאסורים
 פתח ל'ו' ותחס אחי בני עמי קמו גא אחי עבד לביהסס , ו**אמונה** , לעבד
 האחס כל היום ונספ על עבודתי עוד חקיימו מעט , רבה פדון שבוס , הוא פדיון
 אחתי האמנה לבית מחמין , ועמירתי לה' כ"ה כי יחגי , למן ולחסד בעיני כל
 רוחי לאספי הביתה , ובספ קציתי אשר יקבל אבי בני , יביה קפף קדושי אחותי
 לסקדישה ולהכניסה חחה לגולה חופסה (הוא מבכש הדפוס) כי לאחסי עמתי
 חמתי הגיע עמ דודים (כי בזמן הזה נמון מולד לחק קתה והאמנה) , חמו
 דברי ספרי ומחברתי **ידיו אמונה**

וארה דברי אבי אומן חס בני
 ודנריו האחכוסים עם גלת אח בני הוא ספרו הנוספי לנספו , לקטר :
 שום נא ספרי בחון , לך נא ברחובות קריה , וקל מדוים ומדינה וכל עיר ועיר
 מקום בואך , אל חירא ואל חסה מפני אים , כי ה' אלהיך עמך , ומה יאשה לך
 אדם , כי דרך אמונה במרח לך ובה חלך בשם דרכך , מאכני גף הממלאים וטורי
 מקשול המקלאים , וחתי המעוררים והזוקפים , והכב המעקרים והקשרים , ומתח
 המנקרים , כל ידך לנבך , לך בשם דרכך , ושכ גא לימין הכסרים בגבוס ,
 וזיה חס כמה ייסרודי והלמוד ויורך , קוף לפניסה קאשך (כי חס ויכרך לך ק הוא
 חסד , ושמן ראש אמונתך אל יעא עמד מכל וכל) , תן לחיך למכיס האלה , קבל
 מוסרם הסוב , ואח גפית קן סודה , קוף וקרה , חזיק לדעה , ומהם סוב לך , כי
 מליש סוחר עולתה קוף אכיר , הוא עמד ויגונך , אשר חגד הככה עמדותי ויבקר , כי
 ובין חקיינו אחת בעיניך ולענוים יקוון וכלעג להם עם אלהיך , ובקרתה גזוס
 חסיים , ואופר לך לעלוס ספרי , וזיה חסא קפי למרוס בעדך , בקרתם יבדך :

יברך ד' : : וישמרך (מן המזיקים) יאר ד' פניו אליך : : וישם לך שלום .

ושמו שמי צרי ב"ר בן ציון שלעני

ובדרי דברי שלום לא יכולתי לחכות מסוב , לקחת ברכה ושלוס לכל יושבי קרסא
 דקארסן אשר חקבור בדיעה זה וסר מעשרים שנה ולא הכלימאי , והספוך
 סוף , פי היו לי למנן ולמחסה בלך כפחחס בעדי מערי . ה ס ס תר ושערי קבמות ,
 ועל

ועל ברכים יולד לי פסר הנוכחי , ואקרא וואמר , ממקור הרחמים והכרפתי יחפסכו ,
 פרחיות ובנפשותיהם בבח"מ כל קהל עדת ישורון יושבי עיר קארסאן , מקמנים ועד
 גדולים הם ובנייהם ונטייהם ונעוניהם וכל אשר להם , ושלוס על ישאל חמן :
ובמכירתא (והנחל בספר מ"ה) גדולה היא האמונה לפני מי שלמר יהיה
 העולם שבספר האמונה שהאמינו ישראל שרטה עליהם רוח
 הודש ואחרו שרטה שלמר ויאלמינו בה' ובמשה עבדו אז יסיר משה ובני ישראל ,
 וכן אח מולא שלא וגאלו אבותינו מחמרים אלא בזכות האמונה שלמר ויאמן העם ,
 וכן אח מולא שלא ירש אכרסא אבינו העולם הזה והעולם הבא אלא בזכות אמונה
 שהאמינו שלמר והאמינו בה' וגו' : בלדיקים מה הוא אומר זה השער לה' אשר
 אחד לדיקים יבואו בו , ובבעלי אמונה מה הוא אומר פתחו שערים ויבוא גו
 דיק שר חמונים , וכה"א ולאמונתך בלילות , כי שמחתי ד' בפעליך , מי גרם
 לנו לבוא לידי שמהה זו אלא בשכר אמונה שהאמינו אבותינו בעולם הזה שכולו לילות ,
 וכן יושפס הוא אומר האמינו בה' אלהיכם ותאלמו האמינו בנביאים והללנו , ואין
 תוליה חחכוסות אלא פשכר אמונה , וכה"א אחי מלבנון כל'ה אחי מלבנון פפתי
 חמורי מלחם חמנה ע"כ ובס"ם (מכוכב) בא חקוק והעמידם על אחס צייק
 באמונתו יחיה :

צייחה צדק ערוחק ואמונה מאד
בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה
ירצתי ה' כי צדק משפטך ואמונה עניתי :

ידיו אמונה

מאמר לענוים חן לעשרת צבי
פרק א

סדר ספשיחה מאמין , ומחלומו :
 אסמאן פתעורר לחזור בו ספדירי תרעום :

ויש יוח בראון עצה סאמין שפו , והיה האיש ההוא תם : (בלתי חוקר
 חזיונות) וישר (מלמון כהסגנה מרסית) וירא אלקים (מחכוסים על
 חזיונו) וסר מרחוקות רבות , ויהי לו ישבעה בנום (הס השבעה מדות
 טובות) ושלש עשרה בנות (הס י"ג עקרי חסד) ויהי לו שור וחמור ועבודה
 חבה (כי לעולם ימים חקס עלמו פסול לעול וכחמור למשא) :
 וחלבו בנוו ונעשו מישותה , ושלתו וקראו לשלש עשרה אהיותיהם לאכול
 ולשתות עמחם (הסוכה נקראת מאכל ומשפה כמ"ם לנו לחמו בלחמי
 וסו ב"ן חסקתי : ועיקר למודו ועימו היה במדות טובות 'אחרי כי האמינו מקודם
 ב"ג עקרי הדס' , וחזו שלש עשרה אמוניהם) :
וחיה כי חקיינו שבעת ימי המשטהה (כי סלמית הימים הלילות וחלמית הלילות
 קרפי פנתוח) וישלח מאמין ויקרשם והעלה עולות (ושלם פטים שפמו) :
 ויהי

יהי היום ויבאו בני אלקים אל שוכן עליון, ויבוא גם השמן בתוכם, ויאמר שוכן העליון אל השמן מאין תבוא, ויען השמן ויאמר משום בארץ ומהתהלך בה: (ולא מלמתי איש נאמן רוח):

ויהאמר שוכן עליון אל השמן השמת לבך אל עבדי מאמין (ולבני ביתו) כי אין כמוהו בכל הארץ איש תם וישר וסר מחקריות, ויען השמן את השוכן עליון החנם ירא מאמין לחקור אחרי מרותך כי מדור ישן נשן הוא וגם שך בעדו ובעד כל בני ביתו מסביב (לכלמי יביטו על כדור המדע סגור ומסוגר) אולם תנה נא אותו בירי ואגע בפנינות אמונתו (לפחותו) אם לא על פניך יברכך. ויאמר השוכן עליון אל השמן הנה כל אשר לו בידך (הס השכעה מדות וסי"ג עקרי הדת) רק אליו אל תשלח ידך. ויצא השמן מאת פני השוכן עליון:

יהי היום ובניו ובנותיו אוכלים ושותים בבית אחיהם הבכור (כמדע העטה ולה משפט הכפורה כי היא היותר גדולה שבמדות) וכמוהו כי כלשם ישן המנווד בענות רוחו) ומלאך בא אל מאמין ויאמר, הבקר היו חורשות והאתונות רעות על ידיהם (פי' כי עד עתה היה העולם כשור לעול בעבודה הסס) ותפול שבא ותקחם (פי' נפלו כמלות כסף וזהב משפח יבוא ואין איש שם שלו לעבודה הסס ז"ה) ואת הנערים הבו לפי חרב (הוא חרב הכפירה) ואמלמה רק אני לבדי להגיד לך. עוד זה מדבר וזה בא ויאמר איש בוער כתגור יצא מן הארץ ותבער בצאן ובנערים ותאכלם (הס לאן קדשים כמורים ועמרי' נפלו בלשם אש הכפורה) ואמלמה רק אני לבדי להגיד לך: עוד זה מדבר וזה בא ויאמר, כשרים ושרים ורוחות (הס דעות שונות וכוונות) שמו שלשה ראשים ויפשו על הגמולים ויקחו(ם) פי' שסס טפסים כשכר ועוט. וזה הוא כגמולים נמול סוב ונמול רע) ואת הנערים הבו לפי חרב: עוד זה מדבר וזה בא ויאמר בניך ובנותיך אוכלים ושותים בבית אחיהם הבכור, והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר (הוא מקום מדבר שמה מקום מים וזנות יענה) ויגע בארבע פנות הבית (כי הס משכנים כל יסודי המורה אשר כל בית ישראל נשען עליהם) ויפול על הנערים ויסתו (כי הס מעקרים ומשכנים כל מדע טובה וכל חלקה טובה. מ"ג עקרי הדת): ויקם מאמין ויקרע את מעילו ויגז את ראשו ויפול ארצה וישתחו, ויאמר ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה (פי' כי ערום נדמה לשכונ שמה) ה' נתן (מן לו את תורתו וגם נתן לי דעת לבכינה כי הוא ית' ייבז חכמה לחכימא) וה' לקח (לקח תורתו ויראתו מכני דורו בעולם והוא הסב לבס לחוכמים) יהי שם ה' מבורך: בכל זאת לא חסא מאמין (ולא שב מאלמומו ולא נספגל מכל אלה נחשו) ולא נתן תפלה לאמונתו:

ויהי היום ויבאו בני אלקים אל שוכן עליון ויבא גם השמן בתוכם, ויאמר שוכן עליון אל השמן אי מזה תבוא ויען השמן את שוכן העליון ויאמר משום בארץ ומהתהלך בה ולא מצאתי איש נאמן רוח ויאמר השכח"ע אל השמן השמת לבך אל עבדי מאמין כי אין כמוהו בכל הארץ איש תם וישר ועודנו מחזיק בתומתו (אף כי ילצה כי הכנה נפלו במדע הכפירה) ותסיתני בו לבלעו חנם (פי' מה שאלה מסית את עמרי ז"ה כי יפלו במדע הכפירה הוא למס כי לא ילמוד ממעשיהם ועודנו מחזיק בתומתו ולאמונתו)

ולאמונתו

ולאמונתו) ויען השמן את שכח"ע"ל עוד בעד עוד וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו (נפש המסכה לכל מסול בשאלו מסה) אולם שלח נא ידך וגע אל עצמו ובשרו אם לא יעווב את אמונתו (ועל כיוס ממלך שגוילי נפשו ימשך גם הוא) ויאמר השכח"ע אל השמן הנהו בידך אך את נפשו שמור (שלא חקק מי דו הכחירה מכל וכל):

ויצא השמן מאת פני השוכן עליון וידך את מאמין בשחין רע מכף רגלו ועד קרקדו (כי הכלים ריחו כעמרי ז"ל וכמו שאלמו וירלס שדי ממלס והוא כמו מורה כשחין רע מכף רגלו עד קרקדו כדור המדע הזה) ויקח לו מאמין חרש מלחמתנה כם (מאמין עשה עלמו כחכס ולס מלהתכרות סס) והוא ישב בתוך העמר (קיים כנפשו ונפשי כעסר לכל מסיה) ותאמר לו אשתו (כי רשעים כמייסס קדוים ממים עפ"י הס' כי לא אחסו כמות סמה) ויאמר אליה כדבר אחת הנבלות מדברי, גם את המוב נקבל והרעה לא נקבל (והסכר וגמול סוב נקבל, ועוט לא נקבל) בכל זאת לא חסא מאמין בשפתיו (פי' לא חסא כמו וסיימי אני ובני שלמה חסאים, כל' לא חסא לא גרע סימה לפי אל על עלבון חורמו ועל עס'ד' כי נפלו בחלב הכפירה): וישמעו רעי מאמין את כל הרעה הזאת הבאה עליו ויעדו יתדיו לבוא לגור לו ולנחמו יהי כבואם וישאו קולם ויבכו בכי גדול על ז"ה ועל עס' ה' צעירי ימים כי נפלו במדע הכפירה, וישבו שבעת ימים ואין דובר דבר כי גדול הכאב מאוד! אחרי כן פתח מאמין את פיהו ויאמר אחי ורעי הכיאו נא עצה עשו פליליה כרת מה לעשות, כי איש זרה בוער כתגור על פני הארץ מים רבים לא יוכלו לכבותה כי השמן מרקד בעווז גאונו ע"פ חרור החדש הזה לכן העמיקו עצה כיום מה לעשות, ויענו רעי מאמין זה אומר בכה וזה אומר בכה, ויען מאמין ויאמר לא בכח ולא בחיל כ"א ברוח, להפיח רוח צח מאמונה המהורה כאפי ממאן מנגדנו עם כל נחומים אחריו ולהסיר מהם מוקשי שאלותם לאם לאם (זה הוא דק לתיס פרס ענה על מוקד הכפירה וסמה לערי ימים אשר יש עוד לזרוע על הלמי לבסס סדה וסאלמונה אמס מי שאלו כוסר לו אין לני למחמו ואין ללסא לניב אמו ולסור למחוכה עמו, כמאלמס ז"ל) ויענו כולם ויאמרו טובה עצתך מאד מאד וד' יהי בעוזך:

השמן הוא היצר הרע בראותו כי חסצו לא הצליח בידו להפוך את מאמין לממאן ולספחהו אל בית ממאן וחבריו, ובשמעו כי עוד יד מאמין ורעיו נסויו על ממאן וחבריו לפתותם ולהסותם לתחיה, ויירא לנפשו מאד וירץ לכל בית ממאן אנשי שלומו ויחדש אתם ברית חרשת ויחוק לבכס לבל יעלה בהם מורד. ולדברי אנשי בית מאמין נטושי יאמרו, והדובר אין בהם, ונהפוך הוא כי עוד יהיו עוזרים על ידו לערוך מלחמה וקרב מול בית מאמין. צאן הנהלאים שומעים חרפתם ואין משיבים. ולהכות כל הארץ חרס תחת כפות רגלי ממאן וחבריו: וימאמין מודע לנפשו בת השמים ושמו יצר מארץ טוב ויהי כי התעו אותו אלקים מארץ טוב וילך הלוך ונסוע קדימה, ויקן לו חלקת תשרה על תלמי לכב מאמין ויגר עמו וישב אתו ימים רבים ויבירו שניהם ברית, ויהי כאשר שמע יצר המוב כי אייבוי ושנאי נפשו

מדינת ישראל

נפשו התנכלו להמיתו ולמצוא עינו לשנוא, ויקם יצר הטוב וירץ קל חיש מהרה אל שכהע"ל, וישתחוה על אפיו ארצה ויאמר אהה הנה שמעתי כי יצא השמן להכות כל הארץ חרם ולפתות גם את מאמין מיוחדים להתחבר עם סמאן שונא נפש הושיעה השם כי יפתו אמונים מכני אדם, ויאמר השכהע"ל רדה מהר אל תעמוד גם אתה ויחך בעוד דרכיו הרעים ובל תניח לבצע מעשי השמן למען תהיה והבחינה ביחו לנמות אחרי עצתך ואולי תוכל להפנות גם את לכב סמאן כי ילך בעקבות מאמין מודיעך עשה ובל תאחר, כי באלה הפצתי נאם ה', לכל ידח ממני נדח. ויאמר היצר הטוב השתחוויתי, ויצא מלפני השוכן העליון ויחל להתחקות על פני הארמה אחרי כל בית סמאן לספחהו על בית מאמין, והשמן גם הוא ערוך מאתמול ומימים רבים לעשות מלחמה וקרב מול הלוחמים ננדרו בחלקות אמרי פיו ובנכלול העצומים. ויחלו גם שניהם להתחקות על משפחות מאמין ופסאן וכל תהלוכות דרכם ומסתריהם זה מושך לפאן, וזה מושך לפאן, ותהי המלחמה בכרה ביניהם עד מאד. ואלה תולדותם למשפחותיהם לכל בית מאמין ומסאן, ומאלה נפוצו סאמינים ומסאנים לארצותם בגויהם ואלה שמותם:

הדעת (הוא דם מודעו סקדוסס) בת אבי'עד המלך (זה סקדוס נרוך הוא) הלכה שבי בראש גולים מבית האלי חרנה (כי ענוס עניו חרון 96 ד' לגרס' סמקדס) גם לקחו סמנה מחמדיה ומרכיב בניה (זו) מעשי סקדנוס והמלום סליס סהנוס צמון סוס) הדעת ייטבה שופמה בגולה אין מנחם לה, אך השם הטוב בחמלתו השאיר להדת שריד מעט היא בת יקרה אמונה שמה אחרית תקותה בימי עניה וסרוריה, ובחמלת השם כי ראה כי אולת יד שלח לפניהם איש. הוא חבקוק החוזה: הוא האומן את האמונה (כמלמרס כל חבקוק והעמיד על אחת' לדיק באמונתו יחיה) הוא נתן כמות פס'ס על נפשה, גם הגדיל תפארתה בעיני כל רואיה, כל רואיה הכירוה כי היא היא האמונה הסתורה: ולהרתי שפחה מצרית ושמה בת שבע (וען כי הסכע חכמות אסר נחט לימר עמים למודסה סס רק משמשים כמורס"ק לעת סנוך וכספסה אל די נבירה סלססס ססס ללוך מורס"ק ותליס סליוסס עקסס סניס' סך סלמוס סיס ססורסס כלל סיס סקס):

ויהי כי ארכו הימים, ויבואו בני כלי שם, ויערכו מלחמה וקרב עם הדת והאמונה בתה עד אשר הורידו לארץ כבודן, ולבת שבע שפחתה נתנו שבת מושל ימליכה עליהן, והאמונה כמו סרמנה שמה תחת רגלי בת שבע שפחתה מלפנים:

ויוסיפו עוד שנוא אותן על אשר פחדו אל שנוא נפשם הוא השוטר בכל בית הדת והאמונה. לכן אמרו לשרש ולעקר גם האמונה גם פחדו אל שנוא יחד לכלי יעלה להם מנור מסביב משמע פחד פחדו אל. לולי ד' הטוב אשר שלח להם מושיעו מאמין מקדוש, כי אז היו לברות למלתעות שני בני שחץ ההם, הוא מאמין אשר אמר יאבה כל הן דעלמא, והאמונה לא תאבד:

ואלה תולדות מאמין, מאמין לקח לו אשה ושמה לא רחמה (כי סמלמין סוס עסס סספלות) ויעתר סממין לשם לטבח אישתו כי ערדת היא (וען כי נדור סוס מעס ססס בני מלמייס מלול) ויעתר לו ד' ותהר לו רחמה ותלד בן ותקרא שמו ידויה, ותהר עוד ותלד בת ותקרא שמה תקוה, ותוסף עוד ותלד בת ותקרא שמה חפצי בה, ותעמוד סלדת: ומאמין הוא האומן את בן ברבאל כי אין לו אב ואם. וכמות אביו ואמה לקחו מאמין לו לבן:

ויהי היום וישא מאמין את עינו וירא והנה הדעת והאמונה בתה תועים בשדה, ויסהר מאמין וירץ לקראתם ויקוד לפניהם ארצה, וירם קולו ויבך! ויאמר הלא את הוא האמונה אומנת בבית חבקוק החוזה וכל מסמורד עליו, ועתה מרוע וה נפלו פניך כהיום, אהה או ואביו ויך נמלת את בת השמים ברור יתום הזה?! ועתה את בת השמים בכל יתל לבבך, קוסי נא ואחויק בימיך, אל תיראי בתי אנכי מן לך סכל אויבך מסביב, לי עברים חניכי ביתי רבים להצילך, ואלה הם הברורים אשר לי, חסין. מנחם. מצפה. מבטיח. כואי נא אתי התיחה וכל מסמורד עלי, ותשמע אמונה לקול מאמין מכירה ותסר אל ביתו ותשב כאלוני מאמין בחברת אמה הכבודה חוקנה ימים רבים: ויהי כי ארכו הימים ויאמר מאמין לבן ברבאל, בני הלא אבקש לך סנח בוא נא אל אמונה אשר אהבתיך ותהי לך לאשה, וישמע בן ברבאל לקול מוורו ולא ארכו הימים ויבא בן ברבאל אל חררי האמונה ויסר סכעתו מעל ידו, ויתנה על ידה ויאמר לה, הנה ארשתך לי לעולם, וארשתך לי אמונה:

ואלה תולדות סמאן בן עובדיה (כי לכו סיס סנכ ססס) סמאן לקח את בת שבע שפחת הדת ואת פי הדת לא שאל, ואת אמונה בתה לא דרש (אס כי סוסיס ססס ססכע סממוס סך סמנס יסמור מקוסס ססס ועל פי חוקיס יעסס), וען כי נאה איש בריתו היה עם רוחו והוא הסיתו כי יארס לו את בת שבע לאשה מבלי שאל את פי הדת מכירה סאו ומלפנים ותלד בת שבע ותלד בת למסאן ותקרא שמה השכלה, ותוסף עוד ילדת תאוה אחותה, לצון מבית המון לקח את השכלה בת סמאן לו לאשה (כי זה כל סממנס והספסלס לעסוס ללון מכל דכר סמוסס ולינוסס סספילס סל ססס סלסמוס) ותהר השכלה ותלד בת ללצון אישה כפירה שמה ותוסף עוד ותלד את תאוה אחותה:

ואלה תולדות בן בווי העזתי ממשפחת בית היצ"ל, בן בווי לקח לו לאשה הכפירה בת ההשכלה אחות התאוה: ותלד לו את שבואל בנו, ואחרי הולידה את שבואל ותוסף עוד ללדת בניו ובנות יאח סירצוטא אחותם, ובן בווי סרסלסו את בניו ובני ביתו כי פיס ססס ססר לא חס על סמונו וסכסו לקח את השכלה בת סמאן לו ססס לסכוסל בנו הככור בבית בן בווי, וילמד גם את יתר בניו ופנתיו לסון ולכרכר, והוא שותה שכור מין הזמן שותה וסצה סמריה סס סססיל סרדויו ותהלוכותיו לכני בן בווי כסרה גרושה, ופנסתו וכל ישעו וסססו אך לשחק ולרגו על בית מאמין וסרעיו:

ויהי השמן זקן בית בכל בית בן בוי :
 נבדך בן פוסח יוצא ובא , (עין כי פוסח הוא על שמי הסעיסים פעם חסן בלמוס
 ופעם טעם אחרי הסעילה הנחמדה למלאס ומוכ לסעיל) ויהי למועד
 למסאן ולמסאין מנגדו :

אלה משפחות מסאן למושבותם בנייהם :
 ואלה מסחריהם , מסחר התאוה , בכל מערנים ויין רקח בחנויות מויעות
 ברחובות קריה מלאה בשמים וזנים ופרי מגדים ואשכלות חמדה :
 מסר הכפירה אחותה , מלאכת מחשבת מכונות חדשות להקל עבודת
 האדם , ותחת אשר מלפנים כמה יגיעות יגע האדם טרם יקרב
 אל הלחם או אל הכשר , לשחוט הבהמה ולקרוע בפנה לתקן הריאה
 ולנקרה מחלב ונידון שבה , ולרחוץ בשרה טרם עבור גימים לשחייתה ,
 להריחה קודם המליחה ולמלחה ולהיחה שנית ולשמור בעת הכשול
 מחלב העומד בצדה , וכן טרם יגש אל הלחם להרים חלה ולטול ידיו
 ולברך , גם לברך על הלחם , ולטול ידיו במים אחרונים ולברך אחריו ,
 ועתה המכונות החדשות אשר סבטן הכפירה יצאו יקילו מאד העבודה
 הרבה הזאת וכהרף עין בלי עבודת האדם הנה לחם הנה בשר והנה
 נאכל , גם המכונות אשר בבית הנשים , מעשה ידיה המה , וחלף אשר
 היה נחוץ לה לעשות צפרניה ולחוף ראשה כדון חפיה בכל פרסיה ,
 ולבוא את נפשה במקוה מים כדון , הנה עתה המכונות החדשות
 יעשו מלאכתם בחפזון ומהירות רב ! עוד טרם ספרה לה שבועים
 בנרתה ונקיונה , לשפוך רוח טהרה עליה , והנה מהורה היא ממקור דמיה :
 עוד עשו מכונה חדשה נוראה מאוד . באמרם כי לא חפץ ה' ב"ה
 במעשי בני אדם לפלל אליו שלש ביום ולשום טוממות בין עיניהם
 וציצית בכנדם על נפש המיד כל היום , רק כי יתפלל אליו פעם
 אחת חודש או שבת , וגם זאת אך במחשבה והגיון לב (בלמס כי ל'
 הוא היודע מחשבות גנר , ובמוס ינרכו על מייס ומוס) , המכונה הזאת
 גדולה היא וכבדה מאד בבית הכפירה , כחות רוחות לה : היא תקיל
 כל עבודת משא (כי גזק שלומים לעשות כל ענותה הפס רק בהגיון הלכ ומתכנה
 לכד רוח נעלמא הוא , וזכר ימיו כל מוחס המורה אלנה) כי יעבור גם חודש גם
 שבת גם כל ימיהם , והמחשבה הזאת לא תעבור פעם אחת על זכרונם :
 גם להכפירה בית נפחים לעשות בכל מיני מתכות , כי ערפם יעשו
 ברזל , ומציהם נחשת , מברזל נידון ועצמות , ומעופרת כשר ולב ,
 מכסף יעשו החמשה חושים , ומוהב נפש המשכלת :

ואלה מסחר מאמין : פנינים ואבני חפץ , ספיר ויהלום שוהם וישפיהויהי
 היום ותאמר הדת לאמונה בתה הנה אחיך מסאן בן עובדי' וכן
 בוי רועים כשרה ועתה לך ואשלחך אליהם כי תשיב אותם לביתי בית
 הדת , ותען אמונה הנני , ותלך אמונה וגם פחדאל השומר לבית הדת
 הולך על ידה , ותמצאם בדותן (כי יתשכו וכלי דמוס לאכד את האמונה
 טעמא נפסס עם פחדאל נאמן בימה) . ויהי הם טרם נקרכו וישא בן בוי
 את עיניו וירא אותם מרוחק , ויהנכלו להמתים , ותען כפירה ותאמר
 הנה בעלי החלומות הלזו באים , קצתי בחיי בראותי האמונה עם
 פחדאל

פחדאל משרתה , אימה גדולה וחשיכה נופלה עלי עת אחזה פניהם ,
 לכן אשרשה היום מקרב הארץ , גם נינה גם נכדה לא יעלו עוד על לב
 לשלם , ויהי כאשר נגשו אליה ויסירו את כתנתה כתונת הפסים שרירי
 וחמוריה מהחווה חבקוק אומנה , וישליכו אותה ואת פחדאל לירכתי
 פד אשר כשרה , והבור מלא נחשים ועקרבים , וישבו לאכול וישאו
 עיניהם והנה אורחת פילוסופין באים , ויאמר נבדך להשכלה מה בצע
 כי נחרזו את האמונה לנו ונמכרנה לבית הפילוסופין וידינו אל תהי
 בה ובפחדאל שוטרה :

כשמוע מסאן דברי נבדך ויצחק עליו ועל דבריו , לאמר מה פילוסופיא
 ולאמונה הלא מעולם שונאים זה לזה , ולא תדרך כף רגל
 האמונה על פתח הפילוסופיא :

נבדך . האם לא תדע מסאן רעי , כי אחרי המון חקירות הפילוסופין ,
 יפלו כמצודות האמונה אשר בחלה נפשם בה , (ונטיי דמוס כמו
 שפירא איט מפני סלרי ופגשו דבוק) . וישיתנו עצות וימשכו ויעלו את
 האמונה מן הבור וימכרוה להפילוסופין ואת פחדאל שלחו לנפשו .
 ותחי האמונה בבית הפילוסופים ימים רבים , ותצר לה מאוד ועד
 שאל הניע נפשה כי לא יכלה שאת צר מעון אשר נתנו לה בביתם ,
 ויהי היום ויהעשקו יחד בחקירות שונות ואל האמונה לא שעו , ותקם
 לילה ותברח לנפשה עד חף הים ותמצא ספינה ותרד בה , ותעמוד
 דח סערה והספינה נשברה , ואמונה נפלה בעמקי מצולה בלב ימים
 (הוא עולם הזה שכולו כים זועף שס נפלה האמונה) :

כשמוע בן בוי והכפירה את אשר נעשה בהאמונה , וישמחו לבלי
 חוק על הדבר ההוא , באמרם נפלה ולא תוסף קום , אברה
 אברה תאמונה מקרב הארץ לא יעלה עוד זכרה על פני החלד , שישו
 בני חתאוה שמחו בני הכפירה , בני לצון ריעו ימחאו כף , אברה
 אמונה מן הארץ לא תוסף קום :

ויהי היום ויצאו בן בוי והכפירה על יד הים וישאו עיניהם ויראו והנה
 אמונה עומדת על חוף הים ויתמהו איש אל אחותו , ויקראו ויאמרו
 הלא בלב ימים נפלת ופי העלוך עד הלום , ותען אמונה ותאמר ,
 תשמחי אויבתי לי אם נפלת קמתי , הנה גלי הים סרדוני מל
 עדי כי הקיאוני אל היבשה (כי על האמונה עברו גלים רבים בלב ים סועף
 סחל סוס) , ויראו כי עוד האמונה תחיה על פני האדמה . ויתאספו
 ידדי סחנה גדולה עד למאוד מאנשי הכפירה והפילוסופיא התאוה
 החלוצין , ויערכו מלחמה את האמונה ויאמרו להכותה נפש ולשרש שם
 האמונה מקרב הארץ :

ויהי כאשר שמע בן ברכאל את הדבר הזה וירק את חניכיו וילרין
 ויקם וירדוף אחריהם לילה ויצל מידם את אמונה רעיתו ואת כל
 רעיושה' ובחכונת כסוי הכה הפילוסופיא עד חובה עד חרמה ויקח אמונה
 רעיוה' ויביאה האוהלה מקום שם נמה אהלה בתחלה מקדם לבית אל :
 ויהי אחרי הדברים האלה , ומסאן חולם והנה עומד בגו נחמד למראה
 סאד' ובתוך הנן פרי עץ סאכל ותאוה לעינים , ועד שמי על
 יעברו

יעברו נאון צמרתם והרר פארותם, והר נבוה ותלול על יד הגן ומצלע ההר הפונה קדימה מקור מים חיים מוגרים ויורדים לתוך הגן גבים גבים, וישא עיניו וירא והנה גפן לפניו ואשכולות תבונה עליו, ויחמסם בלבו וישלח ידו ויקח שריג אחר מהגפן, והנה קול קורא אליו אל תשלח ידך בלי פקודת בעליו, ויפן כה וכה לקול הקורא וירא כי אין איש ויקח אשכול אחד מאשכולות התבונה ויאכל והתפקנה עיניו וישב רוח חדש בקרבו, והיה אחרי אכלו והנה מתחית הגפן יצא שרף ונשכו באצבע קסנה ברגלו וזרנעו עלה המוקד מארס הנחש מכף הגלו עד קרקרו וצבה כסנו וכשרו ויפיל על פניו ארצה עד כי לא נשאר בו נשמה, ויבא איש לבוש הכדים נורא מאוד ויעמידהו לאש לאש על רגליו, ויאמר הלא אמרת לי לבלתי תאכל האשכולות הגפן ולא שמעת לקולי ע"כ באה עליך כל הרעה הזאת, ועתה הנה הבאתי לך עלה אחר לתרופה, ושמור מאד להניחה בכל עת על לבך ותרפא המכה ובשרך ישוב כבשר נער קמן, וייקץ סמאן בעלי בריתו ויספר להם חלומם אשר חלם: וישלח ויקרא לבן בוזי ולנבוך בעלי בריתו ויספר להם חלומם אשר חלם: בן בוזי החלומות שוא ידברו, וככל הגיון האדם אשר היגה בו יוסם, מראה לו רוחו בחזיון ליל ואם החולם יחלום העקוב והמישור יחדיו, ויגישו כותל לכותל רעהו, ויקרב הרחוקות בורע, הנה בבריו אין בהם משם, לכן אין לשום לב לדברי הכלים והליומות:

סמאן אל תגיד בן בוזי רעי כאלה, כי אני בעצמי ראיתי כמה פעמים דברים אמתיים בחלום ונגלו לפני דברים אמתיים אשר ראו עיני אחרי כן באמת, וכמעט עתידות נגלו לפני ע"י ענין החלום, הדבר לפלא גם בעיני וללא ראיתי לא האמנתי, כי ידעת אחי כי לא איש מאמין לכל דברו אני, ואם אמרתי אספירה לפניך ליום, הנה לא תתן אמן כי ולפלא יהי בעיניך, לכן אמנע גם מלספר לך יען לא תתן און קשבת לדברים כאלה:

נבוך. הן אמת כי גם אנכי חלמתי וראיתי כי הרבה נתקיים מחלומי, אמנם אני פתרתי לעצמי כל דברי חלומותי וכן היו.

סמאן הוואילה נא לפתור לי גם את חלומי, כי עצב ופגור יעלה בלבי בזכרי דברי החלום.

נבוך. בלערי! אלהים יענה את שלום סמאן, ועתה שמע נא סמאן ואפתור לך היום את חלוםך והה פתורנו. הגן הגדול אשר ראית זה תורה"ק הנסוע באצבע אלקם, ופרי העץ אשר בתוך הגן היא האמונה אשר פארותיה עד שמי על יגיעו והיא גם היא ההר הגבוה מאד, כי הרת מוצבת ארצה וראשה מגיע השמימה, ומים חיים יוצאים ונחלים ממנה לשומרי הרת חיי נצח, ובתוך הגן נפן ואשכולות תבונה, כי הספורים הנמצאים בהרת כמו אלופי עשו, וכמו ותמנע היתה פלגש, ומעשה ראובן ומעשה תמר, הנראים פשוטים, גם הם תבונה גדולה וענוקה מסתתרת בחוכם. אכן אשר יקח מהאשכולות האלה סבלי שאלת פי בעליו, ובלי אמונה דורש בדרשות של דופי ויאסוף בידו דעות כוזבות, אז יתהפכו בקרבו לאשכולות מרורות מרורות פתנים וזה הוא ארם

אדם נחש שרף מעופף, ואך אם ישכול אצבעו חקסנה בכפירה אוי תפשה הנגע בכל גופו כמחמסם דל על האומר כי כל המורה סוכה היא, חן מדבר זה, הרי הוא מיון וישאר מת כי רשעים קרואים מתים, ובחמלת השם עליך שלח לך איש לבוש הכדים להעיר אותך לתשובה ועליהו לתרופה היא האמונה ואתה תשמור להניח אותה חמיד על לבך:

סמאן. עוד דבר נפלא ראיתי בחלומי, כאשר אמרתי להאיש, איד הרהבת בנפשך להגיד לי כדברים האלה, האם ידעת מי אני ופי בית אבי ומי משפחתי הלא תגיד לי, ויען אותו האיש ידעתי גם ידעתי את משפחתך ובית אביך ואמך ולא עוד אלא מכיר אנכי הסיב גם את העברים והשרים אשר נתן לך אביך (זה הקב"ה) ואמך (זה חלק לז ולס הוא חלקי הגוף והחומר) בעת אשר השיאו אותך (כומזכירם סולדו): אמך נתן לך שר גדול ונכבד מאוד בבית אביך, אצל או נאצל שמו (הכונה סקב"ה) מתן השמה האלולה וחלופה משמי מעל לפיות לו לעמד ולשר בזה הנהג:

נאצל הוליד את חושים (היא הכסמה האללה ומחבסה משמים הולידה את הכסמה חושים שבלדס כי הכסמה חושים שבלדס כלים ממקור החיות האלקיות זה הוא הכסמה):

בני חושים. אומר, יצור, ונערת, ושמע, ובריה, (אומר הוא חוש הדבור, נפו הוא חוש הראות, ונע"ס הוא חוש השמיע, כי חוש המשוש אינו חוסם מרחיק רק חוש סנועט כגופו אז מגיע הדבר הזה ע"י משוש, ושמע הוא חוש השמע, ובריה הוא חוש הכיח) גם לחושים עבדים הרבה ואלה שמותם. נח וסובל משמע ורומח ומשא ויקפן כי מעניני על מדומיו ופומע חכמו ופומק ופלא על חופיו ומקפן עזמו):

בני נח שם ויפת (כי מי שהוא מח לבריות יס לו סס יספ) בני סובל מנחת חרח, ואלה עבדיו, אפלה עובר אלי שמע אמציהו אפון צדקיהו שלמה רחם ונתן (כי הוא מהמין ב"ד ומלדיק דינו ומתפלל אליו ומרחם על הכניות ומקן להפוש יד):

גם שופך מלידה ומבטן איש בושח בן שאול (הוא הגוף שהוא מלא גושם דומה ומפשו שאלו לו כל הימים) ואלה השרים אשר נתנה לך אפך לעברים (הכוונה מלך החומר חלק אב וחס) שופך שר צבאך, (כי הליחות הסכעי אשר בגוף הוא המוליך את כל הגוף):

גלע בן באור שופר לראשך (יען כי הליחות אשר בלדס חוס הסכעי השורשים יתך חומס פל יוס כמו האש את הסמן וכל יוס יבולע חלק מחיו, ושומר רחשו כמו ואכיו שמר את הדבר):

גלע הוליד את חצר מות (כי מעס מעפע יבולע שמו עד כי יחד לחזר מוס ביה עולמו):

ידי חצר מות יובב והימן ואיבל שפן ואונם (כי כאשר יבולע הגוף, בניו סומים ומיכנים עליו וסולכים ספי ומתחבלים ומאוננים עליו):

ידין שלך חושים בן דן (כי האדם לא יתן משפט חרון על כל דבר רק מה שישג בהרשעה חוסיו וכ"ס מלא יוכל ליתן משפטו על הכלמי נגסם וסכלים נכרדים, חס הוא משים סן דן ויפלו):

שריו המה : אלוף יתת אלוף מגדיאל (זה הגאון אשר נאלם להגדיל עמו) פועה מלך חמת עבד בביתך (הוא הכעס וכיון שגא לכלל כעס נא לכלל פועה א"כ הפועה הוא המושל על הכעס וזה הוא פועה מלך חמת) :

ופועה החמתי הוליד את מרין (הוא הממלוכה אשר ילדה מבין הכעס והפועה) בני מרין אפע ואפר (כי סוף הממלוכה מאפע ולילי המה אשר ועפר כי אין סופה להמקיים) : רצון : הוא המולך על כולם על העבדים והשרים גם יחד

(הוא הכלון והכמירה ביד האדם) ואשת המלך רצון היא תאוה בת ממרד בת מי זהב (כי נרלונו הולך אחר המלכות ומסרדכו לאסוף זכר הכנס) בני תאוה אוצר ודישון (כי מלכותו לאסוף אולנות הון ולאכול משמני ארץ)

בני דישון חמרן ויתרן (כי ידוקו אחרי מותרות ויין רקת) בני חמרן יגאל ועקוב (כי ע"י סיון מתגאל נפשו ויעשה העקוב למיטור) בני אצר בלהן חועץ (כי יאסוף לאחריים חילו וכיון יריבון בעד הכתלה וז"ל יום מעותיו לבלות לוועות) , רע המלך רצון עצל שמו . ולעצל ששה בנים מנוח שליו ינום

מנמנם מגור ופחד (אמר על"י אבי נדקך) . כל אלה בני עצל ואלה השמות אשר הנגיד לי האיש בחלומי ואתה ידידי נבוכך לא ידעתי פתרון הרברים הנוראים האלה כי הנגיד לי כי אני איש בישת בן שאול . גם אמר לי כי אבי ואמי נתנו לי למורה ומתן עבדים ושרים הרבה אשר אין אחד כמו אלה בגבולי . לכן אבקשך לפתור לי שורש דבר השמות האלה :

ויעש נבוכך כדברי ממאן ויפתר לו גם השמות כולם מהעבדים והשרים האלה . וייטב הפתרון בעיני ממאן ובעיני כל הנצבים עליו : ממאן . הנמצא איש פותר אמיתות עומק החלומות כזה ? (וענין המלס הוא מלס חמלד וענינו מלד הכפע והגוף כי כל ימי אדם כמלס יעבור , וכתלמו לל סרים הוא כואה כלמיס) :

בן בוזי . מה החלום הזה אשר חלמת ומה הפתרון ? האם בא בעל החלום להעיר לך און לתשובה או לאמונה . עזוב ההבלים כאלה זה פעמים ושלש אשר ראיתי ממך הבלים כאלה (עמים מליס ועמים שופס) ויעלה על לבך מגור ופחד ואין פחד . ואדמה כי שורש אביך עובדיה

מטון ועצור בחובך מעת נוחך ממטן לכן יפול לפעמים ללבך עליך אך אין לאדם להביט על צור מחצבתו . רק לאיש איש לאור תבונתו ילך במח דרכו :

ממאן : הן אמת כי ידפוק בחבי לרגעים רעיונות רבות מרגשי אמונה כי באמת לא נבראנו לאכול ולשתות ומחר נמות . ואיש ואיש צריך להתבונן בימי חייו לבלתי יעזוב רתו כי לא שקר חלילה נחלו לנו אבותינו :

נבוכך : נכונים מאוד דברי ממאן כי גם בקרבי השפק ידפוק בכל עת ונבוכך אני סאר :

ממאן . הבה נא עצר הלום מה לעשות לחלומי . וכמה אקנה האמונה כי הרבת צאלות רמות ונשגבות עצור בחובי והרבה דעות שונות ישתרגו על נפשי . ואיך אפעוס מפרי האמונה . כי רעי מאסו לי האמונה עד כי לא אוכל עוד להביט עליה :

נבוכך : נבוכך

נבוכך : אם תשמע לקולי כי תתחבר עם ממאן הוא יתקן לפניך המסילה ועצתו תנודך דרך אמת . ובמו פיו יפלו שאלותיך ארצה . כשמוע

בן בוזי שמע ממאן חרד הרדה גדולה ויצעק קול גדול ויאמר לא אוכל שבת את נאמין ואמונתו : אין אני והוא יכולים לדור במדור אחד ישתת ידידי ממאן חלילה לך להסתפח אל חברת ממאן ולשמוע בקולו כי הוא יניח אבנים על לבך וגם ישלח לך את פחדיו אל עבד הרת

הפסיק וזעה ואימה : מי יחיה בשומו ללבו מחר פחדיו אל . סוף דבר כי חדיך אינן חיים אם תפסה און לקול ממאן :

ממאן . אל תדבר כדברים האלה . כי פחדיו הוא עבד נאמן לבעליו והוא המוציא והמביא לכל בית ממאן . וח"ו אל תבוזה בלבך : נבוכך . דבר לי אליך ממאן וילכו שניהם החדרה :

נבוכך לממאן . עצתי כי תאמר לבת שבע אשתך כי תיטיב דרכיך ודעתה כפי הליכות גבירתה הזקנה ואמונה בתה . אשר כביתם נתגדלה ומביתם לקחתה אותה לך לאשה ואם לא תשמע לקולך אין טוב לך כי אם לתת לה ספר כריתות ולשלחה מביתך , יען כי אך ממנה תוצאות לכל דבר שנאתך את האמונה , ובקסם על שפתיה תרחיק את האמונה מביתך ומחרר ללבך :

ממאן . איך אוכל לעשות כדבר הזה הלא יש לי ממנה הרבה בנים : נבוכך . הנה יש לי עוד דבר סחר להניד לך , כך אתי החדרה : וילך אהו חזר לפנים מחרד :

נבוכך . הנה שמעתי כי בניך אינם מיוצאי חלציך יען כי זנתה בת שבע אשתך וילדה לך בנים כחשים ורע מרעים . התבונן נא אל תאוה וחשבלה ילדיך וראה כי אין בתוארם ותמונתם אף שמץ מתמונתך ותמונת אביך עובדיה , התבונן נא על תאוה וצייר כמחשבתך תמונת אביך עובדיה , אז תראה ונתחת אם שמץ מתמונתו נמצא בה :

ממאן . ואת האמן כל אוכל כי זנתה בת שבע אמם יען כי נתגדלה בבית הרת (ואוויס הוא דלסקו לקלס) אולם דעות ומחשבות רעות היתה לה לכן נשתנו פני בני מפני אבותי :

נבוכך . גם אני ממאן בדבר הזה , והיה איך שיהיה , אך זאת זוכר ! כי נחתי על תצוה על אשתך להביט צעדה מן הוא והלאה :

ממאן . מרוע באת עלי באמצע דבורנו כדברייך אשר אין להם שחר להניד לי כי אתן ספר כריתות לאשתי בת שבע , הלא טוב כי תחקור אחר חלומי ומה תגיד עליו :

נבוכך . הלא אמרתי לך , ופתרוני אמת כי כפתרון חלומך חלמתי גם אני , ואראה בחלומי כי בת שבע אשתך הסיתה כך את הנחש למשכך באצבע קמנה וגם ראיתי בחלומי את חכוק החוה אומן את האמונה , והוא האיש לבוש הברים אשר ראית :

ממאן . אבל אשמים אנהו על אמונה אחרותי אשר ראינו צרת נפשה וסברנו אותה להפילוסופיא , ע"כ בא עלינו דבר החלום הנורא הזה :

נבוכך . שמע נא אחי עצתי אמונה לך , כי נראה את ממאן והוא יתקן כל ענייני :

ובן כווי יושב לבדך בתוך אולם הבית, ויאמר אל לבו הנה נבוכ וממא
 ימתיקו סוד יחדיו ופן יכרתו ברית שניהם עם מאמין, ומה אעשה
 אנכי היום כי אשאר לבדך גלמוד מרעי, לכן אראה נא גם אנכי לקח
 פני הרעה ולהמות את לבב מאמין אלי, וגם אפתנו כי יתן את ידיה
 בנו ללמוד יחד עם בני שבואל, או אז נקשר ללבנו יחד ושלום יהיה
 לי, אמנם קשה עלי הדבר הזה מאוד אך מה אעשה מפני רעתי
 ממאן ונבוכ יצאו מן החדר אל פני אולם הבית וכן כווי עודנו יושב
 מחריש ותפוש ברעיונות ויהי כראותו אותם ויקם בן כווי ויאמר לנבוכ
 התלך לביתך נבוכ, ויאמר אך, וילכו שניהם יחדיו מבית ממאן
 בן כווי: נבוכ הלא תגיד לי מה זה המתקת סוד עם ממאן:
 נבוכ: האמת אני ולא אכחד, הנה לבב ממאן נופה אל מאמין
 ויען כי הוא למורת החדך לכן המתקנו סוד לבדנה:
 בן כווי: לא אדע מה היה לממאן לעשות אולת כזה, לכרות ברית עם
 מאמין. ועד הנה רמיתי כי איש נבון הוא, וכי בת שבני
 הנאורה אשר לו היתה למנה לרגלה ילך ולא יבשל נצח: ועתה אחזה
 כי גם בת שבע המשכלת לא תועיל לו, וככל המון הכס לים בעם גורלו
 ועתה נבוכ הלא תשמע, הנה גמרתיו אומר לקדם פני ממאן ולהמות
 את לבב מאמין אלי, ומה תגיד ע"ז נבוכ: אולי ישרו דברך
 בן כווי. אבל איך אעשה מפני בת עמי, לבוא אל משכן מאמין הלא
 כולם יביטו עלי בשאם נפש יען לא דרכת מעולם על ממאן
 ביתו אף כי לכרות עמו ברית:
 נבוכ: לא טוב הדבר כי תלך אל ביתו רק אנכי אביאנו אליך:
 בן כווי: איך תוכל להביאנו אלי הלא תגיד נא לי:
 נבוכ: אני אוציא קול כי בא אל ביתך סודך פנינים זאכני הפץ כי זה
 מסחרו ובשמעו חיש יבוא אל ביתך לסחור איזה אבן יקרה
 כדרכו, אך אתה תעשה כחכמתך לכל תגלה לו כל מצפוני סגרי נפשך
 בפעם אחת, רק כה תעשה תכבדהו בכל דבר צפתים וגם על אשתך
 הכפירה תצוה כי לא תדבר מאומה ארו מסוב עד רע, וגם תצוה לנבוכ
 שבואל כי יכרת ברית עם ידידה בן מאמין לשליל עמו ככל יום לעת
 ערב וביום סחר או למחרת תלך גם אתה לביתו ולאם לאם יתקרבו
 הלבבות הרחוקות ואז תוציא לאור סומתך:
 בן כווי הלך לביתו ונבוכ שב לבית ממאן:
 ממאן: מה דבר אתך בן כווי בלכתך עמו מביתי:
 נבוכ: כה וכה דבר וכה יעצתיו:
 ממאן: החנם קראו שמך נבוכ ושם אביך פוסח בי הפכפך אתה ולכל
 אשר יהיה הרוח ללכת לא יסבו רגליך מלכת:
 נבוכ: בן הוא כי רצוני להתחקות על כל דבר עד תכליתו, והפצי לראוי
 מה יהיה כאשר יתראו מאמין וכן כווי פנים: ובודאי אנקמה
 היום מבן כווי כי במח לא יפעול מאומה במאמין, כי לבו יצוק כצוה
 החלימש, וכן כווי ישאר כסיל ושופה בכל מחשבותיו:
 ממאן: אולי נבוכ אנכי היום, כי לא אוכל להבין עומק מחשבותך
 ונבוכ

נבוכ אני: ואשר אחזה לי אני לא נבוכ בן פוסח שמך רק
 נבוכ בן כלכי, סלח לי בזה רעי!
 ידי הדברים האלה, ומאמין בא לבית בן כווי בדבר נבוכ לסחור מסחרו
 והתמהמה שם עד כוש, ויפן עורף וילך לביתו, ונבוכ שב לבית
 בן כווי לדרוש ספיו, מה היה שם עם מאמין ומה דבר ארו?
 בן כווי לנבוכ: לשוא תוחלתי וכל עמלי להמות את מאמין מרכו
 בקודש ועצתך נשארה מעל כי גם קשת וחצים לא יפעלו עליו
 מאומה, לכן אמרתי הנה מאמין לפניכם עשו בו כמשוב בעיניכם ואנכי
 לא אוסיף ראות פניו אף אם תתן לי מלא ביתי כסף וזהב:
נבוכ: הגד נא לי מה היה לך עם מאמין ומה דבר. ויספר לו את כל
 אשר קרהו עם מאמין, ונבוכ הלך מבית בן כווי אל בית ממאן:
נבוכ לממאן: הנה הייתי בכית בן כווי וגם ספר לי את כל אשר קרהו
 עם מאמין:
ממאן: מאוד השקה נפשי לדעת מה היה שמה ומה דברו יחד: גם
 מי נצח את מי:
נבוכ: האמן לי כי לא אוכל לספר לך ככל הדברים אשר היה שמה,
 אך על כל רגשות נפש בן כווי והמון שאלותיו לא ענהו מאמין
 אלא כאלם לא יפתח פיו! (ולקמן פרק ג') מספר המעשה מה שהיה למאמין
 בבית בן כווי:
ממאן: הלא תדע נבוכ כי עתה תתייקר בעיני האיש מאמין מאוד כי
 במקל שוה שני סלעים הפיל כל שאלות בן כווי ארצה:
נבוכ: מי הגיד לך כי במקל שני סלעים הבה את בן כווי, וגם מה למקל
 שני סלעי' לתרץ רבבות שאלותיו של בן כווי בעסקי האמונה והפיר:
ממאן: באמת חכמה גדולה עשה מאמין שלא השיב על שאלותיו
 מאומה כי אין תירוץ נכון יותר על שאלות בן כווי והרומים
 לו אם השתיקה השוה שני סלעים (כמאמרם ז"ל מלה כסלע שמיקומה
 וזה הוא חכמה גדולה להכות על דקדוק הכופרים במקל השתיקה:
 וכל מה דחוב ענה כסיל כאלו: דכיה דכיה כסליל הוא כסילות ואולם, והאשר
 על המים מדברים הם עושים מילוף זה מקבל דבורים מזה חס מזה אולם מי שאינו
 חכם נפשו על דכיה מכירו הוא אינו מקבל מחזירו דבוריו וממירס לו בשלמות
 מה שיש לו עמו מסחר וגלוף עם מכירו חס שמר ענה כסיל כאלו פ"י בזה
 המון לו כאלו שמחזיר לו דיבוריו של עמו ואולמו שזה כשמיקה וכו' הוא אל ממון):
נבוכ: הנה בן כווי נשבע שלא יוסיף עוד ראות פני מאמין:
ממאן: יהי לו אשר לו, ואני נכוננו רגלי לילך לבית מאמין לשמוע לקח
 מסו על המון שאלותי העצורים בחכי כי במני כאובות נפוחים
 נשמות שאלותי, ואקוה כי לא אבוש ממנו ובשוה סלע יעניני,
 ויען בן כווי ה' להראות חכמתו ולקנטר ולא להעמידו על האמת,
 לא בן אנכי היום כי את האמת אני מבקש, ולא כבוד ונצחון, לכן
 ממאן ידבר ומאמין יענו בקול:
נבוכ: רואה אנכי כי נתהפך לך מתמול שלשום רוח אחרת אתך,
 אין זאת כי עצת היצר טוב הוא ה' עם לבבך, וגם הוא הראה
 אותך

אותך את חלומך אשר חלמת, מ' יתן והיה לבבך שלם כל הימים ממאן. נבוכד נאמר ברברך נבוכד, כי יהיה לבבי שלם כל הימים אם אמת יהגה חכך:

נבוכד. חי נפשי כי באמת ובתמים דברי היום: כי באמת חיי מאמנים מאושרים הם גם בעולם הזה ולבו כצור החלמיש יתיצב מול כל צרה ופגעי בני אדם אשר עליו יסולו דרכם, כי האמונה היא מע ומבטח בצור, ומ' יתן והיה גם לבבי שלם עם האמונה המהורה באמ ובתמים. או לא אירא רע כל הימים, ודברי אלה בלא לב ולב חילוח יוען כי אוהב אנכי גם את בן בוזי לפעמים כי על כן אבוא בפעם בפעם בצל קורתו, לכן באהבתי אותו חפצי מאד כי גם הוא ישה אוון קשב לקול מאמין ואחר עצתו ילך, ואדמה כי סוף סוף בן יהיה, ושבווע אשר לא יראה פני מאמין עוד: מאפע הוא ובל תקום:

ממאן. הלא ביד כל אדם לזרוע האמונה על תלמי לבבו: נבוכד: יאמין לי רעי, כי מעמתי מעט מפרי בוסר ספרי החצונים ויתהפכו לפעמים בקרבי ללענה: ממאן: לכן גם אתה הלא תקח תחבושת מצרי מאמין להקיא מפ בוסר אשר באו אל קרבך ושב ורפא לך:

פרק ב

מדבר מיצר מחשבות אדם ותחבולותיו, ומשהחוק אשר ילעיגו הבלתי מאמינים על האמאנינים.

היצר טוב הלך לבדו עם נושאי לבו עלי חבל ארצה לחקן עלילות מאעדי גבר וילי מעלי איש ונהלכו על דרך הסוב כשמו הסוב, ויפגש היצר הרע עם על פני רחבי חבל לבוש גאה וגאון וכלי משחית וקרב, ומתנה גדולה עושרים אוונו מימינו ומשמאלו:

יצר הרע: בוא נא איש מלחמתי ונתראה פנים כהיום לערוך מלחמתנו גם יחד: יצר טוב יאין איש אחי היום כי אנכי ונושאי כלי לבדי ובמה אקש' עתך קשר מלחמתי יצר הרע: אל מה ירמוזן מליך היום, האם בזיתך וחתת ממסלתך יש עוד אשתי מלחמה, בוז לך לנג לך איש ריבי, הלא הדע כי אנכי אנכי עשיתי וגברתי מיל, כמו פי ובחרב לשוני הכתי כל הארץ חרס, וישו שכם אחד לעבדי, כל הדור אשר אתה רואה לי הוא, בגדו כך אנשי שלומך ואלי נפלו, מלך בכיפה אני בדור הזה, הפאר והכבוד לי הוא, לא חוגר אני רק מפסח, הגאה והגאון לי הוא הגדולה והגבורה, אנכי נלחתי המלחמה, אנכי אנכי:

יצר טוב. בלום פיה אויבי מבטן (במתאמרס ז"ל) ואל הדבר נא עמך בגאווה וכו. כי לא פשל אני ממך, ובעה"ש גם אמתה גדולה לאלקים לבדך חו אויבי בשער, ולא יסבו מפני כל:

יצר הרע. אבל מעשים הנה מלך כחוקף בראש היום, פרס ועוללות, כי כולם נפלו אלו וסרו למשמעתי, יש לי רב! הרביתי כהיום אפיקורסים מניסם וכופריס זדים ומלשינים דוקים וקלים וכני בליעל, כל המתנה הזה אשר פגשתי: יצר טוב: האמנם מעשים הנה מלך חילך הרב, יען הרביית חלל הרבה מאד,

אל תחלל צרעה הצבור כי מלך צביה אמה, כי גם ממסלתי עודנה חזקה מאד: הרע. על מה? ובמה?

יצר טוב. יען כי המעשים אשר אחי גבורים מאד לא יסבו פניהם מפני כל, וכל אחד יעורר הניחו על שמונה מאות חלל:

יצר הרע. מי יגיד זאת ומי יאמין לשמועך כי גבורי חיל המו?

יצר טוב. פיה ענה כך באמרך כי הכיית כל הארץ חרס ובחרב פיה נפלו חילך מתנה גדולה, ומדוע רפו ידיך להסות גם את המעש אשר לפני חן זאת כי הרבים המה ויתנו כחך סוררת לך ולכל מחניך, וגם זאת אשר הרביית חילי, לא יעזבו ממדי שום רע, ונהסוך הוא, כי סונה גדולה עשיה לי בהעמים האלה כמה הרבים מחניך כי לעומת זה נפלה ממחניך חיל גדול וחטאת עמך, ועם בכוחך הרביית חילי עמי. הלא אף אני הרביית חיליך:

יצר הרע. מי המה חילי? ואיזה טובה עשיתי ארך, הלא תגיד לי?

יצר טוב. הלא המה הצבועים בעם אשר מהם כל מרכיב מחניך כיום, ומלפנים כסילון ממאיר אלי היו כולנה בלבסם אדרת היראה והחושיה ואין להם כל מזמזום, ועתה בדור הזה אשר הסלה קרן המורה ארצה, והמחמת פופרים יורדת ויראת שדי עוובה, אין אחר כלל מהצבועים האלה כי מה להם ללבוש לבוש ירעה ופנות נדק, אם הוא לבו ולחמסה בימים האלה, החבונן נא, כי מתנה הצבועים האלה אשר היה לך מלפנים, הן המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם במחניך, כי אין דבר רע ספחה ולרעה ממארת יותר מהצבועים (והצבועים קשה כפולם), ועתה איש אישה המה, הוי! נפלו גבוריך, חלליך ארצה:

יצר הרע. כל חדמה בנפשך כי לא כהתחבולות עשיתי מלחמתי, ולכלל חשכתי! הלא הדע כי עמוק עמוק מחשבותי, ומראש גם אנכי ידעתי כי בנפול קרן היראה (ובגלוי כבסחר עם שמים יחולל) יפלו גם הצבועים גבורי מלחמתי ארצה, היום שכלתי את ידי, ועשיתי לי חבר גוברים מצבועים מאד אחרי אשר ילבושו לבוש אלהם והמה צבועים, חלילה לא יחמר לי אף מתנה אחת מכל המתנות אשר היו לי מלפנים:

יצר טוב. הגד לי איש אישה הצבועים בדור הזה?

יצר הרע. יש ויש צבועים הרבה בוא נא אחי וחלריך: וידאל על כנפי רוח אל אחת העיריות, ויראהו איש זקן מאד אשר הלביע שערות ראשו וקטנו כל פה לבן בו בלבע שמור, להיות קל בראש ונוח לשמורה, ויושם היקן את ידו לעלמה אחת הבאה גדרו עם אומות הילדות והבחרות:

יצר הרע: הראית ערמת הצבוע הזה, זקן מנאף הוא אשר כבר צמלו כל טוחות גופו, גם אהבתו גם חמדו אבדו, גם תחבולותיו לא יחמר לו וראה חילך היסוב ראשו בכימי בחרות, ועיניו יתורו אחר הבת אשר מלפניו, ולא ישה

הן לבבת קול אשר מלאחריו יכרו הכורים קבדו, וע"י קול הקורא מלפניו יפול ויבולו באחת העיריות ויחמר הרע אל הסוב בא נא אחי לבית המשחאות, ושם חלריך

יד ועוד שמה ושערוריה אשר נהייה בארץ, ויבואו אל בית המשחאות ויראהו איש אחד לבוש בגדי פאר ורביד הזהב על לבו ועל חלוקתו נארו, וישב ושוחק עם רעהו

באזניו, וכל מיני משקה ומגדים ערוך לפניו על השולחן, ויהי כאשר מלא כל חלומותו ויקם לילך, והנה קול בעל בית המשחאות קורא אחריו לאמר, שם לי

שני שקלים המניע לי, ויען ויאמר אין אחינכעם, ולמחר או למחרת שוב אשוב עך
 אך כעל המשחלות לא פנה לדברים האלה ויאמר לו אל הדמה להמלם ממני ולהדין
 בלך ושוב כי לא אחיה אחרך ושלא השלם לי מיד משלם, וירא האורח כי לא יר
 לו ומחשבתו נשאר עליו, ויאמר לו לכה נא אחי חדר בחדך חדר, וילכו שניהם
 ויכר שם את עדיו מעליו, הוא המורה שעות (יען המורה יורה כי לכה פרוש
 מהכיס) וימסרו לו לערבון, ויקם וילך לביתו ויהי אחרי אשר חזו הסוב והרעו לו
 המחזה הזה, ויאמרו לילך אחרינו אל ביתו להחזוקו אחרינו מה משפט העני (אל
 עושה מעשה נעוה) ומעשהו בזיתו, ויהי כבואם ויראו כי קרשי אהלו וכות
 ביתו משוחים בשער ופסור כנף מלפנת מתוך כלוב נחמד למראה, על פני אהל
 הבית בקול גדול הנה וסי, ושניהם בירכתי הבית הענה בקול, ויאמר הרע אל הסו
 הסכה ושמה מה העושות מדברים אשה את רעוה, הלא מדע שיחה עושות
 ויקשב וישמע והנה קול הראשונה מר זרע, אהה! הנה כלה הלחם מהכיות (מישהו
 שערי מחדל) כלו הזרעונים מהסל, וכלה פרושה מהכיס, ומה אוכל היום, כי גו
 לאדמי הבית אין לחם לשבור רעבונו ורעבונו ביתו, ועוד מה יעשה כי ידעו מהו
 המליים, וחטוי המקיף, והען לה רעושה מהכלוב אשר בירכתי הבית, ריב ריב
 וסוד אחר אל חבל, עושה מדברים כדברים האלה, והנה נובע אחד בא הבינה
 לזבוע הכלובים על מראה אחרת וימר יפה, גם הבית אחו לזע סם המשיך העני
 לקרוא לו קרחה לבעל הכלובים (כי אין לו בית רק הכלובים) ממעל למלתו
 קדקדו, ולא אומר מעשהו, וכאשר זמם כן עשה:

יצר טוב . הלכתי רוח בני ודבר אחד אשאלך והודיעני, מדוע יעשה האל
 קרחה על מלתי:

יצר הרע : האם לא מדע משפט הגבירים אשר מרוב שחיתם משקה טובה ימל
 שערות ראשיהם ובפרט בסוד הפילוסופים גמלא כאלה, מהמון עמק
 רעיונותיהם ויקרחתו, וגמלאים קרח מתאן, גם הדל גיא הלז יתאוו להתדמות להם
 ולחול פאר וכבוד הפילוסופים:

יצר טוב . הרבה טובה עשו לו הפילוסופים, כי לא פסחים המה או כרותי חוסם
 כי עשה גם הוא נאמן היה לכרות חושמו, אך פילאה נשגבה הלא
 בלעם גדול הפילוסופים היה, ושחוס העין, ומדוע לא נסחם עין זה? ולא יוכלו
 עוד להתחממה ולהתחקות אחר כל פרסיו, וידאו להם הסוב והרע באשר יתאלו
 ויבואו אל תוך בית אחד אשר בשפל גביס גבו, ותלונות קטנים שקופים אפומים
 כנסרי קרשים נשקפים על פני הבית, ועשן הסבערה אשר העירכו מעט עליה על
 האש לחמם הבית, משחרע על פני כל רחבי הבית, גם ילדים קטנים לא מעט יסבו
 את בית הישומן הזה ומכסה גיוס קרועים ובלוים, הולכים ערום וחשופי שם, גם
 נגדי אדווי הבית ואשמו מראה אחד להם פלאי ע"ג תלאי, גם מאלם לחם נקודים
 כעניים בעם, ובתוך כך ויבואו שני אנשים ויאמרו לו לית להם כפי דעת רוחו על
 קמח עניים, ויען להם קשה, לאמר האם עיני האנשים נקרו ולא יראו כי בזיתי אין
 כל מחומה, וילכו להם:

ו**יאמר הרע** אל הסוב ההחזוק על האיש הזה ועל שימו, עשיר מכחה הוא וזבוע
 הוא, ובכדי לקסן ידו מחמיו האזינון החמשה בבגדי עני ואביוני אדם:
יצר הרע . ועמה מה האמר אחי המעט לך הזבועים האלה, הזקן מנאף לבש
 בגדי שחרות, הדל גאה ידממה לגאון הגבירים, והעשיר מכחה ויבשו

בשאר

בשאר הסמרטוטין:

יצר טוב . כווא נא אחי וגם אני ארלך דבר וחמלה, וילכו שניהם יחדיו, ריבואו
 ביחה אחד ויראו קבוצת אנשים, ואיש אחד יושב בראשם:

יצר טוב . הלא תגיד לי מי המה האלה:

יצר הרע . מגבורי מלחמתי המה:

יצר טוב . ומי הוב המיסב בראש:

יצר הרע . הוא לשר ורשע עליהם:

יצר טוב . האם גם הוא ממתיך ועורכי מלחמתך:

יצר הרע . כן וכי גבור הוא מאוד וכל גבורי מחני שמוהו לשר וקלין עליהם: ומדי
 דברים עמד האיש אשר ישב בראש: ויאל החולה ויהתממה עד טוש, וישב
לוח הניח, וישאלו אותו אנשי חבריו אנה הלך, ויען להם אין דבר אך לשאוף
 רוח נח ונאחי, ולהחענב מעט מהדרת הסבב על פני חוץ:

יצר טוב . הראיה איש שקרן הלו, כי הלא עמד אחורי הגדר, ושקך שיחה לפני האל
 כהפלא המנחה אשר יקרה לו מכל הון, ולבלתי יעבור זמנה ירא לנפשו:

יצר הרע : אהל האם טוב הדבר הזה שעשה האיש להחגב במעשה הסוב:

יצר טוב . אחרים לא טוב הוא, כי כמלות השם ב"ה גם לפני מלכים ידבר ולא
 יבוש, ולא ישחד ולא ירהה ולא יחבייש משום אדם כעשומו ככל מלות

שם וחוקיו, אך אני מראה לך לדוגמא, כי יש אנשים לפי דעתך המה בעצרך
 ומהחך הם ובחמח כחשו לך ולאנשי בריהך, וידם חבוט עמי, וכמוהו יש הרבה,
 אלו הגבורים בחמה שכחתי לא ישחדו מפני כל. השמח לכך לעבדי מלמין לכל
 אחי שומרו? הלא לכנס מזור נחלבו וערסם כדול, החבוטן כי שם בזית כן בוזי
 עזר מחמין בין אנשי בריהך לרגלי מסחרו, ואנשי בריהך כולם ילעגו עליו יפסירו
 עשתי, ויחגרו לקלון ושמה, וכמו מדמנה לדוש, אך הוא ישחק לכל בוז ילעג לכל
 הרעה ויחן כבודו לרגלי חורפיו, וכל יאל לריב אהם ולהוכיח חבליתם ואולתם על
 פיהם פריזות דרכם ושחן דכריהם, וכה יאמר ללבו הסהורה, מוסב שאקרא
 שמה, וכל אקרב אל הכוסה, וגם נפשי יודעת מאוד כי אחר דברי לא ישובו
 מדעיהם הרעים, ותלילה לי לעבור על דברי ח"ל שאמרו שאסור להשיב להם! גם

יצר טוב . הרבה טובה עשו לו הפילוסופים, כי לא פסחים המה או כרותי חוסם
 כי עשה גם הוא נאמן היה לכרות חושמו, אך פילאה נשגבה הלא
 בלעם גדול הפילוסופים היה, ושחוס העין, ומדוע לא נסחם עין זה? ולא יוכלו
 עוד להתחממה ולהתחקות אחר כל פרסיו, וידאו להם הסוב והרע באשר יתאלו
 ויבואו אל תוך בית אחד אשר בשפל גביס גבו, ותלונות קטנים שקופים אפומים
 כנסרי קרשים נשקפים על פני הבית, ועשן הסבערה אשר העירכו מעט עליה על
 האש לחמם הבית, משחרע על פני כל רחבי הבית, גם ילדים קטנים לא מעט יסבו
 את בית הישומן הזה ומכסה גיוס קרועים ובלוים, הולכים ערום וחשופי שם, גם
 נגדי אדווי הבית ואשמו מראה אחד להם פלאי ע"ג תלאי, גם מאלם לחם נקודים
 כעניים בעם, ובתוך כך ויבואו שני אנשים ויאמרו לו לית להם כפי דעת רוחו על
 קמח עניים, ויען להם קשה, לאמר האם עיני האנשים נקרו ולא יראו כי בזיתי אין
 כל מחומה, וילכו להם:

יצר טוב . הרבה טובה עשו לו הפילוסופים, כי לא פסחים המה או כרותי חוסם
 כי עשה גם הוא נאמן היה לכרות חושמו, אך פילאה נשגבה הלא
 בלעם גדול הפילוסופים היה, ושחוס העין, ומדוע לא נסחם עין זה? ולא יוכלו
 עוד להתחממה ולהתחקות אחר כל פרסיו, וידאו להם הסוב והרע באשר יתאלו
 ויבואו אל תוך בית אחד אשר בשפל גביס גבו, ותלונות קטנים שקופים אפומים
 כנסרי קרשים נשקפים על פני הבית, ועשן הסבערה אשר העירכו מעט עליה על
 האש לחמם הבית, משחרע על פני כל רחבי הבית, גם ילדים קטנים לא מעט יסבו
 את בית הישומן הזה ומכסה גיוס קרועים ובלוים, הולכים ערום וחשופי שם, גם
 נגדי אדווי הבית ואשמו מראה אחד להם פלאי ע"ג תלאי, גם מאלם לחם נקודים
 כעניים בעם, ובתוך כך ויבואו שני אנשים ויאמרו לו לית להם כפי דעת רוחו על
 קמח עניים, ויען להם קשה, לאמר האם עיני האנשים נקרו ולא יראו כי בזיתי אין
 כל מחומה, וילכו להם:

יצר טוב . הרבה טובה עשו לו הפילוסופים, כי לא פסחים המה או כרותי חוסם
 כי עשה גם הוא נאמן היה לכרות חושמו, אך פילאה נשגבה הלא
 בלעם גדול הפילוסופים היה, ושחוס העין, ומדוע לא נסחם עין זה? ולא יוכלו
 עוד להתחממה ולהתחקות אחר כל פרסיו, וידאו להם הסוב והרע באשר יתאלו
 ויבואו אל תוך בית אחד אשר בשפל גביס גבו, ותלונות קטנים שקופים אפומים
 כנסרי קרשים נשקפים על פני הבית, ועשן הסבערה אשר העירכו מעט עליה על
 האש לחמם הבית, משחרע על פני כל רחבי הבית, גם ילדים קטנים לא מעט יסבו
 את בית הישומן הזה ומכסה גיוס קרועים ובלוים, הולכים ערום וחשופי שם, גם
 נגדי אדווי הבית ואשמו מראה אחד להם פלאי ע"ג תלאי, גם מאלם לחם נקודים
 כעניים בעם, ובתוך כך ויבואו שני אנשים ויאמרו לו לית להם כפי דעת רוחו על
 קמח עניים, ויען להם קשה, לאמר האם עיני האנשים נקרו ולא יראו כי בזיתי אין
 כל מחומה, וילכו להם:

יצר טוב . הרבה טובה עשו לו הפילוסופים, כי לא פסחים המה או כרותי חוסם
 כי עשה גם הוא נאמן היה לכרות חושמו, אך פילאה נשגבה הלא
 בלעם גדול הפילוסופים היה, ושחוס העין, ומדוע לא נסחם עין זה? ולא יוכלו
 עוד להתחממה ולהתחקות אחר כל פרסיו, וידאו להם הסוב והרע באשר יתאלו
 ויבואו אל תוך בית אחד אשר בשפל גביס גבו, ותלונות קטנים שקופים אפומים
 כנסרי קרשים נשקפים על פני הבית, ועשן הסבערה אשר העירכו מעט עליה על
 האש לחמם הבית, משחרע על פני כל רחבי הבית, גם ילדים קטנים לא מעט יסבו
 את בית הישומן הזה ומכסה גיוס קרועים ובלוים, הולכים ערום וחשופי שם, גם
 נגדי אדווי הבית ואשמו מראה אחד להם פלאי ע"ג תלאי, גם מאלם לחם נקודים
 כעניים בעם, ובתוך כך ויבואו שני אנשים ויאמרו לו לית להם כפי דעת רוחו על
 קמח עניים, ויען להם קשה, לאמר האם עיני האנשים נקרו ולא יראו כי בזיתי אין
 כל מחומה, וילכו להם:

יצר טוב . הרבה טובה עשו לו הפילוסופים, כי לא פסחים המה או כרותי חוסם
 כי עשה גם הוא נאמן היה לכרות חושמו, אך פילאה נשגבה הלא
 בלעם גדול הפילוסופים היה, ושחוס העין, ומדוע לא נסחם עין זה? ולא יוכלו
 עוד להתחממה ולהתחקות אחר כל פרסיו, וידאו להם הסוב והרע באשר יתאלו
 ויבואו אל תוך בית אחד אשר בשפל גביס גבו, ותלונות קטנים שקופים אפומים
 כנסרי קרשים נשקפים על פני הבית, ועשן הסבערה אשר העירכו מעט עליה על
 האש לחמם הבית, משחרע על פני כל רחבי הבית, גם ילדים קטנים לא מעט יסבו
 את בית הישומן הזה ומכסה גיוס קרועים ובלוים, הולכים ערום וחשופי שם, גם
 נגדי אדווי הבית ואשמו מראה אחד להם פלאי ע"ג תלאי, גם מאלם לחם נקודים
 כעניים בעם, ובתוך כך ויבואו שני אנשים ויאמרו לו לית להם כפי דעת רוחו על
 קמח עניים, ויען להם קשה, לאמר האם עיני האנשים נקרו ולא יראו כי בזיתי אין
 כל מחומה, וילכו להם:

יצר טוב . הרבה טובה עשו לו הפילוסופים, כי לא פסחים המה או כרותי חוסם
 כי עשה גם הוא נאמן היה לכרות חושמו, אך פילאה נשגבה הלא
 בלעם גדול הפילוסופים היה, ושחוס העין, ומדוע לא נסחם עין זה? ולא יוכלו
 עוד להתחממה ולהתחקות אחר כל פרסיו, וידאו להם הסוב והרע באשר יתאלו
 ויבואו אל תוך בית אחד אשר בשפל גביס גבו, ותלונות קטנים שקופים אפומים
 כנסרי קרשים נשקפים על פני הבית, ועשן הסבערה אשר העירכו מעט עליה על
 האש לחמם הבית, משחרע על פני כל רחבי הבית, גם ילדים קטנים לא מעט יסבו
 את בית הישומן הזה ומכסה גיוס קרועים ובלוים, הולכים ערום וחשופי שם, גם
 נגדי אדווי הבית ואשמו מראה אחד להם פלאי ע"ג תלאי, גם מאלם לחם נקודים
 כעניים בעם, ובתוך כך ויבואו שני אנשים ויאמרו לו לית להם כפי דעת רוחו על
 קמח עניים, ויען להם קשה, לאמר האם עיני האנשים נקרו ולא יראו כי בזיתי אין
 כל מחומה, וילכו להם:

יצר טוב . הרבה טובה עשו לו הפילוסופים, כי לא פסחים המה או כרותי חוסם
 כי עשה גם הוא נאמן היה לכרות חושמו, אך פילאה נשגבה הלא
 בלעם גדול הפילוסופים היה, ושחוס העין, ומדוע לא נסחם עין זה? ולא יוכלו
 עוד להתחממה ולהתחקות אחר כל פרסיו, וידאו להם הסוב והרע באשר יתאלו
 ויבואו אל תוך בית אחד אשר בשפל גביס גבו, ותלונות קטנים שקופים אפומים
 כנסרי קרשים נשקפים על פני הבית, ועשן הסבערה אשר העירכו מעט עליה על
 האש לחמם הבית, משחרע על פני כל רחבי הבית, גם ילדים קטנים לא מעט יסבו
 את בית הישומן הזה ומכסה גיוס קרועים ובלוים, הולכים ערום וחשופי שם, גם
 נגדי אדווי הבית ואשמו מראה אחד להם פלאי ע"ג תלאי, גם מאלם לחם נקודים
 כעניים בעם, ובתוך כך ויבואו שני אנשים ויאמרו לו לית להם כפי דעת רוחו על
 קמח עניים, ויען להם קשה, לאמר האם עיני האנשים נקרו ולא יראו כי בזיתי אין
 כל מחומה, וילכו להם:

יצר טוב . הרבה טובה עשו לו הפילוסופים, כי לא פסחים המה או כרותי חוסם
 כי עשה גם הוא נאמן היה לכרות חושמו, אך פילאה נשגבה הלא
 בלעם גדול הפילוסופים היה, ושחוס העין, ומדוע לא נסחם עין זה? ולא יוכלו
 עוד להתחממה ולהתחקות אחר כל פרסיו, וידאו להם הסוב והרע באשר יתאלו
 ויבואו אל תוך בית אחד אשר בשפל גביס גבו, ותלונות קטנים שקופים אפומים
 כנסרי קרשים נשקפים על פני הבית, ועשן הסבערה אשר העירכו מעט עליה על
 האש לחמם הבית, משחרע על פני כל רחבי הבית, גם ילדים קטנים לא מעט יסבו
 את בית הישומן הזה ומכסה גיוס קרועים ובלוים, הולכים ערום וחשופי שם, גם
 נגדי אדווי הבית ואשמו מראה אחד להם פלאי ע"ג תלאי, גם מאלם לחם נקודים
 כעניים בעם, ובתוך כך ויבואו שני אנשים ויאמרו לו לית להם כפי דעת רוחו על
 קמח עניים, ויען להם קשה, לאמר האם עיני האנשים נקרו ולא יראו כי בזיתי אין
 כל מחומה, וילכו להם:

אמנם .

גם החולעים אשר היה לברות לנו : גם המה אבד זכרם כבר נמסו ואינם ! נפשי ! ראה והשכל לדעת מה יהיה ממך ומאוהביך זוכרי שמך ומכל הדור האחר עבדך , למשל" שני מאות שנים אשר בודאי יבוא (זמן ממילא קאמי) , כי רגל לזמן וכופים לעת , או אז חיפה יהיה אהה ואיפה אנשי בריקתך . איש אשךך וחי בך . אחפלא מאוד בהבונני על האהבה העזה הגדולה והרחבה הזוררת פני האדמה איש איש לבניו ואשת נעוריו . איך לר מעון וצפן שאלו הכלכל אוהב כי אמנם לדעתו אדם נודע כי בלא כל לבסן כל רחמי אדמה גם לעמקי החול רבה לבן אוהב . הסמרו עשרות בשרי כי שמו ורבו מגלי אגלי שפסי בת עיני , או מי יודע בשמו לבבו אלה : מי יתקן גבר כי אחרי ימי חיך , יחבוננו עיניך על נפשך ונת ביקר : ואל לבן פינה אשר נפס ימויק עם כל עמודי ביקר : גם בימי חי הסמו מרקד ומפז מול עיניך להפיל חללים חללים מימיק ומשמאלך : פני זקנים יחדר על עוללים לא ירחם . יקסוף גם יחסוף עוללי שפוחים משדי אדם , לא יסו בין אוהביך לאויביך , בין מכבדיך לזולתן . הזמן הסכסך הוא משמיד לעבר , רגע חלע רשעה ולא נודע כי בלא אל קרבה , הסענר הגדול יבחר שפוח חייט ויה לברות למלחמות העת . ממלון למלון ידלב הזמן על כנפי הדילוג רב : ועל פני המבוכה מרחף השנה על כנפי אניות הקיסור , הלום חלמתי ואני יודע מה הוא אל הרים אני רואה בהלומי אל שף פורה . הפורה הלומות האמתי הוא המלך קסוף פטר לו , וזה פחרו לכל הלומותיו : הכל הכלים אמר קסלה : הפסוקן על שומי חבונה החכם מ"א כי כל כמה וכמה פעמים הפחרון הזה . הכל הכלים גם ידעו בו : הכל ודעות רוח וכו' : כי ידע חכמתו כי אין אדם יורד לעומק הספוד לעמוד על אמנתו : ואחרי כל אלה לא עלתה גם בידו כי השכחה נגדה ממות כוח שמה , לבסך על קרי אור הפחרון : והחלום מרקדת מול עיניו בחזיונותיו וכסופיה המרעבים . ההלך חסופה לעיניו כיפה חואר בזמניה והמרוקיה הרבים הארץ כגן עדן לפענו , האדמה כמו אשה הרה כל ימי החורף ואחרי עבודת הריגוה יבוא הקיץ וחלד פלך והדר למח ויבול ובפן פוריה גם שזשעה יסיפיה לחי , והיא תיקק לנו משדי טוף מחקה ומענבי אשכלות המוכחה , ואחריה גדול בעוללים אחרי חיק אמונה . ראה נפשי כי אין פותר להעלמותו נסמרי התלך דברי החכם מכל אדם ופחרו לו יקום : או לנו אם זאח כל חכליוותיו לאכול ולשתי ולגמול כבוד עד קץ חייו . אבוי לנו אם הסבע הנלהבו צמחה טובה כבוד הכר ואח"כ סחרנו , כדעת בן-בוז והלקח ריעיו , נהי לנו אם חוים אמתה אשר בלעשיו אוהב לשוחס ומשמן עורוהם מוקסר לחיך זולתם , או אם הסבע ,לודא" , הוא ואנו מכורים לה (עיין גיטין דף מ"ז) . הלא טוב לנו כי נקסע הרב סיפיות בבשנו גם הנלב גם הלהב או הימד ברקסיו , או נרד חיים שאלוה . אך שוא המה דעתי בן בוז ושקך כל דברי ממאטים : ואנחנו באומנתנו מחזיק . אחזעה ולא רפעה לנו יען כי העולם הזה רק כפרודור לבוא למקום מנוחה : ואם זאח חיפה מה לנו לחבוך בכורה בעד מיד עדשים : לכן כל מה שיש בכחני לעשות נעשה , לאסוף ממלוח השם ב"ה ויתעלה נאסוף ונמחר לעשות , נפשי נפשי חזק ואמן , וכל אבני נגד בן-בוז וזורי מכשול ממאן , כל יעפנו רגליך , לך בשח דרכך , כלה גרש יגד מעל נפשך כל בוז וכל חרפה אשר יחרפו לך , כל יזכרו כל יעלו עוד על לב יצר הרע . מאמין אחי מאוד לר לי עליך על אשר אין אמונתך לחלית השלמות כי גם עיניך יתורו אחרי דברי הכל ודעות רוח הנעשה חחה השת

ותמכור

השחר ואין פטוהך בעד חרטי אדמה כסף ונחשת , וגם אהה שכתח פחרון החלוס , וכן וכן כי תעזוב כל מסחר וקנין ליבש כדד בחדר מיוחד כל הימים , וקיים וכן חדקוון ותעזוב גם אשךך גם בניך , הלא לא חלמין כי אין מעלול לך ומה חרונה כפמים להריק להם גשמי פרימסם . גם מוסרך הסוב תעזוב מבק ומה בידו הכחירה והוא בודאי יבחר כפוב כאשר ידעת לבב בך היקר , ועמה אם יך בדרך הישר לא בחירתו תעשה לו זאח כי אם מוסרך ומקל חובלך תעשה גם תחלל לעשות כל מלוא השם ב"ה ומפלאך אליו רק גם לעיני בוז" ומה המה יוספיו להחל בך הלא בזה עוד מחזק אמונתך , ואם כי גם המול עיניך (לפחות עמך , הלא מול עיניך כלבם לפנו השחוק , ורק אחרי אלמך משח ומהלח שחוק סיכה , ואמרו כי בבחי המשחק וסיפסרלותה גם שם ראו איש יקר דמוהך כללמך : אמנם לא החיילו המכרה , הן בבגדיך והן בזקניך הן בנחיתות רשךך והן בדבוריך הן בהלכותיך והן בדרכיך הגופניות והרוחניות . עלי חל לבו : לא למען רעות רוח בן-בוז חלכותיו , ולא למען חף ממלון עלי נחיותי : הלילה לי מאלה רק אחי בחומי חלך ולא ח"ו לבעבור הכעשים" ומהתורים חכבה נפשי עליהם , איך עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בחרות חליתו ודדי חז"ל ובזרותם להיות אהנו כולנו לעם אחד : אך מה תעשה המה יחד ומה שמו נחל לאכול מעץ הדעת טוב ורע אינחה נפשי . ולשבוע מדעות חזונות ומה יין דעל כל נחיותו , המה שורש פורה ראש ולענה לשרש ולעקר כל חלקה , זה כל פרי מחשבותם , וגם זה הוא עלת היקר לעזוב כל מסחר וקנין מכל ומהתורד בחדר אהלי , כי מה תעשה לבני היום , וידעתי כי לא חזכה איש ומה יי יעשה ד' אחי נסים שלא כדרך סכסע (ואין סומכין על הים ובוה יש לדבר חליתו , ומי יודע אם אחיננו , איזה דרך יבחר , וכוון בכל עת לשחרו מוסר ומשך חונתנו : ובענין מוסר הילדים אמרתי מה דלמרו (בבבכותו ח) מלחא כי ומה פמחי מלחי ליה דהנה הבוף הוא סיפה סרוחה רק החיות והגשמה הוא מלח ופחשך ימות יחזור לפרחו וכן כיו חז"ל הגשמה למלה כמו שאמרו סון מלחא ומה פדל לכלבא : וזה שאלחה יש הוא חוסא והגשמה שהיא המלה היא בעצמה ומה פמחי מלחי לה איזה חקקה יש לו , והנה מי שאין לו מעשים טובים הוא נקרא חליתו כי חולדותם של דייקים היא מעש"ם אך בגשם הוא מוליד בניס ונקרא עקר חליתו אך אם מלמד בניו מוסר וברא מוכה אבא בזה יש לו ג"כ חקקה , וזה מה שפילוחא דכרודייחא בהשילוח שיולא ממנו הוא בעו בזה יש לו חקקה למלוח חליתו הסריא והם לא הבינו כוונתו ואמרו מי איש ליה שילוח לכרודייחא והוא חליתו לא רנה להביד להם ואמר ומלחא מי סריא) . וירק פעמים ושגל על חליתו ויאמר כל רעיונות אלו אך עלת היקר הוא : הרף לבני הרפו כליומי ומהתורן עוד בדברים כאלה . וידוס ממאין , ויאמר אל לבו הנה הגיע זמן חפלה חליתו ומעט מרעיונות חזונות כאלה היום הלילה עברתי זמן קריאה שמע :

פרק ג

וידבר נבוך בבית בן ברכאל , ויפטר לו את הלעג אשר ילעיגו עלינו שומאינו וסגרינו המסאנים על המאמינים , והשובת בן ברכאל בביתם נאויים

נאום וטופר חשבל אופן בריאת האדם, וכונת ברכת אשר יצר ויחד נכוננו צעדיהם לביה סאמין .

בן ברכאל : שז נא פה מעט נבדך כי ע"כ באת בלא קורתי : נבדך . אבל נחנך לי לייך לבית מאמין להסתרואת עם בן-בוזי :

בן ברכאל : עוד היום גדול ואל האהררה, שז נא פה אחי מעט . ויאל נבדך לשנת אחי, וישלכו בן ברכאל ע"ד מאמין רבו אשר אמר נבדך כי היה חמוץ היום בבית מאמין, וע"ד השחוק אשר שקפו עליו ומה שורש דבר נמלא בס' נבדך : שמעה ואספרה, תמול היום היה מוריד מאמין בבית בן-בוזי והיה לנו לשחוק בעיני ב"ב, ובאמת יחס לבדי בקרבי על מאמין על כי יאמר בן-בוזי לאויל וכסיל . והוא משכיל ועבון יותר מהס . כשמוע בן-ברכאל הדברים האלה ויחר לו מאוד, ויקס מעל הכסא בחרי אף ויאמר חי נפשי כי לו הייתי שמת ונקמתי את נקמה כבודו מהוללים האלה ויאחזי מגדרי להוכיח על פניהם כהלוהם, אבל הגד נא לי מה זה ועל מה זה היה השחוק :

נבדך : הגה בעיני הכל בלא הוה, ראשית שחקו ממני, כי מיד בפתא הדלה לבוא הביחה הרגיש כי המזוזה איננה קבועה כדת, וישן ויאמר לכל הנלצים שמה מדוע נקלה זאת בעיניכם כי המזוזה נקבע בשמאל הכניסה שלא כדיון, ואחם לא פשימו עין על הדבר הזה, ויהי כמלחק בעיניהם בדברו את זאת, גם עוד שחקו ממנו כי בבווא הביחה הוסיף בן-בוזי את ידו הימנית לשאל : לשלום לו, ומאמין כלאחר יד הוסיף לו ידו השמאלית.אמנם גם אנכי לא אדם מדוע שכל את ידיו בן ברכאל : אבל אנכי ידעתי פשר דבר, כניס המה מעשה ידי רבי, ואין עולתם בס ועשה ספר נא עוד : נבדך גם שחקו עליו, כי גם אשת בן-בוזי ידע

הדה אליו,וימאן לקחמה בכחו (כי לא ראה קחת מידיה ורשומה ידע וכפה בידו בכסו בידו כרשומו).באמרו היחמה איש בגלים בחיקו וכו'וכל הטובע בה וכו'. והרץ האשמה ומגד לרשומיה בה וכה עשה האיש וכה דבר, היחמה איש וכו' . אך לא חדע סגור דבריו מה המה ! ויחקרו מאוד ע"ז . גם ישבו שם בן-בוזי ורעויו נשים ובחולות כולם עושרים את השולחן עגול ורחב ידיים, ושחוקים במשחק הקארסין, ויגישו גם בעדו כסא סמוך לשולחנם לישב עליה, וימאן מאמין גם לדבר הזה ויבינו שורש דבר יען אשה וישבת סמוך להכסא הנלצת בעדו, ויאמר לו בן-בוזי מדוע לא יושב כבודו, ומאמין עשה, יען ישבתו כל היום וקשה עלי מרבית השיבה. וייך על סף הבית אלה ואלה, גם הבישו לפניו שולחן קטן, ועליו יין שרץ ספרסראות ומגדנות, גם קערה קטנה הבישו לפניו ובחוכה ללי קדר גדפא לדוחא, ולא רצה מאמין לפעוט מאומה ויאמר להמשרת גשה נא לי מעט מים לרחוץ ידי . ויען המשרת עזוח הלא ידוכס נקיים ומה לכס מים . וייך מאמין בעלמו למגזא מים, ובתוך כך אחת שומרת ואכלה לגדפא והפכה הקערה על פיה : ולקול השברים אשר נפלו לארץ נא המשרת ויקרא בקול מו"ם מו"ם, בשחוק מוזר מאוד (ואולי המשרת הזה הבא הוא זה מאי דכתיב אחר ואחא שוגרס שהוא נשך לשוגרא), ויאמר מאמין אל לבו ברוך ד' כי היילי מדבר שקר כי לו לא אכלתי ברען הייתי מוכרח לבוא בחירויים ושקרויו שונים, ועמה השוגרא מירץ הכל, ובדרך שאדם רואה לייך וכו', גם שחקו עליו כי שאלה אותו אשת בן-בוזי מדוע לא יתן את בנו ידידי' לבית המורה לכהוב כהב ולשון, ויען מאמין, יען כי בבית המורה יש בחורים גדולים . . ויהיו בעיניהם הדברים האלה לחוק גדול : עוד שאלה, מדוע לא ישלח את בנו לעיר הגדולה . .

למה תספר, ופס יעשו ממנה איש ש"ס, וידיה תלחמה לכל מלאכה מחשבת, ויען מאמין יען ירח ארזי כי יעשו ממנה אנשים שנים, גם שחקו ממנו מלבושו, ופאלח ראשו הארוכים וסרוחים על זקני, ול מוהו הכרבה :

בן ברכאל : רח אזור בעיניך הוא העששים האלה, בוא נא . ולראך מעשיות חלוא הדבה מאוד . וייך בן ברכאל ויקח מדרש איכה בידו, ויראהו כי היום שחור חבית והיה היהודי ללעג וקלס, וח"ל כתיב וישמו בי יושבי עטר כל הרעשים שהן יושבים בבתי פרסיות ובבתי הקרקאות, והן יושבין ומשימין כי יושבין בי ועו ומכניסין לפרסיות במל והן אומרים אלו לאלו, על מה זה החלוא, והן אומרים היהודים הללו שומרי שביעים הן ואין להם ירק ואכלו החומים כי הם רוחו מחבל עליהם, ומכניסין את מומם לפיכפרון שלהם וראשו גלות וכו' הן אומרים היהודים הללו שומרי שבתות הן, וכל מה שכן יעשים כל ימות השבת יושבים בשבת ואין להם עמים לבסל בהם וסודרים פסוחים ומשלים בהם, וכס ליהם חלון ומחשברים בעשר וסכין בשמן וכך השמן ביוקר, ועמה ההכונן כי כל השחוק השוחקים עמה על היהודים כבר שחקו אז העו"ג בבתי חיאפר שלהם, ויהיו הדברים האלה במאמר חין כל חדש בארובה) : עוד במדרש שם יען ד' ושיטה, עובדא הוא בהרי גשין זינין באשקון וכו', כי שמי נשים זומת הן בשקון וזויו מריבות זו עם זו ואמרה אחת לחברתה, האם אין אחת מןך שחן, וירוחה אנכי פניך כפני יהודים, אח"כ נהרלו זו לזו, והאמר האחת ליהודיה על הכל אני מוחל לך . רק מה שברחתי לי יהודיה אני מוחל לך, וכמו כן נלחמה בעיני בן בוזי עם ישראל לבנו ויהודא לחמא :

בן ברכאל : מה יקר לי דברי המדרש, וליכא מידי דלא רמיזי באורייתא :

בן ברכאל : פסר נא לי עוד נבדך מה היה שם : שד דברים קטנים כאלה, ויהי בחור כך ויבוא ער אחד ממדינת צרפס לא בית בן-בוזי ויקחו כל אחד הטובע מעל ראשם, וגם מאמין לא אחר ששעמו מעל ראשו לכבוד השד, וישאר עומד במנפתו המשיה אשר לא יזוח ראשו פוח . ויהי לשחוק בעיניהם על אשר הוא מובש את ראשו בשני כובעים שונים אחד, גם בחור דבורס עם השד, זכר השד את לודויג המך ממלכי המך בערפה לפני מלך מלך באגלפארס, והוא לא ידע מאומה מזה, והשחוק חרף לא ידע איש מהיהיסאריע מאומה, ואינו יודע כי לודוויגיוס מלכו לפני מלך באגלפארס :

בן ברכאל : וחדוע יפלא זאת בעיניהם ולא ישימו אל לבם, הלא נחנך לכל אשר בשם ישראל יבונה לדעה דת אמונתו, סרס ישמע שפות אחרות ויהיה זולתם, ועמה שאל נא את בן בוזי היספארי' מדמו ואומרו, ואז יען יען הונו והשחוק, שאל אותו אף דבר קטן כזה, היינו מי היה קודם שנתן לו שיתון, לופ או לופן, רחב או רחבעם ? אדמה מלך נבויס או אדמתה חסדי פרס ומדי ? גם שאל נא אותו מי קודם פסיוס או יתוש :

בן ברכאל : וז אמר מפורשה אומרים לו הלא יתוש קדמך : ויהי יתוש מי קודם במעלה, מעלה גרה או שמעי בן גרה ? ויען : עשרים גרה קודם במעלה כי השקל הוא עולה ומכובד על הכל : ויהי שאל אותו מי גבוה יותר לטון או לנבדיל סדלסון : נבדך . אין לי שאלה אחרת : בן ברכאל : שאל נא את בן בוזי איזה נקרא כלי שיר במקרא ועל

ועל אהיה מזמרים עלי מכל אז עלי יוכל : נכון : הוא מזמר חמיד עלי עשור וכו'
ככל יין , וכל חגיגותו בשאלות כאלה כי משולם לא ראה נאום זמירות ישראל
והמקרה לא למד :

בן ברבאל : הגד נא לי מה י' עוד שם אם הדעי ?
נבון : בן בוזי שאל את מלמין האמה הוא אשר שמעתי כי הוכחה לאיש במוסר
הסוב על אשר חפץ ורחץ ראשו ביום השבת וראשו מוסרן , ואמרת לו ש

איסור גדול בזה , ויאמר מלמין אמה , אולם לא הוכחתי כי אם איש גילי אשר בלתי
לא ידע כי יש איסור בזה , אבל לכם מותר מותר , ויאמר בן בוזי על מה זה מותר
לנו ולא לזולתנו , ויאמר מלמין אם מותר לעשן מקמרתך בשבת כ"ש שמותר לטרוח
בשבת : ויען בן בוזי ויאמר , תלילה לי לשלמין שביום הקדוש הזה יהי' מוכרח אדם
לכסות בושם כסותו ושערות ראשו יהיו מסוחרים אנה ואנה , ולכלי ימשוח בשמן
השפאמט (למען איש איש שערות ראשו יבואו על משכבם בשלום) , האם זה הוא כבוד
השבת האמור בו וכדברו ? אין זאת ! תלילה לי להאמין כי ד' יטוב ללבוש בושם ביום
השבת , כי הוא מקור הסוב ומפיו לא האל הרעות אין זאת ! :

בן ברבאל : הנה אמרת כי בשחוק היו מדברים קלים וקטנים ודברי הכל , ועתה
ראה נא הזה הוא דברי הכל אשר אמרת , האל המה מפורש ומעיק
כל דברי תורתנו הקדושה :

נבון : הנה גם מלמין לא ראה להשיב לו מאומה . רק כאשר דרש ממנו השוין
על שאלותיו , השיב לו בזה הלשון טדה לה' חסדו , אשר נתן לנו שמים קלים
מאד לרפואת הנפש , למשל שלא נסרוק בשבת ראשו , וליקר יתן בשבת שחוק
לאכול מה ותרור בזה המזון , ולישב לרוח היום בלב האסיף וכדומה , ולאבינו יצחק
נתן שמים מרים מאד לשחוט את בנו יחידו ולמול בשר ערלתו בהיותו בן חשעיה
וחשעה שנים , ולא שאל לו , האל מסי עליון לא האל הרעות :

בן ברבאל : אף עליו ואף לנפש , האל בן בוזי מלא בושם וחרפה כל היום
בגזרת אל עליון באין משריע , ולא ירעה לגרוש מכבודו הסדומה אף
יום אחד לכבוד יורו , לכלי יסרוק ראשו ביום השבת :

נבון : וכמה הוא מלא בושם חמיד כל היום אשאלך והודיעי ?
בן ברבאל . באשר הוא אדם ככל בני חלוק סלה , ואין לך חרפה גדולה יותר

מזו כי כמה פעמים ביום יגלה ערותו להסיל מימיו , גם יסחור
עצמו במתחרים לעשות חוריו , נאמנו וכאשר באפיו יעלה , ולו ימאסו איש , האל
יכוסה בושם עד אפס מקום , גם יצרכו לידתו חרפה גדולה מקום קוף נואה , שפיר
מלא רוח ומלא דם , ומקום זיכת לכן וחאוד , ומתן וספן , דרך שם גם הוא כל
ויחגולו במו עד היותו לאיש , גם העדרו מן העולם הוא חרפה גדולה לאיש מוכוב
כמותו , השמשים ייחוו הסאלטיקע מן הד ועשורו ערוס ויתף . והבנים יעבור ולבנים ילבוש ,
אזוה אל כל אפסים , ויסכרו את בשרו והוא ערוס ויתף . והבנים יעבור ולבנים ילבוש ,
המלבושים בעלמם אשר ילבוש מלמין בעת שסכו כמים לבו ביום הקדוש למורת רוח
ממלמין וכן בוזי , הנה עשה ויבשורו בהם לירד אל ירכתי בור : ליתן בשרו לשני מלמין
ומלטים , מי יגלה בשר מבין בוזי , ויראה כי גם בחייו הוא מלא רמה ומולעה , גם עוד
יתבאל ונשוו בכל דבר מאוס כהלוו הוא ורעיוו אחו לבתי הזנות עד כי שם יחלו
כל מחלה כל געו וספחה , פטייה קבלו פארוור רבים חללים בפילה : רק ממעל לו
ילבוש כל פאר כל דבר , ולמלמין אשר אין אלה לו , והוא נקי מכל כהם ופמלה ויחי'

השמים עם אשה חיכו ונרית כרה לעיניו , רק הכו סוס עלי כי פאה ראשו
השורה רח יומר מכפי מדה בן בוזי , ולא ידקדק לפרוק ראשו יום יום הלאה
היא ? אהה ! מה נורא , היא הסולטיקע השוררת עתה בגאון עוזה , מפוט
השורה ממול קרני אור השמש , חתח פמי הסאלטיקע הארורה יקונו אלפי
סורתי גדר , אהא ד' גל נא שמי הנער בן בוזי :

! מדי דבר מענין אדם יש לי לשאול ממך על מה שכתבו המחברים כי כל
מפרט שנוצח בזה החלד הוא אך האדם , האמה בן ? בן ברבאל , אמת :

אם מפרטו הוא האדם , מדוע עשה אורו נכזה מאוד , ונריך הוא בכל עת
להסיל מימיו ולהסך רגליו אשר לחרפה גדולה יחשב לאדם , האם קרה

לדבריו בלתי נאות , וגם מדוע נרא בשבת האדם המלאכי זעם הם הכנים
השמים וכל דבר מאוס לנקר את בשרו בחייו : בן ברבאל . אולי כוונת היוצר ב"ה
השם בכל עת שהוא אך אדם מאדמה . ומפני כי חלק לו השם ב"ה חכמה

ועל כל יצוריו , עד כי אין מעטיר לרפואו לרכוש שמים ולהכב זרועות עולם
ויסיל לשכות כי הוא אדם , לכן בכל עת בא המזכיר בלמען עמקי רעיונותיו ,
השמים שמי היו לאמר עזוב מחקור מה למעלה וכו' דע כי אדם אהה ואל

הוא , וכן צווגו הוא באופן מכושר מאוד , וכן לידתו ככל , גם הכנים
בכל עת כי כופו עפר רמה ומולעה , ובאמת אמרו במדרש על פסוק בנאות
השמים גם איובי ישראל אהו , לרכוב פרעושים ויחושים , ורבינו סעדי' גאון

השמים והדעות הנקרא חכמה ישראל במאמר רבינו ח"ל שכתבי
השמים הכונה מכל אשר בעולם על האדם , וכמה אהנו רואים גופו קצן
הוא ונאלתי שאלך ע"ש שגופו קצן , נפשו רחבה משמים והארץ , כי

כל אשר בם וכו' וכמו שאמר הכתוב נפלאים מעשיך ונפסי ידעת מאוד
ועוד שם , והשכתי איך הי' עם האדם אשר בנין גופו השג , ומורכב
הוא ושמי המכירות , ולמה לא יהי' חלקיו זכות מחמדות , והשיבוטי החששבה

ואמרתו אם ערזה זה , אלו רואים שיכרא כוכב או מלאך , כי גוף האדם הוא
מחלה ההערוכות והוא יותר אף מכל הדברים האלה הארתיים , ומה
יותר מן ממו הוא אחד משני דברים או מלאך , או כוכב , ומי שיחפון לשום

מחלקיו אינו חלקיו הוא רואה לבפלו כמו שרואה שלא יהיה שמים כי אם
הוא חסיה ארץ כ"ה מאש שרנוטו הכל , ומה שאינו חכמה , וכבר אמר מה
השם ד' כולם בחכמה עשית וגו' עכ"ל . ובאמת שאלות כאלו יש למכביר ,

האם קרה יד השם ב"ה לבראיתו במאה אברים , וכן מדוע פתו של זה
הוא בן גל להיטך , זה ארץ חה קאר , זה לכן חה שחור , זה גבור חה
הוא הכל החשובה כולם בחכמה עשית כי שרשו דוגמו למעלה , כי

הוא אה האדם , וזה החשובה הן על האדם עצמו והן על שמי שבין
הוא אחד מחבירו בקול במראה ונדעה , ומה שחשבו השלישה שמים' הם
הוא שמים בשמיים יש למכביר עד שאין לעלות על הספר כמותו :

הוא אה אחד מחבירין מפני מה אין פלופס דומים זו לזו כדי שלא יראה
אדם אהה נאה ושדה נאה ויאמר שני הוא ולא אינן כלל השאלה דהלא
הוא יותר מחבירו הוא מחנה אלקים ובפרט אלא נשים כאשר העידה הסורה

על שרה וכדומ' שהיה להם יתרון ביופי על זולתם וע"י יופי הנשים והייתה כמה חן בעם וחסתר היללה את כל ישראל ביהרון יפיה וכו' זה הוא בהשגחה מרובה וגם התשובה בזה כמה שאמרו כדי שלא יראה אדם אשה נאה אינני מבין כלל וסיקו כל הפרטופים דומים איך יראה אשה נאה יותר משל ואלתהי לכתה גז' ואין פהר לי :

בן ברבאל . שאלה הרל מקורלת בירך חברתה דלין השאלה על הנשים רח האנשים ומחורן היקב שלל יראה אשה נאה וזו או קמני אס פרטופי האנשים דומים היא כדי שלא יראה אשה נאה ואס כולם דומים כדי יראה שדה נאה והבן :

נבוכ . מפני מה אין דעתם דומים זה לזה : מחמת הפרנסה כי זה ימכור כחורטו כי יעלה בדעתו כי יפול הן זה יקנה כי יעלה בדעתו כי יעלה המקח אולם אס יהיה להם ד מחמת מעולם לא יקנו וימכרו זה לזה :

נבוכ . מפני מה אין קולם שווה : הלא אמרו בגיטין איך סומא מוחר באשתו ובמ"א הארכתה בזה ויהי נבוכ . עוד שאלה יש לי לשאל מדוע חיין קלרים כול עובר , ומדוע לא יתי' כאלר ראויו ה' להפוצר ב"ה לכראות את בראויו נלחיים :

בן ברבאל . מה שלא יתי' נלח הוא קללה אלקים את האדם שאללו מעין הדת כי מעפר אשה וכו' , אכן גם עשה הוא נכרה לחיי נלח , ומיין הוא רק לגרוע כבוד האדמה לכסיר ממנו סיב חסאתו מעין הדעת וגם החיים קלר האלו הוא רק בחינה וסנין להאדם אס יזכה לחיות חיי נלח , והטורה היא הכור ונללו הימים הקלרים יבחן היסיב אס נכון הוא לחיי נלח . משל למלך אשר יאמר חיל מלחמתו , ופרס ילאו איש על דגלו יבחנו ע"י הרופאים מי הוא הכביר ויקח ונלח"כ ילאו אורה לתקום הלימוד על שנים או שלשה שנים , וגם האל"כ עוד יבחר אשר לנכח לנכח , ואשר לשיר , ואשר למלאכה , והמותר שאינם רחמים ולא יללחו מלאכה , ילאו אורה לנפסם , כמו כן השם ב"ה ניהב עם בריותיו בימים הקלר האלו , בזמן כליות ולב , כמ"ש הויגר יחד לבס וכו' , ומי אשר יזכה לחיי הטוב הא יבחרו לחיים הנלחיים , וח"ל רבינו סעדי' גאון בספרו הג"ל שם , והשכתי בענין ימי חייו ואמרתי למה לא יתי' המיד והסתכל לי שהבורא לא נתן לו החיים האל הקלרים בעולם הזה אשר הוא עולם הפורח , אך כאשר ישיעוהו יהיו לו החיים החמורים כאשר אמר הכתוב חיים שאל ממך וגו' עכ"ל , והנה אמרו בכבורו

(דף ת) מלעוהיה דעלמא היבא זקסא לללבעתיה ואמר לכו הכא וכו' , וז"ל הכוונה שאלו לו פתחה בריאות ההלד מה הוא , ואיזה היא הקודרה האמצעי אשר ע"י נכדו רלון יוגרה וזה הכוונה מלעוהיה דעלמא היבא , זקף לללבעתיה ואמר הכא כי כל פתחה הוא העולם הזה כדי בזה יקנה האדם שלמותו על חיי נלח (וכל הגבולות ונלח השמים הכל נבראו בשביל העולם הזה ועולם הזה הכל נברא בשביל האדם וזה דלא כהמורה ונבוכים שלא כהבן והרבה חולקים עליו בזה וזה קאמר הפל דהעיקר הוא הכא והיום לעשותו) ואמרו לו מי יימר אמר לכו אייתי אשלי ומשתה פי' אס יש קנה המדידה בידם ותכונה נכפסם חביו שכן הוא :

נבוכ . עוד שאלה יש לי לשאל , מדוע להאדם בימיו הקלרים תלחים ומכוח ופלטיו נבוכ . הלא אמרו בגיטין איך סומא מוחר באשתו ובמ"א הארכתה בזה ויהי נבוכ . עוד שאלה יש לי לשאל מדוע חיין קלרים כול עובר , ומדוע לא יתי' כאלר ראויו ה' להפוצר ב"ה לכראות את בראויו נלחיים :

בן ברבאל . מה שלא יתי' נלח הוא קללה אלקים את האדם שאללו מעין הדת כי מעפר אשה וכו' , אכן גם עשה הוא נכרה לחיי נלח , ומיין הוא רק לגרוע כבוד האדמה לכסיר ממנו סיב חסאתו מעין הדעת וגם החיים קלר האלו הוא רק בחינה וסנין להאדם אס יזכה לחיות חיי נלח , והטורה היא הכור ונללו הימים הקלרים יבחן היסיב אס נכון הוא לחיי נלח . משל למלך אשר יאמר חיל מלחמתו , ופרס ילאו איש על דגלו יבחנו ע"י הרופאים מי הוא הכביר ויקח ונלח"כ ילאו אורה לתקום הלימוד על שנים או שלשה שנים , וגם האל"כ עוד יבחר אשר לנכח לנכח , ואשר לשיר , ואשר למלאכה , והמותר שאינם רחמים ולא יללחו מלאכה , ילאו אורה לנפסם , כמו כן השם ב"ה ניהב עם בריותיו בימים הקלר האלו , בזמן כליות ולב , כמ"ש הויגר יחד לבס וכו' , ומי אשר יזכה לחיי הטוב הא יבחרו לחיים הנלחיים , וח"ל רבינו סעדי' גאון בספרו הג"ל שם , והשכתי בענין ימי חייו ואמרתי למה לא יתי' המיד והסתכל לי שהבורא לא נתן לו החיים האל הקלרים בעולם הזה אשר הוא עולם הפורח , אך כאשר ישיעוהו יהיו לו החיים החמורים כאשר אמר הכתוב חיים שאל ממך וגו' עכ"ל , והנה אמרו בכבורו

(דף ת) מלעוהיה דעלמא היבא זקסא לללבעתיה ואמר לכו הכא וכו' , וז"ל הכוונה שאלו לו פתחה בריאות ההלד מה הוא , ואיזה היא הקודרה האמצעי אשר ע"י נכדו רלון יוגרה וזה הכוונה מלעוהיה דעלמא היבא , זקף לללבעתיה ואמר הכא כי כל פתחה הוא העולם הזה כדי בזה יקנה האדם שלמותו על חיי נלח (וכל הגבולות ונלח השמים הכל נבראו בשביל העולם הזה ועולם הזה הכל נברא בשביל האדם וזה דלא כהמורה ונבוכים שלא כהבן והרבה חולקים עליו בזה וזה קאמר הפל דהעיקר הוא הכא והיום לעשותו) ואמרו לו מי יימר אמר לכו אייתי אשלי ומשתה פי' אס יש קנה המדידה בידם ותכונה נכפסם חביו שכן הוא :

נבוכ . עוד שאלה יש לי לשאל , מדוע להאדם בימיו הקלרים תלחים ומכוח ופלטיו נבוכ . הלא אמרו בגיטין איך סומא מוחר באשתו ובמ"א הארכתה בזה ויהי נבוכ . עוד שאלה יש לי לשאל מדוע חיין קלרים כול עובר , ומדוע לא יתי' כאלר ראויו ה' להפוצר ב"ה לכראות את בראויו נלחיים :

למה נהגו ה' לברוא האדם שלא ירגיש שום כאב אף אס יתברו בשרו בשרו , גם אס יקרוהו בקולים ומתחים :

בן ברבאל . גם זה כבר חירך הגאון הג"ל ח"ל' וחשבתי עוד בתלמים הבאים עליו ואמרתי הלאו ילל ממס או דחה מעליו ומלאתי טוב בעצור שישוב ויבנה לאלוקו , וימקט עניויו כמו שאמר והוכח במכאוב על משכבו , וחשבתי שישקל הקור והחום , והרגשתו בארס וחזתי עפר , והחיות המזיקות וידעתי שישקטו כזה מחקתו , כי לא ה' יודע מה הוא הצער וישמחו מרגיש בלעגים וכו' , ואמר לדמות העונש בארס חמת חנינים יינס עכ"ל : ועיין שם עוד כי הוא

על החלואה ולער הביהנס וע"ש היפכ בדבריו היקרים והנעלמים . וגם בשביל שישקטו כזה מחקתו , כיון כי ירגיש האדם בער , כיון עוברי על ל"ה דדינס במלקוח וכו' , ואמר לדמות העונש בארס חמת חנינים יינס עכ"ל : ועיין שם עוד כי הוא

על החלואה ולער הביהנס וע"ש היפכ בדבריו היקרים והנעלמים . וגם בשביל שישקטו כזה מחקתו , כיון כי ירגיש האדם בער , כיון עוברי על ל"ה דדינס במלקוח וכו' , ואמר לדמות העונש בארס חמת חנינים יינס עכ"ל : ועיין שם עוד כי הוא

על החלואה ולער הביהנס וע"ש היפכ בדבריו היקרים והנעלמים . וגם בשביל שישקטו כזה מחקתו , כיון כי ירגיש האדם בער , כיון עוברי על ל"ה דדינס במלקוח וכו' , ואמר לדמות העונש בארס חמת חנינים יינס עכ"ל : ועיין שם עוד כי הוא

על החלואה ולער הביהנס וע"ש היפכ בדבריו היקרים והנעלמים . וגם בשביל שישקטו כזה מחקתו , כיון כי ירגיש האדם בער , כיון עוברי על ל"ה דדינס במלקוח וכו' , ואמר לדמות העונש בארס חמת חנינים יינס עכ"ל : ועיין שם עוד כי הוא

על החלואה ולער הביהנס וע"ש היפכ בדבריו היקרים והנעלמים . וגם בשביל שישקטו כזה מחקתו , כיון כי ירגיש האדם בער , כיון עוברי על ל"ה דדינס במלקוח וכו' , ואמר לדמות העונש בארס חמת חנינים יינס עכ"ל : ועיין שם עוד כי הוא

על החלואה ולער הביהנס וע"ש היפכ בדבריו היקרים והנעלמים . וגם בשביל שישקטו כזה מחקתו , כיון כי ירגיש האדם בער , כיון עוברי על ל"ה דדינס במלקוח וכו' , ואמר לדמות העונש בארס חמת חנינים יינס עכ"ל : ועיין שם עוד כי הוא

על החלואה ולער הביהנס וע"ש היפכ בדבריו היקרים והנעלמים . וגם בשביל שישקטו כזה מחקתו , כיון כי ירגיש האדם בער , כיון עוברי על ל"ה דדינס במלקוח וכו' , ואמר לדמות העונש בארס חמת חנינים יינס עכ"ל : ועיין שם עוד כי הוא

על החלואה ולער הביהנס וע"ש היפכ בדבריו היקרים והנעלמים . וגם בשביל שישקטו כזה מחקתו , כיון כי ירגיש האדם בער , כיון עוברי על ל"ה דדינס במלקוח וכו' , ואמר לדמות העונש בארס חמת חנינים יינס עכ"ל : ועיין שם עוד כי הוא

הוא הכה המחזיק והמסתח הוא הרטון אשר ככל עת שירצה יפחה , לכן עליו להחזיק
הספר שצין המנוול והמסתח הנעשה בידי אדם למנוול ומסתח הזה , הנה מנוול
הנהו לפעמים יבאו שודדי לילה בלי דעה בעל המנוול וישכרו אותו ויגבדו ויש
או יעשו להמנוול מסתח אחר , לא כן המנוול הזה אי אפשר לפתחו בלי דעה בעליו
גם מנוול ומסתח לפעמים נאכז , ונרץ למנוול ומסתח אחר , לא כן המנוול הזה
עצור הוא ושמור בעמקי מות האדם ולא יאבד לעולם , וכן לפתחו ולהגרו חיי
נרץ זמן מה , כמו לסגירת ופתיחה מנוול הנעשה בידי אדם , כי בכל עת שירץ
הוא פתוח או סגור רגע , וכן לא יתקלקל לעולם כל ימי חייו אף אם יחי' אף שיש
ומנוול ומסתח ברזל יעלה חלודה ויתקלקל אף אם הוא ברזל ולא בשר ודם ,
יש הרבה פרקים , ועשה נבון ראה גא כי נתן לך יונר הכל ג"כ שני מנוולים
לשוק , ומסתח אחד לשנייה , והוא הרטון שהוא המסתח בעלמו להפלת מים
כ"ל , לכן שמור פתחי פיך מאוד נבלי פתח אותו בכל עת , כי בעת המנוול
השני מנוולים בלי מעצור להם ולבלי חוק , או אז יפחה גם המנוול השלישי
שזכרת , והכן ! והזהר מאוד , , , (והן הן שכתבו הספרים כי ברית המנוול
מכוון כנגד ברית האשון והבן) :

נבון - לא אוכל עוד להתממה פה כי נחזק לי לראות את בוזי הנה הוא נבון
מאמין ויראני פן אאחרכו :

בן ברבאל . בוא נא אחי יחד : וילכו שניהם יחדיו ויבואו ביניהם מאמין :
סאמין . נבון בואלם פן ברבאל ונבון , הנה לא ראיני את נבון צביתי זה
ימים וגם אחר בן ברבאל לא ראיני זה שלשה ימים :

בן ברבאל : שאלו הלכתי מתברת יד רעיונותי זה שלשה ימים , בדר יעצתי נחזק
בית , כאיש נדמה ולא ידעתי מה היה לי :

נבון . ואני ג"כ שומם אלך כל היום מתברת יד הסרדה , עיני חזונו כל היום אחר
בנות הארץ , בה מסרד ובה מי זכב , ארורה היא הסרדה כי לא תהיה
רומי , להפחשע רגעיים אחרים בבית מאמין אויב נפשי , וגם עשה החמירה
בל אוכל כי נחזק לי לראות את פני בן בוזי , כי אמרו אשר עצור הוא פה בבית
האם לא היה פה ?

סאמין : הנה לא ראיני עפ רגלו צביתי זה כמה , גם זכרתי לא בא לפני חש
ארח לתורה עם בנות החאוו והכפירה שגואי נפשי . ומי אז לא ידון
כף רגלו על מסתן צביתי :

נבון : ומי בגד בתי ?

סאמין : הנה זאת הגיד לעמך , כי יודע אתה נבון כי אני בתי אף , ונדון
אשר הודו לי הודי ואבות אבותי , אך בן בוזי הוא ה' במעל הזה
הוא בגד בי כמו נחל , וישלח חיי איביה לרגלי , גם לבבו יתן חבלה לדרך אבותיו
כאמרו כי הם הלכו חושך ולא אור , שכבו כל היום חמת מכות האולם , ויבחר לו דרך
חדשה לרגלי העם החדשה באמרו כי עולם חדש הוא היום , אור בביר הוא היום
הזה , את ק"ה הכוסר מנהו , וכן בוזי לאורו ילך כל היום , ולנחיצות עולם חורתי
נתן כחף סוררת וימאם בה , מאוד דוח לי לבי עליו כי יגורתי פן עד שאלו
אחריו , וירד עמו לעמקי בור בלי ראות : ובדבריו ותנן הנעשה בת מאמין ו
כסא בעד האורה נבון . ויאמר מאמין : שבו נא בזה מעט , כי על כן באתם בלל קר
נבון : עמי אין אחי כי נחזק לי לראות את פני בן בוזי לרגלי , מסתרי , והוא אחי
ילכ

אף בוא לא חדע נבון , כי רגע
בלא ברית מאמין , ורנוד לברוח ממנו מיד , הלא ברית מאמין אחת
היא ממנו לבלי חת אמונה אומן כי פרנסתך מוכן לך ואין אדם נוגע במה
לחבריו , ואת אשר הפשגתה הכינה ואללה לנשך , שמור לך לעת מועד ,
לא השנה את הפקידה עדי רגע :

מה אשכ מעט כי אויביה : ומדי דברס והנה ממאן בא לביית מאמין , כי
אשר את הלומו , ויבוא אל מאמין כעת להסדיריה בהמון שאומיו כי ישיב
לחומותיו ועל דבריו : ויאמר מאמין : ישיב נא ממאן על הכסא העומדת הכן ,
וישב ממאן :

מה זה לממאן צביתי ואולי נחזק לך מה להגיד לי :
אין דבר רק הלכתי באשר אמאל להשיב מעט מחשבתי אשר הסתברנו עלו
ברובי , ועתה ראיני כי נבון בא אל ביתך עם בן ברבאל ע"כ אמרתי אלכה
למנוע מעט עם אנשי שלומי : ונבון יושב חפוס ברעיונות שגוים , ויאמר
מאמין לנבון : מה לך נבון כי נבון אתה :

ידי אמונה . הגד למאמין כל לבך , וישס דברו בפיו ואל מאמין עיניו :

פרק ד

בו יאלפנו דעת , כי לא משכל החקירות רבות יתרבו
דיומם סמאנים ורק סמאוו לבם יעשו זאת גם ידבר
על י"ג סלגות בני איש שבועותיהם ודעותיהם :

האמת חניד ולא אכזה . נבון אני יום יום ומבוכתי רבה , גם עתה מאוד
יחד לבי בקרבי ממקומה בראותי כי יום יום יוספחו משפוחה על בית
עייני : ומכית מאמין ורעיוני חדלו , ובפרס באיזה עיריות הגדולות שם הרבו
לחקירות בן בוזי ויפלו המונים אל תתי ממאן , ורבים מהם פרצו גדר
וממילא גם תורת משה יבטלו בשאל נפש , וידו גורל על החוקים והאלות
יבחרו יקרבו לנפשים , ויתרם ירו הלאה , בראותי זאת נפשי נבהלה
ורעיונותי נבוכו לא אדע אלוהי :

מה זה יקחך לבך , הלא אמנו המונים המונים רבים מהם , הבט נא על
הציה עולם אשר רובם ככולם מצוי מאמין . המה משגות דור ודור הם
ויומיים בגווי מרומים , ופה לבך אחריהם את אחרי רבים אתה ופיה הלא
הרעים , וכן החבונ ג"כ אמיחה דברי חז"ל מה דאמרו על עקבא דמשיחא ,
היה הזה וכן מעשיהם , ועיין מה שכתב הגאון מהר"י מפראג בספרו י"ד
למנוע ביה ראשון שנחגלו עונם וכו' וזה מנרף לנרף וללבן כבוד האמונה איש
והאחר עשה , אך לו מחבונ נבון לו העמיק היסב להחמקות על שרשי
האשפיקורסים לסלגותם ולמלקותם חמאל בכל אחד ואחד דברים
עיוות שגוים אשר הביאורו לה , ולא חממה המון חקירותם והבהירות
בין אל חכם אחריהם , כי אם רבים המה גם אך פרטים שונים כאשר אפשר לך אחת
לך אל כל אשר יהי' הרוח ללכת שמה ילכו , הסכת ושמע וינעם לך :
האיש אשר דרכם וסכעם אך למצור דברי זולתם , והוא המגד הגדול לכל
האיש יאמר אדם על אור בוקר יורה שמש שהוא יום , יאמר הוא שהוא
לילה

אל חיקו חסוב . סוף דבר כי העולם הוא מגלת ספר והאנשים שבתוכה הם האל
 ודבריהם הוא נקודות , ורמזותיהם וקריאתיהם וכלותיהם הם הפעמים , ובהק
 יש סגל שמסגל דברים טובים , ויש שהוא חולם הוא חולם חלום , ויש פחה
 ודעת פתוחה לכל דורש , ויש שקמץ ידו . וכן בהפעמים יש פשטא שהלך
 הפשטא ובדרך שהורו לו אבותיו והוא קדמא וזאלא ויש מהפך פשטא שהוא
 הדרך הפשוט והוא דרגא חביר , הדרגא אשר יסדו אבירי הרושים הוא יסדו
 חוכל לקרוא המגילה קרא נא אחתה כי גם יסר . הגקודות והפעמים ממלא

פרק ה

בזמן חצים בלב המראים חכמתם בענין ביאת משיח ויתר עקרי האמונה
 ופשיטתם , והמהגנים ומפצעים פעם הרמב"ם ז"ל בענין הקרבנות , ועוד
 לליצים הוא יליץ , גם מביא הג"ח דברים אשר הכפירה והמסמנת
 ניקנית בהם :

בן ברבאל : מורי קיאר במקום שהי' עוד להאריך , ואנכי בעזר שמו
 אמלא דבריו ואפרס לך אחת אחת תורה בן בוזי ולהקת ריעיו
 אגלה ליעיך שהלכותיו ומספר לעדיו , ואחת שמענה ודע לך , הן כאשר ידריך
 בזוי עלי קרת ובתוך יושבי קרנות ישים מושבו ופשטא לזותה להרלות עוז חכמתו
 רבה בכל דבר שפתים , ועל כל דבר אשר יפלו בלשונם בהלכותיה הלזו , חזק
 לו משל ומליצה למשל כאשר יפול בתוך שיחתם מאמר ממשיח לדקנו אחרית הקו
 מיד הוא יתקע כפו , וידו אדה לכל הגלבים עליו לאמר , ראו נא אחי מחס
 שער על כפות ידי ההלכות או אז יאמר למה בן דוד , ושמעתי מאיש חס
 שהוסף מדליה ואמר מתי שיאמר קשואין על כפות ידי או אז יבוא משיח ,
 אמר כי שער יוכל להיות שיאמר על ידי שומא , ואמרתי לו כעוים דברך
 אמרתי (פיו הכשילו) כי באמת מקודם יעלה קשואין ועשבין על נפשך , ובן דוד
 וכמו שאמרנו כבר עלו עשבים בלחך עקיבא ועדיין בן דוד לא בא , ואף כי
 עלה המלודה על דבר חכמה הזאת , אך בעיניו הוא כחדשות ויביד זה בחשק
 והשתערוכות רב , ובאמת גם בפי אנשים המדברים לתומם לפעמים יזרוק
 חכמה הזאת , ולא יתבוננו בדבורם , כי דבר זה כפירה ממש הוא בחד
 עקרי דת והוא חמור יותר מעבירות החמורות והוא חלילה בכלל היורדין
 עולין (ועיין בב"ק דף ל"ח דאמרי מאי אית לי גבי נחמהא דבבלאי דגדווא
 דאמרי וכו') ותחבוק יד לדבר :

סמאן . החקוק על משיח באמת הסיכו דעתם רעים וכן שלמים . כי באמת
 עדין ועדנים ועדיין לא בא גם כלו עיני אדם מיהל עליו ומה מביד
 בן ברבאל : אין לי מה להגיד לך כי הוא אך אמונה . ואני מאמין באמונה
 כי יבוא , וע"ז שאלתך מדוע אחרו פעמיו מבוא ? אין זה
 צעיתי כלל , כי למשל מי שהוא כסוח גדול וזה ממני כמה פעמים מאות ,
 במועד וזמן הנקבע בימינו ואח"כ לזה ממני עוד הפעם על זמן ארוך האם יעלה
 לי סן לא ישלם לי זה הפעם ואף כי הוא מאחר מלשלם הלא מראש הגיד לי כי
 ארוך לזה ממני . ואם כך הוא בבשר ודם ? מ"ש הבורא ב"ה אשר הבטיח
 אומנו ממארים , לסוף ח' שנה ופדה . בגלות בכל לפוף שבעים ופדה , ועתה
 מראש ג"כ הבטיח ודיבר לנו כי יתמהמה הקן , ועתה האם יש לי דגוד
 יקיים !

הנחמה ? בודאי ובודאי יבוא בעזרת השם ברוך הוא : גם זה רעה חולי
 כחשך יבואו לאחד אשר יראה השם נגע עד לבו , מתחבל באמת על
 מרגל בפי ההמון לאמר בשחוק אל חבכו אחי , כי גם מקום המקדש
 הניח , אמנם איי ואבוי שחוק מחליב לב הוא , וראוי לכל איש ישראל
 חסיד דברים כאלה וזכור מה דאמרנו חז"ל כי המתחבל על ירושלים זוכה
 שמתחמה , וגם מהם כאשר התראה לפנייה איש שממקום קדוש יהלך בקוץ
 הוא כענייניהם ויקראו אחריו מלא , ומזה נראה איך אהבת קודש יקוץ
 נפשו וכליומה , וכאשר ידברו בסוף כל דבר , או אז ימלא שחוק פיהו ויאמר
 כחשך אמות סחוב והשלך אחי ואיני חושש כלום , וראה כי בזה כופר
 הוא , וכאשר ידברו על אחת ממלות השם יאמר ויחרון משפטו כי זה הי'
 שהוא ובימים עברו משנת דור , ולא עתה בזמנינו , ובזה הנה הוא כופר
 ופסע אחד בקאמותו לאלקי , הכימי כמו פי בע"ה לסכל אחד
 נפשו , דפסע אחד פגע בי ערוד אחד והחמיל לשוח אחי ע"ד עסקים
 דבריו סיפר לי כי אכל בשר ארנבת היום עם שר אחד , ואמר לי כי
 החזיר אשר אסרה חורה הוא רק ממנה שהיו ישראל אז בארצות החמים
 חזירי ארץ , גם כבוד לי דמשום הכי נזמה החורה
 ארצה , יען בארצות החמים הוא רפאות חעלה לגוף האדם , ואמרתי
 פעם המילה הוא כמו שאמר הקרא בפירוט כי אוח הוא וכו' כריית
 וכן יש עוד אמות אוח שבת ואוח הפילין והוא אוח וגדר כי בנו בחר
 למשל מי שיש לו כרם חביב עושה סביב לו גדר שלא יעלפו בו שן
 יכרסמו חזיר מיער לשרש שרשיו , וכרם ה' נבואות בני ישראל ,
 שלא יתערבו בהם זולתם , ועתה שאשך ה' ויודיעני , אמרתי לו , מי
 נהגד בעל הכרם או החזיר , הלא החזיר עומד ומלפס מתי יכרם
 באות נפשו , אך הגדר חזק מאוד , החבוק כי גם הממאנים
 לא יפסלו מזה מילה , ואחת לבבך לעקור את הכל , מה מאוד נאמנו
 בזה , חז"ל כל מלות שקבלו בשמחה כגון מילה וכו' עדיין עושין
 כי ב"ה עד היום לא כפלה מרובם כמעט מכולם המלוה האח .
 כל דברי ברה נפשו , ואנכי קרמתי אחריו מלא (ואוי לבן בוזי
 ואוי לערוד כי פגע בן בן צרכאל) : גם כשידבר ממעשה הקרבנות
 הרמב"ם אשר כתב בפעמי המלות פעם הקרבנות , יען כי היו
 להקריב להקריב עגלים לעבו"ם ויהי קשה לפרוש אוחם מהם לכן נז"ד
 ואנכי הוא יודע היטב כוונת הרמב"ם , למען כבות מעל נפשו אש
 כי גם דעה הרמב"ם בפעמי המלות פעמי קלושים הם ואם
 הקל בקש ממילא פסלה המלוה : אך כמה שגה ברואה , כי
 הרמב"ם ז"ל לא לבד במלות התורה הי' לבדו חזק מאוד
 כעמוד ברזל הי' , אך לבדו הי' ב"כ כבוד המלות בכל מלת חסידות
 כי מימיו לא כפל בסבילה , אף כי מדין פסלה לפסילה והוא החדק
 ועוד לו יהי' כי עתה המלוה קלוש , אמנם כיון שיא מפיו
 חזקה חזקה מאוד , כגון השם ב"ה לזה שלא לאכול חמץ בפסח ,
 וכן יזכור האדם כי לא הספיק בנקם להאמין , ואם יאמר אדם אף
 בלא

בלא זה אכזר מאוד כי לא הספיק בלעם להחמיץ, ואכלול חמץ בפסח: אמנם משפשו חרוץ בעושה כרה. לכן לך לדעת כי הרמב"ם הקדוש ידע היטב והאמין כי בכל מצוה ומצוה יש סודות ופלאות וסגולות יקרות, ענפיהם למטה וכו' במקור העליון, וביד האדם העושה אותם או מפריעם ח"ו לבטות עולמות ולהחריש ואם לא תאמינו, כי לא תאמרו, וגם הרמב"ם מודה לזה, וזה רק אחרי אשר הסס, ואולם בפעם המאה נופא יחי' איהו פעם שיהיה ואף בלא שום פעם ח"ו מוכרחים אהנו לעשות ראוי, התכוון כי הזכירנו שלא לילך במקומות עכו"ם הקודש בענין גלות השערות, ותלא לשרוש שרשם בבשרינו וכדומה הרבה, שלא במקומותיהם הקדושים, והוא ג"כ קרוב לפעם הרמב"ם ז"ל, אך באתחיל על המצוה הוא, שאמרתי ונעשה ראוי, כי מה לו להקב"ה אם לשחוט מן העוף מן העורף, אלא הפעם הפשוט שאמרתי ונעשה ראוי, ובלא שום פעם מוכרח אהנו לשמור פקודיו כמו שכתבתי, וכן אמר שמואל הרואה כי שחט קסם וכו', ומיאלו שרשם למעלה יען ילא מתי עליון, ולו כי טוה ד' מצוה בענין בן גוון ליקח רמון בחב הסוכות אז היה הסגולות מהרמון כמו מפרי עץ הדד, כי עשב שחוט עם המות ויש עשב שחוט עם חיים, וכן פירוש, ז"ו מרה וזו מתי וכולם ברא השם, האם לנו להפסד פעמים, למה נברא זה עם חיים זה הסוכות מוח, ולא להיפקד, דבאתחיל האם יד השם תקצר להסביע בהם הסכנה בעיניך, לו ה"ן כי ג"כ עשב ופרי של חיים ומחוק, ושל מוח ומר, ומה נרזוח ושאלתו במקומה תעמוד, לך אין לנו להרהר אחר פועל כפיו ויארזו ופקודיו הבורא ב"ה, כן גם בענין הקדשות אחרי אשר השם ב"ה צוה עליהם, מיד הפארהם למעלה, וסגולתם ותם עד להפלא, והעובר יז"א א"כ עובר על רצון ב"ה ומהרם מוסדי עולם (וד' יעזרינו לשמוע פקודיו) גם בדבר מהתלמוד וכו' מיד על דל שפחיו תאמרם כאלה, נפל מן הגב ונקעש באשה, וכבון היא איה מוכה עץ ארי. ארבעה נשים יפות הן, כל האומר רחב רחב, פיל שבלע כח מצרים, ומתרכב אחרו שלש מאות אמה, התכוון נא על גודל בקראותו בלא בחשיו מיממות וכחכות וכו"ב ומגילה ושכה וכדומה! וגם במאמרי קדוש רבנ"ח, ידרך לשון קשחו, להציגו למשרת מהתליו (הארכתי במקום אחר על מאמרם ופלאים הנמצאים בגדוהם התלמוד) ועיקר חבונתו ותכמתו במקום יוכרו עם אשה, שם ילכל הרבה, ואף כי שואת מאוד להסלסול מחמול שלשום, בזה יחדד שכלו, וכל היום ישא בריחו עלי פיו ויאמר לדבק סוב, ומסיח לפי טוה חידול כל היום, ויש לי עוד סרבה לדבר בזה, אך אין ראוי להרבות דברי אלה אף כי לדעתי מצוה להתלוצץ בליים ולהוכיח הגלותם על פניהם אך די לי בזה ובלא וילתש יזר הרע בצאיו ממאן ויאמר, קום דבר אל בן ברבאל וכה תשאלנו ממואן שמע נא בן ברבאל ואשאלך מעם מליים, היה באמת אמה חומה בלתי לתאמין רבך ומחורתו לא תמוט נלה ימין ושאלל, אמנם כן הדבר הוא אולם נכון י"י מאוד לחדש לתמוח בזה וגם מזה אל יתח ידו מכל להיות איש אנשים, ידע כבוד הדור החדש זעירי ימים ומליתי השכלה, להלק מהדור עלי ולקנות אתם גם בניהם. לבני יהי' כעיר פרח בעיני הדור החדש אשר אך להם יתח כעה הארץ, ותעלוים ימשלו בה, וידום בן ברבאל ויבוא הוי"ם ויחדש רוחו בקרבו, ויאמר לו אחו בימימי והחזירתי תשובה על שאלותיו ועל דבריו: בן ברבאל: ראה נא ממאן אש נפוני דכריך היום, באמרך לקעם בני אלה ימים

אלה הם משפט זעירי ימים המתארים האלה, וגם כל צאי בצריטם מתקנתם האלו, ובהם יקנו עם בין תעלוים האלה, ואחרי דברי התכוון הם יפוש לך, ואלו הן ג"כ דברים אשר בהם נקטה השם סוב בעיני המתארים הצריטתם פסחים, בהפלת איתם ויראה ארצה, בדקדוק אגדות של דופי, צריטת מונח, ברבות שיחה, ברבות שינה, ברבות שחוק, ברבות חטונ; דרך ארץ, בלב רע, שונא, טוקס נופר, חומד מופך, קל להרע, ומוח דך פחדהך, פוסה שיכור, שחוק בקבוצים, בלתי מיר אה מקומו, בלתי מופך, פורץ גדר דבריו, מחזיק טובה לעלמו, אויב אה האמונה, שונא אה חסדו, שונא אה החוכמה, ומקריב לכבוד, ומגיס לבו בכספו, נושא עול על חסדו, לךף טוב, ומעמידו על השקר, ומעמידו על המחלוקת, שואל סוד ופסול להפיב לזולתו, שומע דבר ומוסיף מעליים, משקך שמועתו, ורנל על עולו, שונא אה שמש אומר שמתעבי, ומתרה על השקר, גונב דעה, מדבר לפני אה, חומד בחכמה, מודה לפי שגדול ממנו במנין כספו, מתאם בתלמוד, משרש חסדו, פולין חפלה המנחה, בקלות ראש, בתקיעת קף אל רעהו ולרעהו, מולל קרגליו, אוכל בלי נתינה, שותה בכוסו בלא סבילה, (וכל סבילה אינו בורח מן האשה, בולע ולוץ מבדך, ואומר דבר בשם אומר, ובלתי אומר ומביא בעולה לעולם:

פרק יב. הוא בודאי בהרבה בני בלי עם דבור הזה, ואלו עוד יומר מכהנה כי אמה חשבת כליון חפלה המנחה לבד, וידם נפווה לעקיר מה חפלה ערב ובוקר שיפדו לכריי הרועים אה"ב, גם תלול שכה הרבה מאוד וכלאה רבות:

אל תאמינו אותם הרבה מאוד כי גם עליהם יש ללמד זכות, בכפלה פיהם שפחיותיהם, ובגלגלם שיחה לפי אל, יען כל מאוים וחפלה כי יתח בית קדשו, דהנה בזמן שהיה המקדש קיים החופה הביא קרבן לכפר וכו' אחרי אשר נחרב הבית (שיבנה ב"ב) ואין לנו קרבן לכפר מתחף הקרבן (ושלמה טריים שפטיט, ועמה אין נפסם בחילוף הלז, ובכפלה חפלה כי אש דלוגם שיבנה בית המקדש ב"ב ויחדש ימינו קדשם ובמקום חפלה יען, וכן יסי רצון ושם נעבדך ביראה כימי עולם ושפטים קדמוניות:

פרק יג

על השואלים למה אהנו מתפללים שלש ביום, ופורה באבצע כי השאלת הזאת מבואר במדרש.

שלוש חרע, באמת להפלה שלש ביום אין הדעה סובלתו, למשל האם יתח איה בכל פעם למלך ערב ובוקר והכרים, ויאמר לו, כי גדול אדיר ממך, ומה ונדויק הוא, וכמוהו חללות רבות, הלא אז לבו וקלון ימשב הדבר ויפסוף אף המלך עליו לחייבו עונש מות, יען כי נראה שמהלכו בכל יום יבוא פעם או פעמים בשעה לברכו ולהללו, אז יסב בעיני המלך (לדעתו) עוד לא חלה שעת הכושר כל ימי חייו לעשות כזאת, והנה מחמת שאלה שלש ביום יתפלל בכל יום, יען יתלפו בדעתם, כי לו הכוננו בזה מסדרי שפחיותם בשאלתו וזח כי גדול' היא, כי עמה לא סידרו לנו להפלה שלש ביום: כן

בן ברכאל : ומה האמר מתאן אם אראה לך צפירות שגם הם ידעו משאלתם, ועב"ז התפללו שלם בכל יום :

מסאן . דבר נאה ומתקבל יהיה צעיתי אם תראה לי כי גם החכמים ידעו כבר שהם הבורים, אשר למי'אה יתשבו :

בן ברכאל . הסכת ושמע, איהא במדרש שאל אנפונינום אח רבינו הקדוש להסתכל בכל שעה, א"ל אסור, א"ל ולמה, א"ל שלא יתבא קלות בגבורה, לא קבל ממנו : מה עשה רבינו הקדוש הקדים אליו, וא"ל ק"י ברא (הזון וחשוב) לאחר שעה וכנס אליו וא"ל אמפורסור, לאחר שעה א"ל שלום. ענין א"ל מה אהה מצוה אחי א"ל ישמעו אנך מה ספק מדבר, ומה אהה בשר ודור השואל בשלומך בכל שעה אהה אומר מצוה כי, מת"ה הקב"ה עאכו"כ שלא יתאדם מסרית בכל שעה, (מדרש תנחומא מקץ), והמדרש שם בעלמא הביא הוראה עליו, הלואי שיתפלל אדם כל היום (ומהמדרש הזה לא ידע גם היצר הרע אף בקי בכל הבורה) :

מסאן . ברוך שכתב בהם ובמשנתם, כי אין דבר נעלם מעיני השגחה, וכל מה שאלה חדשה צעיתי אוחה ידעו חז"ל מכבר : ממאין בשמוק' מלאך ה' ש"כ יענה אמן .

מסאן . באתם אם ירבה אדם לישב בסוד בני עם והבורים בעם, יקנה רשות רעה וכפירות הרבה, דהנה היום הראיתי לדעת, כי ידע רבינו הקדוש מכבר כל שאלות אפיקורסים, אך עדיין לא אדע, מדוע באתם חוללים עליו על רבינו הקדוש בדבר אשר פעמו ומקו עמו, כי באתם נכונים מאוד דבר רבינו בפעמו אשר השיב לאנפונינום, ומדוע יאמרו הלואי שיתפלל וכו' : מאמין . גם פעמי החולקים עמו יבטו מאוד, דאינו דומה למלך ב"ן, כי הנה בור"ד קשה לו להקשיב רב ההלה בכל עת, כי שיח לו ובי שיג לו, והוא המסריר אוחו נשכחו בכל שעה הוא מפרישו ממחשבתו ומעניו, ויחן לא יוכל אדם לשמוע או להשיג שני דברים כאחד ! לא כן כביכול השם יתברך שמו, הוא שומע תפלה כל פה יחד ברבע אחד, אלפי ששים רבוא קלא משתמע למלו, סוקר טוב יחד, והשגחתו על כל פרס הוא בכל עת, מופלא ממנו מאוד ! לא יסיר השגחתו מכל דבר פרטי עדי רגע, הן אם יעשה אדם מעשה כגון שפועה סוכה או מוסיף הפילין או מתפלל, והן אם לא יעשה אהה מהנה, הכל גלוי וידוע לפניו, כה"ה אהה ידעם שבתו וקומי, ואינו לריך להסיר מחשבתו מעיני זה לעיין בענין זולתו מסאן . נכונים מאוד דברך עד קשה לי ההיפך מה דאמר רבינו הקדוש לאנפונינום כנ"ל הלא המשל נכון מאוד :

מאמין . אלאךך בינה, ואשיךך כהלכה, הנה אמרו כי אחד ירד לפני החיבה ואחר הגדול הגבור החזק והאמין, אמרו לו שיימחה לכולהו שבתו דמרח, ומה כתיב מי ימלא גבורות השם מי שיכול להשמיע כל ההלחו, וזה הוא ג"כ כוונה רבינו הקדוש שאמר לאנפונינום, דהן מלכו והבכר ויתעלה אין שום מנרעת אם יתפלל אדם בכל שעה, רק איך יתבא בשר ודם להגיד שבת וכל עת בכמות כמו שלא יתבא להגיד שבתו בחיובו כי לו דומיה תהלה, וזה הוא כוונה רבינו באמרו שלא יתבא קלות ראש בגבורה, שלא יתבא עמלו להרטיב להסתכל בכל עת, מסאן . נכונים דברך מאוד, עד שפשה לי עמה להיפך על מי שחולק עליו ואמרו הלואי שיתפלל אדם כל היום :

אני רואה שיהיה לי עסק כך כל היום כולו, ולא יהיה לי פנאי להסתכל עלינו ופסח אחם, כי באתם יש לחזק בין מי שמתפלל בכל יום ובין מי שמתעורר ופסח אחם הרבה, דמי שמתעורר בשבתו המרובים של הקב"ה הרי הוא ככרי שגאל לאזור המלך, ויאמר כי הוא יכול לישום שויה של אולרות לא לחיול וכסיל יתשב צעיתי שומעיו, כי הלא לא ידע ויכיר אפילו מחיר אהה יקנה, ואף לישום כל אולרי המלך אשר אין ספרות למו, ולא מוחל ללפני העיני הגדול הזה, כמו שאמרו משל מי שיח לו אף אלפים דינרי ויחן אוחו בשל כסף (ועיניו במורה מה שכתב ע"ז), אמנם המעט אשר יתקבל, והכפרי מבין עליהם מעט מזער, וגם המלך נחן רשעה להבטחון בם, ויחן נחשב להכפרי שום חסא אם יתבונן בשל עת לשומם ויעיין בם, הלואי שיתבונן בם כל היום, ויש הכרח לבחן ולבחן פליגי ואין להאריך :

פרק ז

האמון הוא להשיא הבנים בני חיי שנים ברעת חכמינו ז"ל ובחוק הקיר"ה דעתו כי גם עפ"י חוק השבע הוא, גם יהאונן מר על מרירות הפרנסה שכן תאכל לחם, גם ירבה לרבר כי שקח הוא כפי הממאנים אשר יעלילו ויפסידו מאמנם כי ידיהם גזל מלאו, גם מביא סוד נסתר וסמון . . . גם יתנו דברי חז"ל (יבמות לו ע"א) אח הוא וברי הוא וכו', גם הערה בפלאה על המאמר שם ר"ה דרלו דוולא וכו' .

האמון הוא להשיא הבנים בני חיי שנים ברעת חכמינו ז"ל ובחוק הקיר"ה דעתו כי גם עפ"י חוק השבע הוא, גם יהאונן מר על מרירות הפרנסה שכן תאכל לחם, גם ירבה לרבר כי שקח הוא כפי הממאנים אשר יעלילו ויפסידו מאמנם כי ידיהם גזל מלאו, גם מביא סוד נסתר וסמון . . . גם יתנו דברי חז"ל (יבמות לו ע"א) אח הוא וברי הוא וכו', גם הערה בפלאה על המאמר שם ר"ה דרלו דוולא וכו' .

יעבור על כל העריות ועל כבוד אב) סוף דבר כי ע"י הגאוף יבוא ביטול כל הדין
 עיין במדרש, ועל פי רוב הבן ההוא אין לו טוב עזר ותומך וגו'ל ותומם כל ימי
 נעוריו, וזכור יפלו בני ממאן כהפח אשר מלם הוא ממנו ל"ה שנים, ועוד זאת
 לא נודע ימי חייו כמה הם, וכן לא יגיעו עד ארבעים, וזו לא יין ולא נכד
 בעמיו, לכן ידקו מאד דברי חז"ל בן י"ח שנים לחופם, וזה ג"כ משעם הממשל
 ועוד כי מאד שניה ברובה כהררין משפטך, כי ברבות ילדיו מוכרח הוא לגז
 ולחמום, ולא כן הוא, כי עיניו הרוחות אשר הרבה אגשים יש להם בנים ונתן
 למכביר, וביחס מלאים כל טוב, והרבה מהם אשר אין להם בנים ובנות כל ימיהם
 ונשותיהם עקרות וביניהם אין מאומה, גם אין קץ לעמלם, וכאשר מחקור ותבונ
 בזו, תראה ומוכתה שבדברי כן הוא, שכמעט יוחר מהם יש אשר ילדים אין להם
 שרע ומר גורלם ומחית ביחס. מהאגשים שיש להם ילדים למכביר, ואף אלה
 אלקים הוא. ולדוגמא ומופת חוץ אביא משל משני אנשים מושבי עיר ומחיצת
 ופרנסתם בלופן אחד במכתר אחד זה יותר משלשים שנה לערך, ולאחד מהם בני
 קמרי כמגולים אשר נכחו, ולהשגי אין בנים, והראשון הפריז ממון הרבה
 על בניו, ושכר לימוד הרבה, וישיאם נשים כדרך בע"ב השונים אשר בודאי עול
 הולאותם עד עשרת אלפים ר"כ, ותמיד קשה לי מדוע אין להשגי אותם העשיר
 אלפים ר"כ אשר הפריז זה! הלא מסתר שזה! אין זאת כי נאכזב אלקים הוא
 וכן יש הרבה מאד מפלות תמים דעים בדבר הפרנסה, התבונן ותמלא כל
 הרבה, וגם זהה הולאת משפט מעוקל, שאך מי שגר ומר גורלו, מפני קשה יותר
 הוא גו'ל ותומם, ולא כן הוא, כי יש הרבה מאד מעשירים בעם אשר יעשו
 חובטה במסתרים בכדי לגמולו די ומתורם, יותר ממה שישעו העניים עול למלא
 די ממסורם, אולם כ"ל לא הלוי ברבות בנים ולא בעניות, רק בישרת אדם וסג
 ומצו הסוב ויראה אלקים על כולם המסתמרת בחובו כל ימי חייו:

ויוסף מאמין ויחמר: הוי! פרנסה פרנסה, מה עורא אהה מאד מאד, האומ
 והעלמה אשר על פני הכל חרנה אך מידך היא, חושך ואמש שואה ומשואה
 אהה חרתים כל מחי ח'לד כמי מוללה וסיר נפוח, מהג אהה בלתי איש וסכן באש
 גם בין ריעים אשר יתרועעו מנעוריהם, וברית אחיה כרוחה ביוהים נלח, וכל אחד
 ממהם פנה חדר וקי בחדרי לבבו למושב רעהו נלח, למען לא ימותו זכרונם בין
 מעל אחיו סלה, גם ביוהים חפרי, חפריה אהבהם. חעביר רק מהחית השקל בין
 לבוחם וחרחיק איש מעל רעהו כרחוק ממזרח ממערב, וכעד אגרות כסף בין
 אוהב לאויב חתל'ין למו, הוי! פרנסה בוגד, פרנסה פורענות! מפיר ברית
 אהה, בוגד בחובה, שולח מדיים, מפריד אלוף, אהה הוא הכורה הגדול, לרנול
 להקט שודדים ויכו, חגר זדים ועלרת בוגדים, גנג וגז'ן אך בנין המה, קאן
 אהה לנכל וטרמית, ואדון רלח ותמם, שוד ושכר אך בביתך ישמע, כל בני
 תמוחה רובלים תחת משך עד לקברם ויכלו, לא תפלה בין משכיל לסכל, לא חטור
 בין נכבד לנקלה, פני זקן לא תהדר, באון משמרך על כולמו חשפוך, בתקל חובל
 שודע גם נפשות העדינות, וכי יעלה איש על הררי העושר ונבעות ההללה, ו
 אז מכל עברים ישפרכו כבוד וסדר, קדוש קדוש קדוש יאמרו לו: כל עקש וסתור
 ישוה לו, וכל המון כסילותו ואלותו, להכמת חכמים יחשב, יותר מתכמת שבע
 משיבי פסם, ובנהרי נחלי מי אולה ופחיות יסבול בשרו ובהר, כי בל מקיה הכסף
 הסו, ותחת ללו כל תבונה חסמהר, ואם יפול אדם מרום הללחתו ויפול משה עדי

ישע, או אז פג יחו ופעמו נמר, גם כל חכמתו עליה בחוהו ותאבד, כל
 נדעיה, וענהו נסרחה, גם חלולים ולענו עליו, ונעירי ימים אחריו מלא
 שור פמא קראו לו, וההללה ה! אח היית בעוריו, אח הללה
 נערים נעורים אשר ישחקו במחבואות, והאחד יתחבא אחרי הדלת והמזוזה
 הפחמים והבורות, וכל המון נערים ימורו אחרי ויקראו אחריו אהה לוי
 מאד דרכו מנהם, ופתאום נשמע קול ענות שמוך כי יתאלוהו, כן היא
 ליר הפרנסה וכה דרכה כל הימים עם כל בני אדם סלה, זאת הדק
 המר חולות ופיה חיון, או אז חתן חתן כוררת וחברה לנפשה, והאוח
 נשעט עליה ישאר בחוך מי רשע ומדמה עד לואר יגיע, וכאיש שפכת עליו
 סלה אז יעקן ישוב יריע אף ירתי, הללה הללה אהה פניך מועדות
 נבחה לברות, ופניך לא היו לי עוד, אך אהה לשוא כל עמלו, ההללה אינה
 לא ישמע, אולם לימים אז עשור חוסיפה עד להסרלות אליו פנים,
 הנחה זמן מה, ועוד הפעם חסמיר פיה ממנו ויכל, ככה תפעל פעמים
 גבר במספר ימי חייו, הסכפכה היא, וכל אמון אין בה. אהה! ד'
 מדוע תעשה אדם כדני הים, מדוע תרכבה פרנסה על
 כן האדם שמה כחמד מנבא מרום במרום, רוחך שפכת עליו
 תפלה הופעת על ראשו, בחיר יורים הגו, לבו יכלכל לב שמים, אין
 לרחו לרכוז מעון להקט זרועות עולם, ירד ההומוה בחבונחו, ובחכמתו
 תחסי, ומדוע זה יהיה עבד עולם לפרנסתו, ככהמות שדי וחמו יער, אין
 ואין סוד ליגיעתו, אבינה בלמש, אבהה ירתי, ולא מלאחי בו
 רק הפרנסה, הכס נא ורחה דבר נפלא, כי יד הפרנסה גם על עשירי עם
 אשר בחייה מלאים כל טוב, ורצבות אלפי זהב וכסף יקומו בחדר מסוהים,
 חפריה מנוחה כבוד מעל אהלם, וגגול שמהם מעייהם, יומם לא
 ליה לא יעמו, ויסיפו ענב ודאגה על מחתים העודפים יותר מאשר על
 לו, פליאה מאוד בעיני, נשגבה לא אוכל לה, הלא יש אנשים אשר אף
 לחם מרובכים זהב וכסף סהור, ונחיהם זהב אופי, גם כמות
 תכלה וארנמן, וכנשיהם בירקרק חרוץ: די והואר לכלות ימיהם המועטים
 חיים כלים וכספם וזהבם אינם כלים, ולעמל הפרנסה נפשה ישאו, ויכו
 חיון, והליכות שכל קונו למו, יודדו אחרי הפרנסה וישעו באשר יתאלו,
 על דרכיהם חמיד, וענו בדרך כהם! חשכתי בזה, ורוח מבינתי עני,
 מה זה יקח לך, הלא קללה אלקים היא הרובנה על כל בני תמוחה
 חמשה"כ צונת אסף מחבל להם: ואשרי מי שעמלו בחורה, ומלאכתו
 חמרים: ויהי רלון שניה מעושי רלון, וכרחם אב על בנים כן ירחמו
 ששע, ויורעו ויחמו לכ"ר:

מאמין אח דבריו, ויאלה החדרה להבין עלעל לחפלה המנחה אשר קרובה
 גם כן נרכאל הלך על ימין רבו ויאלו שיהים: ויהי בלחם והאגשים
 חמה איש אל אחיו על רוב חכמתו וידיעתו, ויאמרו איש אל רעהו,
 חוד דברי מאמין, ומה עמו אמריו, בדכרו על משיח ועל כל דבר
 ובמלכותו על מנהג ישראל ודבר דה ודין, ועל מחק אמריו בדבר התפלה
 ואי אמר מאמין, כל הגה והגה אשר יא מפי כדבש מתוק, בלא אל
 כי על אחי אמה הסכעו, ועל נחיות עולם ודרכי התורה רגליו

עמדו, ויאמרו לשאלו על כל פסק ושפך אשר יפעם לבס בחובים, ויוסף עוד
 ויאמר חי נפשי כי לא אזור מאלך עד אשר אפיק כל העלמות לבדי לפני מאלך
 כי דבריו יקרו לי מפי, ומאמריו מפניי, וכל הנה אשר יואל מפיו רוח נכון
 בקרבי, וכרביבים ואגלי מל עלי ארץ ברובה, כן יפעלו על אלמי לבדי, לפי
 בה עץ הדעת ופרי חכמה, להגדיל בין האמת והשקר, החכמה והאולה,
 החורה גם לל החכמה, חיים הם למואלהים ולכל בשרם מרפא:

גבוך - הלא מראש הגדתי לך, ומאל דברך אחי ע"ד חלומך, אשר נפעמת
 כי לו יפעם חכך מפרי האמונה ושכ ורפא לך, כי אל דרך בן בוזי חל
 ומחורה חכל-הכופר שאת, שחיה מליח עם שמריה גם יחד, ויהי כבשך
 המים האלה למאדריים - אבל מה נמרלו אמרי מאמין כי ביושר המה, ואל
 אומן גם, ומה הוכח הוכיח מאחקל-הכופר - ולא נהגו ממאל לבלות דבריו ואל
 באמת מאז ראיתי מעשה השעוריים מאחקל-הכופר, ומאל חכר כלי מלח
 ונקמתו להלשין אח בן ברקאל ובו לפני השופטים על לא דבר, וכן ברקאל לא
 ולא עשה אהו עם רע, אף באמת אח האמונה ועל המאמינים בה בשאם נפש
 ובעתה כפסירה ופריאות חסך אשר אמרו להמגרות בן ברקאל למען יהיה להם
 בעיני ההמון (שחוק מלאיב לב) ! הלא מאז לבי בל עמו, וכל דרכיו לראש בעיני
 והורו מואפע יחד:

גבוך - כחידה היום דברך בעיני ולא אדע פתרום, כי לא ידעתי שום מעשה
 מאחקל-הכופר, ולא לקחה אזי אף שמת מנהו, הלא חייביב נח לספר
 ואלדע, ויען מאמין ויאמר יוכל היות כי לא היית בביתך בטעם היותו ואל
 מסתך נפעם דרך, ועשה שמתה ואספרה, לפני ימים או עשור ארם בן ברקאל
 בנו אמיתו עם נח איש גילו וזמן כלילוחיהם הגבילו על יום המיועד ביניהם,
 כאשר קרבו ימי השואין ואחקל-הכופר המחיק עוד ויוען רע להספיע את
 חתונתם ושמתה לבדם, וירך הכופר בעלת הכפיר' ופריאות בהה ויבוא לפני השופ
 ויבקש מהם כי אם יבוא בן ברקאל ליקח מכתב העודה בעד בנו ליום חתונת
 יעטבוהו עד יום מחר או מחרי, באמרו כי ידע הוא כי לא שלמו לו שמונה עשר
 שנה כדח, ועד כי יביא ראיות ברורות ועדות נאמנה ע"ז ! יעטבוהו לבן ברק
 לבלי נתן לו מכתב העודתו, ובאמת חדע כי בן ברקאל ח"ו לא יפריע חוק מחוי
 הקיר"ה כי מחורה רבו לא יסור אף כמעט, אשר יורה מאמין ע"ם דברי חו"ל
 דינא דמלכותא דינא, ומכ"ש כי הכבוע על אדני חורב"ק ומאמרי חו"ל, כן
 שנה לחוסה. בקירור אחרי רוב עמל ויגיעה רבה מוכנדי העיר אשר הוכירו בגו
 הכופר על סויו, ובי שקר העד באיש בן ברקאל, ואך ברשעת לבבו עשה הדו
 הזה, או אז עלמה בידם להוציא הדבר לפעול, ולהוציא לאור משפטו, ומי אז נג
 ריחו בעיני ואשמתהו לבלי - וכדכרם והנה מאמין בא אל החדר אשר עמד
 בחתלה לכה המקום אשר נבדך ומאלן יושבים שם, ויאמר הנה עת עלות המוח
 ועתה עלה נח אל בית ד' לשפוך שיהיה לפני אל שומע תפלה, וילכו איש לדרתו
 ויהי בערב ומאלן שב מבית ד' הבית ממאל אורה (זו חורה), והנה מאמין ונ
 בלו הביתה. ויאמר מאמין שבו, וישבו - ומאלן מפלפל עם בן ברקאל ע"ד ה
 עמוקה, וישבו עד חומס - ויהי כלותם לעיין בדבר ההלכה ויאמר ממאל, ימחול
 מאמין כי נבוא להספידך בהמון שאלתיש, אכן הליקתי רוח צפני, ואומר אין
 לי כי אם אשפוך את כל לבבי בשיק מאמין, האמת אציד ולא אכחד, כי
 שאלה

נדבה לעקד ישיבת חכמי רובליץ

ע"ש הר' יעקב בר' מאנים בראממאז

ואמר ולכונה לא אדעה, ויאמר מאמין שאל נח שאל כי באלה חפאתי, וזה אשר
 ע"י פני, אוהו אשמור לדבר ולהשיבך מילים על כל שאלותיך - וישחה ממאלך
 אח פיו ויאמר:

מה זה כי יתפארו עליכם בן בוזי וריעו וכה יאמרו, היושר והאמת אך בי
 הוא, באהבה ארם יקוץ אך בחובי, יושר אזור ממני, והאמת אזור מלמי,
 וזה חכמת כחוד הג"ח דברים ההיבך כי בני בוז שואים את המישרים:
 הם חזק ושמע, וזבין חבין לשלל מילי - הנה השקר רכב על מרכבה
 כבודה רחומה לסופים ששה ברחובות קר', ויפגעו האמת עני ורוב
 חוד, ויהי כראות השקר את האמת, ויחרד לקראתו, ויפול מעל מרכבתו
 וישקבו (שקר ואמת שקו) ויביאוהו לתוך ביתו ויכרה לפניו כרה גדולה
 משפטים לאשר חכב, והנה איש חם עמד בירעתי הבית, וישאל לרעהו
 מה זה יחידתי זה אשר עיני רואים היום, הלא השקר משנולו נפש האמת
 ויהי יתבק את האמת לעיניו, ויען לו רעהו ויאמר גם זה שקר, וכל
 כי יתבק את האמת לעיניו, למען יתנו אמון בו כי האמת אהו,
 יעשה מעשהו זר מעשהו, ואך יתעסף ויחלה עמו כבדי אמת:

דברך, כי האמת והיושר נעדרות היום גם מבני בן בוזי ארעיו, ומה
 בעיני דברי משכיל אחד אשר אמר, כי מלפנים חשבו את האיש אשר
 ועל פאה ראשו עלה הכורה, הוא ישר במסחרו ומשאלו ומתנו עם כ"א,
 חזה ומסחר וקני, והאיש אשר זקמ מגול אפאת ראשו ארוכים הוא
 מחמתו וכדבר מסחר הכהר זקמ כי יודך - והיום עולם הפוך הוא
 כי יש גם איש אשר זקמ מגול ואין אמונה בלבבו, וגם האיש
 אין ישרתו בו, ואיש נכל ומרמה הוא, גם ממנו חזרה לעשות
 מסחר וקנין כי כל עולמה בו ויושר כל עמו:

ואח חובל להאמין, כי יש איש אשר גם זקמ מגול ומלבושו כרוחם על
 שקבוצו ושבע מועבות בלבו, גם הוא אפיקורוס גמור בכל הפרטים.
 בל אובל כי מרע בן בוזי אם היו גם מלפנים ישרי לב ונכאים במו"מ,
 עמודים העולם עומד על ידחם הכס המלך והיושר, ומעשה
 יתחר אך מעט בלבבות בני אדם, כי כמה פעמים שפסתי בין איש ובין
 אף אחד שיפסעו לרעהו, הא לך הכסף כי שלך הוא, ואין נפשי
 ככסף זולמי, כאשר פענו האשפים לפני מלך הודו בעיני אלכסנדר
 כל אחד סוען לי הכסף ולי הרהב, כי יר לב האדם רע מנעוריו, ורק
 דבר הנבלה, שם מאל קן לו, ומי אשר אין פחד הכס נגד עיניו,
 לא יבוס כלל, גם פחד המלך יר"ה העולה כמעט על כולנה, כי אלמלת
 את רעהו חיים בלעו, והלואי שיהיה מורס שמים בלבוהם, כמורא
 גם זה לא יועיל לאיש אשר לא יאמין בה' ובמלכותא דרקיע אשר אותו
 של עולם, והלק מכבודו לב"ו לירח מפניו ולקבל עול מלכותו כמ"ש
 את החס בני ומלך, אימתי יחירא את המלך ופקודיו הגלור נשפך אשר
 לפי מיקון המדינה כל אחד בדורו כפי מיקון המדינה, כשתיחרא
 בהשגחתו כי אותו חתר להיוה רועה ומנהל לעדמו, ובידו שבע
 עמו במישור, גם חזו"ל אמרו לעולם הוי מפלל בשלומה וכו',
 אשר פחד הכס איננו אהו, ולא יאמין בהשגחתו,
 לדברי

מדינת ישראל

ולדברי חז"ל יענין, הוא אך כהמה בכקעה אשר בכל עת תראה שכן הנוגש מול עיניו תחרק מן הגזל: ובעת יסיר מבין עיניו או היא תחבא במחבואי בודאי תאך והזיק ככל אשר את נפשה ופש הבטמיית, כן גורל האנשים שגואי האמת וכן תלקחם בצדק: ועמוד דברי פחד ה' וגאולו, בודאי אינו אדם כנ"ל, והוא א"י היושר אשר יתפללו בו, ואשר מלפנים היה גם אמנם המאמינים בד' ובהשגות ייראו את השם ומלך כנ"ל כי פחד ה' לגד עיניו, ויראת שדי בקרבנו לא תהיה לבזל ולחמוס כסף וזולתו אף בדבר שנעלם מעיני כל, כי חמדי יזכור האמונה אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו, וזה ינחנו מישרים ויך מישור, ויהי נא ממאן ועבוד בלבכם ויחקרו כליותם וימלאו שדכדרי כן הוא:

במאן: אבל הגד לי מה זה כי חמדי הנה מפי בן בוזי יתמלסו ומפי ריעיו יתחפזו. חפז ד' בעולות וזכמים ולא חפז בלבוף כאלמון ראש, ולטע בעת ההפלה והנה, רק בזאת קפץ ה' שלא לבזל ולחמוס לזולתו ושלא להפנות ולרמוס איש עמיתו ובגדק ויושר לעשות מסחר וקנין בחרץ, וגם אני תחשוב למשפט כי זה מסרת בריאת האדם שלא להטות לזולתו בלשאר הוא אדם, וגם אדרכה להשיג לזולתו, וזה כל האדם:

באמין: אמנם כי הגזל הוא דבר רע מאוד, והוא יסוד גדול אשר חיי גבר חיינו בו, וכי הוא המזיק והמשתיה הגדול בכל חורב"ק למשל אם יקח אדם ואחריו הגזול סוב שלא לקח, ואם יבדק על תלמו הגזולה אין אף מבדק אלא וכו', וכבר נראה קשה עונש על גזל יותר מעונש של עריות, אולם הוא אשר נדבר כי פיהם ולבם אינם שוים כי ידיהם דמים מלאו מהמם אחיים, לא יענו אם ירעו, כי חורב"ק אין אדם, ואמונה ההשגחה שגאה נפשה, ויושר מה להשיג אך לבעבור כחש ולמטן כמות בושח פניהם בזמנו דרכם מחורב"ק השם ועבודתו ומוותו כל הימים, מלאו מקום מוטם לפשעם, בלמרתם כי בגדק יסחרו איש רעשו וערמאם יתחלו בלעוף האמת כנ"ל האמת והשקר נפגשו ופניהם אין להם לא ז' אף ז' ז'. ויען נכוד ויאמר אבל איזה גרוע עש"י חז"ל רע לשמים או רע לגבוי **באמין:** רע לשמים הוא יותר גרוע, כמאמרת ז"ל כי לאיש טוב לשמים ורע לגבוי קרלו לדיק שאינו גמור, רע לשמים וטוב לגבוי, הוא רע שגם גמור, כי לדיק שאינו גמור יותר טוב מרשע שאינו גמור: ולפי דעתי האמת תלוי כי אם טוב לשמים ומאמין היא, בודאי באמונתו לא יבז גם עם רעהו כנ"ל ואם כי עשה אינו גמור הוא אמנם אמונתו ב' החזקה חכה שרשים בלבו והגו בעדו כמה שהוא עשה אינו גמור, ואכל רשע שאינו גמור הוא ההיפך והענין והסכה ושמע דברי הרמב"ם ז"ל שכחב אם דלית איש המאמין בעקרי הדת שהאיש יהיה שוב על כל התורה כולה (מתחם האות לבו) הרי הוא כחאריך דין האומר איש בחמיו תאמר בו ומורה לאסבו ולהוכיחו, אך אם דלית איש המאמין בלחד מעקרי הדת ואף גם שמאמין בעקרי ההוא ג"כ: אך אינו מאמין הפרטים כגון שמאמין שמשנה רבינו היה נביא גדול אך אינו מאמין שהוא היה כל הניבאים, אף שהוא מקיים כל התורה כולה אינו בכלל אחיד ומורה לעשות ולרדוף אחריו וכו' עכ"ל הסבור. ועתה ראה נא מה גדלה כח האמונה עם כל מרד ומה שורש דבר מלא כה והבן:

במאן: בזה לא אתן אמונה אומן לדברך כי אחיני הממאנים רעים מחמתו ותפארתם במקראם אם כי ימלא לפעמים איזה עול בין איש לרעהו הממאנים הוא

דבר קטן מאוד, רעה קטנה וקלה כי הפאליטיקע והיושר לא יתנהו לעשות רעה גדולה מאוד אף בסתר, כמו אחיים המאמינים אשר ישחמו לרעיהם ויבטלנו ויחזקו יבטל דמו למאנו בעטם: ומדי דברים וישא ממאן את עיניו ויבדק החלון כי בן בוזי ירוץ בעוזו כחו, וירא ויגד לנכוד, ראה נכוד הנה עמד בכל כחותיו הלא דבר הוא: עוד מדברים ויהיה אדם נכוד, ראה נכוד בא לחמין וזכרבותיו דל ללא נקשן, ופניו כלמר למר נחורו, ויתמחו האנשים רעשו ויביטו בו, ואין דובר דבר, וכן בוזי רץ אנה ואתה נכוד כל חדרי וישן ויאמר למאמין בלשון עלגים, איזה איפה האנשים אשר באו לביחך הלילה, נכוד וממאן, איזה אנשים אחת מבקש הגד נא לנו מה היה לך, למה נפלו אלה חבדי לנו, ויאמר בן בוזי עמי אין אחי לפסד לכם את כל אשר קרני אך איש מבקש אשר לנו הלילה בבית מאמין: וישלרו בלשון בן בוזי להבדיל איש מהכלל, ויעתר להם ויאמר אהב בקומי היום מעל משכבי בנכוד, והנה תפארת לרבותי, ואפן כה וכה לראות מה היה בביתי, ואלה והנה אהב! ועתה ובעתה היו כל מחמדי אשר לכסף ולהבז פנינים ואבני חפזן ושטרות ועתה אהב! אוי ואבוי! התיבה ריקה ומאומה אין בה, ותחול לעת ערב אנשים בביתי ובקשו ממני דבתי לבני, ואכתי נחמתי להם מתנת כפי וגרשתי פניתי, בלמתי אנשים גבורים כמו אלה מה להם ולגדבה, ואחרי עיניהם חרו גבויים מהם, ואני שמעתי כי בלוא האנשים שאלה ביחם מאמין לחלו וללון, ויהי לי מאמין איפה הם, כי בודאי כספי וסגולתי בידם הוא: ויען מאמין האדם בן בלוא אלו האנשים הלילה, ובכודק עוד פרס יכיר הלכו לדרכם רדפם ויבטל, אכן לא ראיתי מאומה בידם, ויחר לבן בוזי מאוד, וישפוך מרסו מאמין, ויאמר מדוע ימלאו אנשים כמו אלה מדור בביחך, כל איש רע וזחמסן, אך בביחך ימלאו מוטם לרגלם, אם יש לכם מלוח רבות כמו מלוח טוב? וסובבכם בחיובם טוה! ופרס כלה לדבר והנה מלאך בא וישן בן בוזי נך מהר לביחך, וימחר בן בוזי ירוץ לביחו: וממאן אמר למאמין שדבר אשר אמרתי לך כי מבני מאמין רובם גבויים ואומסין, וכלי תפארת וישן בודאי לבשו אדרת היראה והאמונה לעיך למטן כחש! וכי הם בודאי גבנו סגולות כסף וזהב מביח בן בוזי:

אבל בני אומר לי כי חדשות יש על אשר מהרו אותו לקרואו לביחו, ויאמר ממאן למשרת בית מאמין לך רון מהרה עד ציה בן בוזי וראה והבנ מה לך חקור ודרוש הישג מה נהיה ע"ד הגביה, ושוב מהר להביד לנו, וישקב וישמע הדבר על נכון, וישב קל חיש מהרה ביחם מאמין, ושחוק על פניו, ויגד לשולחיו כדברים האלה, אכן טוע הדבר מי ה' צמטל ומה חכה הגביה, הלא אחת"ל הכופר רעה בריח עם פריעתה נח בן לקחה את המפתח מהחם מראשונים של כפירה אמה, ופתחה את התיבה ומהמדי בן בוזי וזכרו לילה, ויאמר מאמין ברוך ה' כי גם מבני ממאנים יש גבויים וטודי לילה:

לא אחת"ל הכופר גב רח בן בוזי: ויהי לשחוק דבריו בעיני העומדים ויאמרו, אם גב את הנפש נפש הכה, ואיך לא יגנוב כסף וזהב וכי יצא לדיק את נפשו? ויען המשרת ויאמר כדברים אשר סיפרתי לכם מהמון האנשים אשר נקבלו באו בבית בן בוזי, אבל המשרת מביח בן בוזי

דלו דוולא לנני פועלין המשקין אם השדות אי שאלת חידה זו : ליפול בכר סוף פהר , כרי ופלה לכס חידה פסומה ומוסמרת להפטר , ושאלת שם הוא כרי וכו' ברה לחיה וכו' , וכחצו שם הסוף כד"ה דלו דוולא חל פירש בקונטרס פועלי המשקין שדות , וכפרוך ערך דל פירשו חכמים דולי מים מברות עמוקים כלום הכיין הכל כחכמה עכ"ל ובאמת יש להבין לפי פי' רש"י ז"ל ששאלה חידה זו פועלים המשקין אם השדות הוא חמה כי למה שאלה חידה זאת דוקא לפועלי ועובדי ארמה , וכי פועלים ועובדי ארמה ממגידו חידות הם או חכמה יחירה להשיב על כל שאלה עמוקה או חידה פסומה . אמנם לפענ"ד כוונה עמוקה משתחרר בזה , דהנה האשה נקראה שדה של בעל כמבואר בכמה מקומות (ועיינו בדין כחובות ב') והנה ציני חכמי הש"ס היו הכעלי בחים מהם נהגו שדוחייהם באריות למחלה לשיט' ולרביע שיהיה האריות משקה אותם והי' לוקח מפרי סבאיהם שיהיו בשדוחייהם מחלה או שיש או רביע ומהם היה שהיו שוכרים פועלים להשקות את שדוחייהם ולה היו הפועלים שום חלק וזכות בגוף השדה , לזה קאמר דלו דוולא לאותן הפועלים העוסקים בשדות האריות ומשקין אותן ואין להם שום חלק בהם משקין שדות האריות בלא דעה בעלים כלל , והוא משל וחידה על העושים את רבייהם , אי שאלת חידה זו , כי הם בקיאים בעניינים כמו אלו , וחידות פסומות ומסותרות מעין כל , הנה ודיעו שכוב לפתורם , וכמו שכחתי הכוונה בהנה שקודם לכן כד"ה אם הוא כרי הוא , שהוא חכמה לדוקים כי אך הם יודעים כיון ורמזו להם כי העוסקים ומשקין שדות האריות , גוגני נפשות הם וגוגני דעה וזלחת מהם , וגוגני כסף וזהו זולתם כי יערכו הילדים יחד לנלי עודע מי לאביהו ונהלו נחללות לא להם ודי בזה , ע"ד הערה :

ויבוא הי"ט וידבר בארץ בן ברכאל - כל יפול לבבך זכור מאי דאמרו חז"ל (ח"ט ה') יעקב אבינו לא מת שגאמר כה אמר ד' אל תירא עבדי יעקב כי מושיעך מרחוק וגו' ורעך מארץ שנים מה זרעו בחיים אף הוא בחיים , והנה זרעו בחיים אין לו שום הבנה . אולם הכוונה כי אלו רואים חסדי ד' שעברו על יעקב כמה צרות ונזירות והם עומדים בדהם כאשר הכפית להם ד' ע"ז , והנה לי האם עמידות ושמש בחלי השמים גם ותופת יומם מזה , והנה החבל המקשר הארץ להנפים הוא חבל רוחי הוא הדת ולא החבל הגשמי ההולד : וראו כי אחריו התלמד בן חבירו מורה כאלו ילדו , ובה הקישור שלטו להאבות ואלם יתקן הדת יתקשר זה קאמר יעקב אבינו לא מה בי לא מה שם יעקב אבינו מאתנו כי ב"ה מקשר אותנו : זה קאמר הנה מושיעך מרחוק ורעך מארץ שנים פי' אף עד שנים מארץ שנים עד שם נקראו זרעו והדת עומד אצלם וא"כ הוא ממילא נקרא אף

פרק ח

בו דבר שהוצי' הרע אשר התחפש בלבוש האמונה והיושר ובסוף דבריו ראש ורעו וחיצר טוב עומד לסולו לחצר רביו , גם סכתב באמין לבו ירדי , ופירוש נגזר על מה דאמרו בת היתה לא"א בכל שמה , גם באמין הביא הרבה סתמות פובות שהיו לחכמי התלמוד , הם פירושו על מאי דאמרו על רב שלא שח שיהיה בשילה מימיו , וגם על מאי דאמרו בעירובין בנן של קרושים וכו' , גם פי' מאי דאמרו עד שיבלו שפתותיכם וכו' , גם פי' על מאי דאמרו הסנוגא אח וכו' ופירושו נפלא על מאי דאמר ר"י לא תניני ענות דאיכא אנא , וגם פירושו נפלא על שמינית שבשמינית וכו' , וגם פירושו על מאי דאמרו כל ה"ח שאינו נוסק וכו' כנחש וכו' :

ממאן אה כל דברי מאמין וכל מליצותיו כעניינים והסביות שפירסו חידים , ויכנסו דבריו בלבו , וכראותו מעשה הבעל מאתקל הכופר באמין בן בוז , וממנו כל מורה הממלטים , ויפול לב ממאן עליו , וישכ דומם בלבו בלבו יבישו , וגלי רעיונות שנות הממו ראשו , וערכו מלחמה וקרב אלה מלחמת חטופה ביד חזקה , וירא השפן הוא היל"ר כי נחשך רוח יצא לפנות אחר מאמין , ותחת אשר ארז לפתוח את מאמין , עוד נהפך עוד מעט ותהפך לב ממאן להיות כמאמין , וימחר השפן ויבא להחליב וישפוטיו אשר על יד ממאן , והזקן הזה פנה לו מקום בחדר אחד בחוך , והשפן שלח הודעותיו וכל החבולותיו אל ראש ממאן ע"י דילוג רב , והכי ידע עד מאד כל הלילה ההוא אל פני מערכת מחשבות מאמינים . (ובאשר ה"ה היל"ר הזה ותחבולותיו הלאה כי כן הן הדברים אשר ידברו בדרך הזה וכי הוא כליותיהם ומחשבותם בדרך הזה ומלך חדש הוא) .

מדוע זה ירע לך אחי ממאן ולמה זה נפלו פניך , הנה אמרתי כי לבבך מלא נחלבה , ועדך ברזל , ואיש אחת עם דעת רחבה וגדוים , לאשר פחד לבבך חכם בעוז כמוך על פני חבל ארזה , להיות כארז בלבנון אשר שפועלם לא יצוה אותו ממקומו , אולם עתה אי רואה כי לבבך כקנה נשם נשים לבבך , ומקול עליה נדף נפל מורך בלבבך ופניה עורף (תחילת ח"ט) ואם כי אתקל הכופר עשה מעשה עול ואולי יש עוד אנשים כמוהו אשר יפול נבל הזה , כי לפני האות בעט מי יחיר! ! אמנם הלא אחת ממאן איש מאתה והיושר אך כך הוא , ומעולם לא שלחת בעולתה ידך לאסוף חיל ודממתך עמדה לך , לכן בזה הפרס לבד די והותר לקנות חלית השלימות ופירוש האדם והוא כרכא דכולא ביה , ואחיה הוא חוסיף ומפריז על המדע וצומים יום יום , זה יהי' כל גממתך להימים , והנה בלתי כמזכיר יום יום שכתב עברו מאיש מאמין אשר שחק ורגז על הרבה ספרי ידך חכמי הזמן , וכה השיב לרעהו אשר שאלו , האם תקן מגרעת גס ידך ? והשיב הלילה וחלילה ! האתן מגרעת לספר פלוני אשר רוח פלוני ? או אתן שמהל למחברת פלונית אשר רוח פלוני משחרע עליו ? או מה ידך עכבים אשר ארבה שממית פלונית , ורעיונות שנות ישרטו לארבה על חבירתי , באמרו בחלקות פי זרה , כי יכתוב ידו לד' , וכי הוא לחומה ופירוש הקדושה , וכי הקדיש כל עמוותו לשפת העברי , וכריתו כרת למליצת וצדקו יעלה למוקד על מזבח השיר , ותחתיה האם אגזול כל ימינו ועתותיו ידך העתה יקר מכל יקר , ובפרט כי כל דבריו על מפתח אהבת אדם נגד אהבת הגנבים כי אם , , , קנהה בחוך מחברתו וכשירי עונותיו .

בדרך הזה ללמוד לבני אף מקרא הרבה ושמיני יסודותיו על מאי דאמרו חז"ל בן ההגיון , וכפירוש רש"י ז"ל אל תלמדו במקרא יומם מדי , ואמר עוד בן מלוד אהבת אדם אף לא מפני שהוא אדם מן האדמה וולד מסיפס פתור לו נפש המשכלת , לכן עיקר אהבתה להוכיחו ולהדריכו בדרך האמת , ולא להסירו ח"ו מדרך הישר (כי כל המחשי' לאדם כאלו הרגו) , ופירוש וודעת לו , כי ידרישו אורח מישר , ורק ללמד חושים בניה בן חבירו מורה כאלו ילדו) , אמנם זה אף למוחר הוא לגלות אמו

לדקדק והסד עד קצה יכולתו, וען מזה לרשם גם על כגוף והחומר מבהמה
 (ורחמינו על כל מעשיו כחיב), וכש"כ על האדם באין הבדל מאלה דת שיהי' כח
 מזה בהרבה מקומות: ועמה אחי ממאן האם שמעה עד אן יגיע ועד כמה
 דעה מאמין זה אשר בלי דעה ידבר! הן אמת כי רעהו מאמין כמוהו ענין
 כי הוא אינו נוסף לה, וכי הוא מלמד את בניו מקרא ככל הנורד, ומה לדבר
 בניכם מן ההגיון אמר כי יש פירוש אחר, ואמר עוד כי נחנך מאוד לכל
 לשון המדינה היא העיקרית, והיסוד והכלית האדם עלי חבל ארצה אך למטען
 זה האמונה להיוחה עקרה וגברה הביט כל בית ישראל נשען אך עליה, ולא
 שכם המושל, ובת שבע אשקף אשר אהבת שהי' נשפחה, וכמו מדמנה
 אמונה גבירחה. וכאשר שאל לו ממאן אחד בקלותו לבה שבע אשר נחמה
 לכל דבר אמונה ואמר האם החכמה לאל חשבו, ולאפס ואין כל חכמי לב
 ? השואל היא האלגעברא, האשקף היא החכמה? האפס הוא חכמה אלקית?
 ללא יועיל הכימעי, ודיעות לעזר ההיספאריעי? אם לא נחנך לידע הקארטע
 עשה משילות הכרז? אם לא החכמה, מי תיקן הדילוג רב, אם לא
 ? הסוב לגבר כי יהי' כסום כסדר אין הבין, הלאהם הופיע היוזר בקרב
 חכמה יתר שאח מהל הנכראים בהמות שדי וחיתו יעד? וע"ה השיב לו המלך
 אמה כי החכמה נר לרגלי האדם ואור לנחיותו ומי יוכל להיות ממורדי
 לעבור הדרה מעליו, האקן משפס על חרם כי לא חזרה, ועל השחר כי לא
 אור, אולם ראה כי הלאהם טוב מאוד לאדם ובשר שמן ויין ישן ושן יחזק
 נפש האדם, אולם כאשר חקן הלאהם הבשר והיין לאיש חולה המתהפך על
 הלאה הלאהם והיין יתהפך בקרבו ללעגה; ככה אם חרע החכמה על תלמי לב
 אשר על מוסדי אמונה יסודתו, ושחול הוא על פלגי מדות עובות, וכל מדות
 לא טובות הנה שרש מקרבו, הגאווה חרע כרך לפניו, ועל צמחי הכעס
 עו, החאווה והחמדה חחה כחות רגליו המה! איש כזה יעשה בהחכמה סרי
 ויגמול שקדים בגן החכמה, גם יקסוף מלא חפנים אשכולות חכמה, ויכל
 ממנה ויעטם לחבו, לא כי אן הם התן את החכמה לאיש בליעל, ועל תלמי לבנו
 זרע חכמה, ולאיש דומים וזרמה שהיה למורשה, וכאלו נחם שלבהת אש ביד
 וחטם שנויים וכלי חוחה, להרוב לאבד וללה, ומגדיש ועד כרם זית, הלא חרב פיפיות חקן
 והשופס ויך יכעיר משדס ועד כרם זית, ומגדיש ועד קמה (ולכן הזוהירו החכמי
 שלא ילמדו הישראלי בכל דבר חכמה פרס מלאח לו כ"ה שנה עיין חשונת הר
 זי'), לכן אין טוב כי החכמה חמלא קן לה רק בלב המאמינים! כי רבים ח
 הפילה החכמה בלי אמונה ועלומים הרובי' החכמה: ועמה ממאן אחי האם
 דעה המאמין הזה אף כי נבדדו יזר מעט בהכונה מרעהו, ומכל מקום
 ג"כ להמשיל האמונה על בת שבע אשקף, אולם רעהו מאמין השיב לו מה
 לחפש אחר על חכמה ומדע אשר חלק ד' ליתר העמים, הלא לנו חכמה ח
 אשר הדרס וזיה חמלה על כל חכמות ומדעים אשר על פני חבל ארצה, ומי ש
 ערכה ישעם טף מחקה, וכל החכמות יקונוו חחת ענפי דליותיה, המה עשו ח
 הכרז אשר זה משרת התלד הטבר, ומהרס אהמו עליהם ועבורה לבוא
 חכמה ועשוד רגליו לארחמו ולמשרת השלמח העולם הגלמי, המה יעשו ח
 לתרום ולרבו ולחון ולחלי פאבריקן העושים מלאכת האוקער טף מחוק, ו
 שבעה ממוכס וכרך ל' אשר חלק מחכמתו לברואו למלאות די מחסוריו, ו

עושי מלאכתיו (אף בדין והס בדידו): האם תהבון אחי ממאן
 מאמין הזה כי רלונו כי בת שבע אשקף חמלה על שולחן הדת והאמונה בתה,
 ומבלעדין לא חקת מאמונה אל טיה:
 הנה היזר הרע לדבר ויבוא היזר טוב להמשרכה מעבר מזה לירוח חיליו
 והעומדים מלמולו ויקרא לפני ממאן המכתב אשר כתב מאמין לבנו ידידי'
 וזה לשון המכתב:
 הנה יאחמי לאלפך בינה לרגלי העולם חחדש הזה ועת החדשה הזאת
 אשר יאח עמה, ומשלתה עמה לאיש המביט אחרו בעינים מפיכות
 נפש, על אכן עף אשר התגף בעברו על אש הדרך, ובקול גדול
 ירעה הוא אל אהבו הבא מאחריו, שמור רגליך מאוד הנה שם עני
 עף, שם בור ומערה, הנהר פן יתגנפו רגליך פן חלכד כאשר נלכדתי
 לך על ימין הדרך שלא יקראך כאשר קרני! כן גם אחי כעת עברתי
 עדיים עד חיי השנים וכאשר חבים על מכסת השנים שעברו הסמר שערות
 חלחלו סלגות ולא אחי סלה בהחכמה על כל ימי שחרותי וכל ימי ילדותי
 עומי ואחיבי עלומי עלו בחוהו ויחכדו, ובאבדון הנורא מלאו להם קבר!
 נרע לרעותה, דע בני כי הדרך והעת אשר בשם עמיד הקראו, אי בשם
 וילאחי היום להרים מכשול לפניך, לסקל המסילה אשר חקך בה,
 נחם דרכך: יפה אמר חכם אחד נחמנו מעין איש הליכות העת, ולבד
 עקבותיה, דע בני כי ברגל אחת אמה עומד על קצה הסנה השמנה
 חייך, וברגל השניה אמה עומד על קצה שנת השבעים מימי חלדך -
 (לא קא אחי), יפה אמר החכם כל העמות הולכות אל העבר, והעבר
 דע בני כי מבחר עתוהי האדם הוא בעת אכלו משולחן אביו ותופנו,
 חזון אשר יחלק שלל ליתר חיי האדם ימי הסרדה, לכן אל יפחך ח"ו
 החמארה המורגל על לשונם לאמר. טוב חורה עם ד"א כי עלת הי"ה
 חיות רוח עושים בלב ההמון להדיח בעינים משולחן חוסהם, ולהביא ראשם
 החמארה, ולגזול מידם עתם היקרה אשר יוכלו להקדישה לתורה
 אל פבלי העולם ואושר המדומה, כי בעת עליה על הכרי המסחור
 הם לאמר לו טוב דרך ארץ עם חורה! שילמדו ג"כ עם המסחר יחד,
 ילמדו בימי הניזן על שולחן ערוך, שולחן חוסה, ייסרו דרפו מכל עברים
 טוב חורה עם ד"א, הלא חבין כי אך עלת הי"ה"ר הוא להדיחו מגמלת
 ה' ותורמו כל הימים:
 על כסים חקוחד, והכחתיך עד הלום, שחקמי לעמלי וליגיעתי
 חרתינו נואש, על כספי לא הכסחתי ולא חסתי למען הדריכך בדרך
 ועמה הנני בידך להפריע כל עמלי, ולאבד כל עמלי ויגיעתי וכספי
 חיוו חיוו אשר עמלתי עבורך, כי אם חעוב הימים האלו לדרון
 כד חיי, ושמה במגילות אבדון נחם, לכן חזק ואמץ בעמותיך אלה
 על הלם. הסכת עוד בני ושמע, הם אויזך לאמרי סו, פלם דרכיך
 ומדותיך לך כל מחיבותיך סביב סביב, ומגדור בעדס בגדר
 לגל חסרון האופך לגלי עמך, וכל מדותיך חמיד במדע במשקל
 וכמשורה, וכל מהלכותיך בשמשם חלכל:
 חמרו נבגרה (מס' ב"ב פרק א) על פסוק וס' בך אה אברהם
 כל

כלל , צה היחה לאברהם וכלל שמה , והנה ראיתי בספר אחד בשם חסד
 שכתב שבה פירושו מדה משלשן אלפים בת יביל , ולכאורה אין להדברים שחר ,
 זה בא ללמדנו שהיה לא"א ע"ה מדה ששמה בכל , לכן נ"ל ליתן פירושו למה
 דהיה אין קץ ותכלית להאוח האדם , ואין מעצור לרוחו ולבו ולעיניו , גם כל
 לא יביל חמורו בקרב , עד כי נמלאו בני אדם שאמרו אעלה על בחמי עב
 אכן המתקן זה ביה וכל מי שעניו בראשו לדרוש ולחקור אחר תכליתה
 ירא ויבין כי במקום שעשועי התאוה והדר גאוה , שם קיף וחתם מלא
 שפיר מלא רוח , וסתחיה וכולת אך יגון אך אהה , ממנה חולאת כל מחלה
 ופע , אמנם לזה נר"ך האדם התהלה גדולה ומלחמה כבדה לנחה לגבור כבוד
 כי חוקה היא כילידי הרפה , ומי יעמוד בשומה עליו ידה החזקה , ואך בזאת
 האדם להגל ממנה , כי דבז שכול היא , ארי במסחרי לבבו , החרוב לדמו בכל
 חספשו עדי רגע אם לא זאה אישה יעשה ויגל , והיה לו נפשו לגל , כי
 האדם גדר לנפשו על כל דרכיו , בשבחו , בלכחו , בשכנו , בקומו , לל
 הלום , וסחור סחור אמרין וכו' , וסימן גדול לדבר כי הגדר הוא העיקר ,
 כי הלווקים והבייתוסים והחוררים ירסו כל גדר , יטן בהפקירא יחא
 אכל התמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה , גם עתה אהה בני עיך
 לבני מאוד ואירא לנפשך העדינה לכל הפול ח"ו בהרבה הקשה ועולה הכבדה
 חכבד על כל בני תלף סלה , הזהר בני והזהר , ובחחבולות העשה עמה
 וכו' הסוב יהיה בעוזך (כי הבא לספר וכו') השפילנה וחורידנה עד לנשר
 כולם זכור אמרי , והם אזיך לאמרי פי , עלמי נכונה לך וזמנה לא חסרי
 רגע וסוב לך ! עשה לך גדר לנפשך בכל פרטי דרכך , למשל התאוה אשר
 לך הנערים הנעורים עוד מימי ילדותך ללמוד ולהשתעשע על ספרי מליצה
 כל היום , אשר אך אם הכפלה הנחילה להם ללמד בני יהודה קטן (וכמו
 ממש להמנילים עמתיים עליהם כל היום) אשר אין קץ להשווקה , ומשעים
 יולדו על ברכי הזמן שירות וזמרות הגה ודי וכמוהם הרבה עד אשר קארה חיי
 להגות גם עד חומס , וכן להגותו ודעות בני האדם בזמן הזה אין קץ ונגלו
 ולספריים , זה אומר ככה זה אומר ככה , ומתי תעשה גם אהה לביך
 מאהבך ? לכן חכם בני ושמע , כי החכם יולא ידי שיהיה ועושה גדר וסי
 המעט מהם יקח לרקחות ולסכחות ולאוטות אח הנמוגים לו מאוד לרגלי מסחר
 לו ומלגים יקחהו , ויחרס ירה הלאה , ובני בלי שם יאכלוס ישכשש מנה ויק
 ואנחו לא קן נתן לו ה' ב"ה , תורת אמת ותוקים ישרים אשר יעשה אותם
 ומי בהם , בעוה"ז ועולם הבא החמד"י והגלתי , ולא לכלות בהכל ימיו ח"ו
 המאכל והתעשה , הלבוש והבסות בכל פרטיים בדמוסם ולגמס , איכותם וכוה
 אין קץ להם וגם מהם תקח במדה ובמשורה , והמותר זרה הלאה , וכן
 המדוהה אשר כקון מחאיב לכל בשר הוא , אך תלק קטן מאוד תקח ממנו ,
 קץ להאוחו זאת , ואם סרוז אחריו לא השיגו , כי יתן לך כהף סוררה , וכן
 הדברים שאמרו , איזה עשיר השמח בחלקו וכוונתם ז"ל על כל סרטי החוה
 וכל העשויי חבל ושעשועים , יהיה שמח בחלקו המעט , כי כל מה שיכנה
 ויחאה להמוס עוד ירבה דלגותיו וכמ"ש מרבה נכסים וכו' ורבה אהה כי
 לו מנה וכו' (ולדעמי ולהכי השמח בחלקו נקרא עשיר , דהעשיר שאינו שמח
 הוא נמכר לעבד ביד התאוה לנדוף אחרי מותרות והשמח בחלקו הוא חוה
 האדם

הוא מושל על ארון העשיר והעשיר עבד עבד"ו. וכן איזה גבור הכונס
 המושל הגדול אשר על הגבור הוא יצרו ללמד עיר הוא עבד לו וכן
 לומד מכל אדם כי החסרון שלולו שאינו לומד מכל אדם , הלומד מכל
 אדם הוא מושל ע"ז :

הכונה בת ומדה היחה לאברהם וכלל שמה , שהיה לו מדה לכל
 חיי החלד הזה (הן במדות והן בעושר וכבוד ונכסים) עמד לא"א וימודד
 מהם כפי גדרו אשר גדר בעדו , והמותר שלח מעל נפשו ובהתדה אשר
 בעיניו ושמח בחלקו כאלו השיג כל האוח החלד עד קאה האחרון , וזהו
 כי המעט אשר לקח היה בעיניו כאלו לקח הכל (וה' נברט במדות
 ובודאי קנה לו הקנה מדה שהיה כפאר האמונה אשר בה יקנה האדם
 הן הדברים אשר אמר עשו יש לו רב כלומר יש לו הרבה מכל האוח
 השמח אבל עד תכליתם עוד יש לו בא , ועוד יחסר לו , כי אין אדם
 חסור בידו ומי שיש לו מנה וכו' , אבל יעקב אבינו ע"ה אמר ברכני השם
 כי במדה ההספקות אשר לו יש לו הכל ולא חסר לו מאומה , וכן
 היה : ככל כל : אמנם בני , כי בת אחת ומדה אחת נר"ך אדם ג"כ
 כי אף השמח בחלקו נר"ך שיהיה לו חלק במה לשמוח בו . וגם זה הוא
 על כל בני הנעורים , להרחיקם מהאוח תל . וכל כגון שלא לאכל
 נפסם כסיופים זונים כמעטות והדומים לו , ולהפביל בשרם בסבילות
 ועלה הילר הוא להעלות פסם אחת עשר מעלות ככדי להורידהו עשר
 דעות ולהפילו מרוס שמים תהום רבה ולא יוכל קום ! לכן שמע בני , פי
 ב"ה טוב אף לאכול ולשתות ולשמוח בכל הסוב אשר ברטו השם ! ואם
 גבור ולהספאר לעיני ב"א אין טוב אפילו להטעות ולהפגש בעפר ועוד
 הוא עושה לעלמו בזה , וזכור מאוד מאוד ! (אך איני רמוז בדור הזה
 ע"ז) והעיקר הוא כמו שלמד לו רבינו הרמב"ם ז"ל בשמונה פרקיו
 בדרך הממוצע בכל המדות ע"ש , וזה ג"כ דעת א"א ע"ה שהיה לו בת
 דבר ולכל כבוד ותשק ותאוה , כבולם אמר עד פה תבוא ולא חוסיף ,
 באלו השיג כל האוחה וכלל שמה , לכן בני חזק ואמן בכל ה"ל . (והנה
 מאמין לכחוב לבט הרבה מאוד אשר אהה לספר ולכסוף כחבו לו ח"ל) :

הסר מאוד מאיש אשר חרקה בו שפן מיעות אף האומר כי כל דברי חו"ל
 הם ורק על דבר אחד לא יתן אמון בו , ורק רע יאמר , ואף הנוגע
 פשה מעניו וכמסחיו קשת הרחיקהו , כי אדם שרף מעוסף הוא , וחתם
 שפתיו סלה , ולמיש כזה אין חכמה אין ענה ואין תבונה להשקיע ולכבוט
 אשר חוקך בקרבנו לא חכבה ! אלו מים מי יס ונכר יחבר ידלל ויבש ,
 אשר חוקך בחובו לא תשקעו ולא תעממו , וכבר אמר החמ"א אל
 חזק בחסיקורוס ישראל כ"ש דפקר שפי , לכן הרחק מעליו ומספת בישו
 לך כזה : ויוסף עוד היל"ס לקרות מכתב מאמין ח"ל , דע בני שבעיין
 מאחרי הסכע השמור מאוד בזה וכן לך קו לקו ומידה זעירה וקטנה מאוד
 החששים ומקשים ספרי השם מה שאין תבונתם משגת , אדמה אוהה
 חרבה בחוקת אחת בניתי , פ"א היחה בוכה ומיללת עד מאוד ולא ידעו
 הוה ומה שורש דבר נמלא בה , וחקו לכל דבר חסן וחשק , גם
 שם כל מעדני אכילה ושחיה אשר נהגה לה אמה ואשר הכתיחה לה

זה לא טעם, ולא נהנה הסוגות לכה עיניו, עד כי אחרי רוב עמל ויניס
 לאמה להוציא ממנה כל מאוי. והטק לבנה, וחטן והאמר בכביה רכה,
 מפסר קולה מרוב בכיחה, כי חלה אח צה המלכה לחתן לה, ויהי דבריה
 גדול צעיני העומדים שם, ועמה ראה כי מחסרון תבונה בגדולה הכח
 ומקורל דמעה בשלוח עמלה, ומהעדד ידעמה אופן דבר השואף כלל וכלל,
 לכה אומה לבקש דבר האון במציאות, כן גורל הנחקרים האלה יבקשו דבר
 מעל גבוה ממעל לפסס - והעדר המציאות בתבונה האדם כלל ומריסים האם
 פרי תבונה בדברים הנבזים ורמים כמו אלה, והמה יבקשו כחיותק
 אמנם הרשות נהוה לאדם לעיין בפנימה העולם ופלא היצירה ופימיו
 צבריה וכאשר יתבוננו אלה, יכירו וידעו גדולתו ית' ומעשיו ופסו
 וכבוד גדולה יתנו ליוצר כל ועוד כהנה דברים רבים, אולם לחקור בתבונה
 להשיגו בשכל, זה לא היה ולא יהיה, וכן כמה שהעידה המורה האמונה
 יתברך, מהחון הגורל אל הכיז, ומשדד הסבט לעשות אומות ומופסים
 ובארץ, ומהשנחמו ית' פעיניו פקומות על כל דרכי צ"ח, הרשות נהוה לחקור
 העמיים באיכות לבד: ר"ל איך הוא על איזה אופן ובאזה סיבה, אבל הם כל
 מפני ד' מחקור אם הוא כמו שהעידה המורה או לאו, כי לרד שיסמוך על
 הקבלה האמונה, עיין בספר עני עדן - והביא הספר ה"ל בשם בעל כלי יקר
 הקרא כי ישאלך בך מחר לאמר מה העדות והחוקים והמשפטים וגו' שיהי
 פחר הוא לאחר זמן ר"ל שזכו סימן התכמה בכן חכם שאינו שואל בזמן קיום
 מה פסע יש צה, סיחה נראה מעיניו שזה לחקור אם הדבר הגון לפניו
 ואם לא יבשר בעיניו לא יעשה, ולא יכון לדבר כן, לכן הוא מקיים המלוה
 ומחשה בעז קיומה, ולאחר זמן הוא שואל מעם המלוה שיבין לאשורה, ויהי
 יומר להתלבט אל קיומה גם מהערט השכל טוסף על חיובו מזד הקבלה: וואו
 ראיה ונחשבה לחוספת מעלה כאשר אמרנו ע"ל: ונ"ל שזה כוונה נעשה
 שמתלה נעשה ואח"כ נשמע הוא עיין הכנה, כמו כי שומע ענדך, והכנה לא
 עכוב להעשים, עד כאן לשון המכתב:

ויהי פרם כלה היצ"ח לדבר לפני ממאן ויטהר היצ"ח ויאמר: מה
 אחי! האם התבוננת אחי על כל דברי המכתב הזה אשר ביקר
 בפנינים יקרו מאוד. ומהזה אופיר יניהו חין ערכם, ושפתים
 הנה דבור היוצאים ממנו, כי באמת צריך האדם ליתן קו ומרה
 תאותו, וגם מה נכוננו מאוד דבריו להתרחק ממי שנורק בו צד מיני
 אף אם אומר על דבר אחד מדברי תורה שאינו כן נחוץ להרחיקו
 כי כן דרכה של מינות ורדך היצ"ח היום אומר לו עשה כך וכו',
 גם את זה ראה אחי ממאן, כי מה שכל בני המאמינים נוטנים
 המלוכה לאמונה, ובת שבע אשרתך כמו מדמנה תחת כפות רגלי
 בזה החטיאו המטרה ולא תתן אופן קשבת לדברים האלה כי
 אפתה אותך כי תתן לבת שבע שבט המושל על האמונה אך לכל מי
 ימשל' שני המאורות הגדולים יחד להושיב כסאור ימשפט' ולשניהם
 יחד, והתכמה והאמונה לא יעשו מאומה ברבר משפס או רת ודין זה
 זה (עני דברים להדם) ואז תהיה מאושר בארץ גם בעיני אלקים ויהי
 לכן זאת היא עצת אוהבך באמת ובתמים בלי לב ולב כי זה באמת
 עקרי

הח' הישראלי נובע מעמקי מי ים התלמוד ים הנדול אשר באמת
 לדוחב תבונת חול, ואין לזוז מהם ומדבריהם כמעט קם אף
 אמנם כפרם קמן מאוד עצתי כי תמאן בדעות המאמינים,
 על הדברים המוזרים בהתלמוד אשר אי אפשר לשומעם וגם
 האופן כי יצאו דברים כמו אלו מחכמי לב כמוהם, בזה תשאל
 חכמה ובלעדה לא תעשה מאומה, וככל אשר החכמה תורך
 לשבור לדבר ולחלתל דבריהם במשל ומליצה ודברי חידות,
 על חכמי חרשים בזמן הזה, אשר אך בחידות ומשלים ידברו
 על אופן שומעיהם, מב"ש חכמי התלמוד אשר לבם היה
 פתוחו של אולם, ובודאי חידות סתומות ונעלות נסתרים
 למשל אמרו חז"ל מלאך המות מלא עינים, ואתה אם אף
 אחד מעיניו המהובים לא תחטיא המטרה, כי בודאי הוא
 נצלם ורם בתוך דבריהם ולא כפשוטם אשר אי אפשר
 ולשמע! הלא במחברי זמננו יש הרבה שאומרים שאין שום
 סוד סות, ולמשל נשנה, וגם מה שאמרו בענין שבר ועונש,
 סתומות ומקל חובלים לנפשות החוטאים, גם בזה בחכמה
 מבוש משל ומליצה תחלתנו, האם בא נפש המת ק"שם לכאן
 מהנשבע שמה? (השאלה הזאת מוגבלת כפי המון בעל הילר, ואני
 מחזיקי חס"מ חילמיה כפונ טעם ודעת) וכן במגילה (עקב קמא)
 בעי רחמי ואחיה, וכן על התחיה בכלל תתן עין בקורת,
 עיני מציאת השדים המלאים על כל אפיקי ים התלמוד, נ"ב
 משל, וכן בענין מציאת שכלים נפרדים, תתן עין בקורת
 חכמה, ונערתה אתה ב"א ראה והתבונן עד כמה עסקו
 דבר, כי לא רחוק הוא להכחיש חלילה גם מציאות השם,
 תבירה טמה שמוציאים כל דבר הנמצא בלמוד ומדרשים
 למשל ומליצה, ומהז תבא להם הכפירה על הכל
 ועל כל מה שנגד הטבע ונגד השכל הוא, תתן עין בקורת
 על האמת ולכונה פשטיית ונפרט מה שאמרו בחולין
 של ר' פנחס בן יאיר לא רצה לאכול שאינו מעושר,
 שחלק לנהר נגאי לשנים, בודאי ראוי להליבש מאמרים
 חידות ומליצה ומשל (עיין לקמן מה שכתבתי סס) כי מי נתן שכל
 שוא לאכול את שאינו מעושר (השואל אם זאת, הוא עלמו
 קל ר' פנחס בן יאיר) ובודאי טוב טוב כי תתן גם עין
 האויות והמופתים הכתובים בתורה הקרושה, ולהעבירם
 חכמה (לען ה"ל' להעביר כל המלות מהם שכתב כה שבע כדי שאף
 יקודם נד') ותחקור אחריהם בעומק תבונתך ותבנתך כי
 אותם היטב, ולזרות ולה בר מהם כל הזרות, (זה מבי כל
 חז"ל לחידות ומליצות לבני נטון אמן לדבריהם הפשפשים געני
 חז"ל, פי מעט מעט יבאו לידי כפירה גם בתורה"ק, ואנכי כחבתי
 מלוקוס אשר עמו חז"ל מוססים עד הסכע, חלילה ומיליה להוציאם
 כל הטבע בקלסו, אכן במקום אשר אינו טעג בכבוד

זוה טול לאוילי מידי פשוט, וכל מאמר ומאמר מדבריהם ז"ל אשר נטול וכל
 והולילי מידי פשוט, הוא בעלמא אומר דרשוני, וכאן נאה לדכוש, ופס אל תשא
 אך אחר שתוציא מהם כל הזרות ותצרפם בכור החכמה וההש
 ואחר שתעמידם על האמת. אזי הם טוב מאוד ותצפנם בכסות
 טובים המה להשכיל (היה"ר) לא ימן למאן להאמין אף דבר אחד מדברי
 כי בעלמא ינאמו לאמר על כל דבר פשוט אשר זיל קרי בי רב הוא, לאמר גם
 אבין ואולי כונה אחרת מסתמרת בו, וממילא לא יאמין לכל דברי חז"ל (אמנם
 (הסוף היה"ר) בענין פרמי פרימיס ופירות דליות וסעיפיים וגדרי נתי
 וסופיים היוצאים מבין החומרות מדבריהם ז"ל, מזה תרחיק ו
 לבטלם, כי באמת התלמוד אלפים שנה קדומה מדורנו זה
 בריאים מאוד לנשוא על נפשם עול החומרות (זה יאמרו הסוקוס
 כל הסורה ומלוא מעל נוארס) והלא ידעת את לבב מאמין היום יאמר
 כך ולמחר מעט יותר עד אשר יבנים את ראשך תחת עולו הק
 אשר לא תוכל לצאת ממנה, ועוד יגיד לך שלא תבטל גם ש
 עזרא (היה"ר) ז"ל כתב כי מימיו לא ביטל סבילת עזרא אף מעיקר נתי
 ואז אם יבא בשך במים בשבת, יאמר לך שאסור לסחוט השע
 בשבת, ועוד זאת ראה והבט כי בימי התלמוד לא עלתה נץ
 כמו עתה ועיניהם לא ראו כל טובה לכן החמירו בהרבה מן הדי
 (ואלכי עז"ה) כחכמי בלרוכס בחמרי אין כל חדש, והלחימי לדעת אף בימי
 לא חסרו מכל דברי השכל ומדע ומטעני בני אדם, ואין כל חדש וכו' עיין עס
 (לך) ואכנס עתה ראה כי עולם חדש הוא ונזירות חדשות ומצי
 ומכונות החדש, וכי עתה בזירותיהם אין אנו יכולים לעמוד ב
 לפי העת החדשה הלזו, אשר רבו כמו רבו ענינים חדשים ונפלא
 כמו מסילות הברזל ירוץ על סוסי עת עד קצוי ארץ וים רחוקים
 היילוג רב מעופף עדי רגע על כנפי הזמן על כל פני רחבי ת
 הבאלאן ירחף על אברי רוח ההוה תחת כל השמים, האם ת
 עמדה להם לעשות אף גלגל אחד מאופני המכונות החדשות? (א
 רב כרסה כהיום אפיקורסים בלמרת כי רק היום חכמים המה, ולפיט לא
 מחומה, ועל סמך זה גם כל עושה ומתי נער וכער, ילך בדעוטה אלו ויתבדד
 לאמר חכם גדול אזי יומר מכל חכמי קדם! יען מה? יען הוא טול דבור
 כזה ובימיו נעשה הדילוג רב אף כי בער הוא ולא איש ולכנו ריק מכל חכמה
 לכן אחי תן דעתך מאוד לדברי אדה הנאמרים באמת וראה מה
 דורשת ממך, וגם שמור מאוד את האמונה ובל תהיה כב
 ואתקל הכופר עם להקת מריעיהם כי באמת תהיה עטרה לראש
 ובפרם בענין גול ואונאת רעהו ואהבת ריעים עוד תוסיף על חוב
 חז"ל כי זה עיקר מסרת האדם ובפרם בזמנים הללו (אמנם נלחמ
 אמונה גם זה שקר) אשר החכמים קצרו בענינים האלו, ובפרם
 המדות כגון כעס וגאווה תרחיק הלאה מעל נפשך, מה שאין כן
 חכמים שאמרו כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו ת"ח (מ
 דיומא), וכן בענין הגאווה אמרו (בסוף מסכת סוטה) משמת רבי
 ענה, ואמר רב יוסף לא תתני ענה דאיכא אנא, האם שמעת ס
 שיתאמר

אדם לוי שהוא עניו הלא אין לך גאווה גדולה יותר מזה, לכן
 ורעשה כן וכל תהפאר במדות טובות, כל זה יצאתי היום
 דעתי ועצתי תנחה דרך אמת, ואתה שמענה רוע לך:
 ויעצו לעוררו מרעיונות זרות האלה ויהיה לרוח בני נבוך:
 מלא חבד לי אחי ממאן, מדוע כה עינד לרצן יבישו, ועד אן יעשו
 רעיונותך?
 עניה מעט ראשו מקול הקורא וכמו גלגל החוזר כן כל הבית וכל אשר
 עניה התגלגלו מול פיו מדוב רעיונותיו אשר השחרנו עלו על ראשו עד
 כי הציגוהו הסורים מכל העברים, ויהמוך יד ימינו חמה לראשו על יד
 וישן עליו, ויקח מקפתו כידו וימנה למו פיו, ויעשן ככל כחו עד
 גאווה נאח עשן להפיג מעט גלי רעיונותיו ועשמותיו המלוכנים. ויהי
 דוח ממאן אליו, ומאמין עולטו יושב ופסקי ראשונים ואחרונים פתוחים
 פניו ה"ס"ס מחזירים אנה ואנה על כל גדות השלחן ורעיונותיו שסו
 חוסם רכה וכדבר הלכה עמוקס מאוד, ופתחוהו נעוטר לקול ממאן אשר
 ויאמר, הלא ששמע ממאין: ויאמר דבר: ויפתח ממאן את פיו ויאמר
 גלי רעיונות שומה השחרנו עלו על נפשי, והרכה שללוה נעוטרנו בחי
 ואחך ע"ד ענייניו המדובר בו. ויאמר ממאין שאל בני שאל:
 מה תרצה עיקר מעשה האדם והשלמותו הוא המדות טובות וישרות ובספר
 התורה מממון זולתו ומדוע קלרו גם חכמינו ז"ל:
 וכן דבר זה ריק הוא ממך ולא הדע מקומם איה, אכן בלמה מלאים המה
 כל גדות התלמוד:
 דעתי כי תראה גם אחי איה מקום כבודם, ואיפה תלקחם סטון, ולדע
 מה אכתי הדבר הגדול הזה?
 על עיקר יגיעת חכמים כי מלמד יגיעת התורה, היחה יגיעתם רבה
 על מדות טובות ואכזרי לך קצת מהם, והובא ג"כ בספר מעוז הדת פירק
 החדש מהדברים העקרים שגריך להיות רשום בני שנתמנה דיון ופרנס על
 מה עולה הכלט כמבואר בס' וחתה חזונה ובש"ע ח"מ (ס' ז' סי"א) (א
 חזון דרכם זוה ירושלמי (ב"מ פ"ב) שמעון בן ששח הוה עסיק בהל
 וישאף לוחא שם שמאל מרגליו והיתה של עבו"ס והחזירה, וכן ר'
 מהל נדרא דדייני במוך כרי חסיס שלקח מאנשי חיל, וכן שם אבא
 פירא חסכה חכמים שאבדה המלכה בשפה הנהר וכולם החזירו, ועל
 גריך חלשהו דיהודאי: וע"ש מעשה נפלא מ"ל שמואל בר ססרטי,
 חס"ס חגיגה (דף כ"ה) בר' חיינא בן דוסא שהיה עני גדול וע"ש המעשה.
 (פ"ד) חייא שם ודובר אמת בלכבו, כגון רב ספרא, וידוע המעשה
 חס"ס יחון לו על המקח יומר אף פיון שהיה בלכבו מקדם למכור
 חס"ס יוקח יומר: ובמס' ב"מ (מ"ט), ח"ל ההוה מרכנן ורב סביומי שמי'
 חס"ס כל חללא דעלמא לא הוי משנה בדבורו, ושם (כ"ד) מאבזה
 חס"ס רבנ"ח חכרי ליה הפך שקולאיו וכו', ובקדושין (כ"ט) רב גידל הוי
 חס"ס המעשה, פ"ל אבא קנה השדה, אף מפני שרב גידל היה
 חס"ס נקטתה מקודם, אף שר' אבא לא ידע מזה, מ"מ לא רכז רבי
 חס"ס, והפסיד כשכל זה כל מעוה השדה, ועמה התבונן עד כמה
 חס"ס

היו מהרים מהדור אלהם חובל ואמנה: ונמש' בוסק (דף ס') רב שימי בר אבהו
 קמיה דחמי וכו' ואמנם' (ב"ב דף ח) דב אשבה לרב שמואל בר שילה עליו
 מהדר זמירותו ד"ב שנים לא יאל' מביחיו שלא לבטל הסלמדיים מלמדם. ו
 לב אשם הדין' לא רלה לקבל שאלה שלום מרבך ממחמה סהיה צביר וכו'
 ולא זו בלבד שלא רלו וסגוהו סוף בהסתר, אלא שהיו מהרים אחרים
 בכל היסור אשפרי: ובמדרש (קה"ר פ"ג) מעשה בר' זמור שחזר
 לרבך, ושאלו לו הלימדו עמך מה אם עבד עליהם אמר לטון זאי הוא
 ההפוך דאמר את ולא ראיתי זדיק בשוכו ותימו מנקה לם, ואי גלו
 ומיה אה שלי לאידי המוקס, והצבונן עלבאל לנקם, ובמס' ב"ב (י"א) רב
 אולתם בשני עזרה וכו' ובמס' מעניס (דף ג') רב יהושע כל אשיחא וכו' ועי'
 עוד (כ"ב) מחבא יאזעא, ובמס' ברכות (דף ג"ח) רב הנה בר חיליה
 ואפילו יס ברי אמונה אולם עשו חסד גדליהא (קה"ר פ' י"א) מעשה
 מר' אלעזר בן שמוע אך צבת חסד עם א"י עיין פס בל הנה
 פהיה אחר ק' ויגעם לך:

גם הגדלה שבמדות היה הטובה דהא חן התכמים והמלוה לעמם מזה
 אמונה מלאה על כל גדוהיה, ועיין במס' (פ"ו) מעשה בבבא בן כוסיה
 אחת שכרה שני מגרות על ראשו, ואמר לה מה הדין דעבדיה אמרה לו
 בעלי, אל' לא חפשיה לטון בעלך המקוה ויאל' ממך שני כרים כבבא בן-בוטי
 מעשה כוז ברטב"ג, וצירולמי אסבה (פ"א) מעשה בר' מאיר שאשה אחת
 בפנה צמירוק על יר' מאיר עפיו, ואם לא יאל' זימנה בביטו ע"ש המעשה
 עלמו ר"מ השוש בעיניו, ואשה הזאה רקקה בעיניו שבע זימני לטוהא,
 המעשה, (אין כרעוהה ישיה' לאשה מה זאל' לר' מאיר) ובמס' פסות (ה)
 מניה פס גודל עטוהויה דר' אבוהו' ובימא (פ"ז) מעשה מר' ירמיה
 שאמר עשאוני כלאפה, קרי אפטי' מאשפות ירים אבין, ומעשה כוז מניה
 ז"ל בפ' ד' דאבות והכחיה לקמן, ועיין שבת (דף למ"ד) עובדא דהו
 ועטוהויה ופ"מ (פ"ה) עובדא דרשב"ג ובמס' (ס) עובדא דבני
 וכן במתוקין מן הגדולה וברחו מהרבנות: ביבולמי (פ"ג) מעשה מר'
 בן: שכלי פסיו רזים לשמות אותם שיה צירולמי וברח לאבסמדיה
 והו' בני יבולמי כוטיס וכו' עד מתי ארובי יושב אללם ואני יושב עגו
 וכו' (פסוקותו ק"מ) אמר ר' יצוע כל האומר לו פלה לה (למשיחות) היתה
 למי ארי, וכן בר' אלעזר בן-רשמיא ור' יוחנן בן גודלה (הירוחי) שאלה
 פס לאכול וצבד ללבוס וזאל' רלו לקבל פשיאות ע"ש, וכן באמוראים (פסוקה
 צבולותו רבן עליה למימיה צרישא כיון דמחא לר' אבה דמן עבו דמי
 אבולמי חובות, אמר ליה ר' אבה (פ"ד) ר' ירמיה וכו'
 ולא משפריה לכד צריתו כי בס' מכל עידון ועוט מלבו נשס ומיעבו בו כו'
 ובמדרש (דף ע"ג) דיבחהו דר' יהודה וכו' ובסוף בחובות מכרי שאל
 וידעס למך' שיבעתי בעשר אלכמותי בתורה ולא ונהגתי ואליהו באלכע קסו
 יספיר גדול וזה: ובמס' זמא (דף ל"ס) בהלל הזקן שישיב בתקופה סבה ע"ש
 כהמ"ד גדי שיסמע דברי אלקים חיים ע"ש 'סמעשה, ועם אמרו שר'
 מרסס פניו לר' אביו אלף עימה ציבשה וכעדה אלף פשיאות בים וכו' ומימי
 אהם אלף יסב וספן בתורה בל היום וכל הלילה, ועל ר' חיינה בן דוס
 פסיו

פיהו די לו בצב מדוניו מל"ש מל"ש, ואמרו (במס' דף ל') שדורו
 גדול בר חיליה היו שפס אהים מהססי כפליה אה ושוסקיס בתורה:
 שיחהו היה בדקדוק מאוד עד שחמ' שנה (ק"ד) למדו שס ח"ל הדברי
 רב שאמר שש יאר, ומזה למדו שס דין לענין פליפל שבת עיין פס:
 וע"כ (ל"ס שמואל לייס) להלמידה אמאי לא דייקת מיני:

ממדו פל דעמס ולא נוסו לחור מדברייה יען די האמה היה להס לעיקר
 המבדו הכבל המדומה ומהס (בחולין ל"ו) כעירי שלה להס דברים שאלמנו
 ששה פס כדרי, וכן רב תמון (עכוין פ"ז) חוקי אמורא עלה ורש דברים
 ששה פס כדרי, וכן רב דימא (שבת ס"ג) וכן רב יוסף (פס'הרין ס"א)
 חותה (ביסין פ"ג) וכן אבדי (כ"ב ק"א) וכן רבא (מכות ח) ובעניות
 חותה מדבריין כדרי שמהי והל' כדי לבטל למד לדורות הבאים שלא ישיה
 על דבריו שהרי אבות העולם לא שמדו על דבריהם וס' (מ"ג י"ג)
 ח'ס לרבות כדברי ב"ש, ובשבת (ק"מ) קס ר"י בשיסיה דר' אלעזר,
 בשיסיה דשמואל, וס' (ל"ב) קס אבדי בשיסיה דרבא, קס רבא
 דאבדי: ובבב' (ל"ו) הודה שמואל לרב יהודה הלמידי. ובמס' (כ"ב)
 חר נו מכל האמין שדרס עיין פס:

הנה הנחה לו שלמדו מדברי רב, על שאמר שפס יאר, למדו מיסורא
 דלשון דין לענין שנה וכן אמרו עליו על רב הלמידו על רבתי הקדוש שלא
 פשיה מימיו, (כן הוא לשון הפ"ט) ומעשה קסו לי הא גופא, מדברי
 חותה כי יזכר אדם מדבר המוצא מה שלימו מוחן, וגם שבוהו לרב שלא
 לה, ופה בדבריהם עלמס מלאיה זכרים מיוחסים וכו' העד עמה לא
 מי סוף רב, הלא על כל גדוה הש"ס מלאים דבריו, ומדוע האריך כוז
 הלמידו על רבתי הקדוש והוא אך למחר, ועוד אטילו אס מן סימן מי הוא
 קדוש לא קלר בלשון לחמר הלמידו של רבי ואנו יודעים שרבי הוא
 רבתי הקדוש:

הנה ידוע כספרי קדש כי מי שזומר פיו ולשון מדבר הכלים, ממילא ג"כ
 נחמד מלפניהו כרימו, וכאשר כחבו הספרים די בריה המעור כחון כמד
 (ואולי חמון כדבר הזה, אמנם האמה הוא כן), והנה אמרו מפני מה
 הקדוש, שמימיו לא הכניס ידו לפסח מאכנפוס, ולהא אמרו מי גרס לרב
 חותה כפילה מפני שהיה הלמידו של רבתי הקדוש שלא הכניס ידו לפסח
 שיה חליה, ומשום הכי לקדק הש"ס בלשון ואמר, הלמידו של רבתי
 , ובויה זיחינו גם על הקדושה וסרה, ואבז אורחא י"ל לבאר פה דבר
 מה דלמדו בערוכין (דף ק"ד) מאן ינייה בן של קדושים, ר' מנחם
 וחמאי קרו ליה בן של קדושים, דלא אפמכל וכו', ולכאורה יש לקדק
 על בלשון רבים בן של קדושים, הו ליה למר צט של קדוש, כיון דמיירי
 שפיי ויחד, ע"ש כחוס', אך ל' דאיהא צירושמי: (מגילה פסוק א) למה
 קדוש, שלא הכים בתלמו מימיו, ומה מקרא נחוס איש קדש
 פניו וכו' מימיו פ"ב (ויש למר הפסם כזה כי קשה עושן של גול
 פניו וכו') ולהכי יוחא כאן דקרי ליה בן של קדושים בלשון רבים דמשמע
 חוסים דלא אפמכל וכו' כחוס איש קדוש הקדשים, וכן יוחא צירוש'
 (ז') אמר רבי אן עובייה מקשין על דר' יוסי שפסם סנין קדשי
 הקדשים.

הקדשים לחלו' מלק' כ' ב'ן דורינו לדורו על ר' יוסי , פרי שקרא לר' יוסי
 הקדש , וכן כלן ב'ן של קדושים כ"ל : ועמה ממאן ראה והכנס כי מענין
 דלא אסתכל וכו' , ועל נחום קה"ק שלא הביס וכו' יש לך להבין עד כמה היו רוח
 מה זאוח והנחת חסד : דעל כרחק מאי דלא אסתכלו לוי' לא נהנו מתאחות
 כ"ל , למשל אם החמר על איש שלא הסתכל באשה מימיו , ואם ינאפסה מה חו
 לו שבח שלא יסתכל באשה , וכן כלן מה דמשבחו להון דלא אסתכלו , ודו
 כרחק לא נהנו כל עיקר :

במאן . הנה חסם אומרים כי לשון חז"ל מדויק בחבליה דיוק והיופי ועמה
 נא והביטה מה דליחא בגמרא (שבת ל"א) והריקותי לכם ברכתי עוד
 די , מאי עד בלי די , עד שיבלו שפתותיכם מלומר די . ועמה האם יכונו דבר
 באחרים עד שיבלו שפתותיכם מלומר די , הלא די הוא מאותיות דסלנת שיואל
 הלשון ולא מן השפטים , והו"ל לומר עד שיבלו לשונכם מלומר די , כי השפטים
 ילכו ולא יבלו ועולם באחרים די , כי לא ממואלח הוא , אולם הלשון יבל ולא השפטים
 טאמין : אף כי טבל למרן ולומר , כי כלל הלשון והדבור נקרא בשם שפ
 מלשון שפה , אך אחרן לך בענין יוסר טוב , דהנה יש לדרקדק עוד כח
 זה , והוא כי הקרא אחר והריקותי לכם ברכתי עד בלי די ושפטים דקרא
 שהוא יעד בלי קן וגבול , ולפי מדרשם הוא נוהן קצבה לברכותינו דמשמע
 יבלו השפטים מאחירתם די מאז יוסק הברכה ? לכן ל"ל דהש"ס דרש זה על
 השלילה , כמו שמנינו כמה פעמי' במקרא , וכה אמר ד' אם יהיה השמים החדשים
 שכוונ' כמו שלא יהיו שמים חדשים כן כל ימנע רחמיו מפניכם , וכן
 ענין השמים אשור הכיכבים גם זרעך ימנע שהכוונה כמו שאי אפשר
 הכוכבים כן זרעך לא יוסר מדוב , והנה ידוע כי אין דבר נאכד והנה
 פושט לורה ולוכס לורה אחרת , ואי אפשר שחלבוש לורה אחרת עד שחלה
 הראשונה , לכן גם כלן הכוונה כמו כן עד שיבלו שפתותיכם לומר די , כלומר
 שיבלו השפטים ויחפפו לשון לומר די או אז תפסק ברכתי , וזה אי אפשר
 השפטים וילבשו לורה הלשון , ואדרבה היא הנוחה יען כי בשפטים אין
 לומר די , כן לא יוסק ברכתי מהם עד אין קן וגבול , והוא על דרך עד
 הפה יבל לדבר :

גבול . לפי דברך כי אין מלה מיוחדת דבריהם וכל הגה ויב' שלא מתייחס
 בה איזה כוונה , ומעמה גם אי אשאלך והודיעני : הנה איחא
 (שנועות דף ל"ד) יחיב רב המנוח קמיה דרב יהודא ויחיב רב יהודא וקא
 ליה , מנה מיתוך וכו' ח"ל רב המנוח והלה מה פוען וכו' המנוח אח עול
 ופרש"י ח"ל המנוח אח עול תא , ראו עמה ליכנס לבית המדרש שאהה מחכים
 רבך עכ"ל : ומעמה (אמר נכון) מדוע דברו פה בלשון מיוחדת באחר המנוח
 וכו' לא היינו יודעים ששמו המנוח הלא אמר יחיב רב המנוח קמיה דרב יהודא
 וגם מה זה ה"ל על תא , ומי דחפשו מב"המד עד שהולך לומר לו על תא לכתוב
 טאמין : גם עמה הניו אומר לך שכדבריך לא נחאל צם , אך לפעמים נבלו לפנינו עומק
 נשקלו גם חסר ויחיר לא נחאל צם , אך לפעמים נבלו לפנינו עומק עומק
 ולפעמים רחוקים הם ממנו דבריהם הקדושים הרמזים והגנין אשר נמלחו
 חקן גם סה לדעתי נודע לי כוונתם ברור , ומזה תראה איך דבריהם אחת
 למנין צם , ואם עיינס במקום ז' ענינים הם במקום אחר , דהנה נקרא

ספריה תורנית - מרעית

אמרנו פני דמוזיא לא אחו למירקיה דרב חסדא ח"ל לרב המנוח זיל
 חל אמר להו מאי עממא לא אחי רבין לפרקא דרב חסדא אמרו ליה אמאי
 פניו מיינה מלחא ולא פשים לן ח"ל מי בעיתו מנאי מלחא ולא פשיטא לכו ,
 פניו עבד שסרכו רבו וכו' לא הוה בידיה , אמרו ליה מה שמך אמר להו
 אמרו ליה לכו המנוח אלא קרטנא , ופרש"י ח"ל קרטנא מיושבי קרות
 בעל חורה עד כלן : והשחא אחי שפיר דכארש שאל כלן בחכמה אח רבי
 המנוח אח ולא קרטנא דמשמע מיושבי קרות , שהוא הישר מיושבי
 חקנא חקנא ולא שמת חקנא מיושבי בה"מ ולא מיושבי קרות) וזה
 שול חל לבית המדרש השחא דרואי עמה להיות חלקך מיושבי בה"מ ולא
 דרוח (וגם ע"ד שאמרו בב"ב על דא אפקוהו לירמי' מבי מדרשא ועל דא
 מדרשא) : ויהי כשמוע נכון ויחמר : באמת לשון חכמים מרשא להבית
 ישר באור דבריהם ז"ל :

עוד מאמר אחד ממאמרים ז"ל הוקשה לי מאוד ואי אפשר להולמו , ועמה
 ואגידה , הנה איחא בסוף מסכת סוטה , שמתח רבי בשלה עוה
 רב יוסף להנאל לא תתני עוה דליכא אלא ועמה (אמר ממאן)
 רבי העניו ירגיש בעלמו שהוא עניו ובפרס להחפאר שהוא עניו , ומה לי
 חוים בעטתוהויה , או יתפאר בחכמתו , הלא לגאה וגאון יחשבו גם
 מה הנדי לי ע"י ואי אף כי שמעתי איזה פירוש על המאמר הזה ,
 אבל לא ישר בעיני :

ושמע ולא הבהל כדריך , ובעזר השם אחרן לך גם אח זאת , הנה
 ידוע מלה עוה , למדתי והבנתי מחכמת וטורת הרמב"ם ז"ל בשמונה
 פתח בפרק הרביעי שם שכל הכבוד לרבינו להיות ממואלים בין שמי
 היותו היות הוא קאה האחד והפירור הוא קאה השני , ושניהם רעים
 היותו ממואלע ביניהם , וכמה כי מדה עוה היא הממואלע בין הגאווה
 והנה אמרינן בסוטה (דף ה) ח"ל חייב בר אשי אמר רב , ה"ל רביך
 חסמיית שבשמייית וכו' אמר רבא בשמחא מאן דליח ביה ובשמחא
 אמר ר"ג בר יצחק לא מיינה ולא מקנחה מי ופסרמא מאי דכתיב תועבת
 ע"כ , וכמה הרמב"ם ז"ל (בפירושו לפרקי אבות פ"ד) גבי מאוד
 רוח על מאי דאמרו בשמחא מאן דליח ביה ובשמחא מאן דליח ביה,
 לאדם שיהא שפל רוח לגמרי מפני שאיט מן המעלות , ושערוהו עד
 שפטים ושפטים ר"ל כשגשים הגאווה בקאה האחד , ושפלות רוח בקאה
 שיהיה רוחב ארבעה וששים חלקים שיהיה אדם עומד בחלק ס"ג וכו'
 חלק אחד ויקרב אל הגאווה יוסר יבטם הכת שמחא וזה היה דעת רבא
 ר"ג ספק שאין ראוי להיות לאדם ממנה ר"ל מהגאווה לא חק גדול ולא
 שאין חסחו מועס , כי מועטת ה' כל גבה לב ואין ראוי להתקרב אלי'
 ח"ל ישר אחד בזה הקדוש בהירורים של השם ע"ב כאלה ערך
 שורה שורוח , כי בשורה שמיית צ"כרופ הזי"ן בהשורה הדיא שהוא
 לירוף עניו , הרי הזוהר הקדוש ביד כל אדם הרואה יראה שם ויבין
 שיהיה בחכמת רבנו הרמב"ם ז"ל והשגתו (סהורה) . והנה למדנו
 ח"ל כי הגאווה בקאה האחד ושפלות רוח בקאה השנייה ועוה היא
 ח"ל חוקה מהגאווה ס"ג חלקים , עכ"ל היא הממואלע , והפעם
 נראה

מראה לי דלף שיש פ"ד חלקים בין הגאונים לפסלות ורלויה שיהי' לו מהנה דהיינו
מלקים שהוא מנהל מס"ד כמו בכל המדות ' אך ח"ה דומה לשאר המדות
המדות אם יש לו המדה הממוצע הוא האמת , למשל הפיזור יותר מהמדות
השקר כי שמה ע"ז יתפרך לזכריות וכן הכליות הוא השקר כי לא ירחם על
מכל וכל , אבל בני עטות האמת הוא השפלות ויותר מזה כמעט שקר במחשבת
מאוד מאוד הוי שכל רוח שהקוה אלוש רמה ' והשפלות הוא ע"ד ונעשו כפי
האי' , וכמו שהביא הרמב"ם ז"ל שאיש אחד חכם ושכל ה"ך בספינה וישב ברא
צד איש אחד והשיל ח"ו עליו בעצמו , והאיש החכם שמת בזה אשר הגיע
כו' ולא דבר מאומה , אולם העטות הוא מעט יותר גבוה (לגד הגאון) חזון
לנוי השפלות . וגם קרובה היא להאמת היא השפלות , אולם להסתרק
מעטו לגד הגאון הוא שקר מוחלט , כי הוא סיפה פרוזה ואיך ילבוש גוף
מעטו אפילו כמעט קם , כי בלמת לריד אדם להיות שכל רוח לגמרי כי
לנפשו חלק מה עד העטות יבוא לידו סכנה ולתועבה השם ח"ו כי קיבל יותר
אולם דעת רב ורבה כי ח"ה לריד שיהיה בו חלק אחד , וזהו עד חלק ס"ג
ענה , כי יודע להשמר בו ולא יקבל סמי הרפואה הזאת יותר מהכחיו , אולם
ח"ה אסור להשתמש במדה העטות כי לא יוכל להשמר בה . ורבי סבי' ח"ה ודעתו
הוא סיה יכול לשמור עצמו במדה העטות וכגיע למדה מהמת וראת חסדו
קודמת לחכמתו , וכן אמר רבי זרעק מרה בתלמידים וזה הוא דלומר משמת רבי
עטו ויראה חסא , כי חכמי דורו יראו להשתמש במדה עטו פן יסחטו כני'
במדה השפלות , ועל זה אמר רב יוסף לא חמי עטת דליכא אלא , כי ל
הוא דלומר אי לאו הכי יומא קא גרים כמה יוסף איכא בשוקא והיה ח"ה
אשר מלך אחרי רבה כמאמרם ז"ל בכתובות (דף מ"ב) , לכן הוא החזיק במדה
כי ידע בנפשו שלא יכשל בם וידע כמות החלק לקבל ממנה וא"כ לסי ה"ל
עוד אמר על עצמו כי אינו בחליות השפלות רק הוא עומד בחלק ס"ג שהוא
כני' זה כבוד למכין :

וענין חלק שמינית שבשמינית נ"ל , דהנה ידוע דכוותי
שיעור חשוב בכל מקום ולפי דעת הרמב"ם כוית
שליש ביצה , והנה אמרו בקדושין , עשרה קבין גסות
לעולם תישע נטלו וכו' ואחת כל העולם כולו , נמצא
א' נטלה כל העולם וקב הוא ד' לוגין , ולוג הוא ששה בני'
ות"ח צריך שיהיה בו שמינית שבשמינית , וכיון שקב
ד' לוגין א"כ שמינית מהקב הוא חצי לוג שהוא ג' ביצ'
ושמינית מהשמינית שהוא שמינית מנ' ביצים הוא של
שמיניות מביצה אחת כזה $\frac{3}{8}$, ולפי דעת הרמב"ם כ
הוא שלישי ביצה כזה $\frac{1}{3}$ ביצה שהיא שלשה תשי'
כזה $\frac{3}{9}$ ביצה , ושלשה שמיניות הוא יותר משל
תשעיות בחלק אחד מכ"ד מביצה כזה $\frac{3}{8}$ $\frac{3}{9}$, יוצא
כך , מן $\frac{3}{8}$ עולה $\frac{27}{72}$, ומן $\frac{3}{9}$ עולה $\frac{24}{72}$ ומספר

הוא יורר עם שלשה חלקים $\frac{3}{72}$ ואם תקטין
דעת וכן 3 שלמעלה תעשה 1 אזי יהיה המספר
24 כזה $\frac{1}{24}$ וא"כ שמינית שבשמינית יותר מכוח
ד מכ"ד בביצה , ושקל קודש צריכה הברעה והוא
וחנה הגאון לחכם הוא להשתמש דבר שבקדושה
לענין , ובפדי להפיל אימה על הצפור וכמו שאמרו
במירא ליה כסאמאה לשכליא וא"כ צריך להוסיף על
לכן אם תוסיף על הכוית אחד מכ"ד בביצה יעלה
שבשמינית כני' , והיא דעת ר' מאיר (בשקלים
לדבון הוא אחד מכ"ד ע"ש ואולי לאו בכל המקומות
ענין ההכרעה , וכ"ז לדעת הרמב"ם אבל לדין
הוא חצי ביצה אין היתר לחכם ליקה מהגאון רק חצי
שיעור והוא רבע פחות מכוח דוק ותשכח .

הוא כן מה נלאו מאוד דברי חז"ל וכוונת המה למעיינים גם בלמת ,
הוא עוד אחת אשליך דכפרק קמא דיומא אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון
הוא נקט ונזקק צריכה פתח אינו ח"ה , וזה מאוד נראה זהו בעיני כי
הוא בלחם מדות בלחם בלחם כי י"ה נקט ונזקק נקט , והדרכה אלה
הוא למדנות לעיל כי לריד אדם להיות מאוד מאוד שקל רוח , וה"ה עכ"ל
הוא נזון ואפשר לענין לנקוט ולגסור אם פגע אדם בכבודו או בנמונו :
הוא אמר משל הסמוי , כי אין מראין לכסול עבודה שלא בעמרה , כי
הוא לא רחית מה שחמרו אח"כ דהקשו שם והא פתיב לא תקום ולא
הוא במקום הוא דמתיב דתיב ח"ה היא נקימה וכו' ומקשינן ואמר
הוא הריא הנעלבים ואין עולבים וכו' ומתרינן דנקיט ליה בלביה ,
הוא רבא סמעיבור על מדותיו מעבדין לו על שפעי ומתרינן דמפייסין
הוא עד כחן , ומעמיה החכונן מה נשאר בידו מקנקימה דהנה הקימה היא
הוא רעה עבשו או במאודו וכו' אחריו לו בלחם הא קמיב לא הקום
הוא כדכריס להרשו בכל מה דאפשר וגם זה אסרו לו בלחם והקמיה
הוא עולבים , ויש עוד נקימה כמה שאינו מדבר עמו לעולם , והוא גדול
הוא ל"ה מקשיים , ועמה ראה כי כמה שחמרו על ח"ה שאינו נוקט ונקט
הוא חוקיהו לחלקים רבים עד כי לא נשאר לו מהנקימה רק במאי
הוא , וראה נא דרך זה נשאר לו מהנקימה שצריך המביישו לפיכך אומר
הוא , הלא אין זה? ואם יתהל לו מיד בלי פיוס הגבון הוא זה ?
הוא אם מוחל לו בלי פיוס דאינו ח"ה , שהנה יק דעה בקדושין דרב
הוא פין כבודו מתול דזס כבוד הפוקס הוא ולא יכול למחול , ומזה יכולים
הוא פ"י ים רכבים בני גלי שם שלשעמיס מתקד אוקס אחד מהכעלי
הוא פועלים כעם והפך בחרות אקו ישקוד עליו כח וקיון בלי שיעור .
הוא לא יועים ישקד ממנו וכעד כוס יין מלא או מחנית השקל
יספיים

יחסיים הרב ההוא, וע"ז אמרו פני הדור כפני הכלב, הכלב בעת ציון ועומה
 כקץ מעיל איש בחרות אמו אך לו אם ישלך לו האיש חתיכה לחם או עטם אחת
 יחפזו וזכו ויראשו פנים שוחקות כי שני פנים לו, ובדואי לא ראו לה"ח לטעם
 וזה באמת איש ח"ח כי לא חס על כבוד החורה, אמנם ב"ה יש ויש גם ח"ח
 זה, הישרים מאוד ולהם פלג ישר בכל דבר ובחרות אדם לא ירעו ולא
 לבלע ולהשחית, וגם בפיוסם הוא ג"כ על דב החורה ולא ברלי כסף כי
 כבוד החורה הוא, אשר כל הפלג לא יפזר לה, אולם לא למענם ישעו זאת רק
 השם יתברך כי יסיו דברי חורה אשר בפיהם נשמעים:

פרק ט

בו יספר איך שהלכו מאמין ומסמן מקר העיר ירושלה, ומצאו שם חוקר
 מתבודד, ומאמין תראה לדעת כי קצור קציה יר אנוש קרין חסיד
 מלחקר אחר מה שלמעלה מהטבע, גם מצאו שם עור אחר ובגדו,
 והיו להם לעינים להבינם מעט מציאות שכליים נפרדים, אך שאינם נש
 ואינם הופסים מקום, גם מביא משל נאה וחידה נפלאה, ועוד ענייני
 ע"ש ויבטע לך:

מאמן - הנה נפשי אותה לדעת להבין ולחקור כמה שאתה הסכע כמו
 השכליים נפרדים ושני מעלה וכדומה, (כי כן דרך היל"ה להרחיק
 נפש מלהבין דבר רומי בגון מילתם השדים והשכלים נפרדי' וזהו יבוא לנפשו
מאמין - בהדוף עשן מפני רוח, כן בחבונה אחת מדוף כל החקירות
 מאמין אחד אשר ראה חקירות הרבה ותמה מה אעשה לכל
 האלה? ויאמר לו רעבו מה זה יקחד לך, הלא זיק יטען אחד יא אמש
 וישרוף את כל החקירות האלה:

מאמן - נפשי כי נלא יחד לשוח בשדה ושם נשענה יחד, כי אורח מחכים
מאמין - אכן לא אדע מאומה להסיבך מילין על שלוחיך בשכליים נפרדים
 זה אלא השדה:

מאמן - יהי מה ראוני כי ללכה שמינו יחד לשוח בשדה ושם נשענה יחד
 מאמין לקול ממאן וילבו שיהם, ויהי בלאתם מקר העיר ותחלו
 מגרשי השדה מקדם לעיר, וימלאו איש מתבודד יושב בל שיה אחד, ויה
 מאמין מה מלאכתך פה ומה אהב מבקש, ויען האיש ויאמר חוקר אני וזה
 אני מבקש, וישאלו מאמין, כמה אהב מבקש את אלקים? ויענה האיש
 חמתי ואור הבונתי בזה אני מבקש את אלקים חיים, וישאלו מאמין האיש
 ומלאה? ויען החוקר, בקשתי ולא מלאתי, ויאמר מאמין ומדוע לא מלאתי
 הלא תבונתך בידך הוא ולאורת חקך עד המקום אשר זה אלקים - ויענה
 קצור קציה יד חבונתי מלהשיב מבוקשי, כי מאוד פליאה דעה ממני איך חלתי
 על בלי מה, נשגבה היא ולא אוכל לה, איך מגרעין אחד אחרי בלתי יא
 עש פארוטי? ויאמר מאמין האם רק מתמה זה לא השינו, יען קציה
 מלהשיב אותו? או מפני כי חמאל בו דברים שבה נגד השכל ולכן לא השינו
 החוקר, ומה זה הוא נגד השכל אשר תראה אהב בו?
מאמין - בגון לערב אש ומים יחד ולא יזיקו איש את רעהו, כאשר עשה
 שיערב אש ומים יחד ועשה שלום ביניהם או יאמר למוטן וידלוק
 אהב

פאם אלקים אשר אהב מבקש, גם זה יכול לעשות?
 לא אמונה כי כן הוא, אם אלקים הוא בודאי כל יכול לעשות גם מה
 שכנגד השכל ולמעלה ממנו:

אם זאת איפה מדוע חקש אותו באור שכלך המוגבל! הלא חקך דבר
 שכנגד השכל הוא, ולך בקש את ה' ובמה תמלאהו: חוקר אמנם אין
 בידי רק השכל המוגבל ומאין חקש מה שנגדו הוא?

ואם אין בידך כמה לבקשו, למה זה תלאה נפשך לשוא? הלא עד שלמי
 עד לא תמלאהו, לכן הכבדו שב בניך, (וחמים שהי' עם ה'), דהגם
 חזק שבעולם הם כולם על יסודות חומריים, ויען האדם הוא מוגבל בחומר,
 על להבין את הבלתי חומר, ולפייר עליו עומק דעתו, למשל בחכמה בגיון,
 על יסודות הנשמי על שני משפטים בגון כל א' ב', וכל ב' ג', א"כ כל
 בחכמה המספר יסודות גשם הלא היה המספרים, וכן חכמה בגיון
 על לחיות חף כי אה"כ החמה הולכת ומשתרע ועמוקה מאוד, אך עכ"ז
 חומרי להם אי אפשר להבינם, מה שאין כן בחכמה אלקית אשר אין יסוד
 לכן אין בגדר לטוטי להבינה, וזה קאמר, כי בכל חכמי הגוים ובכל
 מאין כמות, כל חכמתם נחיסדה על הגשם שהוא מאין כמות, שאהב ית'
 וה"כ היאך יוכלו לאקור ולהתחקור מאריך ועל תבונתך, כי אין בידו
 לחקור ולהשכיל כמה שזוהו נגד החומר והשכל:

אין מאמין ויאמר, הלא כבד אמר המשורר, ישא חושך סמרו, ואם באורים חתפשו
 עד שילם, לכן שמע נא לעמתי, קח את החושך ובקש אותו במקום חושך
 נבדוד ואז תמלא אותו: חוקר - אם אהב החושך, ועוד אלך במקום
 האלה ובמה אחזה? מאמין: אם קצור קציה ידך לראות בחושך, א"כ
 ועד עולם לא תמלא משכן כבודו, הכבדו שב בניך! ויוסף עוד
 שמע נא לעמתי, אם קצרה יד תבונתך תמלא את ה', הנה יש בלדש
 אשר בזה ישיג כל תמלא ואתה עוד חוסיף על כל מוש ומוש אף
 פעמים ככה ואז תמלא את ה':

אין דברך ואיך ישיג האדם בחמשה חושויו כל תמלא: מאמין: הנה
 היה היה הוא תמלא, ומי יעיד לנו על מילותיו? אמנם יש שני עדים
 הלא הלא הנה: מוש הראות ומוש המשוש וההרגשה, הראשון רואה
 מניני מניני את מילותיו ע"המשוש, וה"כ הוא ציבור המילות, אולם
 מוש המשוש לא השינו, רק מוש הראי' לך, בגון העשן אשר אין
 מילותיו ועכ"ז נודע הדבר ציבור כי תמלא הוא, בגון אם ה'כבית בשמים
 כי ציבור לוקח עשם בשמים, מ"מ הלא מוש הריח מעיד לנו על מילות
 חיה חיה לא מוש הראי' ולא מוש המשוש, ויש עוד דבר אשר לא
 מילותיו גם הראי' גם המשוש והריח ועכ"ז נודע לנו ציבור מילותיו
 הלא מוש השמע תמיד לנו כי תמלאהו, כי שומעים אמתו אשר עוקר
 מלעם, ואם כי לא תוכל לראותו ולמששו ולהריחו, ואך מוש
 והנה החמשה חושויו ביד כל אדם הנה אך לא חק ה' לנו בשום
 אשר מוש ראייתו חוק מאוד ולרעשו חש מאוד, כמו שדעתי
 בעמתי

עור : הלא חוקר אחת הודעתני , ועתה מה לך כי תחפון קרבתי , ואחת מגמתך לטעם מהמון קרי' ושאלונה , ולהתבודד עלי רצחתי שדה שיהיה לחקור שמה כל הקירובך בלי מפריע , ומדוע איפה חבקק חברתי , ושאלון והמוסר הלא למפעל הוא לך ? חוקר . יען שרש דבר ראיתי בך לכן איוותה עמה ליקח אהך דברים אחרים אשר עם לבי כהיום :

עור : הנה נשאתי פניך בדבר הזה להתעכב פה זמן מה , אמנם הזכר לך הכל בדברי חקירתיך הגבורות והרמות , כי לא בין החוקרים בזה נפשי חשתי וגם ספריהם לא ראיתי , הם אני ולא אדע , גם פה אם תתעכב אף אם ע"ד פרנסתי כי לא אפסידנה , אמנם הטון לחם לכל בשר ישלימנה , ואין אדם כמה שמוכן וכו' ואמונתו בה' היא כל חקירותי :

חוקר : עכ"ל אבקשך כי תספד לחן לדברי ולשפת חקירותי פן תשיג ירך סתור כי איש חכם אחת :

עור : דבר כי מוסר העור :

חוקר . והנה ימים בחקירה , אשר כולם אנשים חכמים ויודעים יאמרו כי מעלה אינם גוף ואינם שום גשם , וכ"כ השם ית' ויתעלה אינו גוף אולם להבין זאת כי הדבר אשר יש במציאות הוא לא יהי בו שום גשמי , הוא שני הפכים וכמה רעיונות ועמים אבדתי בהגיגי זאת , ורוח מבינתי לא פ"ל מאומה :

עור : הקשיה לשאל לי אם כי משעדי לא ראיתי שום תמונה וגשם כי עדי אבני , ואחת עתה תראה כי אראה לך הבלתי גשם :

חוקר : אבל אחי הרוחה הגשם , גברה השוקתי להבין הבלתי גשם , ואם לא ראיתי אף הגשם , הלא אחי חיייר לך ובין הבין לשכל מילי : עור : שפעתי שיש כמה מראות , מראה לבן . מראה שחור , מראה אדום , מראה וכדומה , ואין דבר בעולם אשר אין עליו איזה מראה ממראות האלה ? האמת וכן יש דבר לבן וכדומה , אשר מכל כס לצייר עליו מראה אחרת כגון וכדומה : חוקר : אחת כן הוא :

עור : מה מאוד חשקה נפשי לראותם , כי כל הדברים אשר יש אחנו , אך כדבר כס ואזכירם ולבי כל עמי , כי לא אוכל לצייר אותם ברעיונות כהווייתן מהוהם ואיכותם , רק אדבר מהם ולא אדע מה :

חוקר : באתה יהמו מעי עליך אחי על כי לא ראיתי אור ויופי החלד ומצוינות עור . כדבר נא לי מה הוא האור אשר בעולם . חוקר . אפס ואין הוא יגידו החוקרים כי האור נברא הוא והוא גשם , וכאשר ישירו ע"ל הקפה אף עמי לא ראו מאומה , ואספוט אני כי הוא אפס ואלייל :

עור . כן הוא דבריו המחקרים וכן נראה מדברי חז"ל כי אמרו כי מעלי אור דשישאל וכו' דשם אינו שולט האור (ועיין מדרש רבה פ' בראשית פ' השאלה ששאל אף המים העליונים עומדים באויר והמשל שהביא חוקר . אם דבריו חז"ל מובא כי כן הוא , לא אסונה בזה , ובדלתי נכונו מהוד עור . הנה אמרת כי על כל דבר מהמלאים יש איזה מראה , ועתה הדבר איזה מראה אחת רואה על האור :

חוקר . ביום אני רואה עליו אור לכן ובהיר , ובלילה מראה חושך ושחור , משך ואפילה אין אני רואה מאומה , ואז עור אחי כמו אחת , ע"ל

אני יושלנו לי מאומה : עור . הגד לא לי האור הצפון על האויר ביום גשם הוא חכמים או בלתי גשם ? חוקר : אור היום איננו גשם כלל רק הוא מיעטת עור : פליאה בעיני אס כדברך אשר איננו גשם הוא , ואך יתכן שישנו חוקר : יש ויש כי פיעטו הרוחות : עור : דעת לא אוכל זאת . אם האויר הוא אשר אין עיניך רואות אותו , ואור היום בלתי גשם הוא , ואך חיייר הבלתי פליין ואחס , ומ"מ הם שניהם במציאות כאשר חידד גם אחת בזה , והוא שני הפכים , וכן אף חיייר אבד חושך הליל על הבלתי גשם :

אם אוכל לצייר לפניך אור יומם ואם ארצה לך כחול דברים כמה שנים לא אוכל להביקך דבר זה כי עור אחת , ועיניך לא ראו אור מעולם :

עור : מה נא אחיך מה שאתה מולא מפיך , ועתה לדעמי אני רואה כי אין חיד בחוקר , הלא חידד בעלמך כי אור היום הוא בלתי גשם , ועכ"ל הוא חידד זה השאל על מלאכי מעלה , ועל ד' ית' ויתעלה , אם הם ח"ג היאך יאמרו ? הלא גם האור יעור עיניך , ולא אדע מהומו , שהוא אך אחד מלאכי מעלה , והוא מלא ובלתי גשם : אמנם כל זה אני מביא לך אך לראיה חידד להסביר את הארון , אכן ממציאות השם ואפילו אך משרי מעלה רחוק מן מוחם ואיכותם עוד יותר ויותר , משאני רחוק להבין אור יומם שלא לדאיתו מעולם :

אני האור ג"כ איננו במציאות , והוא רק מיעטת החושך ובלתי נברא הוא אחר קרא , ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור , וא"כ האור בעלמנו נברא (ואף מבלעדי מציאת השמש) , ואם חאמר להיפך כי החושך מיעטת האור נברא , אבל האחד בודאי נברא הוא וישנו במציאות ? אכן בלתי שניהם יתקיים ומלאים כי יוצר אור ובורא חושך הוא ית' , ואפילו המה כי פליא עשה כס , ורחוקים המה מאוד משלל אנושי , כי נסה נא , אם מוכל חושך , מה המרא' אשר היה פרס ברוח אלקים גם את האור גם את החושך ? ועתה ראה אמר מי מחקור ? כי אף אל גבולות אור וחושך אשר הם מן מאוד מלאכי אלים ורכות רכבות יאוריו ומשמיו ג"כ לא תבוא , ואך יושלל אל המלך מלכו ש"ע בורא הכל : חוקר . הנה יאמרו כי המלאכים עולם , המה בלתי גשם וגם אינם חופפים מקום , וזה עוד יותר פליאה אוכל לה שיהיה דבר במציאות ולא יחפוט מקום , ואם כי נכונים דברך שני גשם במציאות הוא , כמו האור והחושך והאויר , אך מכל מקום יתאדעו על רחבי מקום אבל בלתי גשם אשר ישנו במציאות ולא יחפוט מקום זאת הבין כל אוכל :

הדבר הזה שגבה מאוד מדעת חכמות האדם העלור בגוף החמרי , ודומה וראשי פרקים , נוכל גם אצטנו תלושי הדעת לצייר לנו ענין כזה , דבר כי כולם יקראו את המלאכים וראשי מעלה בשם שכלים שפרדים , ויש יתרון האדם שהוא שכלי , הוא ג"כ כמעט למעלה מהזמן ואינו שייך אל שיהיה עטור בשכלך עדי רגע , הנה יעבור זמן מה בספורך , ופעם את הוא שכל עמוק , תסתר לו כמה שעות מהזמן , ואז ידעך הדבר הכוא בשכלו , אזי כנקודה אחת יעבור כל דברך כמותו שגבולו נרנע אחת ג"כ , וכאן שספרו מהקדוש האר"י ז"ל , שאמר

חוקר. אכן האשוקה חגגני עלי מאד לבלי אהיה ככמותי שדי. עור. האם
 מה יהיה חלומי חקירתך? והאמת בגד נא לי, אם חלומי חקירתי
 נכדי שמתאם כי האמת כן הוא, ואז מוסיף אהבה ויראה שדי? אף לדעתי
 מסרה חקירתך היא, בחשבך אולי לא כן הוא ואז תעשה מה שצריך
 וישחק החוקר!

עור: הנה אשאלך חידתי על דבר אחד אשר אתה רואה אותו בכל עת ואני
 שמעתי ממנו, והדבר הזה הוא נפלא לדעתי מכל הנמצאים, וגלוי כי
 מכתה אנשים מליאורו ומתאוה, לא האמנתי בו, וממנו אשפוט ואוכל להאמין
 אין שום דבר אשר יהיה נמוע בחוק ה' אף בדבר אשר לדעתי הוא מן האמונה
 אפשר בשום אופן, ענין נמצא ובלתי נשם וכדומה נפלאות הרבה:

חוקר: שאל כי מאוד כמה נפש לשמוע: עור הדבר ההוא אך אלי הוא דבר
 ונפלא, יען לא ראייתו מעולם, אכן לא יפלא זאת בעיניך, כי בכל הדברים
 המורגלים הוא, והסבגל יאמר לך כי אין זה פליאה: חוקר: שאל מהרע
 בלחה רוחי ונפשי לידע:

עור. אחד חידתי בדבר הזה ואתה השמור לפתור אותה, הדבר הזה הוא
 האכל הרבה יותר מכמותה ולא עודע כי בא המאכל אל קרבנה: חוקר
 כבר ספר יוסף כי הכרות הכרות אכלו הכרות השבועות, ועתה הכריתני
 המעשה, כי פותר דברים אני כיוסף:

עור. הלא הגדתי לך כי הדבר הזה אתה רואה בכל עת: חוקר. לדעתי
 כמותו כבד ומבלה כל חיי האדם ולא עודע כי בוא אל קרבו: עור:
 אשר אני שואל ממך הוא נשם ומאכלו נשם, אבל כמותו אינו נשם: חוקר:
 הזה קטנה היא או גדולה? עור: קטנה היא וברגע תהיה גדולה:
 הדבר הזה יפה הוא או מכוער? עור: יפה היא מאוד:

חוקר: בגד נא לי עוד סימנים בזה פן אוכל לבוא אל המסרה והמסרה:
 הנה כל הדברים אשר על פני חבל ארצה תוכל לחלק ולבדלם לשנים,
 ען ואכן תוכל לעשות מהלך אחד גדול, שני חלקים קטנים וכדומה, והדבר
 מחלקו בשום אופן, לא מפני שהוא חזק וקשה, רק אינו מקבל חלוקה:
 חוקר: זה היא פליאה בעיני יותר מהראשונה כי יהיה דבר גשמי, ולא
 לחלקו לשנים, אך בגד נא לי מאין בא הדבר וכמה ימי כתיבתו
 אשה או בנסן האדמה? עור: ברגע אחת תולד, וברגע אחת תמות:
 וכמה ימי חייה?

עור. יכולה להיות לעד אך אם חסן לה מאכלה די ספוקה: חוקר. לא
 דבר שכולל להיות קיים לעד ולא השלום בה המות והקבון, בלתי
 נבא השמים, אמנם המה אינם לריבים למאכל, אך בגד נא לי עוד סימנים
 הזה? עור הוא שונא לכל הדברים עד להשמים, ידה בכל ויד כל בה:
 חוקר האם יש לה בניס? עור: יש לה בניס חייך בעת שנבראת ואחרי
 יחידו: חוקר: האם יש לעולם לורך בה? עור: בלעדה ימותו:

המוטה: חוקר. הדבר הזה חידה בעיני ולא אוכל הבין פתרונה. עור:
 דבר אחד צריך לך לסימן על הדבר ההוא ובמה תמלאהו, והוא הדבר ההוא
 לו מלב וקיום כ"א בעזר דבר זולתו, ולו לבד אין שום מליאות מבלעדי
 וכליון רשעה הוא קיומה, וכאשר תכלה רשעה עד היסוד אז ימותו שמים
 יען

קיום בלעדי רשעה: חוקר. האם! הנה מלאמי חדך, הנה הוא
 המצחית ורק השלבה לבדה, וכל הפרטים בה, כי השלבה האכל
 ממנה בכמותה, וכן את העינים, וברגע תהיה מקפנה לגדולה אם
 וועלים, והיא יפה מאוד, ואין אתה יכול לחלק השלבה לבד לשנים,
 וברגע תמות. וגם יכולה לחיות עד עולם אם ינתן לה מאכלה קטן

החיים, וגם היא שואה לשלש היסודות היחידים, יען עשר רוח
 חיה, ואם היא תבכור על המים תהיה אותה עד היסוד בה, ובניה
 אתה יולדו ואתה ימותו יחד, ובלעדה לא יוכלו לחיות כל בני
 עמך יבשו! ויאפו, ועוד הנהה לעשות כלי מחריפה ורבים כאלה,
 אין לה שום מליאות, האם ראייתך השלבה בלי שפן או נר ועינים,

רק תכלה אותה מעט מעט עד כי ימותו יחד:
 עור. מלאם חידתי, אמנם בגד נא לי, כי לו לא ראיית דבר כזה:
 עור. יספרו לך כי יש דבר כזה בשמים ממעל שחאלל יותר מכמותה והוא
 חזק וכולל להלק וכדומה, הלא חומר, הנה' כדבר הזה, דבר אשר
 נשם בעלם לנשום שלא תוכל לחלקו אותו, ובדלתי חקור אחריו ימים
 ואלו חסן אשון בו, ועתה האם הוא לפיך קח נא את המאכלת
 נשם האם מגזר אותו, ואף אם חקק חלק אחד מזה האם יעשה
 השאר מכמותו:

עור. לא ראייתו את האור ה' קשה לי להאמין דבר כזה: עור. ועוד
 כי גם עתה אחרי רואך את האש כמה פעמים ביום וישנו אצלך
 חיים הקשית עליו מאוד עד אשר מלאם פתרון חידתי עליו, ורק
 חוקר וחוקרת בזה חיה זמן, ועתה איך תוכל להחזיק את חידתי שרבי
 חיים דעים אשר בשמים ממעל אשר לא ראייתם מימך, כבש
 כי אחרי כל הפרטים אשר הגדתי לך למעלה עדיין אין לי בזה
 חידה לבד, כי כל בני חלד יאמרו לי כי כן הוא, ואומר האם כולם
 חלדי הוא כמו כל הנמנעות וכל דבר והסברו בנושא אחד, ומזה
 מלאם חידתי עיניך המה כי קלרה שכלך מהבין, לכן עוזב החקירה,
 וידיחה, כי אליהו בשמים ואתה על הארץ ע"כ יהיו חקירותך

עוד שמעתי אומרים כי חייך כאשר יבנו בני, יבא החושך
 חייך כי החלטה והדלת סגורים ועשולים היסב, ואם שוב ידליקו את
 ולא טעם אלה הוא בא, וכן להיסק לא טעם אלה האור בא,
 חייך, כי למעלה מהשבע הוא, רק לכם הסבגל לא יתן להבנות
 חמנס כולם המה פתרי מעשי בראשית!! ומה לך לחקור
 על מה ששמים ממעל?

עור. כי גורל החקרים ודמיונם, הוא כמו ששמעתי משל גאס
 מה ששוללים מדוע הוא שיש מהשוכות הראשונים ענין השוכות
 נמרון ובחשבתה האחרונים דבריהם באריכות גדול וספק
 הוא לסקח ועוד, כי הפקה בעת שיראה לאהם מביטו החושה,
 וישחשט לאהם בו, חולם העור ילאה למצוא הפחה, וישמש
 ויבוא לנתון יתכרר כלבו, האם! מלאמי, הפחה,
 חייך כי אין זה פתח ובי שנה הוא (אך לא ברואה) ויש הלאה

מה
 חוקר

מאז, ויחפץ ויפלא להם, ויחפץ להם! הנה יבטחו ומלאחי! ויחל לחפץ
 כלה לפתחו, ויחפץ ויפלא והנה הוא ארמון מלא פגדים וכלים סגורים
 יבטחו בעור זמן רב ויבויעו כבה יפלא הפתח לכוון, כן הוא דבר שחלו
 כפי ז"ל ה' פקח ויפיק מלא מקום לפתור דבר השאלה הכלה לידו, חולם
 לפי ערכו סומים המס לפתוח לפתור מהרה, לכן יחפשו המקור כפי ש'
 יכלו שאין זה המקום, יבטחו שאין לומר כך וכך כי זה רק חלק או כלי
 נגדים ובדומה, כמשל הזה כען מחול על המחקרים ולשתמש חופשי האור
 חופשי המורה ולו כפה דרכם בלמוד עיני הקבלה האמתית אשר בידם
 המחקרים המס יצורו להם כדך חדשה, וסורון פלגותם ינהלם למשם כל
 ובאשר יפלא המחקר חלקו או אחת חוד סתום לגלה בו יתבדך בלבבו לחלוד
 מלאחי הדרך הכוון, ויחפשו יבוא רשעו ומקורו, ויחלוד לדעת לאמר לא
 מאומה רק חלקו אמונה כזוכיות אשר לא יפן אלה וכו' דרך שס, והאחי
 השישי וימיה דעמו גם הוא כי כהדלם יש ג"כ זוכיות וכדומה רבים, והוא
 מאלף מלא הפתח הכוון לגלה בו כמו רכיש הכתוב"ס והו הוא ג"כ אחי
 דרך סגולה, על י"ד פסוק, הפתוח סתמוהו של חולם או זה מלא הדורך
 עור. הנה עוד אחת השאלה והודיעני, הנה יאמרו כי מדוע היום סוף
 איש לרעהו דהיינו בחקופה סתום של שנה זו כמו בשנה האחרת, וי
 היום של חקופה סתם, וכן מדע הילול, וכן השמש וסירח לא ישט חסד
 יקדימו ולא יתארו אלהם ובוואס עדי רגע, ועשה לא לזכר להכין האם חולה
 יש בשמים ממעל, להביט להם חזק וזמן:
חוקר הנה עוד כעשוי מורה שטום למדו מהשמש וסירח להביט בנולוח
 ולרגעים ולין התלמיד תלמד:
עור: הלא הילוך השמש חפשי הוא ומדוע לא תאמר או חקרים בלחה יום
 איננו חפשיים רק אסורה וקפורה במלמדי ויג' בראשית ולא השנה
 כל ימי השמים: עור: האדים והעננים ג"כ אסור ס במלמדי יזר בראשית
 בולחי כן הוא: עור: ואם העננים תלויים במלמדו, בולחי גם להם יש
 ועלום, ומדוע זה כותבי לוחות השנה ילאו למעול זמן כגשמים על כוון? הן
 לוח, המס יכלו והבגס לא יכלה, ואבדיעו ספרו לנו, פי לא ה' גשם כה
 בימי פלעה ובימי אליהו וכדומה, וגם עיינש בראותה פי יעברו כמה זמנים
 גשם, וגם על חקקת אחת יסיר ובו': חוקר: לא אדע שחבו ע"ז
עור: כיו מוקר! עור חסה, עליך חסה קרה אס בחוקתי חלבו ומחזיק
 בעתם וכו', ובגשמים הם אס לשנס אס לחמד, ולין חות מל
 סרסיות יומר מס.
ויוסף בעור ויאמר, הנה כהבו כספרי הקדמונים נגון ביוסיון וכן כשאר
 אסר רלו בשמים ממעל חפוטם וטרות ופלאות אשר הם מורים על
 ר"ל או תמלכות או מלחמות, ובאשר בימי שמימי ג"כ חלשים אשר רלו
 חממות לפלגות בשמים ממעל, וחס"כ היו בלחמ הדשוח, ועשה מי בגיד
 האלה עתידות, פי בגיד להם מה שבלג מליס הוא? חין חלבי על כל יום
 סרסיות לין רוחה, ולג מליס ביד ס' הוא! וממו פלעיד הכוון ג"כ ע"ז
 השמים אל חתמו כמלמס ז"ל סהוה בזמן שטשין רלוטו של מוקר
חוקר: אמח כי מוסף חזק הוא על השגחה סרסיות כהנבס:

פרקי

השמי יודע, ואשר יחפיק וכאמין, ויחפיק על השאלה הנדועה
 יחפיק ובחירה, וכפי יאליפו. העת כי חין לנו שום שאלה לשאול על
 יחפיק ובחירה ובי גבהו מאור מחשבות השם ית', ובאמור כי לא
 מחשבותי וכו':

לוח ידוער את דבריו, ויאמר סמאן לסמאין האמת איך ולא
 יודע כי העור זהה הוא לי לעינים, אנכי העור והוא הרוואה, ומה
 יודע דבריו בעיני, עד כי לא אשאל עוד כי תביניני על מה שאמר
 ומה למעלה לא אחקר עוד, כי כאמת השכלתי לדעת
 ודורל הוא לאדם לבוש החומר לחקר אחד הדבר הגדול הזה:
 תודות לך אשר הנאלת לצאת אתי השרה, וה' הטוב הקרה
 תרומה הנה, ויבטעו נמצאו דבריו אלי, והחשיתי עד כה,
 ויבטחו פי ונמיתי אבני לשמוע מל דבריו עד כלותם, ונעטו לי
 בסגנונים מאבני חסין, אך זאת כל יגיעתי ומסרת חפצי
 ורעיונותי, בל השאמות הדופקים בחובי על כל
 דבריו ובפעליו:
חוקר עתה העתת בי תמיד בל מצפוני לכך בהיום, ואל תפחד
 רמת אלסוך, וסוה תמצא מזרד לגפשך כי לא אזוו סמאן עד
 חן העודק עליך בכל דבר ששאלתיך, ולא תפונה בהם כמו
 יועתה הגד בא מה היא השאלה אשר עוד תפעםך:
חוקר מדיעה ובחירה היא תמיד כמשוכת חזק וכחומה
 למגד עיני יומס לא אשקוש לילה לא אנוח:
חוקר מה חמוקר והעור וחדוש בא מה בפיהם וישקמו חעיונותיך.
חוקר סמאן כהבר סמאין, וישת פניו אל החוקר והעור, ויחדוש
 כיו יסר אוקלו, ותאותו לו:
חוקר שחקה"ה יודע עתידות, א"כ יודע הנה שהחוסא יחמא,
 וישת יגיעתי ית', א"כ סוכחה הוא לחמא, ושלא ית' נגד
 יחמא אנוס בחמאו, זמרוע יגיע לו עונש ע"ז, וכן שכר
 טוב על פעולותי הטובים:
חוקר אנכי מאוור חלצי בעור וברשות הבורא לענות גם בזה חלקי
 שאלתיך בעסקי חייקה ובחירה, אך סרם מל הגד נא לי איד
 עתידות, ותמה יודע חקב"ה העתידות, נא אזאולי אופל
 על שאלתיך איך חקב"ה אינו יודע שיחמא החומא, אולם
 יודע ויפנד איך עבמה יודע עתידות נאך ויחעים עתידותם
 זה השאל איך יאני יודע שיחמא (מל פניו בלל חלל):
חוקר איך ישינה אסל האמת הוא כי השם יודע העתידות, ויא"כ
 יודע הוא ושיחמא ולמה יעבש האיש החומא:
חוקר זה ענין איד, ופי אולי אס יחקה איד חקב"ה יודע
 ויחמא, או לא יחמא בעיניך ושם פלא, חזרי זה יומה באלו
 השאלות ונבל לשוף אך למעלה, ומלמעלה למטה לא יוכל
 לעוף

לעוף, האם יהיה קשה בעיניך מדוע לא יכול לירד למטה, הלא
 מבינתך תענך כי לו ידעת הסוד איך הוא יכול לעוף ממטה למעלה
 בוראי יש איהו סיבה אשר בשכיילה לא יוכל לעוף ולירד מלמעלה למטה
 כמאן. אין דברך מקובל בעיני אם כי ההקדמה שהיא נושא הדבר
 אינו בחר לי, איך ומה? עכ"ז הוא אמת שהוא יודע ענין
 א"כ קשה איך אינו יודע שיחטא החוטא, ואינו דומה להטמא
 שאמרת, כי שם יש איהו עיכוב אשר לא יוכל לירד למטה, והוא
 יוכל לעוף למעלה, משא"כ כאן, אין להקב"ה שום עיכוב
 עור. אבל אני יודע איך הקב"ה יודע העתידות, לכן לא אבין
 שאלתך, ומה היא כל התרדה הזאת:

ממאן. הנר נא לי איך ומה, ואם יתישב שאלתי עי"ז גם אני
 תודה לרבריך ואשמרה לפי מחסום:

עור. כל אוכל להגיד לך זה כי כל אדע עור הקושיא בבירור
 שמעתי מעשה איהו שסיפרו על הגאון ר' יונתן מפראג
 שהמלך שאל ממנו, הנה אמרו בתלמוד חכם עדיף מנביא, ואחת
 ידבר אחד אשאלך: הנה אני נוסע כעת לביתי, ויש שני שערים
 לבוא העירה, האחד שער גדול ליסין העיר והוא שער המלך, והשני
 משמאל העיר וקטן הוא, ועתה הנר נא לי באיזה דרך אבוא העיר
 ועש' ר' יונתן כדבריו, ויקח גליון ויכתוב עליו מה שכתב, ויחזיק
 במעבתו ובמסכת המלך, ויתנהו על יד המלך, והמלך הכתיב כי
 דבורו אשר הזהירו לכל יפתח ויקרא את המכתב עד אשר יבוא אל
 ויהי כאשר נסע המלך העירה, ויחל להתבונן מה יעשה, ואם
 בשער הגדול דרך המלך הוא זה בוראי השכיל ר' יונתן כי בוראי
 המלך דרך שער הגדול, לכן נכון ליסע דרך שער הקטן. אולם
 התבונן א"כ גם זה השכיל ר' יונתן כי יסע דרך שער הקטן
 להכחיש ידיעתו, ובוראי גם הוא כתב כמו כן כי יסע דרך שער
 לכן עלה ברעתו ליסע דוקא בשער הגדול, ושוב התבונן כי
 יונתן השכיל את זה, לכן נכון לעשות בהיפך, ככה התהפך ברעיון
 ולא יכול לשית עצות בנפשו, לכן צוה לפרוץ החומה ונסע
 הפרצה, וכאשר פתח המכתב מצא כתוב מלך פרוץ גרר, ומה
 כזו הובא בספר נשמת חיים בשם בעל ספר יוחסין, ועתה כשנר
 בהפעשה הלזו, בוראי הי' להמלך בחירה באיזה שער יסע בה
 לפרוץ החומה, אולם ר' יונתן ז"ל באור הכמתו ראה ג"כ האריך
 הבחירה של המלך:

ממאן. תירוץ זה כבר תירצו המחנכים, כי הידיעה אינה
 להבחירה וכמו המשל שאמרת מר"ה הנ"ל:

עור. ומה יחסר עור לך כיון שיש לך תירוץ על שאלתך ו
 אמנם התירוץ הזה איננו מספיק לי ולא יישר בעיני
 הידיעה איננה מכתרת הבחירה בפועל, אך עכ"ז הוא שייך
 בידיעת האדם, אבל הקב"ה כיון שיודע שהאיש הזה יחטא
 שיאכל חמץ בפסח, או יגנוב וכדומה, וזה הי' קודם למעשה,
 ע"ז

שיעשה המע, דאם לא כן נמצא חלילה שלא היתה
 אמת, וזה לא יוכל להיות מול הקב"ה, וכאשר נתבונן
 שלמי האמת נראה שידיעת הש"י כל כך חזקה כמו מעשה
 כל מעולותיו וכריאת שמים וארץ, היו ג"כ ע"י דיבור
 כי אין שום נשם בחוק השם ב"ה, ומעתה כיון שידע
 ויודע יעשה מעשה כך וכך, א"כ ידיעתו היא מעשה שלמה,
 והאדם מוכרח לזה:

עור. הנר נא לי בבירור מה שאמרת כי אתה יודע האך
 יודע עתידות, כי בוראי בנתה לרעי:

אמרו לך רעתי בזה, הסכת ושמע: דרעתי אין שום
 תחת השמש, כי כל הנעשה תחת השמש הוא מרצונו
 ומעשי איש ותחבולותיו החל מידו הוא, כי הוא ית'
 וכל אשר נעשה תחת השמש, הי' ברעתו בעת
 כי סוף מעשה במחשבה תחלה, כי למטרתה זו
 כראה אותה מתחלה, ואין שינוי רצון לפניו כלל,
 שזה יעשה כך וזה יעשה כך, כי זה הי' רצונו מקודם,
 אדם כל מה שיעשה: אבל במצוה ועבירה לא עלה
 בחיילה לפניו, והיא הבחירה, וכל זמן שיעשה אדם
 רצון חרש של האדם שלא עלה במחשבתו תחלה
 במחשבתו תחילה לפניו העתידות מסצוה ועבירה
 קודם לעשותן:

עור. לא עלתה ארוכה לקושיתי כי בזה ע"כ אתה צריך לומר
 הפן האחד שלא ידע מהמצוה והעבירה כלום,
 כיריעתו להכריח בזה, ושניהם כאחד אינם טובים,
 שידע שיעשה עבירה, רק אין רצונו בזה מקודם, הלא
 שזה אי אפשר לומר, דאם אפילו כי אין רצונו שידיעתו
 לאיזה מעשה מצוה או עבירה, אך עכ"ז האיש
 לא כן לא יתאמת חלילה ידיעתו. ואם נאמר
 רצונו בזה אינו יודע, זה קשה מאוד לומר:

עור. ומה יחסר עור לך כיון שיש לך תירוץ על שאלתך ו
 אמנם התירוץ הזה איננו מספיק לי ולא יישר בעיני
 הידיעה איננה מכתרת הבחירה בפועל, אך עכ"ז הוא שייך
 בידיעת האדם, אבל הקב"ה כיון שיודע שהאיש הזה יחטא
 שיאכל חמץ בפסח, או יגנוב וכדומה, וזה הי' קודם למעשה,
 ע"ז

עור. ומה יחסר עור לך כיון שיש לך תירוץ על שאלתך ו
 אמנם התירוץ הזה איננו מספיק לי ולא יישר בעיני
 הידיעה איננה מכתרת הבחירה בפועל, אך עכ"ז הוא שייך
 בידיעת האדם, אבל הקב"ה כיון שיודע שהאיש הזה יחטא
 שיאכל חמץ בפסח, או יגנוב וכדומה, וזה הי' קודם למעשה,
 ע"ז

עור. ומה יחסר עור לך כיון שיש לך תירוץ על שאלתך ו
 אמנם התירוץ הזה איננו מספיק לי ולא יישר בעיני
 הידיעה איננה מכתרת הבחירה בפועל, אך עכ"ז הוא שייך
 בידיעת האדם, אבל הקב"ה כיון שיודע שהאיש הזה יחטא
 שיאכל חמץ בפסח, או יגנוב וכדומה, וזה הי' קודם למעשה,
 ע"ז

שאלכסון אינו דומה לצלעו או חלק הוא קמן מהכל, או בחן
 מקצת א' בב', וכל ב"ת ג', א"כ מקצת א' בנ', ועתה אם
 ג"כ נמנע הוא? או חסרון בכבודו אם נאמר שאצלו נמנע
 ממאן בודאי גם בחוק ה' נמנע הוא, כי איך נאמר שצדק
 לאלכסונו או חלק אחד הוא גדול כמו כל הרבר אשר
 ממנו או מקצת א' אינו ג', וכן כתב המורה נבוכים
 עור. אם נאמר ששנים הלכו בפתח הבית, מתחילה ראובן
 שמעון, הנבל לאמר, שאצל השם כ"ה הוא ההיסק, ו
 הלך שמעון ואח"כ ראובן:
 ממאן. בודאי גם בחוק השם הוא נמנע כיון שהמעשה שח'
 שהלך מתחילה ראובן ואח"כ שמעון, ואיך נוכל לומר
 אף אצל השם:
 עור. ועתה הלא תבין את העתידות מה היא, למשל שהימים
 זה אחר זה מתחילה יום א' ואח"כ יום ב', ומה שז"ל
 הוא ביום א' עתידות, וא"כ היאך יוכל להיות שהיום ב' או
 מקודם ביום א' אשר באמת הוא מאוחר, וא"כ הוא נמנע ואין זה
 בכבוד השם:
 ממאן. אין המשל דומה לנמשל דהתם אין שום מציאות חסר
 שצלעו יהי' דומה לאלכסונו ולא יהיה זה לעולם, א
 העתידות עתיד לבוא:
 עור. ומה לי בזה אם עתיד לבוא, אם כי היום איננו במציאות
 דדומה הוא להמשל שאמרת לי שני ב"א כנ"ל:
 ממאן. עכ"ו אינו דומה כיון שהקב"ה הוא למעלה מהזמן א"כ
 אשר עתיד להיות הוא כבר בא:
 עור. אם כן איפה, הקושיא מעיקרא ליתא, כי גם העבירה
 הוא מקודם ידיעתו, או ידיעתו ועבירה באים כאחד:
 באמת גם כל המחברים כך תרצוה כי הוא ית' למעלה מהזמן,
 ומעשה באים כאחד: עור. ואם תרצוה ומה חסר לך עור הלא
 מספיק הוא: ממאן. אף תירוצם זה לא ישר בעיני, אם
 בעצמו למעלה מהזמן, אך הוא ית' ברא החלד והאדם במקום
 ואצל האדם הוא העבירה אח"כ:
 עור. אם זאת איפה נחזור לתירוץ הראשון שידיעתו מחמת
 רצונו, ועל עבירה אין שום רצון וא"כ אין שום ידיעה,
 נשאר הבחירה ואין זה חסרון בכבוד השם, יען כי זה מן הנמנע
 עתידות וכנ"ל, ואלא מאי אמרת כי אצל ד' שהוא למעלה
 איננו נמנע, א"כ שוב התירוץ נכון מאוד, שאין זה ידיעה
 שהידיעה והמעשה באים כאחד שהוא למעלה מהזמן, וא"כ
 האדם והעולם נבראו בזמן ומקום כנ"ל והידיעה קודמת, א"כ
 אינו קשה כלל כי הלא הוא נמנע ואין זה חסרון בחוק ד' ומסת
 ניהא, והפוך בה:
 ממאן. אם נאמר הצד הזה כיון שאין רצון השם לרע איך
 מעשי

ידיעה למולו, ואם אם יהי' כדברך שאין זה חסרון
 שהוא מן הנמנעות, אך סוף סוף צריך אתה לומר שאינו
 שיעשה האדם, ואם נאמר שהוא אך מצד השכל
 ששיר ונכון, ויתרוץ בזה הקושיא מדיעה ובחירה, אמנם
 הקדושה מבואר בפירוש בהיפך, מכמה פתובים
 חקב"ה גם העתידות מעבירות ומצות, וכן הקשיות ג"כ
 שחקב"ה מסלק ידיעתו מעבירה ומצוה, ובעיני ראיתי
 טוח, ראשית כאמרו לאברהם בכה"ב, כי לא נשלם עון
 ומשמע דאחר ארבע מאות שנים יושלם עונם, א"כ
 מקודם שיחטאו אח"כ, ועוד כתוב הנה בן נולד לבן דוד
 וזהו מחמת העבירות שיעשו שיעבדו לבעל א"כ
 ועוד ברברי חו"ל כי בששת ימי בראשית ברא
 את קרח את קרח הרי שנגלה לפניו עון קרח ועדתו
 מקודם וכדומה הרבה:
 הקשו בתוס' השאלה מדיעה ובחירה ג"כ לפי עניןך
 חידושו:
 בעלי תוס' ג"כ מהמחקרים אשר יעוררו שאלות כאלה
 ובחירה? ואולי טעית בלשונך שרצונך להוכיח
 זולתם:
 רק הבעלי תוס' בעצמם מרברים מענין ידיעה ובחירה,
 בספסכת נדה (דף ט"ז) בר"ה הכל בידי שמים חוץ
 זא"ת והא חוקיה הוא דהווי ליה בני ולא מעלי,
 לידע שלא יהיו יראי השם, ו"ל דהראוהו מה שעתיד
 כי הרכה דברים תלויים במול כדאייתא בעלהי שבת,
 יהי' צדקן במצות וכו', וכן הא דאמרו כלדאי
 פר יצחק, כרך ננבא יהוי וכו', מטמע דאין זה
 תליא מלתא דאין הקב"ה רוצה לשנות מהלך
 המולות ע"כ:
 דברך שבעלי תוס' מרברים מענין ידיעה ובחירה,
 ארע תירוצם מהחל ועד כלה, התירוץ הראשון קשה
 לומר לו מה שעתידי להיות, וכי מה סבר בקושתם
 מה שעתידי להיות, אלא על כרחך שזה ידע מקודם, רק
 אמרת הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, הלא
 חלילה, ואין כאן בחירה, וא"כ מה זה תירוץ
 שרצו לו מקודם:
 כיון שידע מקודם א"כ אין כאן בחירה וגם זה בידי
 תירצו שרצו לו מקודם מה שעתידי להיות, והכוונה
 יהי' סוף הבחירה, וכמו המשל מהרב הג' ר'
 שידע מקודם איזה הדרך שיבחר בסוף בחירתו
 חלילה הקדומה מברחת:
 מירת 9

סמאן : אם כי באמת כי זהו כוונתם, אך הלא אמרתי לך כי זה לא יישר בעיני, דכיון שיודע שיחטא אף כי אינו מכיריו לה עכ"ז מחמה הידיעה לא יוכל לעשות ההיפך, כי אם יעשה כמילא אין ממש בהידיעה שמקודם, ובפרט התירוץ השני קשה עד מאוד במה שתירצו שנולד במזל שיהיה רע, א"כ אין כאן בחירה ועוד כי הוא בודאי מן השמים כי מי ברא אותו במזל כזה יד ה' עשתה זאת :

עור . אף אם נניח שהקב"ה יודע שיחטא האיש, וגם כי ידיעתו לעשות מעשה כזה, עכ"ז לא יכריחנו בידיעתו אם מונע המעשה לקבל שכ"מ, ואם רעה היא לקבל, עונש, כי השכר לא במעשה תליא מלתא, וכש"א שנים שאוכלים פסחיהם וכו', נאמר צדיקים ילכו בה ופושעים יכשלו בה, כי הראשון אכל מצוה וצדיק הוא ומקבל שכ"מ, והשני אכל לשם אכילה גסה הוא ומקבל עונש, וכדומה רבים עד כי אמרו גדולה עבירה במצוה שלא לשמה, כי לא המעשה היא העיקרית אך הסיבה להמעשה. ומעתה אני אחשוב למשפט כי צדקו האומרים כי מסלק ידיעתו מהחוטא 'וממה מסלק ידיעתו, ממחשבת האדם המעשה הרע או הטוב, ורק מזה הוא מסלק ידיעתו ולא יתן ית' לידע כונת האדם בעשותו את המעש', אך אחרי עשותו ולפניו ית', איך ומה ה' מחשבת האדם, אכל מגוף המעשה מסלק ידיעתו, ורצוני כך דבגוף מחשבת האדם קודם עשיתו ככדי לעשותה, הוא גלוי וידוע לפניו ית', כי אי אפשר לאדם לעשות שום מעשה בלי מחשבה תחילה, וביון דהקב"ה שיעשה יודע המחשבה תחילה. אמנם השכר והעונש יגיע להם אך מכוונתו ומחשבתו רצויה ולשמה או אינו רצוי' בעת עשותו המעשה ומוזה הוא מסלק ידיעתו כנ"ל. וגם עיקר קושייתך ח"י השכר ועונש כי הידיעה מקדמת, והוא מוכרח במעשיו, ועתה דברינו הוא נחיא, כי על המעשה רע בעצמה אינו מגיע לו שכר רק בעד כונת המחשבה בהמעשה שהיא היא העיקרית: ומעתה יפה תירוצי הג"ל כי ידיעת עתידות הלא הוא מחמת שכך רצונו ואין שום מעשה ועתידות בלעדו, ועל עבירה אין שום רצון יהי' הרצון גם על מעשה העבירה, אך על מחשבת וכונת האדם יהיו בעת עשותו העבירה או המצוה, על מחשבתו וכונתו וזה שום רצון לפניו ית', וממילא במחשבתו זאת שהיא העיקרית שכר ועונש, בחירתו הפשוט בה מבלי ידיעה ורצון מקודם מחשבתו זאת הוא מקבל העונש, וכמו כן י"ל בכונת תירוץ שאמרו, שהראו לו מקודם מה שעתיד להיות, ר"ל הראו לו המעשר אשר יעשין בניו, אבל לא כוונת עשיתם כנ"ל, ועל ומחשבתם, בחירתם נשארה חפשית וראוי לשכר ועונש ויוסף עוד העור ייאמר דהנה בענין העבירה יש כמה וכמה אלמנטים פרטים: (א) אם האדם יעשה עבירה מחמת עניותו, אין

אמר החס"א אל תכוז לנגב כי ינגוב. (ב) אם יעשה עבירה איוזה צער כמו שאמרו אוב אדם נתפס על צערו, ואינו עושה עבירה משמחה ואין לב: (ג) מי שמכיר בנודל ועונש הרב, והוא פוקר ע"ו ועונשה בודאי יקבל עונש יותר מאינו יודע: (ד) מי שמכעו חס ביותר ועובר עבירה מחמת צדק שהחמימות גורמת לזה, ענשו קלה, מאשר יענשה שבעו, דיצרו תקפו ואנסו: וכן להיפך והבן. וכן מי שמכעו עונש כ"כ על כעסו כוולתו. וכאשר נתבונן עוד יותר נראה כי יש רצון ד' באיוזה אדם לבראו במזל שיהיה קרוב למעשה יתן כי העולם ברא למסרת חפצו, ולא נגמר חפצו וזולת יצירה, כגון שרצה שיקיים ככ"ו ועברו וענו אותם ארבעה, מזה נראה כי חפצו ה' בהמעשה שעשו האחים כמבירת לפעמים ברא את האדם באיוזה מול בכדי שיהיה קרוב יצירה פלונית כגון שברא את רב נחמן במזל שיהיה נגבא, כדי להוציא מחשבתו לאור מסרת חפצו, כי ה' רצונו כי הנגב, לאיוזה מסרה או עונש, לכן ברא לרב נחמן במזל יתן דבמארים אשיר דמא, נוכל נ"כ לומר הכוונה כנ"ל, ואין שרב נחמן מוכרח שינגוב, ובלעדו זאת אי אפשר בשום דבר, רק את זה אני אומר שקשה ה' מאוד לרב נחמן לפרוש יצירתו מכפי איגש וולתו, לכן אם אפילו יעשה הנגבה יהי' לו מאוד, ולהיפך אם יפרוש מזה שכרו הרבה מאוד. ואל תתמה יצירתי מהעבירה כגון מגניבה, מי ילך להחסיר ממון וולתו ע"ו אל תתמה מאומה כי הרבה שלוחים יש לו למקום יצירות לגניבה, אכן הסיבה היותר קרובה היה ע"ו רב נחמן ירידת יעקב למצרים ע"י האחים שמכרו ליוסף הוא יצירתי יותר קרובה לזה, אמנם גם בלי זה בטח נתקיים דבר ע"י סיבות אחרות, לכן משפט האדם בעד העבירות שלו, ע"י סיבות אחרות, כי ישפטו אותו באיוזה זמן עשה העבירה ע"י, כי לפי הנראה אם נתגדל אצל אב רשע אין עונש הבן עמו אצל צדיק וכדומה אלפי אלפים פרטים, והתבונן הוא, כי נוכר כמה פעמים, כי מאוני משפט ביד ה', הרי צריך לזה מאונים לשקול ולפלס מעשי האדם בפלס ישר בעת המשפט יש מימינים ומשמאילים ויש מלאך מליץ ישור, וכן חלילה להיפך יעמוד שטן על ימינו לשטנו ע"י, כי יוכל להיות כי האדם עבר על כל עבירות שבתורה ע"י רשע, ולענין שכרו יש לו לפעמים יותר שכר מאיש אשר יצירה כולה, והוא מחמת שהרשע זה עשה גם מצוה אחת טובה או עשה תשובה רנע אחת, ואשר קים כל התורה יצירה תחוא עשה כל זה אך לפנים ולכבודו, או עשה עבירה אחת חמורה, וענשו מרובה מאוד! ומעתה הכל נחיא בעוה"ש, יצירה או המצוה אינם שייכים כלל לשכר ולעונש, ואף

אם נאמר שהקב"ה יודע מעשה העבירה מקודם, והאיש מוכרח בו
או הכרח חוק או הכרח קל, אין זה ענין לשבר ועונש כלל, כי
שילום שכופ"ג עוד נחוץ לשקול ולפלס מעשיו באופן העבירות
וגם ידיעתו שמקודם אינו מעל כלל על מחשבתו ועל סף בקלת
כי מתחילה אין רצונו בזה, או סילק מחשבתו כנ"ל, ולפי זה כל
התום ותידועם יבואו על מקומם בשלום גם תירוץ השני יתווסף
וכן דברי רז"ל, מאן דבמארים אשיר דמא, וכדומה דוק ותוסי
כמאן. אחרי כל ההתבוננות שהתבוננתי בדבריך, וכמעט מע
נכונים, הגה מצאתי עוד שאלה לשאל, כי הגה זה יתווסף
בידי שמים ובעונש שמים כי לפניו ית' נגלו כל העלומות, אמנה
יתכן בעונש אדם, כגון החובל בחבירו פסקה לו התורה משפט
ומשפט אחר ותורה אחת לכל אדם כשזה אי נקי! ובאמת אולי
האיש הזה אינו רומה לזולתו כי הוא נולד כמול מאדים ואשור
הוא עפ"י מזלו, וכמעט מוכרח הוא להדבר ההוא ולמה
עונש כזה.

עור. אשאלך דבר אחר, הראית כמאן כי לפעמים ילקה אדם
ע"י עלילה או מחלה בנפשו העולה עוד יותר מכמה מלקות,
דע לך כי הענין הוא כך כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא
ועונש היותר קל בעולם הבא הוא חמור יותר מעונש היותר חמור
הזה, וא"כ לכל אדם מגיע בעד חטאו (כי אין דו"ק בלאן וכו')
חטאו הקל, עונש חמור מאור בזה, ואפשר כי גם כל עונשי
הזה לא יספיקו עשה אחת עונש הבא, לכן האיש הגלקה
אפשר כי לא הגיע לו ככל המלקות כנ"ל מחמת שגולד במול כוח
יעשו עמו חשבון כמה לנכות לו מעונשו כבא על שקיבל יותר
לו בזה, וכמו שאמרו יסורים מסרקים את העין הכוונה כנ"ל
יל"כ מי שבאמת מוכרח חטאו מולו או כדומה, יסבב ר' ב"ח
שלא יגיע לו עונש בעד החבלה כגון שלא יהיו עדים ברבר, או
יתרו בו כי אין מלקות בלא עדים ובלא התראה וכדומה
סיבות לפניו ית'.

כמאן רצוני מאוד לירע בכל זה תמצית דבריך, ולא
בה להתחקות על שרשי דבריך, כי סוף סוף צריך אחת
כי לא נגלה לפניו ית' מקודם סוף המשפט והשכר של אדם איר
או כי סילק ידיעתו ממנה, דאם לא איפה שיוודע מקודם סוף עו
שכרו של אדם א"כ הורה קושיא לרובתין, כי מוכרח הוא לעשות
מחמת ידיעתו ית' ומחשבתו, הן בעבירה אשר יעשה והן בפע
אופן שהיה ידיעת השם מקודם, דאם לא כן הוא, יהי נגד יד
ותו אין כאן בחירה:

עור. בזה טוב טוב לפני כי נאמר יסלק ידיעתו מסוף המשפט אשר
לאדם, וכמבואר במה שהבאתי, שהקב"ה יושב על כסא
וישקול במלס מעשיו, א"כ מוכרח שמקודם לא נתן דעתו ורצונו
זה את סוף המשפט, והנכון הוא כמו שכתבתי כי אין שום
בעולם

לדעו, והכל ברצונו הוא, אכן על סוף כונת המעשה לא נתן
ה' רצונו בזה כנ"ל א"כ ממילא אין ידיעה, ואדרבה הוא
העובת לכל ממנו נידח והן הן הרברים הבא למחר מסייעין
ממנו לקמן, ובין שאין רצון בזה ר"ל בידעת גמר העונש
ידעת הבחירה חפשיה על תקפה בכל הפרטים המגיעים לשכופ"ג
מכרחת לזה הפרט, והבחירה ביד כל אדם אל כל אשר
ועשה נחזור להתחלת דבורינו, כי הענין ידיעות עמידות
העונות כמו המשל שהבאתי לעיל שאי אפשר שיהיה האלכסון
רצונו, וכמו המשל משני ב"א ההולכים דרך פתח אחד זה יצא
השני אחרונה כנ"ל, שגם בחוק ה' הוא נמנע, רק מאין יודע
ידעת הוא מחמת שבכל מעשה כך רצונו, וגם לפעמים על
העבירה נטל לומר שכך רצונו, ומה נלד רק מעשה
כנ"ל, אכן מכוונת עשייתה שווה העיקרית שע"ז מגיע עיקר
ע"ז אין שום רצון מאתו ית', א"כ ממילא הוא נמנע גם מחוק
הכונת האדם בעתיד ומחשבתו בהמעשה אשר יעשה
והוא כמו שלא אוכל לומר כי יום מחר הוא קודם ליום הזה
עם בחוק ה' כנ"ל, מאי אמת כי כל שאלתך הוא כי ה'
למעלה מהזמן וא"כ אין דבר זה נמנע כי היום ופחד הכל
אם זאת איפה א"כ גם הידיעה והבחירה והעבירה באים
שהוא למעלה מהזמן ואין כאן שום ידיעה מקודם להכריח
הכונת המעשה, והוא יודע המעשה וגם כונת המעשה
אחר ושניהם יחד לפניו. הפוך בה דבולה בה, ובה אהיה
כי עיקר שאלתך וקושייתך על ידיעה ובחירה אינה כלום:
גם אנכי אענה חלקי על השאלה מדיעה ובחירה, והנה
לי לומר בענין ידיעה ובחירה כי ידיעת השם מה שיעשה
זהו הידיעה שיוודע בעתיד מה שיעשה האדם אחרי הולדו
ונסו יחד, אך ידיעתו באה מהנפש והנשמה אשר בננו
ששם נוף ששם משכן הנשמה טרם הולדו, כי עוד
בראשית ברא כל הנשמות שעתידים להבראות כמבואר
הנלמדי במלמדי ספ"מ ע"ס), ומענינה ועצמותה יראה
יהיה צדיק או רשע, ומהו בא ידיעתו כי כל נפש ונפש
שם לפני יוצר בראשית איד ומת תהי' צדיק או רשע, איש
שמוה יודע יוצרה, אשר בעת שתודווג הנפש תהיה עם
תהיה יחד או טוב או רע, ומהו בא לו הידיעה תיכף בעת
פארו ית' לבראותה: ועתה אם הידיעה שייכת בעצמות
טרם תודווגה לנוף איד תהיה בחירתה א"כ נכון לה שבר
המעשים אשר תעשה לרעים ולטובים, כי ידיעת השם
תהיה, כי הוא הוא נפש החומסית, ולא מעשה הנפש
יורא אין קושיא כלל כי אם הוא ית' יודע מקודם שיהיה
זו אותו יש הרבה תירוצים ע"ז כמובא בספרים: ממאין
באשר יכרח איש מפני הדוב, ופגשו הארי, כי ברבריך
האלו

האלו אחת נחל ברבר היותר קשה ומוקשה מאוד, כי למי
 עצמות הנפש והנשמה היא החוטאת, או בה ניכר ונודע כי
 אח"כ, ועתה מי עשה לנו את הנפש היא ר' ב"ה ברא הכל
 אם הוא בעצמו ברא נפש הטוב והרע בוראי קשה מרוע יגיע
 להחטא, וגמול טוב לעושה טוב, הלא מידו הוא ומידו נהנו
 חוקר. כאשר נהבונן היטב עמוק עמוק יש לנו להבין ענין גוף החיים
 מאין הוא בא לו לאדם הרצון והוא וסרם אחלה לרבר
 אתה יש לי לשאול, והוא כי הלא עלינו להרבות בכבוד ד' בכל
 אפשרי, ומעתה יש לי לשאול אם יש ביכולת ה' לברוא דבר
 יוכל הוא בעצמו אח"כ לבטלו, למשל העמוד הזה או הסלע
 נגידנו פה, אנו מאמינים כי יש בכח השם לעשותם עדי רגע
 ואליל, ולהשיבו לבטן תהו, ומעתה שאלתי אם יש בכח ה'
 עמוד אחד כ"כ חזק שיעמוד לעד לעולם באופן שלא יוכל
 גם הוא אח"כ:

מטאן. איך נוכל לומר כן למעט מכבודו, ולהניד כי לא יוכל
 ממציאותו לעולם, ולהשיבו לתהו, א"כ אתה ממעט
 השם ויכולתו:

חוקר. אדרבה ויל לאידך גיסא, איך תוכל למעט בכבודו מעי
 באמרך כי לא יוכל לברוא לכתחילה עמוד חזק כזה
 יוכל הוא בעצמו לבטלו, א"כ עתה אתה ממעט בכבודו ויכולתו
מטאן. אמנם כן צדקת מאוד! כי התבוננת בשני הצדדים
 פנים לכאן ולכאן ואין בידי להשיב לך באיזה אופן
 הוא יותר כבוד ה' ויכולתו! ומה דעתך, תגיד ע' ו'
חוקר. גם בידי אין להכריע לאחר משני הצדדים רק לדעתי יש
 לצד אחד משניהם, מתורה"ק:

מטאן. אם מתורה"ק יש לך ראי' אל מי משניהם לפנות הלא
 מאוד, כי הנהוה התורה יגיד לנו בעצמו אופן כבודו ויכולתו
 ומה לנו עוד לרוש את פי השכל בזה:

חוקר. לדעתי עץ החיים יוכיח, כי ה' ית' אמר פן ישלח ידו ויאמר
 מעץ החיים וחי לעולם, אשד לכאורה הרבר הוה הוא
 מאוד, כי אף אם יאכל מעץ החיים, הלא בידו הכל, וברצונו
 אותו, אלא ע"כ שעשה בעץ החיים ענין וכח להראות בזה יכולתו
 מי שיאכל ממנו הוא יחי' לעולם, ולא יוכל הוא בעצמו אח"כ
מטאן. נראין דברך כי מעץ החיים ראי' עצומה ע"ז כנ"ל ואין
 מה להשיב לך על זה:

חוקר. הנה עתה כמו כן לדעתי בענין יצירת האדם, ומח
 ביצירתו, הוא להראות ענין כזה, דהנה ברא בשמי
 מלאכים ושרפים, אשר ידיהם לנחשושי רצון ד' הונשו, ואין בידי
 רצון ובחירה כלל וכלל בלעדו ית', ובאמת אין שום מחשבת
 אשר יעלה על שום שכל מלאך שרף או אדם, שיהיה דבר מח
 שיהי' לו בחירה ויוכל לעשות נגד רצונו ית', כי היאך יוכל
 דבר

כי הוא ית' סיבות כל הנבראים וכמולם, ואך יהיה דבר
 לבטלה, לכן רצה השם ית' להראות גם כזה יכולתו, שיוכל
 דבר כזה שהרבר ההוא יעשה נגד רצונו, דהיינו שיהיה
 ידיו, אשר אח"כ לא יוכל גם יוצרה להפוך הדבר ההוא
 רצונו, וכמאמר ז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים,
 נבוד לפניו ית' להראות כי כל יכול הוא, ויכול גם לברוא
 אשר יהי' בידה חפץ ורצון אף כנגד רצונו ית', והוא פלא
 כי נהי' הרבר הזה! ומערה ברא השם ב"ה את
 ידו יכולתו בו לברוא דבר שהוא נגד יכולתו (וכנן). וברא
 ורע שיהי' לאדם לאדם אופן האחד משני פנים,
 נהן כו כח אשר מי שיאכל ממנו יהי' לו הבחירה חפשית
 בעצמו ית' לא יבטלה, ובעץ החיים נהן כח ועזו כי מי
 יאכל ממנו וחי לעולם, וכבודו ית' לא יבטלנה, וברא להאדם
 יוכל לבוא מעצמו לאחד משני הפנים, או כי יאכל מעץ
 לעולם, או כי ינהן בו הבחירה טוב ורע, והוא עצמו עשה
 מעצמו, אשר גם הוא ית' לא יבטלו אח"כ, וזהו הענין
 כדמנו כדמנו שיהי' בו כח אלקי ופרט מעצמותו ית',
 לכל יאכל כע"ד (כי הוא ית' נזה כלאון סוס), אמנם הבח
 כהאדם, לעבור את פי ה' ומצותו, לכן שלח ידו ואכל
 לחיות בידו הבחירה עד שנות דור לבחור בטוב או ברע
 נגד רצונו ית', ונשלם בידו חפן הראשון להיות הבחירה
 ועתה פן ישלח ידו ואכל גם מעץ החיים וחי לעולם
 רצה השם, לכן מנעו מזה, ומעתה נחא ג"כ מה שאמרתי
 בענין ענין החטא, אם כי ה' ית' עשה לנו הנפש, אמנם
 בענין שתעשה את עצמה ענין העבירה והמצוה, ובהנפש
 כח מה, שהיא תעשה לעצמה מה שהיא רוצה בענין
 בה כח אלקי לעשות עצמה על איזה אופן שתרצה,
 ניכר איך הבחר לנפשה אח"כ או טוב או רע, כאשר
 ומשם באה ידיעת השם, (נפש סכר לך ענה נלנו
 יחד ניכר בה איכותה ומתוהה איך ומה תהי', אם
 שתהיה הבחירה אצלה אחר שתודונו עם הגוף,
 אלא אם כי נהן הרצון כהנפש, אולם הניח ה' ב"ה גם
 בחירתה לעתים רחוקים ובפרטים ידועים לוקח מיד האדם
 נאמר ואתה הסכות את לבם אחורנית, ובוראי מאז
 הנפש הניח לעצמו הבחירה ההיא, והבן:

אני אענה חלקי מענין ידיעה ובחירה,
 כי לדעתי אף אם אומר שאין הקב"ה מסלק ידיעתי,
 מוכרחת למעשה בני אדם, כגון שראובן הרג
 ית' מוכרחת לראובן שהרוג את שמעון, ועב"ז
 כלל מרוע יענש החטא על הדבר הזה, כי הנה
 רעת האומות הקודמים שהשם ית' עזב את הארץ
 ואני

ואינו משגיח על מעשי בני אדם, ועתה אשאלך לפי דעת המעשים אשר יעשו ב"א כגון מהריגות שהרג ראובן את

בכרומה, בחירות חפשויות לרעתם, יען לפי דברי

ממאן • בודאי הם בחירות חפשויות לרעתם, יען לפי דברי שום ידיעה מקודם :

מאמין • ואם יעלה ברצון השם באיזה זמן מהומני לירד מן ולהשגיח על מעשה ב"א ותהלכותיהם, האם ידע (ו) מהמעשי שעברו, כגון אם ירד היום מן השמים, ולפני עשר

הרג ראובן את שמעון האם יהיה נודע לו ממעשה זאת (לפי דעת ממאן • בודאי יהי' נודע, כי מה שהם אמרו, כי אין הקב"ה משגיח

השפלי' הוא, כי אין כבודו להשגיח על עולם ששל מן אף לפי דעתם כי אם יהיה ברצונו ית' לירד ולהשגיח על העולם

ידע את כל הנעשה בשנים שכבר עברו כי אלקים הוא מאמין • אמנם לפי האמת שהקב"ה משגיח בשפלי' ועל כל פרשי בני אדם, לפי זה איך יהי' אם למשל יהי' ברצונו ית' למרום על עשרי' שנה ולהסיר ידיעתו מזה העולם השפל הזה ? ממאן • בודאי כל יכול הוא גם את זה, אם אך יעלה

מאמין • ולפי זה האם יהיה מעשה בני אדם בחירויות או לא ? בודאי יהיו בחירויות כג"ל :

מאמין • ועתה אם יעלה ברצונו רעלות למרום על עשרי' שנה השנחתו מן העולם המעשי הזה ואח"כ שוב ירד מן ולהשגיח עוד על מעשה ב"א, אם יהי' ביכולתו לידע מהמעשי בתוך העשרי' שנה שהיה בשמים ממעל, ושבתוך העשרי' שנה הרג ראובן את שמעון, הידע זה ?

ממאן • בודאי ידע כי אם אנתנו מאמיני' שהוא יודע בעתיד וב"ש אם נצייר ברעתנו שסילק ידיעתו על עשרים שנה, חזר ונתן דעתו מה שהיה בהעולם בשנות העשרי' שעברו שבו

זה כי ידיעה בעבר יותר קלה מבעתיד להיות :

מאמין • ומעתה אם יש חרב ביד ראובן ולקח יהודה את יד בחוקה, וביד ראובן עם חרבו הרג יהודה את שמעון, אתה מחייב את ראובן על הריגת שמעון :

ממאן • לא לא ! בודאי לא אחייבנו יען יהודה הוא הגורם על שמעון, והוא ההורגו, ולא ראובן :

מאמין • ואם יהודה נגיד לנו כי הוא אינו חייב בהריגתו יען ידע שבלעדו היה ראובן הורגו :

ממאן • מי האמין לשמועתו שכן הי' דעת ראובן, ולו שידעתו, פן הי' חוזר בו :

מאמין • אם כביכול בעצמו יקח יד ראובן עם חרבו ויהרג את ואח"כ יצוה להרוג את ראובן כאמרו כי יודע הוא ית' אם לא היה מכריחו לזה היה נ"כ הורגו, והוא ית' אך נכרא קטל, האם תהרג את ראובן בעבור זה :

ממאן

אם לא היה אוהו החרב וידו של ראובן להרוג לשמעון, ועתה הוא פי ח"י הורגו אף בלא זה, ומגיע לראובן עונשו :

ממאן • וזאת איפה, גם השאלה מידיעה ובחירה אינה כלום, אף באמת ידיעתו ית' מכרחת דומה כי הוא ית' הכריח לאדם לעשות ההוא, ואינו פסלק הידיעה, אך הוא ית' הלא הוא

עשה כפי שיתו, והוא נגיד ויעיד לנו שאף אם לא הי' מכריחו, עשה מכל וכל למרום בעת המעשה ההוא, ואו בודאי

היה ית' וחפשוית מעצם העושה ונגיד לנו שבאם שיחזור הידע נ"כ שראובן הי' עושה מעצמו בלי שום הכרח, וא"כ

היה נ"כ בעד זה, אף כי עתה באמת הי' ע"י הכרחתו לזה • ועתה ידע כל ענייני ידיעה ובחירה, ונראה אם לא כדברי כן הוא

ידע כמלת מאמין את דבריו, והתמוה שלשת האנשי' ודעו, איש אל רעהו, ויריעו ויתקעו כף בקול הידר, ומה אורד, מה עמקי מחשבות מאמין, ובמשל קל ודברים

דשך הדיח מעלינו את כל החר הגבוה ותלול שחוכמה חסידה דרך העולה בית אל, ובכרות יעשה מורה, כי אם לשאול להיפך מה היא השאלה מידיעה ובחירה,

ב"ה ויתעלה, וזכרו לעד ! הוא היודע ועד, ולא עולתה בו :

לדבר ומחשבותם נהו מעמקי רעיונותיהם, ויאמין מאמין אל העוג רצונך שתדור עצמי במקומנו וכל מחסורך חעור ויאמר אם אתם נותני' לי אלפי אלפים דגרי זהב

וד אלא במקום מאמינים ואני שמעתי כל הנעשה בעירכם שפעשה בזו כן בזוי, ומקרות ובפירת הכופר הוא אתקל

בריעהם, ולהקת חביריהם, ועתה אל ארצי ואל מולדתי יעו איש לרעהו ויקומו וילכו איש איש לדרכו בשלום :

פרק יא

שם חשם שכות מאמין, וגם אויביו השלים אתו בהפוך לכב הכיין למאמין •

דברים האלה ' וה' שב את שבות מאמין, בהתפללו בעד (חפשינו על כמה ממלכים שנפלו בחרב הכפירה, ובתפלתו ל', ויחמלו על נפסם חזרו בכם ויאמינו ב') ובמרת משה ענדו ונעשו

ויוסף ה' את כל אשר למאמין למשנה, ויבואו אליו ויודו ויכל יודעיו לפנים (המה בני ממלכות מעולם) ויאכלו

ש' (ואמדו היסכ כל דרכי האמונה הססוקה, וכמו שאמרו כל מס

השם הזה אין אוכלים אלא בשכל אמונה) ויגדו לו וינחמו

דעת אשר הביא ה' עליו (כוח אשר כהה השקן את כל החללים

עיש קשיטה אחת, ואיש נזם זהב אחד, (פי' שמתנו לו

ש' (פאלר האמונה) 'וד' בך את אחרית מאמין מראשיתו

מכאן מי יאלו הדברים גם בהלכות התלך מלמדים . ולאוי אה אשר חסדו
הנלמי וכוודאי הנקי בדבריהם ימלא טקף על האמור :

פרק ב

(א) מורה באצבע שמלפנים היו אומנים נמלאים לעשות אלה מיני

בא וראה שהיו אומנים מלאים לעשות מאכלים שונים כי אמרו נחמד
והוא משלום נפשי נשתי טובה ר' אליעזר בר' יוסי בשם ר' הנינא
אבוכו אמר מעשה באשה אחת בקיסרין שהולכה אה בנה אלל נחמוס
לו למוד אה בני אומנות אמר לה ימסין אללי חמש ואני מלמדו חמש
במטה וע"ש כו' . ובמקום אחר אמרו כי אחרי שהיה הבן שם חמש
ליה שיהיה עוד אללו חמש שנים וילמדו עוד חמש מאות מינים חרי
והפסרין שלהם היו על זד נפלא . ואמרו בטוסה כי משחרר ביה חרי
טפה לוף והוא מולח נקיס מטפה ב"ג נסה עד כי היה קף ע"ג האוס

(ב) מראה מקום שבימי רבי ידעו לעשות אלה מיני מאכלים

ההוא נברא דיסיב ענדא להכריה לאגמורי אלפי מיני לסדמי ופרסי
אלף מיני מאכלים אגמריה חמני מאה אומני' לדינא לקמיה דרבי
אבוהי אמרו נשית טובה אה אפילו בעינינו לא ראינו (דברים דף ר' ע
עוד מכבר קדם זמן אל רבי ידעו לחקן אלף מיני מאכלים וסיו ע"ג
המלמדים כ"ז :

(ג) שידעו לעשות שני מאות מיני מאכלים בבצים

גם לעשות מאכלים שונים מביצים אמרו במדרש איכה גבי והוא משלום
אמר שילמד מאה מינים כביצה ע"ש כו' ובמקום אחר אמרו כי
המאה מינים לתד עוד מאה מינים :

(ד) מראה באצבע שגם הרבמים אכלו מסוב הארץ

ועתה איכא לך ראיא כי גם חכמים ויתר העם טעמו מפרי הסוב
הארץ אמרו כי ר"ח והמא דסמידא לכלבא (מ"ק כ"ח) ומאכלים
דחורא כמו שאמרו בכמה מקומות וכן אמרו כמה אהה סועד אלל נחמוס
ויין ישן (כתובות) ואם כי היו אביונים בזמנא אשר לא אכלו רק ויש
ועדשים כמו ר' נחמיה בכתובות : אין חדש אחת השמט כי גם בימינו
ומסאך נפשו גם מזה וגם בימינו מי שכרטי ה' בעושר והשליטו לחלו
אוכל ושבע :

(ה) ידעו לעשות מאכל אחד משלוש מאות מיני דגים

עשו מאכלים כמה מיני דגים : הניח אמר ר' שמטון בן גמליאל
לדידן והכילו לשני יומר פשלוס מאות מיני דגים בהקמני אחד (וי
פרק ששי) :

(ו) ריב"ל אבל כ"ד מיני תבשילין :

פסילין . ר' מייח רבא חזיל לגבי ריב"ל והכילו לשני עשרים וארבעה
אחד ליה בשכחא מאי אהון עבדין אלל אהן כפלין להון נבמדס
המא פשלוס נפשי ע"ש) כרי דגס ריב"ל טפה כמה מיני תבשילין :

יש גלותא אבל תבנין פסיליקין והוא מין תבשיל :

טפה לפי ר' יהודה בן במירה תבנין פסיליקין (שם) :

ישא אבל תבנין מיני מוחין דעוף וכל מאכליו לא היו רק
מוחין דעוף :

בגדה והחקבל ר' יוסי רישא חייטון קמיה תבנין מיני מוחין דעוף
רבי דלח הוי יודה טיסק ולא קריין ליה יוסי רישא אלל דלח הוי
מוחין דעוף (שם) . ולפי הנראה הוא מאכל סוב ויקר מאוד וכפרס
לחבל רק מוחין דעוף בכל יום (איכה שם) :

שיר אלעזר הוה ידע לעשות סעודתו כמנין ימות החמה :

אלעזר הוה ידע למסדר סעודתא כמנין ימות החמה כד הוי ליה הוי
הווי ליה נסיב גרעינין ומני עליהן בנין דלח יתגשי יתהון : פירוש
החקן מאכלים אילו וכשלא היה לו היה מונה גרעינין על כל מין
התבשילים והמיקונים הנריכים לו כדי שלא ישכח סדרם (איכה שם).
ג"כ אליעזר ידע לעשות שס"ה סעודות כמנין ימות החמה ואלל כי
המאכלים לפי סקידה הרופאים בזמנים ואין מאכל קיץ דומה למאכל
החמה כפי תליפות הזמנים בן תליפות המאכלים כפי חוק הרופאים
והוא כ"כ אליעזר ידע הסיב יוחר בזה שידע לחקן המאכל לפי כל
שטח המאכל לפי השטח הזמן בכל יום מכל ימות השנה ולא רק
השנה שיהא אל"ד ימים כי ידע יוחר כפי ימי שטח החמה לחקן בכל
היום לו מלא בדברים פחומים מהמאכלים הגדולים ג"כ טבע ההוא
המאכל וכדומה ג"כ הטבע כפי מזג אדם בכל ימות החמה כי כמו
היה במאכלים טובים בן נחן ג"כ הטבע בדברים קשים וגרעינין
שני חסנו והוא מחיה אה כולם אך לר"ל לא פעלו מאומה בגרעינין
המאכלים טובים ולא יכול שאת הגרעינין למאכלו רק טפה בגרעינין
ויש מונה טבעס כדי שלא ישכח אה יעורר לו ה' כי בפסוק היה
חק כי ימלא ה' די מחסורו :

(ז) ידעו מעוף גדול שהוא מעולה ומשובח .

ר' גרמיה בשם ר' יהודה טוף גדול היה מעולה ומשובח והיה
רושע על שולחנו בכל יום ומכיון הוא בא מברכרייה הוא בא בכל
הטוף המספרים ממנו גם עתה שעולה על שולחן מלכים ור'
הוא מלא ידע ממנו ופקומו בדבריהם (פדרש קהלת) :

ידעו

יא ידעו מכל המאכלים שנבראו בששת ימי בראשית :

ר' חייא הוה ליה חד רחיס בלשון ועשה לו סעודה ובאבילו כל מה שנברא ימי בראשית. (מדרש אסתר וע"ש לקמן). ואין להקשות איך יוכל להחליט מה שנברא בששת ימי בראשית כי האכל יוכל דברים קמחים ב"כ אך ז"ל כמו שאמר מאי דאסיר רחמנא שרא דכוותיה אסר לו דמא ושרי לנו כדבא שיש לו שרי וכו' וכן אסר לנו חזקא ושרא לנו שיבוסא ואפי' רחיס דר' חייא ידע ב"כ שיהיה כל פעמי הסמאין שנבראו בששת ימי בראשית ועשה מהם סעודה לר' חייא

יב) מביא דבר נפלא שבימי המהרש"א ז"ל ידעו האומנים לעשות מבלילות צוקער צורות משונות למאכל ולפי דבריו גם בימי הר"י ידעו מזה :

אמר רבינו כי נפקי מני מר הואי שנעמא וכי ממאי להם קריבו לי דשיחין מידי קדרה ואכלי בהון סגין ולמי דהכשילא בהרחה קרו קדרה ועמי למכסייה לעמא בהר'א ופרש"י לעי קערות של מיני חמץ מכסייה פרש"י ז"ל הייתי חפץ לטוב הקערה אחריה (מגילה דף ס"ו) למיכס לעי אכתייה כחזק שם המהרש"א ז"ל בדרך בדימוא שהקערה ג"כ נעשה מדבר הנאכל כעין שעושין עמה האומנים ע"י בלילות וקרו משונות ופסיר קאמר למיכס לאכלא ממע עכ"ל הנה שמעתי כדבר הזה אחד גדול מאוד עשה סעודה וקח לפני המסובין כלי זכוכית מלא משקה המסובין איך ומה לעשות בה בעל הסעודה ושחה מזכוכית שלו ואח"כ בעלמה כי היה ג"כ מדבר הנאכל וממנו ראו המסובין וכן עשו והיה זה לפלא באיני שומעיהם ועתה ראה כי זה יהיה משתי מאות שנים בימי הר"י ידעו ג"כ מזה ולפי דבריו ידעו גם בימי חכמי התלמוד הזה. ומה הנה לדעת כי ידעו כמה מינים מאכלים מדגים וכן כמה מיני חכשילין וגם מה מכשר ולאי קדרה וגם כמה מינים ממוחין דשוף ומכל מה שנברא בששת ימי בראשית

יג) מביא שהיה להם ר' מינים מוליאר שקורין סאמאוויר

בירושלמי פרק כירה המלא כמה מינים שונים מוליאר ואנטיכי שקראו אחד שיש לו שני שליים והתחתון תולד וטובים הגחלים נחמין המים והשני שיש ביה קיבול קפן אלל דפניו בחוף מחובר לו וטוחן סם נחמין בקיבולו הגדול והשלישי שיש לו ביה קבול באמצע לגחלים וסביב ביה קבול כעין שלט והרביעי שיש מח"ה ברוחבו ובאחד מים ובאחד גחלים כהפירושים : הרי שיהיה להם כמה מינים הנקרא סאמאווירין לשחוח וכו' נדעו מזה אלא אחד או שנים ואם מלפנים זה כעשרים שנה לא היה רק מלפני שנים סיים קרנה וכבר היה בשולמו :

יד) מביא שהיה אצלם כמה מיני פאבריקען :

פאבריקען מכל מיני חכורות היה ג"כ בימינוס . וכירושמי הענינו (פרק אמר רבי יוחנן פ' תעניות של אורני פלגם היה כמגדל וכו') רבי חייא בר בא פ' תעניות של פוכרי קהרום היה כנסר אימרא ר' יוחנן

היה שיהיה שם מהכות היה בשחן אמר ר' ינאי שיהיה לא היתה כימינו אלא וסיו עשויות מכל מהכות ולא היה בו שום עץ ושדה כוון לא ויהיו אסח הרי שיהיה להם כמה מיני פאבריקען ונפחים עושי צרל שוין דיימו לעשות כצדקל כוונתו ספריקען ונפחים עושי ג"כ מה מרלה ח"ס לקחן מהסחורות הנפלות ונפחות כימינוס ואמרו שם בראשית ביקי במרגליות וכל מיני מלאי ולא היה לו להם לאכול :

יד) ידעו לעשות חכורות דקות מאוד כמשי ומפשתן ודבר רבי רבי בגד רק מאוד עד שאם מקפלו היה רק כאמנו וחצי ורבי ארוך כרוור הוה :

והקדום היו ג"כ בימינוס וכמו שזכרו כמה פעמים האלפא בה מאה קנה וחמיו (בג"פין ג"ס) כי אחא רב דיימו אפר ר' יוחנן שיגר לו בוגינס ז"ל ישראל עשיר היה) רכבי סיני וחומם סלמא ומלמא פרש"י שם של בגד פשתן דק וכו' . סיני וחומם כאבחה ופגיה דאבחה פשתן למדעו וקשיחא מקפלה לא היה ויחר מלמנו וחמי . סלמא פגיה ופגיה דפישתקא ופרש"י פושתקא גלמנו שאוכלין חזרין הרי פשתן וב"ש משעי בגד גדול למידת רבי וב"ב דק עד שאם מקפלו הוא שחל רבי נסם היה רבי גדול וארוך הוה כמו שאמרו כדנה רבי פשתן וכן מניעו למקפלה חף כי בחבתי במקום אחר כוונה אחרת שם פשתן ג"כ גדול וארוך היה כמו שאמרו שם גם על רב ארוך צדורו פשתן ארוך וגדול דלהכי קרלו ליה אבא אביבא עיין ספר יוחסין :

והראשונים הנשים החליפו שמלותם פעמים ושלוש ביום :

השנים היה פנע הנשים ומפארמון להחליף שמלותן כמה פעמים ומהחל גבי אשה שופיטר ח"ל ויהיה משלחו כל יום כלים שלבשה ויהיה בחלי היום ובהאי היום לא לבשה בין הערבים כל כך למה שם ונודחי אשה שופיטר לא היפס ראוונה צוה להחליף הבגדים כמה פעמים פאשיחא : ססוקן כי זה אלפי שנים אשר ג"כ מלבו הנשים נגדיהם ודעוהם הקלה חדשים לבקרים :

לכשו הנשים הילדות בגד ארוך ורחב מאוד :

הילדות בתבוסים רחבים מאוד כמו שאמרו (בשבת דף י"ב) אבל ידעו ופרש"י ז"ל דילדוח רחבים הכרה ואין של אנשים דומה להם בגד ארוך כדמשמע (בעירובין דף ל"ו) גבי מלמנו מבהמוס פרש"י ז"ל דיני מלבוש שקורין קופא דמסו לך עד ארבעה הכי נשים בגד ארוך וזה הכפית לה בעלה לעשות לה :

יח) גם לכשו הנשים ככל פאר יופי :

גם ככל פאר יופי כמבואר בכמה מקומות . ובידועי (פרק אורח חיים) הורה לאותמה דרניס גלותה מיקן ליגרס דדקבא על יודך 10 קליפסא

(בא) ידעו לעשות בתים ימים וחיבלי עונג ו

אך לומר הוא להשיג דאיה שידעו לעשות בתים ימים וחיבלי עונג ו
כי זה מותר בנחם מקומות וכד קודם ימי חמיו ז"ל ידעו
בנינים נפלאים לזכר עולם אשר כותבי דברי הימים לא זכרו לזכר
ובנין בהמ"ק במהרה יבנה יזכיר ועל בנין הודדוס אמרו מי שלח ראה
לא ראה בנין מפורסם מימיו (ב"ב דף ד'). גם מה שדרך השמים לננות
הביח עם הנוגות סביב סביב גם זה היה צימיוס וקראת האסדרה דני
י"א ע"ב) וכן מה שמתיחן נגד פתח הפרקין כעין גינה לאחור ולמרחק
היה וקראת חרצין אשדני (ב"ב דף ד' ע"ג):

(בב) העשירים קנו להגדיל הפארת' בתים בערי מלכה ובעיריהו
הנה הפארת' העשירים והשירים לקחו בים או חצר בעיר מלכה או
עיר גדולה וגם זה אין דבר חדש כי בספרי (פרשת דברים) אמרו
אין עשויים חולאות וחולאות למלכים ושלמונים שכל מלך וסולטן שאל
חולאות אומר לא עשיתי כלום וכו' אלא כדרך שעושים ברומי עשוי
שאל קיסר פלימות וחולאות ברומי אומר לא עשיתי כלום כך קל מלך
קיסר פלימות וחולאות ב"י אומר לא עשיתי כלל:

(בג) מורה באצבע שגם החתנות שלהם מרצפות היו ברצפת
גם חזוניהם מרצפות היו ברצפת הבנים כי מיעו בשנת חמימר שאל
אמר פעמא מתי אמרו רבין דלמא אחא לאשוויי גומות הכל יבנה
פרש"י ז"ל כי רצפת הבנים הייתה בכל עיר (ש"ב דף ג"ה) והנה
במחוז כלל בודלו עשו זאת במקומות היומר גדולות:

(כד) היה להם בלים מכלים שונים וכלי כסף חרבו
לא נחבר להם כלים מכלים שונים מכסף ומזהב: וכמה מקומות
וכלו זכב כגון מלא כלי כסף וכלו זכב של ישראל לא יגע כהם
מאה קרטה של כדוי יין ושל כדוי שמן ושל כלי כסף וכלו זכב ושל כלי
דף ג"ה ע"ב):
(כה) היה להם בלי זכובית על צד הנפלא:

גם היה להם כלים מכלים שונים מכלי זכובית וכדומה: וכדאמרו אייתי
בה ח' וזי וחבר קמייבו (פרק אין עומדין) כרי שיהיה להם כלים
ובכ"מ אמרו הרגלה לאחד משעויו וכו' ואשכ"ג"ס דברים יקרו
(בו) היה להם כלי זכובית שהיא מתלקפת ויין קרוש:

עוד מקודם היו להם כלי זכובית יומר יקרים. במדרש איכה אמר ר'
בב"ב ר' שמואל ב"ר רחמן מיום שמרס בהמ"ק במל יין קרוש ו
ולמה קוראין אותו לבנה שיהיה מתלקפת הרי צמח המקדש שיבנה ב"ב
יין פוח מלוד שיהיה קרוש וזכובית שהיא מתלקפת אשר בודלו היה

אין איך שיהיה לאיש אחד זהב הרבה ויין הרבה ע"ד הפלגה:

השליש היו מערות זכב ע"ד הסלג: כי לופים היה מסיל נש
לשון פ"י מאה היה משפתי והמתן משט וכעמ"ד מניחם מזיגות יין
לשון (שם) ומערות של זכב מכלן ומכלן (מדרש אסתר):

לשון שולחן של זהב משא ט"ו בני אדם והרכה מיני
כלים קבועות בו:

לשון סגולה שולחן של זכב דאמר ר' חייל בר אבא פעם אחת
ב"ה בלודקיא ובידלו לפני שולחן של זכב משוי פ"ז בני אדם
לשון קבועות בו וכסות וקחמיות ולוחיות קבועות בו ועליו כל
לשון מודים ובשמים וכשמתיחן אותו אומרים לה' הארץ ומלואה
וגדלה כי היו הכלים מחוברים להשולחן מעשה ידי אומן כי בני
אומן ופלו כל מיני מאלל וגבי קערות וכסות אמרו קבועות בו:

לשון בטה כסאות של זהב יקרים מאוד גם ידעו לעשות
לשון לכל אשר יהיה רוח היושב עליו ללכת לא יסבו
בלכתם:

לשון שזכב
לשון של זכב היו שם כנגד ע"ה זקנים וכל א"ל אינה פחותה
לשון דף י"א ע"ב) גם ידעו לפעור מחתו וקריס ע"ה משא יעמ
לשון היושב עליו ללכת לא יסבו בלכתם כמו שמוסין לחם לערים
בלשון אשכנז לקמן א"ס ג"כ כמ"ל של שלמה:

(ל) ויהי ליהודי מגולה מפחת של זהב:

לשון מסות של זהב: אמרו כאשר בלו חמיו ישראל אלא דקי
לשון חסור לר' יהושע ואשכנזי על משה של זהב וכן חסור לרבי
לשון חסור על משה של זהב וכן חסור לר' שקיבא והושיבו על משה
לשון (ע"ה) ואלו הכהנים שהשיבו לכל א"ל חסור משה של זהב לגד סרי
לשון לר' דוסא בן הרבנים מסות של זהב:

עגלות יקרות ועגלות צב יקרים וגם היה להם עגלות
של זהב:

לשון חסור יקרים משל ולא של עוד וברל לגד גם של זהב
לשון יקר מאוד גם חלל ערים גדולות. אמרו רבא רבב נחמן
לר' רב נחמן בר יסקב דיעוב בטירוקא דהכנה פרש"י עגלה
לשון כה שרים ושרים עליה סרבולא דכרתו ופרש"י לבב חלל
לשון ר' ר' ר' ז"ל) וגם רב הונא היה נוטע ציאה קא דהכנה
לשון חסור כהנה בתקרא היה דכב נפלא אשכ לא יוכל עוד
לשון חסור הנות יבנה ב"ב עיין מה שכתבתי ח"ב לקמן:
מביא

(לב) מביא שהיו ביניהם עשירים גדולים ע"ד הפלגה

מכל אלה שהזכרתי חזן שהיו עשירים גדולים ואמרו על ר' אליעזר בן
שהיה לו אביו אלף סטיט בים ואלף עירוב ביבשה ורלה מהיה
להשלים עשירי ירושלים (בגישין בס' המקין) וקדימו בן גוריון וכן
אלף אלפים דיגרי וזב מגדל שני חמיה וכשהיה יולא מתיבת לבית המדרש
היו מליעין חמה רגליו וזבאו עניים ומקלין אותו מההריו (כתובות דף פ"ו)
ר"ע היה עשיר גדול מאוד שנתער מעשרה דברים כמבואר בדברים ו
עשיר גדול עד שאמרו דלהכרזיה דרבי היה עשיר משכור מלכא ובמה
חמונה לבט כחכו כ"ד אלפין רבואין דיגרין נפקא על בית גמא דין וכן
ור' אליעזר בן עזריה הוא מעשר תלמי עשירי אלפי עגלא :

(לג) מביא שהיו ביניהם קרובי מלכות :

גם היו ביניהם קרובי מלכות כדוע מאכסוניטוס רכבי . ולר' אבהו ו
דקיסר ואמרה ליה רבא דעמא (כתובות דף י"ז) . ורבי שמעון בן
נעל אחוה ינאי המלך : ולר' טילא נחן המלך קילסא דפרזלא ואמר ליה
דרומי ודן דינא (שבת דף כ"ח) וידוע ב"כ החקירות שהיה לר"ע עם
קיסר במדרש וכן הרבה :

(לד) גם בימיהם היו אותם המסלסלים בשערם :

גם בימיהם היו אותם המסלסלים בשערות וראשם היה מושק ומשוח
ואמרו במגהדרין (דף ק"ט) חייים דחייף רישא ופליק ויסיב קמי
זה עוד מכמה מקומות וגם מגדלי בלריום :

(לה) לספר בשערות היו אופנים נפלאים ע"ו :

בן אלעשה חתנו של רבי הוה ופזר מעותיו ללמוד תספורת של כהן ו
דף נ"א) שהיה מספר כל ראשו ולא לגמרי אלא מניה כל השערות
שהיה ראשו של זה בלד עיקרו של זה והייט כסוס וכסמו את ראשיהם (יה
ותמסך סוכא (שבת דף פ' ע"ב) ונראה שזה היה מלאכה גדולה ויקרה יותר

(לו) ידעו לעשות שינים של זהב וגם עינים של זהב :

גם מה שעשין שנים של כסף או של זהב למי שגילו לו השנים ידעו
דכשנה (דף ס"ד ע"ב) שם במשנה) איחא יולאח אשה וכו' וכשה
תוכנה שן של זהב : ובגמרא שם אמר ר' זעירא ל"ש אלא של זהב אלא
גו' וכירושלמי (סוף פרק פ') אמרו שר' ישמעאל טעה לבט אחתו שן
עין של זהב שחכרו לה :

(לז) מהסגולה שתולין שן שועל על התניקות ג"כ ידעו

מה שחולין על לבב החיות שן של שועל וכדומה גם זה אין חידוש
בשבת (דף פ"ו) : יולאין כעילם הסרגול וכן שועל ובמספר שן

ידעו הסגולה מזה ויש הרבה ענינים כאלה מסגולות שגמלו בדברי
חז"ל כמו עמה ויוסר . רק אין רצוני להאריך בזה :

ועוד בניגות על אופן הנעלה . ובת פרעה הכניסה לשלמה
אלף מיני זמר :

בניגות בימים הראשונים ידעו הרבה יותר מדורנו כדוע כי דוד המלך
עמקו מאוד בזה להנעים זמירות לאל חי על השמיים ובמינים
ובעונותיו שגלו ממנו : ואמרו (ביומא דף ל"ה) בן לוי היה
ולא ראה ללמד ובגמרא שם מיא כשהיה טחן קולו בעשימה היה
וחזן סיו ומיח אלבעו בין הנימין עד שהיו אחיו הכהנים מקריים בבת
ול נרמטין מהכרעות קול וגם אמרו בשעה שגשא שלמה אתם כם
שניטס לו אלף מיני זמר פרש"י ז"ל כלי שיר (שבת פ' ב"ב) :

(לח) גם היה ביניהם זונות ובתי זונות :

זונות ובתי זונות והבחינה כי יבחר האדם איזה דרך שירלה . אמרו
היה שגאל לאשה מאן את אמרה ליה אלא חרואה ופירש"י שם זונה
(תרושין דף פ"א) וגם אמרו איקלע ר' לאהריה דר' סרפון וכו' וכל
ב"ב שזכרנו בד' (ב"מ דף פ"ד) . ואמרו יתבי בשוקא דזונות
לזונות (פסחים דף ק"א) : וכן אמרו כמה פעמים זונות ובתי
ואולי האמר לי ב"כ שלא היו הזונות על הכלים השלימות והיופי
כדורך זה ולכן תבחר אהה אופן ולא הס :

ועוד שמיני פרמיות וקרקסיות למכביר היו ביניהם
עד י"ד מיני שחוק :

שמיני ים כמה מיני שחוק והיחול כי יפיג לב אדם מינוט גם
שין מזה מינים הרבה ובמס' ע"א (דף י"ח ע"ב) זכרו כמה מיני
ליגות בימיהם . ח"ו הסולך (א) לאינפדוין (פירש"י ז"ל מקום
שחוק) (ב) ולכרכוס (פירש"י מאור ועושין שן שחוק וליגות ומין
לירק) (ג) ורלה את הנחשים (פירש"י מנחשין ומכשפים)
(פירש"י לוחשי נחשים) (ד) בוקיון : (ז) מוליגון : (ח) גוליון .
(י) פגלריון (פירש"י כולם מיני ליגות הם והרי זה מושב ליים
האים אשר לא הלך וכו') . (יא) לפרמיות . (יב) ולקרקסיות .
(יג) בקביון : ולא ישב (יד) בתחבולות (ע"ש פירש"י) : הכי שהיו
המים מיני שחוק והיחול ועוד בכמה מקומות זכר מענין זה :

הנפלאים שעושין בבתי פרמיות כגון להשליך ח'
או ח' כוסות ולא ישפכו היין עשו גם החכמים :

יכלו לפנות בעט שמחה מזה כמה מיני שחוק נפלאים מאוד
היה אמרו עליו על רשב"ג כשהיה שמה בשמחה בית הסואכה
של לור בידו אהה וזרקן כלפי פועל וזרק אהה ומקבל אהה
ולין

ואין אחת מהן מניח בחזרה וכוונתו משתחוה וענין ב' גדלויו בדרך וכוונתו
גדלויו של שני ידיו ושוחה ומשקף הרגלה וחקף מה שאין כל בריה יכולה
כן ואו' היא קודם (מורה דף ל"ג) ראה כי עשה לכבוד ה' בלי גמול
בעלי המרקחות בעד הידיה בלע כסף ורשב"ג לא הרגיל עלמו כהם
במורה ה' והנה יומם וליל כי הוא היה הכשיח וכו' היה הישיבה הגדולה
אמרו שם לוי היה מטייל קמיה דרבי במתנה פכיתא ופירש"י קמיה דרבי
שהיה נשאל ומשכדין איתו לשמחו שהיה דואג חמיד בלילה ישראל ומחולו
ביומא דמחך כי רבי אחיה פורעניות בעולם וק' אמרו שם ושמואל קמיה
מלכא במתנה מזני חמרא ופירש"י ז"ל כהמות זכמות מלאים יין ואין היין

מב) מביא שרבא שחם עוף בגירא בהרי דפרח ו

רבא הוא נדיק להו גירא פרש"י מפנימה ופחם בה עופת כהדי דרשי
דף ל') וזה מלאכה גדולה למעיין בה כי יעשה זאת כהלכה נחמה
שבהלכו שחמה :

מג) היה ביניהם רעים :

גם היה ביניהם רעים :

נד) היה ביניהם רעים :

נח) בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הבתב :

איש אחד כתב בהרבעה קולאסין בכה אחת אמרו עליו שהיה טעל ארבעה
בין חמש אלבעותיו ואם היה חיבה של ד' אוחיות היה כוחה
עין פרש"י ז"ל (ומה דף ל"ח) : וראיתי בשפת מ"ס פה היה שמואל
וכביא כן ממי שקדמו :

מז) ידעו מענין אחיות עינים הרבה :

ומענין אחיות עינים שקורין פאקטם לומר הוא להאריך בזה כי חזק כח
בדבריהם אחיות עינים והדברים הנעשים בה כמדע לכל
בשערי התלמוד :

מו) מה שעושיין השחוק בבתי תרשיאות ולפעמים עושיין

מהיהודים גם זה היה ביניהם .

מענין השחוק אשר יעשו עמה לגלוג ערום כצע האדם לעין רוחניות
פיראמער זה ג"כ היה ביניהם ומה שיבגו למסרה לפעמים בישראל
לפניהם ג"כ היה ואחיה במדרש חיבה ושיחו בי יושבי שער אלו חותמי
שתי יושבין בלתי תרשיאות ובתני קרקסילאה ונעוטה שוטי שבה מוריה
ואוכיין ושאין ומשחקיין הם ושבין ומשיחין כי ומלענין בי ואומרים
נכד לתרובא כיהודאי ומכניסין את הגמל לפרקיותא שלהם והחלוץ
וכן אומרים חילו לאילו ענ מה זה מתחבל וכן אומרים היהודים הללו שחזק
אין להם ירק ואכלו התומים של זה והוא מתחבל עליהם ומכניסין את
לפירש"י שלהם ואלשו גלות וכן אומרים אלו לאלו על מה רחשו של זה

ואין אחת מהן מניח בחזרה וכוונתו משתחוה וענין ב' גדלויו בדרך וכוונתו
גדלויו של שני ידיו ושוחה ומשקף הרגלה וחקף מה שאין כל בריה יכולה
כן ואו' היא קודם (מורה דף ל"ג) ראה כי עשה לכבוד ה' בלי גמול
בעלי המרקחות בעד הידיה בלע כסף ורשב"ג לא הרגיל עלמו כהם
במורה ה' והנה יומם וליל כי הוא היה הכשיח וכו' היה הישיבה הגדולה
אמרו שם לוי היה מטייל קמיה דרבי במתנה פכיתא ופירש"י קמיה דרבי
שהיה נשאל ומשכדין איתו לשמחו שהיה דואג חמיד בלילה ישראל ומחולו
ביומא דמחך כי רבי אחיה פורעניות בעולם וק' אמרו שם ושמואל קמיה
מלכא במתנה מזני חמרא ופירש"י ז"ל כהמות זכמות מלאים יין ואין היין

מב) מביא שרבא שחם עוף בגירא בהרי דפרח ו

רבא הוא נדיק להו גירא פרש"י מפנימה ופחם בה עופת כהדי דרשי
דף ל') וזה מלאכה גדולה למעיין בה כי יעשה זאת כהלכה נחמה
שבהלכו שחמה :

מג) היה ביניהם רעים :

גם היה ביניהם רעים :

נד) היה ביניהם רעים :

נח) בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הבתב :

איש אחד כתב בהרבעה קולאסין בכה אחת אמרו עליו שהיה טעל ארבעה
בין חמש אלבעותיו ואם היה חיבה של ד' אוחיות היה כוחה
עין פרש"י ז"ל (ומה דף ל"ח) : וראיתי בשפת מ"ס פה היה שמואל
וכביא כן ממי שקדמו :

מז) ידעו מענין אחיות עינים הרבה :

ומענין אחיות עינים שקורין פאקטם לומר הוא להאריך בזה כי חזק כח
בדבריהם אחיות עינים והדברים הנעשים בה כמדע לכל
בשערי התלמוד :

מו) מה שעושיין השחוק בבתי תרשיאות ולפעמים עושיין

מהיהודים גם זה היה ביניהם .

מענין השחוק אשר יעשו עמה לגלוג ערום כצע האדם לעין רוחניות
פיראמער זה ג"כ היה ביניהם ומה שיבגו למסרה לפעמים בישראל
לפניהם ג"כ היה ואחיה במדרש חיבה ושיחו בי יושבי שער אלו חותמי
שתי יושבין בלתי תרשיאות ובתני קרקסילאה ונעוטה שוטי שבה מוריה
ואוכיין ושאין ומשחקיין הם ושבין ומשיחין כי ומלענין בי ואומרים
נכד לתרובא כיהודאי ומכניסין את הגמל לפרקיותא שלהם והחלוץ
וכן אומרים חילו לאילו ענ מה זה מתחבל וכן אומרים היהודים הללו שחזק
אין להם ירק ואכלו התומים של זה והוא מתחבל עליהם ומכניסין את
לפירש"י שלהם ואלשו גלות וכן אומרים אלו לאלו על מה רחשו של זה

מענין השחוק אשר יעשו עמה לגלוג ערום כצע האדם לעין רוחניות
פיראמער זה ג"כ היה ביניהם ומה שיבגו למסרה לפעמים בישראל
לפניהם ג"כ היה ואחיה במדרש חיבה ושיחו בי יושבי שער אלו חותמי
שתי יושבין בלתי תרשיאות ובתני קרקסילאה ונעוטה שוטי שבה מוריה
ואוכיין ושאין ומשחקיין הם ושבין ומשיחין כי ומלענין בי ואומרים
נכד לתרובא כיהודאי ומכניסין את הגמל לפרקיותא שלהם והחלוץ
וכן אומרים חילו לאילו ענ מה זה מתחבל וכן אומרים היהודים הללו שחזק
אין להם ירק ואכלו התומים של זה והוא מתחבל עליהם ומכניסין את
לפירש"י שלהם ואלשו גלות וכן אומרים אלו לאלו על מה רחשו של זה

מענין השחוק אשר יעשו עמה לגלוג ערום כצע האדם לעין רוחניות
פיראמער זה ג"כ היה ביניהם ומה שיבגו למסרה לפעמים בישראל
לפניהם ג"כ היה ואחיה במדרש חיבה ושיחו בי יושבי שער אלו חותמי
שתי יושבין בלתי תרשיאות ובתני קרקסילאה ונעוטה שוטי שבה מוריה
ואוכיין ושאין ומשחקיין הם ושבין ומשיחין כי ומלענין בי ואומרים
נכד לתרובא כיהודאי ומכניסין את הגמל לפרקיותא שלהם והחלוץ
וכן אומרים חילו לאילו ענ מה זה מתחבל וכן אומרים היהודים הללו שחזק
אין להם ירק ואכלו התומים של זה והוא מתחבל עליהם ומכניסין את
לפירש"י שלהם ואלשו גלות וכן אומרים אלו לאלו על מה רחשו של זה

מענין השחוק אשר יעשו עמה לגלוג ערום כצע האדם לעין רוחניות
פיראמער זה ג"כ היה ביניהם ומה שיבגו למסרה לפעמים בישראל
לפניהם ג"כ היה ואחיה במדרש חיבה ושיחו בי יושבי שער אלו חותמי
שתי יושבין בלתי תרשיאות ובתני קרקסילאה ונעוטה שוטי שבה מוריה
ואוכיין ושאין ומשחקיין הם ושבין ומשיחין כי ומלענין בי ואומרים
נכד לתרובא כיהודאי ומכניסין את הגמל לפרקיותא שלהם והחלוץ
וכן אומרים חילו לאילו ענ מה זה מתחבל וכן אומרים היהודים הללו שחזק
אין להם ירק ואכלו התומים של זה והוא מתחבל עליהם ומכניסין את
לפירש"י שלהם ואלשו גלות וכן אומרים אלו לאלו על מה רחשו של זה

אחרת רשע גדול : כעשה האלח חרנ ובשנה האלח דבר רח"ל : ובשנה אחרת
 ושלח : כי הכל פלם ישר ידו : ורחיה כי הלל הסעלעבראף טודע
 מלחם שרים מקודם לאחו לפועל וכאשר מבוחר בחר היסב בש"ה הקודם
 הכחם הכולל יס"ר מקאמדיח לא הסיל בספרו מכל מעשה הסעלעבראף ארזו
 ועיין מה שכתבתי לקמן כי עשו ג"כ פעולות עם אבן השואבה שהוא חתום
 ידו נעשה הסעלעבראף ובוודאי חכמי האומות ידעו יותר כי בחכמת הסעל
 להם עשר ידח יען כי הממשלה והמלוכה ג"כ בעשר החכמים וזו אחר
 סורח וכו' : וסוף מעשה המהמחשבה חתום ומדוע לא עשו הסעלעבראף
 סיה פעשה הסעלעבראף ככה ולא כפועל און זאה כי אלבע אלהים חתום
 סודו לראשונים רק בזמן שעתם ברנ"טו : והלף זה גלם פודות הסעל
 סברנ"טו ולח הסכחה לאחרונים : סוף דבר כי האמונה חתום
 בעצמות הללים חללים :

נו) ממאן ימאן בתירוץ זה :

ממאן . התירוץ הזה לא ישר בעיני כי היום נחרכו המבקרים והמחזיקים
 יקבלו תירוץ זה מידך . האמנם כי לא אוכל לכתוב
 כל דברך עד מה נכונים מחזר כי הרחל לדעת הרבה דברים שבו חתום
 לפי כדמיון נראה שזה חדש : וב"כ ישרה בעיני עד כי חמי אומר כי בוודאי
 דברים שהיוס היו בזמן העבר . אך התירוץ הזה לא עלה קטורה כחש
 דקמם אם לא היו אחיה ספרים בהעבר און כךך כלום :

נו מאמין מחרף לממאן בעד הדבר הזה :

מאמין . היו איש נושא בן חסר . לא חכם ולא סופר : אוחות הוא חסר
 הכית ומחוק כבוסר . ולשחוק בעיני כי בדור הזה הולכים חסר
 רקים מכל מדע והסכל והחמים המה בעיניהם . יען מה ? יען כי נעשה
 באון והסעלעבראף בימיו ולא חוכל להוליא מדעתו כי העושה הבטן היה
 כסיל כמלפנים ויותר מנדי דעתו סהיו כסילים :

נח) האפיקורסים והממאנים ג"כ אין חדש :

מאמין : גם זה אין חדש כי גם בימינוס היו הפופרים הממאנים
 למחמרים ולהחכמים הגדולים ועמו שאמר ההוא מינה יס
 קרחה מלחן ועד קרחה בכמה וכן כעמה מקומות ח"ל ההוא זנוקא וכו' (ס'
 וכו') וכדומה : ולא טפל אחיה מהם בדבר שפחים אולם בדעה טפל
 חסם . וזה אחד מהדברים שהיו מלפנים ועמה חסרה הרבה : יען כי חסר
 חכמים ובינה נבונים . לעומת זה המפיע ס' דעת ואזכרה גם
 וממאנים : וכמו שאמרו חז"ל אברה עליה מצולנים ושרחה החמאם ס'
 חכמה נפונים ליהן חירון מספיק על כל דבר לא נסדחה גם עלה הסעלעבראף
 ועלך נאחר כל בלחה לא יסובון ולח ארחה חיים כי און חירון
 מלפנים כזה : כי הכל מיד ס' כי גם להמילא דנר' חדש ס' ויען חסר
 אחיה ודשך אינם מקבלים חירון זה יסיה לך אשר לך . אך אכפח ס'
 יסיה לרי והתבוסה דכרי אלה על יחר פשעי נאט :

דבר בני אדם להגיד היום נעשה כך וכך גם זה אין חדש :
 אחרת כי היום נחרכו המבקרים והמחמלמסים וכן דרך ג"כ בני אדם
 ידלו אחיה רעה מליש אחד וכדומה יאמרו כי היום נעשה כך וכך
 וישו גימיו נגל : יסיה הדבר הזה כי נחרכו חסו על דוד אמר כי
 סעלעבראף הממחמלים מפני אדוניהם וכן בכל דור דור דרך בני אדם
 נחרכו כזה נעשה כך וכך האמירה הזו און חדש אולם כ"ה כי יש אמו
 בדור הזה ישרים הממאנים כל דבר לאסורו : א

נד) למעווא מקום וראיה שוכבר היתה מסלת הברזל :

נד) חיד לך כי שמעתי ממסכיל אחד שהיה ג"כ מסלת הברזל כי
 דבר ברזל הוא מסילת הברזל דאם לא ח'סיה מאי רכוסא שפיה
 מסלת הברזל אולם אם הוא מסלת הברזל היה לו השע מחות מסלת
 אולם אם דכרי המסכיל קבלה וקבל אך לדיון יש השוטה ע"ז אולם יש
 המסכיל מחוד הסכונ כי בין הדברים הסעלעים אשר נאכד בעת חורבן
 הממיר ורכב ברזל וטעם טף (פוסה דף מ"ח) והנה השמיר סיה
 נכרים גדולים מאכרים גדולים לגלי להקף עליהן ברזל וכן טעם
 נאכד וחסב ג"כ ביניהם רכב ברזל הרי הדברים מרמים נאכדע לנקר
 חסר הכבב ברזל דבר נפלא מאד כי לפי הגרחה מדכריהם לא יוכלו
 לעשות כזה מעט החורבן . ועיין לעיל בדבריו אוח י"ד שהבאתי ג"כ
 העשירה מברזל לא סיה בימינוס ע"ש ואם כפשוטו שהיה רק
 נכדה מברזל מדוע לא עשו כזה אלא ע"כ שהיה דבר נפלא מה .
 או דבר אחר נפלא לעינן מלחמה ואון יכולתי להחלים בזה דבר
 מטעם כמה פעמים שנחאכסו כל ישראל אל מקום אחד בזמן
 חסר מפוזרים על קיי רחבי ארץ ישראל בגון בשמואל (ב' ס' כ')
 חסר עמאל להזעיק אח איש יהודה נג' ימים וגם רחבעם כאשר
 ישראל אחר להם כי ילכו ויסובו בעוד שלשה ימים עד אשר ישיח
 (מלכים א' ס' י"ב) וכד מה רבים וזה ס' אפשר רק
 כוסי מסלת הברזל או אחיה החבולה אחרת :

נז) שואל פודע אין זכרון לדבר במרוץ הזמן :

נז) ח'סיה מדוע לא השאיר לנו הזמן ערדי ופליס ממע : ועקבותיו
 ישראל לא נודע לנו עד היום : ומדוע לא היח חכרון ממע
 אחריו ברכה :

נח) תירוץ ע"ז :

נח) חסר ואמרו ז"ל כי נחבולה וגמדה סארן נעשה סל עולם וחורבן
 חסר נ"ה במקום אחר ככתבי כי דברים כפשוטם כי נחבולה
 חסר ראיס לזה . ועיין ברמב"ן ז"ל בפירושו על הסורה עדינר
 סארן חף כי ידעתי כי הדברים סאלו בקולנים בעיניך אך לע
 ולחאחרת . וראה והסכונ כי כמה דברים נפלאים ויקרים נעשו
 כבון

בצד האדון לא ואלה עליהם טורח הסכנה כי ידוע מספרי הדורות
המלחמה נאבדו הכמה והמחמד נביל הישמעאלים שרף שלום חיל
ספרים מהכמות ודיעות רבות ובעת ההיא נאבדו כמה ידועים ופעולות

בג) מורה באצבע רמזה מהלופם באלאן או כח אחר העולח

הנה אלכסנדר מוקדון המלך הגדול עלה עד מרום שמים וירד האומות ונש
ים כמבואר ביוסיפון ולדעתי כי ידע הכת אשר יעשה עמה הלופם
אזה כח אחר שעשה בחמתו ולדעתי כי גם בימי המלמוד ידעו עו
באמנם שדובא וחמישול שאלו שלם מלוח שאלה במגדל הסוכה באויר ועי
שפטרם כנה פירושם ע"ז ולפי הגדה הוא לופם באלאן הסוכה באויר ועי
פ"ו). וכן אמרו (ביבמות דף קפ"ז) כי מהכדענה לסוכה חי אשפר בשום ח
ביום אחד ואמר שם רבא דלמא נגמלא פרחא ופירש"י הולך מהר כעוף ה
גמל כזה שהולך כעוף הסוכה הוא ג"כ ח דוש ועימא לא ראו אף יוכל להיות
מגדל הסוכה שמכר כמס' תגינה ונס הגימטריא של נגמלא פרחא הוא
סוכה ומה שאלמו בשבועות (דף כ"ס) דאם לא ראייתו גמל הסוכה
שבועה שול' שם גמל כשפסו. וכן מה שאלמו האכנס בלדך העמים כש
ונגדל (בגיטין דף ל"ח ע"ב) אולי היה ג"כ לופם באלאן ובחזיר לא חשמה
זה כדור שעשו דברים נפלאים באויר ע"י חממם. ואמרו בליקוט שמש
(ס' התקס"ד) מלך חין לארצה זה יון אלכסנדרוס מוקדון שנפלגו בו
לארצה שסם וטורח באויר שממית בידים חספס וכו' שאין ככל הסרלי
כשממית וכו' וכן במדרש המאמא כדלש"ת אמרו כי בסהריב עשה לו סוכה
הלנטן במגרין פ' בחממה והחבולה למעלה בין שני הכרים נבוסים וכו' ו
שם וכן טדע מהדברים הגדולים שעשה חרם באויר ועיין המתעשה בסוכה
בליקוט שמשוני (ביחזקאל ס' שפ"ז) ועיין עוד שם שאלמר הקב"ה ליחזק
אל חירם ואמר יחזקאל הלא חני הולך אללו וכוול חולה באויר וזה עשה
כמ"ם במחממא חין אזה כי ידעו כה הלופם באלאן לעשות באויר מעשי
כח אחר דומה לו סוף דבר כי גם כה הלופם באלאן חין חדש. ואמרו
פ"ד ע"כ) חין אדם רולה שיכול מעוט ויסרח באויר וע"ש כפי' רש"י

סד) מורה באצבע שבמים עוים עשו מלאבתם והוציאו מים
אלמונים ופנינים:

גם עשו מלאכה במים עוים כמו שאלמו (בר"ם דף כ"ג) וזי אויר
אמר רב יסדא אמר רב זו צורה גדולה היכי עבדי מייחין שיחא ח
וגו' ופענין לה תלם עד דשכא פ' שטאיים כחוכה חול עד שפוליה שוכים
הים ואחיה בר אמוראי וקשר אסוני דקיסאח בביסחא וקשר להו כספייחא
המלמוד לשום כהר ומקשר חבליי פשפן שהן קשים רלש אחד בשורם ח
כיסחה (פ' קרל) ורלש אחד כבורי וסלו תלם ושדי אבראי וכמה דמיר
ומשיח ומח"יף על חד חרין ככספא תלם כרווסא שוייע ביה רומאי ואחד
דבי רומאי חסקן כיסחה דבי סרפסי מסקן מרגליחא ומקריה סרווחא
פ' היו מולאין מרגליות מקרקע הים וכו' נקרא גמל של מלוכה. הרי
ספטיח

המלכות ונס עשו מלאכה בעמקי מלכות מים רבים ע"י המלומדים
היה פני אלמונים יקרים ופנינים אשר נעשו ע"י פקודת המלוכה:

הקיצור מהדברים הנוראים שעשה המלך שלמה ע"ה
לכבא מלכותו:

ידעו נספוח מאשינעם יקרוח דכחרגו שני גבי כסא של שלמה חיחא
הנה למיזל לכל אחר די הוא לבי כורסייא כמוכניי אזיל מחמיו פ'
לכא לכל פקוס אשר הוא חפן כספא הולך מחמיו כחוכה חיד עה
שם חריות ומגדים ושאריו חיות ופגרים היו קבועות על השפה מעלות
ועלם לקחו זה מזה את המלך שלמה ומעלים ומושיבים אותו על ראש
שם כי יואה של זהב יורדת מן העמוד וסוחמה הארץ ולקחה ס"ם
המלך שלמה לקיים מה שבאמר ויהיה עמו וקרא בו כל ימי חייו וגו' .
דברים נפלאים אשר טלם נעשו כחכמה הידועה לו ובודאי היה אחס
דחמפן שיעשין עמה או ע"י ששארזינעם כשכל נסלא וכמאלמ נים
יאמרו בעשה כל אזה ככח הקדוש:

הצבע שהיה תלוי באויר העפרה על ראש רוד ע"ה ע"י אבן
השואבת והוא מאנגנעם:

דף פ"ד) ויקח את עפרת מלכס מעל ראשו ומשקל: כבר זהב ואבן
חיה על ראש דוד וסרין היכי מצי מנח לה ופירש"י והלא כבר שמים
היא יקרה וקרא כתיב וחי על ראש דוד ומחזן אבן שואבת יהיה
לך ופירש"י ז"ל דרך אותו אבן להגביה המחכות ולהשחה באויר
הקוס שהיה יושב על כסא מלכותו היה אבן שואבת קבוע למעלה
הרי שטעו חכמות ע"י אבן השואבת שהיו המאנגנעם להרים
ע"י זה נעשה בימינו הסעלנגרלף ועיין מה שכתבתי למעלה . והנה
(ב' סימן כ"ו) כתיב גבי עוזיבו ויפס בירושלים חטבותם מחשבת משכ
לולים ועל הסתח לירוא בחי"ם ובחכנים גדולות ויאלו שצו עד למרחק
עוד כי חוק ומי לא יבין כי הוא הסעטסנע עשויים המלכס
המדעיים ובחוכם הארמאטעס כע"ז לירוא בחלים גדולים:

פרק ג

ידעו מהבוכבים שלא ידעו הספנים גם יכלו לשער כמה
מיפות יש בהם:

אמרו דר' יהושע הלך כספניה עם ר"ג ולקח ר' יהושע עמו
וישיו להם עכוב זמן רב כספניה ושאל ר"ג לר"י מי סוה ידעת דהוי
פלי דלייחיה נמי סולחא אמר ליה כוכב אחד יש שעולה לשכנים
השפנין אחרתי שמה יעלה ויהנה אותו ע"ש פירש"י ואמרו שם ב'
ר' יוחנן בן גודגאל ור' אליעזר בן חממא שידעיים לשער כמה
לפס לחס לאכול ובגד לנבש . מזה חפן חממא שידעו מכוכבים
השפנין היורדים חמיד על הים ומהם שידעו לשער כמה פסיפן יש
לקמן בעלר יאמר מחממא כי רכה:

סח ר' יוחנן בן זכאי ידע כמה עבר סתיוס והלילה בלי מורה שעות ולפי זה בימים מורה שעות :

במדרש איכה גבי היו זריה לראש אמרו בעת שהלך ר' יוחנן בן זכאי לאספסיאטוס וסביביו ויהבומיה לגיו מן שבע קקלין והוא שאליון וזעין בלילה ואמר להון כמה שצין ביממא ואמר להון מאן הוא ידע ר' זכאי מפשוט' פי' שלקחו לר' יוחנן בן זכאי והתווכו לפתם מן שבעה חדרים ז' חדרים זה לפנים מזה ומתווכו בחדר השביעי הסמוכי יותר מכולם שהי' מאד והיו שואלין אותו כמה שעות עבר מלילה והגיד להם וכן כמה שעות והגיד להם ומה שאמר שם מפשוטיה פי' צעל מהנתה כהואה כלומר חטולתה חכמתה ובקראתו כשבעה העתים או כוד ה' ליראיו ע"ש : והנה שמעתי כי ידע הדוקא אשר יסובב כפי הילוך המלות וישמחה בכל רגע ורגע בהילוט ועוד כי י"ב רמזי הוי' וסובבו בכל ווס ומזה ידע וזה סוד ה' ליראיו . ועוד י"ג דה' לר' יוחנן בן זכאי שיעור ללמוד בשיון ושיעור ללמוד פשוט ולמשל כשיעור היה לומד שלשה פרקים בשעה היה יודע ממכה פרקים שלמד כמה שעות היה יכול לידע משיעור . השפוט אבל משיעור השיון קשה מאד ללמלא כמה חה מפשוטיה משיעורו הכפוש ולדעתי הוא כהון ופשוט . ומכלפדי זלח ערע ר' יוחנן בן זכאי כמו שאמרו עליו במס' סוכה ולקמן אי"ה אבאר חיד החכמה בימים ההם . ולא לבד החכמים האלה אשר הזכרתי אולם כולם היו עד להפלא . והנה מזה שבין כי היה בזמניהם מורה שעות או איזה ענין ידעו השעה והרגע מהיום והלילה שהיה כזה גם את ר"י ז"ל והה לא ידעו לא המעלות כי הלא גם בלילה ידעו ומלא המעלות לא מכל לידע רק ענין על אחר שידע מסלמי סוסו עד כאן תחום שבת ואמרו בירושלמי שזה ידע

סס מורה באצבע כי בלא קנה הסדירה סדרו בים וביבשה כמו שמודרים חכמי האחרונים ונראה שהיה להם ג"כ פערספקטיווים

הנה שמעתי אשר מלך חכם אחד חפץ לידע רומח איזה נהר להשלך ולעבור בו בחפזון לטוס מפני האויב ועשה תחבולה להביס על האויב הראי' בלחה דבר עד כי לא נביע הראי' והנה מזה והא"כ יביס בהמלטה הנה וימודע בו כמה הניב הבמה ביבשה ומזה ידע רומח סטה . והדבר הזה שר"ג דלמרו בעירובין (דף מ"ב) מציא שפוסרת היתה לו לר' גמליאל שהיו וטפה בה אלפים אמה ביבשה וכנגד אלפים אמה בים . ויש להחנות ככל לשון מביס וטפה ולדעתי כי השפוסרת היתה פערספקטיווים שהיה שגול על גביי הזמן החדש אשר יצ' בה ענין פעולות כאשר יביס מלך זה חזקתו הראי' ויגדיל כל דבר על אחת שבע ומלך השני ירחיק הראי' ויקפין כל דבר אני בעמתי ראיתי בה כמה פעמים . ולדעתי כבר ידע מזה הנהיג ר"י והנה השני פעולות מביס וטפה פי היה נמוך לו טעם להגדיל וטעם להקטין עד מבוקשו אלפים אמה . ועוד אמרו שם בהרואה לידע כמה עומק אל ויש שפוסרת ומביס בה ביבשה וידע כמה עומקו של גיא עיין פרש"י . וגילוי הכיבס בגיא עד כמה עומקו של גיא והא"כ הכיבס ביבשה בהראי' והסגרת ומדד וידע עומק של גיא והנה כאשר יביס כל רומח הארץ והוא יכול שיהיה מרחוק מאוד והן לקצר ראיוותו לכן היה נמוך לו שפוסרת שחשעה שני פעולות

הנה שפוסרת שחשעה לכן אמרו רק ומביס בה . וכן אמרו שם הרואה לידע כמה גובהו של קומתו של עמלו ולאו של דקל ולא קומתו של עמלו כי פעמים שהלא רבה והתורה כשפוטו אל כל דבר הוא גדול בלחץ מודד אף לא קומתו ולפי שידעו לא קומתו על קומתו כמה ירבה אל דקל על הדקל או כפליים או פי שרי בקו הסכומה בלא קנה המדה מדדו כל דבר אשר בתחבולות וזהו נגאי חכמי הסכומה עלוה ברות בימותם ש"ס ולמדוד השמש והירח וכן אמרו שם הרואה שלא חשרה חיה רעה בקברו ענין קנה בארבעה עשר פרס"י ומזה שבין שידעו כפע החיות באיזה שעה היה מחלוק שם ולמדוד חיד לעשות בנין הקבר שלא יהיה אל באומה שעה כדי שלא יבא המיה לקברו להסתחר שם ע"ש :

הנה נודל חכמתם כמראה הצבע והם חלקו לרפסטים בריני אחרוב וזרה וריאנה ונגעים :

הנה נודל חכמתם כמראה הצבע והם חלקו לרפסטים בריני אחרוב וזרה וריאנה ונגעים : הנה נודל חכמתם כמראה הצבע והם חלקו לרפסטים בריני אחרוב וזרה וריאנה ונגעים : הנה נודל חכמתם כמראה הצבע והם חלקו לרפסטים בריני אחרוב וזרה וריאנה ונגעים : הנה נודל חכמתם כמראה הצבע והם חלקו לרפסטים בריני אחרוב וזרה וריאנה ונגעים : הנה נודל חכמתם כמראה הצבע והם חלקו לרפסטים בריני אחרוב וזרה וריאנה ונגעים :

הנה נודל חכמתם כמראה הצבע והם חלקו לרפסטים בריני אחרוב וזרה וריאנה ונגעים : הנה נודל חכמתם כמראה הצבע והם חלקו לרפסטים בריני אחרוב וזרה וריאנה ונגעים : הנה נודל חכמתם כמראה הצבע והם חלקו לרפסטים בריני אחרוב וזרה וריאנה ונגעים : הנה נודל חכמתם כמראה הצבע והם חלקו לרפסטים בריני אחרוב וזרה וריאנה ונגעים : הנה נודל חכמתם כמראה הצבע והם חלקו לרפסטים בריני אחרוב וזרה וריאנה ונגעים :

הנה נודל חכמתם כמראה הצבע והם חלקו לרפסטים בריני אחרוב וזרה וריאנה ונגעים :

מה שיעשו פסל ותמונה האסורה לעין אלהים והוא ישא בחיקו חמיד או יחול
 אהלי בחדר המשותף לזכרון בין עיניו הארצה ותמונתה ידעו לעשות זה
 ועוד בימי המלך הכסף עשו זאת דבילקום אסתר גבי וימליכה חתה ופתי
 לוי איקוין של ופתי לא נאה כמותה בעולם כיון שנגמרה אסתר היחה
 מאיקוין של ופתי איקוין דוּפתי היחה מעל מסתו וכשנגמרה אסתר פרד
 דוּפתי והעמיד איקוין דאסתר ופ' של איקוין ל"ל הוא תואר ותמונה וקו
 דגבי כן לקויו שכתוב אלל אברהם אמרו וזו איקוין דומה לאביו ועין
 (דף ק"ג) ב"ש"ג ד"ה דירגא דיגר וזכ שכתוב במסכת אדרייטס קיסר ועין
 (דף ק"ז ע"ב) גבי מסכת של אברהם אבי זקן וזקיה מלך אחד : ואמרו גבי
 שפסח חמוטו שמי זוטא ואמרו בע"ז (דף י"ח) תקוקה לדמותיה דר' מאיר
 דדומי אמרו כל דחזי לפסגיה וימא חד חזוהו רבסו אכמריה וכו' הכי פיר
 דמוט ולא שייכירוהו כל רזאו כמו הפלאסאגרטען עשה ותולבי מאכניס ועין
 איש שייכירוהו רזאו :

עז שהיו בכנחנרין בקיאי בהרבה חכמות וגם בחכמת הרפואה ושעם
 שהיו בקיאים בע' לשון :

כתב הרמב"ם (בפ"ג מהלכות סנהדרין) אין מעמידין בסנהדרין בין עובדי
 בקשנה אלא אנשים חכמים ונבונים מופלגים בחורה בעלי דעה מיוזנת
 קאה משאר החכמות כגון רפואות וחשבון והקפות ומלוח וארסניטות דרבי
 והקוסמים והמכשפים והבלי ע"א וכואל בהם כדי שיהיו יודעים לדון אלה
 ובה"מ חנה שם דלמה היה לסנהדרין לידע חכמת הרפואות ועין אה
 נחמד על הכוזרי מאמר שני סי' ס"ד שחירץ שזה לריכים לידע לשער
 חבירו ומת אם היה במכה זו כדי להמית וכן אם נתן לחבירו איזה סם
 הסם הזה ממיית חייב מיתה : וז"ל דגם לענין חובל בחבירו ועלה בו לחיים
 ומסירה דאם מחמת המכה חייב לרפואתו וכן לענין דם מדה כשיש
 שחירץ לזה ידועה הרבה מהרופאים כמבואר בשו"ת האחרונים וכן ברש"י
 וכו' להגאא אשמו וכדומה רבים שהיו לריכים לידע בעלמם כדי שלא יפיו
 לשאלו פני זולתם. והנה זה ידוע כי היו מהם בקיאים בשבטים לשון
 חשב מי היו מהם שהיו בקיאים בשבטים לשון וכתב הכוזרי ז"ל שם
 כזקיים היו בקיאים בחכמות האלו כי החכמה היפה המפשטת וקיימת בלתי
 לא כן מה יביה אם ימות זקן אחד מהזקיים ותורה מה תהיה עלי' כי
 לריכים אליהם בחורה ובלעדי החכמות לא היה אפשר בשום אופן לישג
 מבלי לידע כמה דברים מסכנות ונפישות כמו שמתחשש שם ומביא רמ"א
 אי"ה לקמן וע"כ שהיו מוכנים לעת הצורך אגשים אחרים לזה והחכמה
 בימים האלו :

עד) מכאן שיש באדם סגינות בגופו כמספר שערותיו ומזה ידעו הנגידים
 בחכמת הרפואה היו יחידים מהם שהיו בקיאים עד להפליא כידוע עד
 אחד מהחכמים שכל מילתא יודע רפואה לכו מהני חלה
 משמולל אסוף דרכי וכדומה : אולם מקודם מימי שלמה המלך ע"ה עד
 שגם ספר הרפואות היחה החכמה הזאת בתכלית השלמות עד שהיה רש"י
 (כ)

החוקים נה ספר הרפואות אולם החכמים היו בקיאים בחכמה הזאת
 שיש בהם וכלו על המספר כמה גידין וכמה איברים יש באלה ואמר
 רמ"ח דקדק ומלאו רל"ב אמר להם שמה בלשה בדיקתם שיש להם
 ועוד על אמיתות הענין (בנורות ס' אלו מומין) ואמרו במדרש
 איקוין שמעוד (איוב) שכתב שערות שיש באלה כך מעינות י"י
 ועל ספר יונק ממעין לבדו כובא שם מעשה מכהן שידע הנגידים ע"י
 שם מעין. ולפי הנראה כי הבקיים בחכמות הרבות והדקות האלה
 שפר הנוף. כדלוחם כי נסחם מעין אחד יומר או נסחם יומר, כי
 המני הרפואות למלא ספר דבר לכמה מחלואות אשר בכל מחלה ומחלה
 יש יום חק"ג מי מייחא אשר בלא ממחלואות שונות. ולכל מחלה
 יש ואמרו בב"ק פ"ג מחלואות יש במרה : ויכול להיות שכל המחלואות
 שיש בהם הרבה מהמעיות האלה : וחכמי הרופאים בדורנו לא בלו על
 ידע אם לכל האגשים מספר השערות בשום אלה בלא על הנומם :
 שרואה היולא תוך לגוף מהראש. ולפי דברי המדרש ז"ל אלפי מעינות
 יש בהם. והנה שמעתי כי חכם אחד הראה כמה מי מני מחלואות
 יש בהם גם עתה בבית אפשייקטן אשר אחמי הרופאים בזמננו נהנו
 אולם לרפואות :

שית חשיה מעיני אברי האדם ומענין מילה :

המלוח בעיני אשר אפיר לך עתה דהנה לא ברה ה' אם האדם לאבא
 מחלואות די מחומו בדרך ארץ רק לא חזר ואבר יש בו צורך גבוה ולכן
 מעיניו כי רמ"ח אברים שיש באלה הוא כגוד רמ"ח ממות עשה ופס"ה
 ש"ג. ולכן רחא מה שאני מדויק החשבון הזה בלשה כי האשה
 מליח דסייט מממות עשה יש לה מספר אחד אשר יודע בוראה מה
 מדין שיהיה שזין איש ואשה כי בל"ה גם אשה חייבה. וכאשר תביט
 על רחבי התלמוד תמלא שמתעוררו כמה פשמים להכין דבר הרומי
 ואמר 'ואמרו במס' ברכות סרק הוואה (דף ס' ע"ב) ח"ל לב
 קנה מוילא קול ופס מכנים כל מיני מאכל ריאה שואבה כל מיני
 פס נומד כבד טוסם מרה זרקת בו פסה ומניחתו מחל שומק
 וימה חף געור געור ישן וישן הנעור רימוק והולך לי. ולכאורה
 ומלא בהאברים הפגיים הלא הרופאים יגידו לנו פעלוחם יומר
 הוא מקור החיות הפגמי ובלעדיו חייב ימות וכן הכבד הוא
 והדחיים חום הפכטי וכי רק לנעם עומן הכבד בלדס וכן כולם :
 והנדררה לדבר הרומי וצורך גבוה אשר בהם שהכליות הם שני יעלים
 ידו הרע כמו שאמרו שם למעלה והלב מבין מה לעשות וכן כולם :
 שם ג"כ צורך גבוה למה שיהיה ברור בנזקק לעבודתו והנעור לנעור
 ואל תשיכני ממה שאמרו ופס מכנים כל מיני מאכל ריאה
 שוקה שיש בהם ג"כ צורך גבוה פעולה מזה ואכילה מזה וקידוח
 ששמות וכדומה : ואי זה דומה כמו שאמרו (שם) קנה מוילא קול
 יש קול לנרובן בלילה ושמים. וכזה טוף ארץ להכין דברי
 (ס' א) אמרו פתגי מה אנכשמוין על ארס דומס לישחום וסרין פס
 מעשה

סעמא פירש"ל כלומר מאי דמוס ליהדום אלימא משום דמחלקן פירש"ל
 זו מוז ואין מתוכרות כל חדא וחדא למלחא דאמר מר זו זרה זו קהילה זו
 ולמורה יש להבין למע מקשה וכו' קמיה זו זרה בלא נתון מאד להודיע
 לכתוב ולארז ולפיוס על טעם דדומה דכיום. אך הוא הדבר אשר דברתי
 הבין שאין כוונת האומר להגיד אמאיש אלכסוף לאדם לזכרו כי זה ידע
 היטב רק עיקר מאמרו הוא איש מלכ וכל להיות בהאנכנות וע"ז סריך
 קמיה זו זרה: שזו ראיה ברש"י וזל שכבר אמר כ"ל במחק לשון וז"ל על
 זה טורף אף טורף גבוה עכ"ל. וכן אמרו שם מספר מה האלוס דכס וכו'
 האלוס במוכר וזהו בראה להבין ענין המילה כי העולה אין שום טורף משהו
 על גוף אדם לכן נאמרו חכמים אומה להראות כי הדבר אשר אינו חסד
 טורחה מעל נפשיו וזהו אהנו טורחים ברים ואמנה על כל יתר אבריו
 קודש לפי. ומראה אמרו כי יתר אבריו הם חוכמים רק לטורף גבוה
 הוא קבלת שכר על סדריה: וכבר אמרנו בפסוק ומלחם את כשר ערלתם
 ימול כשר ערלתו ומל את כשר ערלתם בהמות כשר ערלתו דבי"ל לקר
 ערלת כשרו דהלא הערלה הוא טורח ממה כשרו. דאבר הכעגל קראו
 גדלי כשר. ופמ"ג ג"כ ערלת לכבס ולא לכב ערלתם. ומדוע
 ערלתם. ונ"כ ב"ל החסעל וכמ"ש רש"י על ימול בהמות: ע"ש לכן ר"ל וזין
 לשון כריחה. הלא לשון חיקון. ומלחם ערלת לכבס וכו'. דשם מהסך
 גופה למוכר משא"כ במילה בכריחה הערלה יתקן הכשר לכן כ"ל כשר ערלתו
 חוקר הערלה ופעולה משקן אשר הכשר והאיברים: ומקיים המלחם
 בערלה חסו ומלחם בהמותו פי' חיקון:

עו סביא רבדים נפלאים בשם הנבחר והבחר שני על גודל חכמתם בפעולה
 והאילנות והזרת שני ב"ח ופי' שיש לו ארס ולעבין טרפתו והוא
 וביטאנרפוא ובמרת הארץ ובמאז הארץ:

החכמים היו בקיאים בפעולות המהים והאילנות וירקות וכתב גבתי
 שני (לוח ס"ד) הפעולות לריבים אליהם בעבודה הארץ (ועו
 ועיון בפי' אולר המוד פס) הפעולות חכמה הפעולת וחסולה ענינה מדברת
 הד' המורכבים ומה חכמה וזריבים החכמים לידע כן משליו זרבים חן
 אילנה כי יש שני מינים דומים זה לזה נחזין מנין אחד זק היקר וזה
 כשמוך איש מין חסד ואיזה מין טערה: זק שם לענין עולה לריבים
 לידע לדעם איש קרא מין אילן וכאוחה שאמרו לענין ברכה כיחא דשקין
 איזה לגואל (ברכות דף ו') הוא מין אילן ר"ל בעשפלים הספי עדיין חסן
 כל ימי חורף ושוב מוליד עלין מעט הוא מין אילן. וכשאו חור וטרה
 איט נקרא מין אילן ומכך בודאי ברא שני הדמיה וכמו כן דיאל
 שאין מהג בו ערלס. וכן אמרו אילן זקן מעקר ממקומו והשייר בשרו
 ושוב נשט במקום אחר ספור מן הערלה היינו שכן שצרו החכמים
 הפעול שאילן וכל לחיות ממעט האדמה האלה כשאלח בשרו ע"ש
 בהיותו בניה גביר אחד זה ימים כפירים ושאל הגביר עץ ששם טרי כזה
 ארץ עין אס הוא ערלס ואי ועוד איש אחד. חספשו בדברים אלה וחסרו
 דין גדיני ערלס וברמת הפירוש משקן המלחם המלמד מנין שחל

הגביר הזה איש אומן בזה הנקרא האדמונית ואמרתי להגביר
 אלה האדמוניות ושאלתי את פיו על כמה דברים הטובים להשאלה
 אחד האדמוניות להגביר כי איש הזה אשר דבר אחי הוא חכם נפלא
 ומה דברים אשר לא עלה רק לזמנים הידועים הישג בחכמה
 ענין זה סיפר לי הגביר ואני לא ידעתי ממהם בחכמה האלה רק
 וזהו והאנוניתי מעט בדבריהם בפעולות האילנות וירקות והמחים:
 פסוקי כי החכמים היו לריבים לדעת מענין שביעית וכפס שם בעל
 פירוש שידעו ע"ש חכמה פנע אילנות שכל אילן לרד ליקחו חט"ג אמה
 ענין ע"ל משנה ב' ופנפיעות קצוות ר"ל אמה על אמה (ב"ב כ"ו).
 פסוקי שיהיה נחמן לחכמים לידע לענין ירקות ידיעות כוחות שרשיהם
 ענין שאלן ומה שיפאל לשנה הארת פי' איזה טורח ישאל בשרן ויתר
 ענין שאלן ומה שיפאל כמה יימו בין מין למין במקום ובזמן ע"ש בהפירוש:
 ענין שיהיה מנין החיים לענין זה. פי' היו לריבים להכיר מנין הבע"ח
 ענין חסוד להכיר עם שאיש מיש כמ"ש במחקר לא מרכיב בלחם
 שחמוד והשרוד אף על פי שדומין זה לזה כלאים זה בזה. וכוונת
 ענין שרין שזר שגעה את הפרה) חרנוול פווס ופסימי אע"פ דרבו זה
 בזה בהדדי כלאים זה בזה:

ענין אחר מי שיש לו ארס ומה שאין לו ארס פי' בריבים לידע ולהכיר
 ענין זה חסד ויבא גדולה ואין לה דריסה ע"ש בהפירוש:
 ענין הפירוש אשר הוא יותר דקה מכל מה שזכר ארסו וכו' וכמעט
 ענין בידיו מן החכמה האלה מה שדעוה חמוכות עליו פי' שארסו
 ענין שיהיה בע"ח ידיעה זו יותר עמוקה בחכמה הפעול. ועשה אין אלו
 ענין שיהיה ע"ש חכמה הפעול אך רק מעט מהכללים האלו ששמו ח"ל
 ענין שיהיה פתח הרמב"ם בפ' פשירי מהלכות שחיטה וע"ש עוד
 בהפירוש או"ג:

ועדיעות המומין אשר בעבורם מתעכבים הכהנים בעבודה וכתב
 ידיעות המומים לרדך הכרה גדולה ועיון לפרוש המומים שאשרה
 חסד הקריב. הנה במורה לא זכר מומי ככהנים רק דרך כלל עוד
 חסד אינם רק י"ב כללים וכשאלה בל לפרסם הם השעים מלאש
 ח' מהלכות ביאל המקדש וכו' ומסיים שם שזה ערך
 השערה פנעיה:

ענין הכהמות שאינם רחויים לקרנן וחס רק ששה בקרא וחס ממשים
 ענין ומתאם הרמב"ם בפ"א מה ביאל המקדש. וכפתי שני מהכר ר'
 ענין אורך היו בקיאים ביעאלנרפוא דהיינו לרואה הארץ וכן כמדה
 ענין הארץ מה סיבה ומה ראוי לצדע בה ע"ש שהביא ראיות על
 כל דבר:
 ענין זה היו בקיאים בשמים ופחילות עד להפליא כאשר מראה כמה
 ענין כמה מדליקין ואפס ועיפרן שהוא נדעתי באזע אשר חדשים
 ענין החחילו במדינתו להשתמש בהם בכל הבתים:
 ענין כי בחכמה הנחמה היו החכמים בקיאים מלד יותר מהכרחיים.
 ענין דקים שקורין שפירים קאפלרלרש בלפ"ל שדומין לתוס השפירה
 מרוב

מרוכ דקוחס היו הראשונים מושכין את ידיהם מהם כי בלחמ ים וכו'
ועלם בלי שום תועלת למבוקשם אבל החכמים שמצמחם להרחיק אל
בכס יוחר לפני ולפנים וגילו לנו חסידים שצריכים אין מספר קוחס
משום דם וקלחם משום חלב וקלחם משום גיד הנשה ע"ש בארית
(ע) מגדל בקיאותם בזיות ועופות ודגים חגבים ונחשים ועקביים וזוחלים
ראה על תורה שבע"פ מסניי :

הגה אמרו בפ' אלו פרישות (דף ס') אמר רב מן בר רבא השמועה
היא שיש לה שני בנין ושני שדראות וכי משה רבינו קיימי היה לו בנין
מאלן השונה לאומרים אין תורה מן השמים ופירש"י מנין היה יודע
שאין אדם בקי בכס . וגם אני אומר לפי שאנחנו רואים גודל בקיאותם
ועופות ודגים וכי חכמינו ז"ל קיימי או בלספרי היו מאלן השונה לא
תורה בע"פ מסניי . דכאשר התבונן בדבריהם על כל רחבי הש"ס חזק
מכל החיות והעופות והשדאים ופכע אילנות אין זאת כי רוח ה' היא
מסיני דיבר כס . ואכתוב לך מעט מהם בחולין (דף ס"ב ע"ב) אמר
יהודה אומר מאה עופות סמאים יש וכולם מין איי הני אבימי כרים
ז' מאות מיני דגים הם וח' מאות מיני חגבים ועופות ספורים אין
בזו על המנין מדגים ומצבים . וכן שם (ס"ב ע"ב) אמר רב אחי שמואל
הס חובב חובב וכו' מאי ססקייכו עוף סבור קורקבן נקף וסמאלין
נקף וכי קורקבן נקף בכינא והא הכייל בר אוזא דרובא כי בר שמואל
מקף וכו' הכס כי רפי איקיף בידא וכו' . הסמאל בהסמאלות הראשונים
כמה גדולים דברי חכמים כי נפשו כלל כי עוף סבור קורקבן נקף
האיש שיכול להגיד כלל כזה אשר גם הם אמרו כי לעופות ספורים אין
יבוא אחד להכתיש על פניו להראות לו כי יש גם עוף סבור שאין קורקבן
סן יש עוף סמאל שגם הקורקבן נקף כמו שאמר כי מאה עופות סמאים
מין איי אלא ע"כ כי הכלל הנה מסור להם מימות משה . וכן חשב
ובמה מינים וקראו אותם בשמות . שם (דף ס"ב ודף ס"ג) ובכנסת
(דף ע"ס) נגמו סימנים איזה בר חמרא ואיזה בר סוסיא . וכן אמרו
דף ז' ח"ר דג סמא משרין דג סבור מפיל בינים כל המוליד מניק
מלקס חוץ מעטלף שאנ"פ שמפיל בינים מניק הדולפים פרים ודגים
וכ' כל שזכרנו בחוץ מוליד מניק מפיל בינים כל שהשמישו ביום
שהשמישו ועטרון שזו וילדים ומגדלים זה מה וכו' הכל שהשמישו פנים
וכו' ח"ר ההרגעה לכ"א יום ובעדו באיין לח כלב ל' יום ובעדו
וכו' נהש ל' שנים וכו' הסמאל ושם איך כללי כללי הרבה בכל
יבוא איש ויחשש לאמור כי יש עוד איזה מין סמאל שמפיל בינים וכן
סן יש עוד איזה מין שמפיל בינים ומניק כמו עטלף וכן סן יש איזה
מכניס ומוליד לו להסיק זכרנו מבחון ומפיל בינים . וכן דבריהם
ועבורם שזו אין אלו אלא דברי נביאות כי חף האנשים אשר במדבר
ישבו עיני מדורו שם . לא יוכלו ליהן כלל בזה על כל המינים או נקי
ומגדלין זה מה הדומה אין לך ממאן רק לאמור ע"ז כי הכל כדלו
זאת איש יסיק מי שיהיה להגיד כזה בנתן פסרו דבר אשר ישנו

דריש עלו כבוד הסיון מאלפי ספרים עד היום ומאלו כנים ואף
לא פרו מדבריהם . סוף דבר הכל נשמע משה אחת ותורתו אמר
והחכמים אחת והתורה שבעל פה אחת :

(פ"ט ס"א) הידעת מה לדה יעלי פלע תלל אילות השמור אילה זו רחמה
וכן אמרו שם על כל ספה של גשם יש דפוס בפ"ע . וכן אמרו שם
ושפר יש בומא בפ"ע ואלו שני שערות יולאים מגומא אחת יבשה
חוליה ימלא בראש אחד שני שערות בבוזא אחת מאי ספקיה אין זאת
כח לך לעג לך ממאן על מי הסמוא קולך והשא מרוס עיניך
על קדושי ישראל :

(בראשית רבה) פילוסוף אחד היה רגיל להחזוכה עם ר"ג לפני
החוקר לכמה שנים הגהש מוליד ולא הספיקה חקירתו עד שנספה
שם וקבצו בחביות ומלא שהוליד לז' שנים ובהשיגו הסוד הזה מלא
שקיסר על ר"ג ושאל לו לפיו לכמה שנים הגהש מוליד ולא ידע להשיב
לפניו כי ר' יהושע בן חניאל אמר ליה מדוע פניך חולתה ח"ל שאלה
אלא יולתה להשיב ח"ל מה היא ח"ל לכמה הגהש מוליד ח"ל לז' שנים
האדם ארוך אהה מכל הבהמה אם מבהמה נתקלל מחיה לא כ"ש אלא
האדם בלימוד היקף הבהמה אל הגהש הכלב חיה סמאה גודל לז'
האדם יולדה ל"ב חודש וכחיי ארוך אהה מכל הבהמה ומכל החיה
האדם ארוכה מחיה ז' פ' כי ז' פעמים ג' הוא י"ב חודש כן הנהש
לז' פ' והוא ז' שנים וכששמע הפילוסוף החתיל להסירה ראשו בבוזא
ואכל מלאו בתורה הקדושה שכל דבר המרומם בה וע"י הכללים
השונים משום יוליא מעמקי מלולוחים פנייה ואבני חפץ . וההיקף
אחד מהמון הכללים לידע מלפניהם ובהה גיד ר"י הכפילוסוף :

מדרש נאחמא פ' בשלח מין נהש שאמרו אין אשפעה אלא עכש אמר
האם לל עוף עורח כאייר מיד מחבר פ' נחמבר הארם בגוף העוף
אכריים עוד אמרו ושפר האכל כל ימי חיך אמר ר' חילפאי
ל' אלא בוקע יורד עד שמגיע לבלע ושומע גידין של אדמה ואוכל
הקרקע כמין גידין שקורין ומלא (מדרש בראשית פ' כ') הרי שדיע
אילתו ועד כמה עוז ארסו ולכמה הוא מוליד רב כונא בשם רב מחיה
עוף מסיפה על לובן הוא ויש לו שלש מאות וששים וחמשה מיני
איווח השנה של חמה (מדרש רבה בראשית פ' ז') עקרבא זו יולדת
מדרש רבה וילקוט שמעוני לך לך פט"ז עכברא יולדת שיטא (מדרש
שמעוני בהתלה ספר שמות) תכינא הוא מין נהש ותדון ג"כ מין
הוא למים קודם הנהש הנהש מה ואם הנהש בה למים קודם הנהש
תכינא ותדון יאלה חברכר ומעולם לא אמר אדם שנהשבו חברכר
וחיה (ילקוט שמעוני רשלה סימן ק"ח) :

השמש. והיא חכמה קמוין והשעורים והענון (וכלל בה כל החמות החולות
 והחלק השלישי היא חכמה אלקית. והיא דעה האל לדעת חרותו. וסוף
 הראשונה בערך אליהם ויהי לענין חטאת הנפש ואופר הכותי ע"כ
 יתמו השמים הראשונים לשלימים כדברים שגריהם השלישיים לשינוי
 גנון השבון התקופות והיא חקופה החמה והלבנה (האסטרולוגיה) לשינוי
 והשמים וקביעתה במועד ס. והביטעירות והיא המדידה וההשעורה (ג)
 למדידת החומות והכוכב ותלוקה השופתין ויזולא. וכן ביתר החכמות
 כלגל אפי' רק משרותם לידעת המורה. ובגידות לעיני העולם
 ויען כי אושר הנפשי במוצג פ"י ידעת המורה וקומה בעלה והנה
 החומרי והאמור בשרק א'. ולא עוד אלא שבהסתלק האדם וכל
 קדוש בלשון הרוחי. והנה לא רוב האושר החומריי מעלמו יתבונן. כח"כ
 מלכו וכו'. והוא האושר הרוחי. יפתח ידו וישביע רגלו. בכלכל המון
 בעולמים. בשלום והשקט. כחפ"ש ואלהם לחמכם לשבע ורדטו
 מלא וכו'. וישבחה לבסח וכו' ונחתי שלום בדרך וכו'. והכל כפי
 נקדושהו ובארה והענין האלקי מהתלק בקרב מנהג. או בהשגחה
 לחד עמלה במעלה האושר הרוחי באופן שגב: עד שביע לעמוד
 שאמר לשמן וידליק יאמר לחתן וידליק ויקים לו. הנה על כל הדברים
 האלה. הלא חכמתו האמור ר' אליעזר חממה לדעת. לפשות העיקר
 פלו. וכמז'ל בכלל עשה מורחק קבע ומלאכתך ארעי. והשכל אורחו
 לא לבד ידעת חקי משפטי המורה הכדורים והודולאים עולה על ידיעת
 המורה הכדורים למעלה. שאינם רק משרות לה. אבל גם ספיקו
 יקרים ועטים. מדיעת המורה הכדורים שבהחמות האחרות. והוא
 הפ"ס בלכות מספיקו דדיי הכללות ספיקות וספקי ספיקות רבות. דבר
 בהערבותיהן. וכדיי פתחי דה למערכותיהן. ולרביים עומק ועיון
 עליהן. כמבאר בראשונה בהסכת מיוחדת לה והיא מסכת קינן. וכמז'ל
 ערכין (ח'). ורובן פניאות קרבן ואיט נאל. והשמייעו האמור שוטה
 ספיקותיהן הרבות. ונחשבים לעקרי מורה. מדיעות הודולאות בהחמה
 ובמשרותיהם שאינן רק פסלות לה. והוא אמרו קינן ופתחי דה
 בלבות. אבל חקויות ובמשרות אינן רק פרפראות לחכמה. שהיא
 כחמה ששעט נרך על הסך פטר את הפרערה כו' זה הכלל כל השוטה
 פסלה מנרך על העיקר ופותר כו' ונאה לר' אליעזר חממה לומר כן.
 ידע בחכמה בהמשרות כדאמור (הוריות י'). שידוע לשער כמה שיש
 עי"ש: וכן יובג לבד וחממה אולי בהסרתי בזה על המדה. לך בא רחם
 לחז'ל (חולין ז"ה). ר' יוחנן כחב לשמואל לקדם חבריט שבבבל. אמר
 מידי דרביה אמר כחב שדר ליה עיבורי דשחין פני. אמר השם ויש
 ידע כחב שדר ליה תליטר גמלי ספיקו פריפתא. אמר איט לי רב
 ואחיה דע לך:

(ב) שנינו (סוף אבות) דכולא בה ובה החיו. כלומר המורה כוללת
 וחכמה. ושתי החכמות הפנימיות והמלאכותיות הכדורים.
 נמאלו. יען בה נבדה העולם ומלאויו. כח"ש (ריש רבה). והחיות
 המורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה בנבואה שנתעלה חזק

היה הקב"ה מביט בחמה ובורא את העולם. ולכן כללים בה כל
 מדרש ועד סוף. ובמבואר בנמז'ן בפרק. והנה דבולא בה.
 החיו. הכוונה בזה יתבאר לך ע"פ מ"ט החסיד מרמז יוסף
 עיקר אור החיים פ"ג ח"ל והנה להגיד ממכשול אשר נוקשו בו
 נפש וכסילים. כי מלאו בתלמוד כמה דברים מהחכמה החז'נית
 והוא זה לזה בלשח הראית בן אדם כי הפתח הזה או הפלג
 בשלימות אם לא למדה חכמה הפכע או חכמה המספר והשיעור
 נבנה כי אלה החכמות הם העיקר והולילו כל ימיהם בהם ושבתו
 ונש'יכוה אחרי גיוס. אל בני לא פונה שמייעה הזאת אשר אהה
 כי חכמי ישראל היו נקראים בכל מה שישעך מהחכמות הלבנות
 כי אכן לא היו מולאים ימיהם בהם כלל. כי אם בעמות הכפלה
 הדברים מהחכמים אשר קבלו מהגבויים אשר הם קבלו מבורא
 בה החקירה העלמה אשר כלו ימיהם בה חכמי האומות יען
 אכן קבלו אחימה כדברים בהם מתי הגבויים עלי יגיעה
 מהחקרים בהם כל ימיהם. והיו מחפארים בהם למי המליצים
 אלו החכמות. כדי שלא יתסור חכמי המורה דבר כו' אבל
 חכמי חוקרים בו כל ימיהם הם המורה והמנוח. ואלה הנבליים
 חרמה ה' אחרי גיוס כו' והם רקים ממורה ה' ומנוחו. אין
 ולא משהו ולא פסוק שיוכלו להחלל ביום המיתה אשרי מי שבה
 עליהם נאמר כו' דור לא הבין לבו ולא נאמנה את אל רוחו.
 והואם הפשטים ובילדי נכרים ישיקו אר העודה. עכ"ד
 פקדושים היוזאים מלב דולג ומרד לדבר ה':

שולח החסיד הזה מלין אלו. אבל כך אמרו במדרש שדיעה חז'ל
 היה רק מהמורה המסורה מדור לדור (שוח"פ שהלים י"ב)
 שגילין דרקיע כשגילי דהבדעה. וכו' שמואל עלה לרקיע.
 החכמה של חורה למד מזוכה מה שיש בשחקים. וכן הביא
 המורה מדרש ז"ל וכו' מנין יבא אלוהים בן ברכאל
 חדרי בהמות וריתן ומנין יבא יחזקאל ויגלה להם פתרי המרכבה
 הביאוי המך חדריו כלומר שהכל נלמד מהמורה. וכחב עוד
 המה המך שמתן לו אלקים החכמה והמדע הכל מן המורה היה
 סוף כל ההולדות ואפילו כחוח העשבים וסגולתם וענין שואמר
 סוף אשר בלבטן עד האוח אשר יולא בקיר. והביא גם
 ח"ל והוא דיהב דעתא למידע היכן קם עלמא ועובדייהו
 ונולמיה ומנעטחון דמני שולחתי דזנבוחא דהיכן עבדי זמי
 וקבעיהון דרכביה מהא דנעירא דומתחא דחיו אמר עוצהון
 דבני אגשא גנחא דלנחחא וחילפין דעיקרי כל מדעס דכסי וכל
 והעתיקו גם לל"ק ח"ל. שלאקים הוא העוטף דעה לידע
 המורה המולות הראש והסוף ואמנעות המזנים. ואלכמות הוכחות
 מרננות השמים וקביעות סוכוכים. לחת הבהמות וחמת
 ומחשבות אדם יתחיי האלימות ובחוח הפרשים כל דבר
 ידע חכמה ידעתי. וכל זה ידע במורה וכל מלא בה בעירופים
 בדקדוקים

מידה וראו הדבר הזה כל המלמים וכתבו ושלחו בכל גלילי ארצותי אפי' כזה אשר ראו ככל שבוט ונחמתי דברי חז"ל עכ"ל. ובחולין (ק"ר) ענין נשך וחזון אדמה. חז"ל הרמב"ם ז"ל בפה"מ. והוא ענין מסורס המסר לרוב המגידים ועי' שראו זה אע"פ שמליח בפי"ח כזה דבר המלמים וכו' טענה נשום פים. ולי' בחבור הפלחה ישראל על המעניות מ"ע שיהיה הכהן יונק. ועל כל אלה עאל. וכו' חז"ל קטוגיים או בליסטריום מ"ע ידעו כל אשר ביבשה ואשר בים. אשר ביבשו ואשר במדבר. ואין בדרך אשר בלעדי הקבלה מהנביאים וטקן הסורה ית"ש. היוצרים יחד וידעו יחד יבולת ביד בוד" להשיג ידיעות אלא בהחלט גמור והכל רמז או כחש ובמדור (אסתר ד') חלו לא שנה לו משה את הסורה מהיון את חת השסועה :

(ו) וכל זה במליח ספורים. ואולם בידיעה פנעיהן. ראוי אומר שיהי להם יד ושם כזה באופן נפלא. (דה"ל) איש חזק יולדה וקבה אשה מרעה חתלה יולדת זכר. (יבמות ל"ד) כל ששהה אשה י' שנים אינה יולדת הריא דלמיה דר"י וכו' : אין אשה מושגת ארבעה ומהפנעה : עובדה ניכר לשליש ימים. ושם (מ"ב) ועבדה כהונה. (וי' אש מעוברת היא ג' חדשים) ועי' רש"י שם ענין הכנה זו ונפלאה היא. ענין ע' שנים אינה ביאה. פתחה מבנה שלש בחולותיה חוצין (דה"ל) ע"ל). סיכי דמושי מחיה חייל. ובנחמה האברים השבוס בפרעות (א"ת) רמ"ח. ובכבודות (מ"ה) חלמירי ר' ישמעאל בדקן ומאלו רנ"ב אמר אשה בדקתם שהסוף לה כמחוב שני ירדים ושמי דלמות עי"ש. ובמחנה משלו משל בלשה החדר והפרודור והעליה (ובכבודות מ"ד) מ"ר ב' באלדס אחד מוילת שכן ואחד מוילת ש"ז. ואין בין זה לזה אלא קליחת נקבו זה לתוך זה מנאל עקר עי"ש. (דה"ל פ"ו מ"ב) כל אשר שיש בו חוש עש. ובערבין (פ"ה מ"ח) משקל ידו עלי רי"ח ממלא חבית מים כו' אמר כו' ופירש"י דמשקל נשך חמור כמשקל נשך אדם. הרי שידע משקל נשך שום בעל חי שיהא משקלו כנשך אדם לבד מן החמור. ומי כל נשך נשך החיים הנמלאים לגזור כן אם לא השכילו זה מן החמור סודות פנעי היוצרים ללומדיה. עוד נעניו הסבב של היוצרים (ברכות ט) שהוא כנייה בינה חובה הימנו לנר מכשרא. בינה תרגולת קלה הנייה (שנה"פ' וכלים פ"ה מ"ב). (אהלות פ"ח מ"ח) כמה השאה חייבה והוא קמח. בכל"ג' ימים מעת לעת. בעופות ודגים כדי שחטול לחוף (פסחים פ"ק) חסיפה הכלב ג' פסחים. חולין (ל"ח) האגול סי המנה ימים קודם שחיסה. ליכן סכין ושפת כה כשרה חודרה קודם לייבוסו דה גסה ככהמה דקה לפרכוס. ע"ג פ"ו דה"ל פ"ח מ"ו) שבעה שחמתי על הכהן עי"ש לרעה אם הוא דם דה או נבע. עבר או שדיה כו' חת כהדרן או שהעביר שבעה שחמתי כאלה לא עשה ולא כלום (ובספחים ח' דגרינן חסי חסיכתא מחסי מעליהא ספי מדגרינן שערי חסיפתא מעליהא. ור"מ שם לדינא. ובשבת (י"ט) אביי הוי יחיב ליה מנא דנפיק אמר ליה כמה בעית עליהו. אמר ליה כדחורא. חז"ל כנר קדמון שם לפתן שנת. הרי שידעו הכל מהמורה. (ועוד דבר נפלא ראוי

לא האמינו חכמי אר"ם מה שזכר במשנה ענין הוללות אש מן מים מן המנחה והכודו על אמיחא). עוד אחת ארלך כהן נח חמחם ענין הדברים מה שמליח לב השומע ויזול (דה"ל) : הריא חסחא לקמיה דר' אליעזר הוי יחיב ר' חמי קמיה ארחיה אמר לה האי דם פאר דשיק איספל לה ר' חמי אמרה ליה בעלי סיה בדרך והמדמי דר' ירמיו. איסרל הורמיז אמיה דשנור מלכא שדרא דמח לקמיה דר' רב עובדיה קמיה ארחיה אמר ליה האי דם חמוד הוא. אמרה ליה דר' רבא וכו' אמרינא עי"ש. ושם (כ"ה) הריא שפירא (שפיר מנא) דר' דר' שמואל אמר הא בר ארבעין וחד יומא (וג"מ לענין ימי שומאה) דחלה לפנייה ולא הוי אלא ארבעין יומין. ואמר לכו האי בדה דר' אודי. ראה גם הכתוב כמה ספק על כמחמו כחשבו ימי ירירא ויום אחד מהארבעים. ואף שהוכחש מהשכילה (וכמו דר' נחשכ שלא יום אחד שחשבר למחר) לא נפלו פניו ולא חזר בו עד שהולית לאור יום וזאת פלא. וכל אלה כללו חז"ל במחמתיון דשליי אבוח בשמי חיכות מן רק כה בתורה יתכן להגיע אל ידיעת נפשו סהרי הסבב כאלה : ורק על קביל די רוח אלהא קדישא כהון. רוח ארצותא דקבילו כמורא דר' ירמיון וסמירין רז דעילאי רז דסתאי : רז דעמידין עוד לאמגלאה מלכא משיחא : דבולא כה וליח מידעס בעלמא דלא איחבלל כה. דבה אמרינא :

במחמתיון אמנם במלכותיות. הלה הומד מס' שנה יראה עד היכן ישיה ידיעתם במלכות האסיה והכשול מה מנפמק ויפה לו ומה דעו מוסוף הכל ומה רק מעמיד. וידיעהם במלכותה הארציה והיורה ונמסכה עירובין חמח השיעור והמידה (שם דף כ"ז ומ"ג). חדע ח"ך ידעו כל מיני הכלים שיעורין וחקוק. כל ען וכלי חרס על שור כלי עש כליו זכוכית למיניהם וכלל כרכיהם : ללדה לאשי' לפרכיה למרישה לקיורה לפחיה והרקדה כמעט לא נשאר להם דבר שלא ביארו אותו שם. והכל ל"מ לדינא :

עוד חיקין יראה ידיעתם במו"מ עד שאמר ר' יוחנן ב"ר איי לי אש חת ילמדו הרמאין. כרי שידע יותר מהם :

התקופות ושיעורי השנים כתב בספר היוחסין שחמרו כל חכמי העמים ואלו של היהודים. ובספריהם היומי כתב ושינה מאד והפליג בהלכות המנהג אי"ב חש"ג אשר בידעו : ואמר שמה מוכח שהיתה בנאות דבר זה מאבומים הגבויים. וקביעה זו לא נשתבשה מעולם בשום מקום בספר שערי השמים כשכלהם בסוף חכמי הגמרא עמדו יחד והכמיו במסורה שהיה בידם מן הנביאים ומסרו לנו החשבון הזה וקבוע ראשי חדשים והמועדים עכ"ל. ולקמן אי"ה נאריך יותר בס"ד. חז"ל מרומז במורה וכל מה שחגל ידיעה החדש כה ידע ביוהר (ע"פ חז"ל) וכן כל הדברים : וחז"ל ידעו למכביר. וכל מה שזכרתי ידעו ומלכותיות כפרק זה אך אשם קצוה מראה : ומי ששם מעיינו בדרכיהם ז"ל יוסיף לראות כהנה וכהנה :

ע"ה גם ידעו סכמה מיני עשבים :

גם ידעו ספולות חכמה מיני עשבים ומהדברים היותר נפלא הוא מה שיש
 וגם בילקוט שמעוני נקפלה (סימן תתקפ"ג) שיש מין נפש חס
 נקלה המטה נערו איבריו רק אם יש מין עשב ידוע על ראשו לא
 מאומה וכן יש מין עשב שצורך משמרות וברל ור"ש בן הלפחא גז
 הגנבים . ויש עשב שהוא המשמח העינים . ויש עשב שהוא פוקח
 הנראה שם כי עשב אחד הוא המשמח לפותח ופותח לפותח וכן יש עשב
 ע"ש . גם יש עשב ששמו שמחרי והוא עשב שמחבר דבר שנתחך לשני
 (כ"ב דף ע"ד ע"ב) וכדלמריין כ"ב ע"ב המקבל ובלאו כריוט דעניו
 והיה . גם זכרו עשב מעלה עשן והוא עשב שמחמר העשן ועולה ולא
 הנובל הוא עשב שאינו יוקח מכלל ומכאן שבו חיחס יתבטח אל הארץ
 אספספא (כ"ב כ"ח ע"ב) לסוף ל' יום הוא עמר ועוקרין אותו ויש
 נמקומו ונחורף ל' יום נחזין אותו ג' פעמים . אפרוחא והוא סם
 (כ"ב דף ק') . ספייר הוא מין עשב בלשון ערבי קראו ספייר וכעיר
 אוקלים כרישין ולנשין כלי ספייר שמה העשב עשו מלבושים (ילקוט
 נח סימן ס"ב) :

ע"ה מדבר על העצים מן הארז אשר ברבנון :

אמרו צ"ר חניאל י מיני ארזים הם : ארז ארזא . שיסה תורנית
 עץ שמן אפרסמון , ברזש בראחי' הדבר שגא האשור טוביה
 עליהם אלגוי' ביסמי אלמיים בולגי : אלמוגים סכסימא א"ד ארמוגים
 ערובים ערמוגים ערביים ערמיים דולגי' אלמוגים כסימא (ר"ה דף
 בילקוט שמעוני סימן שי"ד) ואמרו בתחומא (ובילקוט שם) עשרים
 ארזים הם וכו' :

עוד חזר במס' שבת (דף ל' ע"ט) ל"ף והוא מין אילן הסוען ג' מיני
 וקפרישין ואלגין בכל יום וכי אחיהם להאי לימים להאי ועוד אמרו
 ל"ף ועוד חשבו מיני אלנות דיקולן האלין והאלין וליזין וגופי חרוב

ה מדבר מענין חילוק הנחרות :

ידעו ג"כ ענין הילוך הנחרות ומקור מחנכתם כגון הא ידן ולא חתום
 מכלך בימה של סוכי ובימה של סכריא ובימה של סדום והוא
 הגדול ואין ידן אלא מביא ירמו למטה (ילקוט שמעוני בתחלה ספר
 וכן אמרו כ"ב (דף ע"ד ע"ב) רק שם לא זכרו יש של סדום בחוכם
 (במס' כ"ב דף ע"ד ע"ט) אלו שבע ימים וארבעה נכראו שמקישין את
 שבע ימים ימה של סכריא וימה של סדום וימה של חיל' וימה של חיל'
 סכרי' יש אספספא וים בגדול ואלו כן ד' נכרות ידן וירמון וקורמיון
 ששי פעמים יא' הם בגדול בראשונה יא' עד קלבריא ובשני' עד
 כו' עד סה כחול ולא חוסף רחא ימא רבא וימא דמלחא בשביל לחתך
 שמה דסכרי כדי להכרעה דגתן וכו' (ילקוט שמעוני ביחזקאל ס'
 חתך

ה מדבר מענין הסרינות והמקסות למושבותיהם :

הוא והמקומות למושבותם כמו שאמרו בני יפה גומר ומגון אמר
 חמי וז אפריקי וגרמיה ומדו ומקדניה איסי' וחוני' חירם זה
 גומר אשכנז וריפת והוגרמ' עש' ומדיין וגרמיה' ר' ברכי'
 יון אליו' ומרש' אלסופרום איסלי' ודרכני' (כ"ד וילקוט שמעוני
 חסנו כ"ב (דף ק"ו) לענין ספור ממעשר קרי קריא וקדמוי מיא ר'
 ערבה ושלמה רי"ח הר שציר עמון ומואב ר"ש אומר
 אלספמיא ויהי מושבם ממיש' מישא מיהא מדי חולה עילס וגובי
 חלה דכבל לר זיירה חלתן דחבל ימא בין הנהרה כולס ליוחסין
 קדם טורים מדינחי' (ילקוט שמעוני נח ס' ס"ב) :

ה מדבר מנהר סמבסיון :

ה סמבסיון אשר חזר בחלמוד ובמדש יחישו המצקרים עהה כי
 נסעו כל החלד ולא ראו נהר כזה ולא חולל שאת חרפתי מזה :
 מה זה יקח לכך הם יוכיחו ממה שנכסה כל החלד כי אין נהר
 סמבסיון ואני מוכיח מנהר סמבסיון כי לא נסעו כל החלד הנה לא לי
 איך נסעו כל החלד :

הלא סמוך לעירנו יש עיר ויולשאלא שמה אשר לא דרך בה רגל
 חוקר מעולם וגם עמקים סביב לה ומעולם לא ידד בה רגל
 שם מקום סמבסיון . הלא יש ויש כמה בורות ובקעות וביאות
 וברי' סג' והרי אש ומדכריות גדולות וטרולות ואיים גדולים על הים
 ואין ונכות יענה האם יספאר אדם כי הי' בכל המקומות ולא היות
 הלא הלא לנחורך לרובח כל כדור החלד בקו המשוה כי הכולה להכחיש
 הנהי' ראיה בראיה ברורה אשר אין לחלוק עליו ולא בהשערה
 הלא ובדבריהם ברור מללו שאמרו נהר סמבסיון יוכיח וכי גדלו שם
 הנהי' כי המחוכח ג"כ הודה לדבריו כי הי' בעיניו זה להוכחה
 הלא אמר כי שקר אחה מדבר וגם במדרש אמרו כי ר"ע הביא משם
 הלא סמבסיון כי נהר סמבסיון הוא של אבנים המשליך בכל יום
 הלא ופרסם כי הטופטים יספרו בציגונו . כל עה כי ימלאו עולמות
 הלא והם מכחישים זה את זה ואנפח כי יבוא הטופע השלישי ויכריע
 הלא לא שלמו על אספי החלד ראה כי קודם שאלאו מעריקע
 הלא טעולם אלא אחד ודורס חשבו כי יודעים מכל החלד ולשקר היה
 הלא אשר הוכיח להם קאלאמבעט כי יש עוד עולם חדש בעבר
 הלא עד כי מלך אחד אחר רבוה דבריו נמה אחן לו ושל' ספינה
 הלא שחטפה ועיין לעיל (אוח ע"ה) בשם הספר הנעלה אמונה חכמים
 הלא על דג סיכווי שלא היה ולא נברא וכל חכמי הסבע חספו ולא
 הלא כמה מאות שנים מלאו וכו' אשוי מלך לרפת ומה חדין על נהר
 הלא חיל' ועיין לעיל עוד פרסי' שנתגלה אח"כ אמיתות דברי חז"ל
 הלא כי אין עהה סמבסיון הלא כמה דברים נאכדו מהחלד אף
 הלא רק מעטס אדם הלא אמרו כי השמיר אשר היה ג"כ
 בריאה

ועשה ספה לסיך אין אלו רשאים עד שיכנס האביב והאביב הוא רק
 כפי השבוננו עשה ולא בשבם לכן אהנו מעבדים השנים דהיינו בכל י"ב
 מחזור קצן עשים ז' עבורים והמעבדים הם שנה ג' למחזור קצן וסוף
 ושנה ח' למ"ק ושנה י"א למ"ק ושנה י"ד למ"ק ושנה י"ז למ"ק ושנה י"ט
 גו"ה לדו"ס ובי"ט שנים אשר בו שבע עבורים בו שלם הסרון שנה
 החזור להלך בזמן החמה לבלי האחר פעמי לעדיה ואין לנו להוסיף על
 השבון שנה החמה שהוא קרוב ל"א יום שהחמים למדו מקרא שהדשים
 לשנה ולא ימים לשנה כיצד דהיינו עבורים בחור י"ב שנים הוא ז' שנים
 יום י"ב שנה השל"ג חלקים כנ"ל בכל חדשי הלבנה עולה המספר ר"ז יום
 ק"א חלקים שעולה מכוון למספר שנה החמה דהמותר משנה החמה הוא
 כ"א שעות קכ"א חלקים ומ"ח רגע והרנג אחד מע"ו בחלק ובשכסול
 כמספר הזה עולה ג"ב ר"ז יום י"ז שעה קי"א חלקים ולא ימאל יחרון
 החמה וזה נשאר על אמהתו סוד העיבור שלבני ישראל נשאר בחיקון
 מקובל לנו מהבגזאים וכן היו החשבים הגאה והמודש מימי שלום ומשנים
 ולא ידעוהו מעולם רק ישראל כענין שנאמר מגיד דבריו ליעקב וי
 עולם תאמר ג' פ"ב (אולר נחמד סי' ס"ד) :

ואם תרצה לדעת החשבון תוכל לחשוב על המספר היומר קצן שהחלק
 על חמ"ק חלקים ואז תראה כי הם מכוונים כיצד ביום כ"ד שעות
 חמ"ק חלקים ע"י כופל שביד כל אדם תכפיל פ"ד פעמי' ויעלה עשרי' וחמ"ח
 מאות ועשרים חלקים שכן חלקים י"ב לכ"ד שעות שהוא יום שלם ועשרים
 ימים ועלה שבע מאות וחמשים ואחד חלק ושש מאות ושמונים חלקים
 עולה י"ב חלק והשעה מאות וחמשים ותחבר זה להל"ג וגם תחבר השל"ג
 ס"ה שבע מאות וששים וחמשה חלקי וארבע מאות ושלושה כך חלקים י"ב
 הלבנה וכשכסול ז' פעמים ככה לז' עבורים יעלה לך ה' פעמים חלקי
 מאות וחמשים ושמונה חלקי ושלושים ואחת וזה הוא מספר החלקים אשר
 לשנה החמה כי יחרון החמה ג"כ כן כי יחרון שנה החמה הוא י' ימים
 יום עשרים וחמשה חלקי והשעה מאות ועשרים חלקים ועשרה ימים שהוא
 הוא שני מאות וחמשי' ות' חלקי ושני מאות חלקים עוד היהרון בשנה החמה
 שכל שנה חמ"ק חלקים ועלה עשרים ושנים חלקי וששה מאות ושמונים
 כשחנבר כן ומחבר ג"כ הקכ"א חלקים לכן ה"ל יהיה ס"ה שני חלקים
 ושנים חלקי ואחד חלקים וכשכסול י"ט פעמים לי"ט שנים יעלה לך
 פעמים חלקי חלטים ושלוש מאות וחמשים ושמונה חלקי וי"ט חלקים רק
 מחלקים מחשבון כנ"ל וכשכסול מ"ח רגעים אשר הוא ג"כ חוססות
 כי"ט פעמים יעלה לך השעה מאות וי"ב רגעים אשר ע"ו חלקים חמ"ח
 אחד מחמ"ק וי"ב פעמים ע"ו הוא השעה מאות וי"ב ח"כ י"ב ע"ו
 וכשחמ"ק עוד הי"ב חלקים להל"ג ימי' מכוון בחשבון הנ"ל וככה תוכל לראות
 לחשוב ולחלק הכל על הרגעים שהוא אחד מע"ו בחלק וכן לחלק כל
 כן משנה החמה והלבנה הכל לחלקים והחלקים לרגעים ובכל הוא חמ"ח
 לא ריבוי להאריך בחשבון מרובה על כמה חלקי חלטי חלטים ורגעים
 ואמר שמואל כעשלו בני יששכר לרקיע קבוע חמ"ק חלקים לשעה
 וכני יששכר יודעי צינה לפתים כי עמים בנימקריא חמ"ק כי הם

י"ן כה"ק המ"ע והחשבון חמ"ק הוא חשבון טוב מאד לחלק השעה
 חמ"ק חלק לחלק על כמה חלקים לחמה לשלש ולרביעית ולחמישית ולששית
 ושית עשירית שנים עשר חמשה עשר עשרים מה שלם תוכל לנפות כן
 י"היו שלמים לבלי החלוק החלק לשברים לחמה ולשלוש ולרביעית וחלק
 י"שערו ח"ל שהוא אחד מע"ו רגעים והנה זה החשבון מהילוך הלבנה
 י"הוא ר"ק מהלך הלבנה בחודש חמשי' אמנם במהלך חמשי' פעמי' חמ"ק
 י"הנ"ב נדע כטוע בחכמה וכן אמרו בנמרח פעמים מהלך בארובה וזה רק
 י"שערו ח"ל מעט הבדל בהילוכה אמנם בקבוצ חדשים הרבה משנים
 י"הפסד בחשבון עד שיגיע ההבדל בענין שיחבבה ויחי' יום אחד
 י"הבדל חלטי חלק אחד מחמ"ק פחות או יותר מחמ"ג חלקים בכל
 י"החשבים היה בכ"ה חלקי והשעה מאות ועשרים חדשים שהוא שני
 י"השנים שנה היה חלק ביום שלם והיה הראוי מחמ"ח ח" או ג'
 י"החמה ובחמה שלם מלאו חלק זמון מתן חודש עד הנה ולא יש חלק
 י"השעה ע"ז למדו ח"ל ימים אחת מחמ"ב חדשים ואז חמה מחמ"ב
 שעות לחדשים (אר"י) :

חלק שני סי' ס"ד וכבר נשמנו קבועי הקובעים מיון חולמים והולך
 י"החיקון והוספות אחר מאה שנה וזה נשאר על אמתתו מפני שהוא
 י"הבסר או"י הנה אמרו כי בדקו בספרי הקדמונים ומלאו חמ"י
 י"הכרכם זמן רב העידו שמלאו שיעור השנה שס"ה יום ורביעי יום
 י"הפילוסוף החכם שהי' ג"כ א"ב הכרכם מלא אותו שס"ה ורביעי
 י"האות חמ"ס מלא אותו פחות מעט מרבע אלא שלח היה בידו יכולת
 י"הא הוא מפני מעטו ובכ"מיוס שש אחריו בערך ש שנה ליקף מבסול
 י"הא באורך הזמן הוא יום שלם בהבדל מה שנהאווה מקבוצ העורך
 י"הא אחד משלש מאות ביום ושהי' השנה לדעתו שס"ה
 י"הרגעים י"ב שניים והחכם אבהתי שנה אחריו מלא זמן השנה שס"ה
 י"הדקיס הרי כמה נהבדלו חמ"י בגוים במדת השנה ולא טדע
 י"ההקירות מה שהי' יודע לבני ישראל ועם ישראל בבאות וחלופים
 י"הנ"ב נפסות הארץ ואין להם מלך וב"ד ומחבר אוהה שאריה הוא דרכי
 י"החמ"ק חמ"ק חלקים שם כולם מוכונים מועדיהם וחדשיהם כחמ"ב בחשבון
 י"השנים חמ"ס חלקים חלוקת והנה נבחר לך למעלה שחודש
 י"הש"ג ואז אפשר לקבוע ר"ח כחמה רגע המולד שאי אפשר
 י"היום סיכוי מקלחו של יום בחודש העבר ומקלחו מחדש הבא
 י"הודרשין ימים אחה מונה לחדשים ולא שעות לסיך עשין
 י"הא חסר מ"כ"ס יום ואחד חסר מ"כ"ס יום ואילו לא היה חודש לבנה רק
 י"הא אחד מלא ואחד חסר רק מחמה הפש"ג חלקים לפעמים אט
 י"הא יום אחד ולשמים קצר רק ש"ג ולפעמים כסדרן וזה יעשו
 י"הא כד"ו ספה וכדומה שהבנא בלר היכב בספר הכור וחשון ובסליו
 י"הא חסר סיון מלא מחמת חג השבועות חכ מלא שקוללים עליהם
 י"הא חסר סיון מלא מחמת חג השבועות חכ מלא שקוללים עליהם
 י"הא חסר סיון מלא מחמת חג השבועות חכ מלא שקוללים עליהם
 י"הא חסר סיון מלא מחמת חג השבועות חכ מלא שקוללים עליהם

הפך וכמה הסעמים מדוע השינוי יש במרחשוון וכפליה :

הנה המהד הראשון מעת שנברא העולם נקרא בהר"ר בין לר' אליהו
בסנהדרין ככ"ה בגלות נברא העולם בין לר' יהושע דאמר ככ"ה
סמום שכן ידעו פ"ס השבועון שהלכו לפי חז"ל שקבלו העת והרגע
המלידה ברכיע והגבול פ"י קיסרוב הלכה שזיוס ב' ה' שעות ר"ד
ראוי להיות מולד השני שהיה ברחל איתו שנה שבו נברא העולם וקודם
כל השבועות על בהר"ד כן נחב בעל העברותה וכבד עוד (וכן הובא בספר
דבר נפלא בזה כי הוא שם קדוש וטוב יואל שני פסוקים הראשונים שברא
נפלא ש"ס בין כל אחד ואחד מ"א אלויות ואות המ"ב הוא אות מן בהר"ד
ב' מן בראשית ה' מן בהר"ר מן ויאמר ד' מן ויבדל ומן הכ' עד ה"ח
אלויות וכן מן ה"ה עד ה"ר' וכן מן ה"ר' עד ה"ד' וודע שכשם מ"ב נברא
בראשית אשר על כן השם של מ"ב יואל מפסוק בראשית ויבוקש הדבר
על פסר הפרדס ופסר הקנה לכן נרמז השבועון ראשית זה דווקא בין מ"ב
פחות ולא יותר דווקא מאותו הפסוק כאשר זכרו הבניי ז"ל על פסוק ויהי
מחוב פ"כ : ועמה הביטוי בני אדם הביטוי כמה דברים פשוטים נסתר
התורה : גל עיני ואביסה נפלאות מתורקך כאשר אמתו מאמרים כי כל
רשואה וכל דר' דודרסיו פשוטים בסתר אלהה ראויה היא לאותה אינפאל
בעל הליה יואל לכן כל קריאותי' ומיחותי' וההגין שנה ומסורה וחליה
הרים חלויים עליהם לא שערס עיני בשר מחיב לא ידעו עיפ רק לחידי
שקבלה רק הם טעמו מה ממנד פרי הטובה מעת הדעת טוב אכלו ויאלי
אור שבעתים כאור שבעת הימים :

מה פירי מתירוש העולם ופבריה כי כמה דברים חדשים החתים נאבדו
מאמין הנה לא אבינה כי בכל דור דור יחדשו החכמים דברים חדשים
האדם ובמחירותה המלאכה מה ש"א היו מלפנים אך יחד
ותודיעי אך דעקך אם היו מלפנים חכמים יותר גדולים או עתה
מאין אין קנה המדה בידי למדוד חכמה איש ואיש ויוכל להיות ג"כ
היו חכמים יותר גדולים מעתה ותה שלא טעו הדברים
האחרונים הוא מתמה שכל דבר נעשה לאם לאם וההרגל וההגיון יחד
ומה שהחזירו הראשונים שלמו האחרונים . והכרס אשר נטע הראשון ולא
אחר אחריו ותלגו ושמה מיינו . כל החכמים מימים הראשונים עד עתה
כאשר חכם אחד מאריך ימים הרבה וכ"ז שמזקין יוסף דעת בכל דבר
וההגיון וכל בני אדם המה איש ארוך מאד רק נעשה חוליות סריקס
ימות וזה יעמוד על מקומו :

מאמין • חכמי ישראל! כולדוהי היו יותר חכמים מעתה וכאשר יעידו ע"י
הראשונים כמלאכים וכו' אולם לדעתי גם יחידים חכמים
היו יותר חכמים מעתה כמדוע מתחמי יון וארספא והכח איקידים עשה
בשומק החכמה עד לספליא והוא היה עוד בימי מרדכי ואסתר וכחוסה
עשה הוא כענק ע"ג הנפילים אך יהי' עוד שיהיה בודלי החכמים הראשונים
חכמים גדולים מאד וכל הפחות כי לא היו קשנים בחכמהם והחכמים
ששואו זה המלאכה ושפולתה מרבה ע"י ההרגל אבל הנושא זה החכמה

הכל פוס ופולי גדלה הדעה גם אצל חכמים הראשונים מעתה :
מה מגיד ע"ז :

דעתי גם בדוריו וש אוליים פכלים וגם בדוריהם היו חכמים נבונים
ואתו רוח הוא באנוש אשר נתן לו ה' חכמה יסר על חזירו יהי'
לפני דור :

החכמים הפוקרים הפוקרים הסכלים האומרים כי העולם קדמון מאד
קשה להבין אך לא ידעו הראשונים כמה דברים קפנים הנחויים
הראשונים פחדו היון יוס יוס . ואך בכ"כ שנים לא מלא איש אחד להשכיל
פולחנות טדע זה זמן קרוב ולא ידעו לטעום י"ש מויעת הדגן ויותר
האחרונים שלמות חדשים ומקמות בלתי טדעיים לראשונם והתי' כדור
האחרונים לא מלאו רק זה כפ"ש מאות שנה ע"י קאלאמבינס . האוכל
העולם קדמון שחי' דבר מה נעלם מהעולם לבלי יואל כל זורך
הוא סרב ההוא הסבוכן לא וישמעו אונך מה שמוציא מפיך . עולם קדמון
איש מאה שנים ואף שנים או אף אלפים רק הרבה יותר
כן קן טולל מלת קדמות אשר לא טובל זה לצייר בדעתנו ואך אפשר
שחי' נעלם מהם מאומה :

לפחות כי נאבד מהם הרבה דברים ונשכח מהם באורך הזמן חכמה
דברים וכמה ענינים נחויים וכאשר יאמרו כי גם אמריקע טדע להם
יוכחו את זה מקרא ולדעתי כי הוא אמת כן :

יעשה לי ממאן דומה בעיני כאיש הבורח מן הארץ ופגשו
הדוב כי כל מסרת דבריו גם חמול גם שלשום גם מאד דברו אלי
לראות כי הראשונים לא ידעו ולא ראו כל טובה ועמה הוכרת
האדם מהם הרבה דברים כי יעלה מגור ופחד עליו פן אביא לו
העולם אשר יברח מזה ויחר מאשר יברח מיטעות כל דבר ואמי
העולם מחדש וכל דבר בתוכה ישן טוש אשר גם אחה חתן ע"ז חודה:
אמי בעיניך כי אני חליה מאמין בקדמות העולם . רק אמרתי
שהדבר הזה אין ראיה אולם מכח האמונה אני מאמין שהעולם
מחדש וכי בשביל שאין ראיה אין אמונה :

אחה חליה נחשד בעיני ולו היית באופן זה בעיני כי עשה לא דברתי
אחר מאומה וכמו שאמרו הרחק פתחת ביתה זו מינות וכו' . וישן
עוהין בעיני לרע כמותם חליה אני דברתי עמך עד כה ויסרתיך רק
עמי ובאמת אין נחון לי לשום ראיה על קדמות העולם : כי בראשית
הוא ראיה גדולה אללי שאין למעלה הימנה אולם זה ג"כ ראיה אללי
הממלאים הוא מקביעות השנה שהיו החכמים מבולבלים לידע
הוא אולם הזמן למד אוחס לקבוע השנה וכאשר הבאתי לעיל כי
במשך ב' מאות שנים כי תוסף החמה בהלוכה מעט מעט יוס שלם
היו ביום שלם ומהם כי הינה חגס על י' ימים מאוחר ובאמת אית
היום כי הם ראו מה שיכלו לראות והאחרונים אחרו ישן בהמשך
הוא ההשגון . ואך אפשר אם העולם קדמון חליה אך לא מלאו
השגון האמיתי האם לא היה אלנם השגון השנה והלכו כל ימיהם
בדעות אלפי שנים עד אין קץ ראה כי היו אפיעות גדולות בכמה

זמנים מכמה הכמים בענין השבון השנים מעט נחמול החלד ואף לא ידעו
 מחשבון הכבוד משנות עולם ובחשבון השנים אין שייך שכהה כי זה
 שנה וכלל חודש וכלל עת העוסקים בזה דור אחר דור ואז לבנים וידיהם
 כי יהיה עתה בימים האחרונים שום ספק ושום פשט מחמת קולר האון
 ארוך בלי קץ שהוא קדמון אין זאת כי המול אמתו בעמק יונו חלד
 רק פ"א נועד להחמיהם השבון כבוד להבאיהם אחריהם אין שום חקירה
 או בשלשה דברים יוכל כל אדם לחשוב כמו אמתו שיש לנו קבלה מהחכמים
 החמה הוא בשם ה"ה ימים וה' שעות ותקל"ו חלקים מחת"ר"ף לשעה וח'
 אם מחלוק החלק על פ"ו רגעים ולאור הששבון הזה אמתו הולכים מעט
 ומי שיש לו רק הכנה מעט יוכל לחשוב זה ואין לנו שום חקירות עוד בזה
 ולא מעט כי זה אלפי שנים מעט מתן תורה לא מלאנו חסרון או יחרון בזה
 הקבלה אמתו הולכים. והאריך אפשר שבשנות עולם לא היה שום אחר
 דור אחד מהעמים אשר באו על הששבון ויודיעו לבנים אשר לא ישרו עוד
 ובפרט מלפנים היו עובדי חמה ולבנה הרבה והיו מחחקים לעמות אמתו
 וסיוכום כבודאי מלפני פנים עבדו יותר ואף לא שמרו על נכון טעמי אמתו
 זאת כי תמיד כי היו אז רבבות אלפי עולמות אשר היו כולם ככלים
 להם שום אמונה ושום חכמה ואדם ובקר יחדיו אכלו הבגולא כן הוא כי אלה
 כי אין הזמן מחדש חכמי"ר"ק מחדש ידיעות וכן הדברי' אשר הזכרתי
 שכהה שהם דברים הנחמ' לכל וכן הדולפין שהי' דג והי' אדם לא ידעו
 זמנים וכן אלפי פרטים אשר כולם יעידו על זמן מליאותם בעון החמה
 וכדומה אלפי פרטי' העוסקים בזה אלפי אנשים שאי אפשר השכחה
מאמין • פן בימי המבול אשר נאכד הכל אז נאכד גם הששבון אך טעמי
 לריק דברדין כי יהיה ראי' כי היה מבול על הארץ והכחה
 הכופרים בה ועל הזמן האומות שאומרים שעולם עומד פ' אלף שנים
 שנים כי בשנים הרבים כאלו אי אפשר שלא יעמדו צבירור על השבון
מאמין • אם מזה ראי' שהיה מבול המבול גופא ראי' על חידוש השבון
 ונולדים לממלטים בה ואין רצוני להאריך בזה יותר כי משה אמתו
 (טו) גם ידעו במשלי' וחירות אירוש על סאי ראשו בבטרו' גבי סבי רי'
 אייתי חרי כייע :

גם ידעו להשיב לשואלי דבר משלים וחידות מבורא בכמה מקומות. וכדאי
 דבי אמונה (בבטרות ח') והנה אמרו שם אייתו ליה חרי בישי אמתו
 דצמח אובמתא ובי דצמח חיוורתא אייתי סאי חרי גבינתא אל"ה די דייס
 ובי דעמח חיוורתא. ויש לבנין מה זה השורה בשאלה אחרת (כי כל
 הוא דבר שאי אפשר וכוונתם שישבי שאינו יודע והוא השיב להם שידע
 לזה איזה הקדמה ושאל להם ההקדמה דבר ג"כ שאי אפשר ומוכרחים
 שאינם יודעים מה שא"כ הבא) אך נראה כי היתה השני גבינתא אל"ה
 אי' אל"ה או' אל"ה ג' (כי ה' כוונה שאלו על שני בייעים כי על גבינתא
 ספק אחד וסן גי'ד האי דלובמתא כסומא כצרוכא ולכן הביאו שני גי'ת'
 ספקות סן שיהיה דלובמתא או שיהיה דחווורתא) ואמר להם דהגבינתא
 הכיעי אובמתא והחווורתא אל"ה החיוורתא ולומר שהוא יודע איזה גי'ת'
 וכו' שהיא מונח אלל הגבינתא אובמתא רק שהם יגידו לו איזה גבינתא

הי' דעמח אובמתא קאי על הכיעי • שהוא אלל הגבינתא אובמתא
 דמח שירין שם על יתר השאלות ובחכמה עמוקה השיב להם • והרמז
 על מה הפרש יש בכס מולמתם ומה נפקא מינה שגולדתם מאב חיוור'
 להם שזה השאלה נכון רק לשאל על גבינות שאינם שוב מוליאים פירות
 מוליאי' פירות ואפרוחי'. וכר אמ"כ באפרוחי' שיאלו איזה תכיעי מוליגתא
 וישיין במתמר לעטי' חן שכתבתי עוד רמזי' בהשאלו' מסבי דבי אמונה:

פרק ה

בשבי' האדסובריני מסוגו' ודיני יבום ועומק ורוחב רעת' ער הדפלי'
 שבי' פמונות רבה מאד וכל פכעי האדם לרקחו וישרו טומחו וכליו וכל
 שרמות אשר הטלה בדעתך הלא תמלא באפיקי הש"ם ונולדי הפוסקים
 ורפי' והפ"ו והחומים והקלות והמתיבות וכדומה אשר דבריהם יביעו
 שיקין ואנפיו המה שאר המסכתות כתובות וקדושין וגיטין וקל"ה בימות
 פ' שמוקי' דברי חכמינו ז"ל אשר כללו בדבריהם כל הדברים הנעשי'
 ית עוד באיזה אופן שיהי' הכל כללו בדבריהם חוה ידוע באר היסב
 בדבריהם ומסתריים בסתר דבריהם יומם וליל כי מבול דבריהם עוד
 מאד ורק דבריהם כללים הכוללים רבבות אלפי פרטים בלי'ם שיקרה
 חבל ארצה. ובין טעמי' שאלות המקשה והמתרין שם ענשים רבים
 דינים חדשים לכל המלומד לשום בעמקי מולת ים החלמוד ולבאי
 ביאר דיני איסור וסיור ודיני קדשים ובפרט בדיני ספרות נעשים
 ואהלות עמוקים מההוס רבה •

בשריט אשר אמתו רואים אותם בכל יום וכאשר חתן עיקר במסכת
 מדבריהם רגע על אלפי קרובים ילאה כח השגמתי להבין איך כללו כמה
 שנין אחד ובמקום אחד ואחרי פירש"י ז"ל והבגוונות היסב. אז קולר
 לו השיבות זה לזה • והס לא ידברו מהחומר לזייר לנו מה השיבות
 שם מדברים מהעורה הוא הדין והכלה נעטע מהחומר ההוא בעון חמש
 שערות לרועיהם ולרות לרועיהם מן החליה ומן היבוס עד סוף העולם
 וכן כמו שם במשנה דף י"ג שש עריות חמורות מאלו וכו' אמו ואשת
 סל גדות חס' יבמות אשר ילאה המעין להבין החומר הענין לזייר
 לקרובים האלה מהקרובים הרחוקים ארוחם בכל יום. ויותר תראה במאמר'
 (כ"ג) חיי' בכול' חיי קורא בהם האסורה לזה מותרת לזה וכו'
 הרגס מחמורה ואילך אבל שיה כבא דרישא לא וכו' ואביי מהרגס אף
 ודין ספרא מתרגס אף אשה אחיו שלא היה בעולמו ומשכתת בשיתא
 דר' שמעון וסימך מת טולד יבוס מת טולד ויבוס החבון גא איך
 שבת כללו קרובי' הרבה מאוד ורפי' הרבה שם לבאר דבריה' באריבו'
 ד' ואחר כל אלה ילאה המעין לזייר ולכולל יחד דעתו. אשר דברו
 ית קררות האורה ולא זכרו החומר לזייר לנו קרבות הקרובי' האלה כי
 שם בעיניהם כי בודאי יבין כל איש איש • החבון ותראה משם כי פלא
 מוח האלה. מה טולד ויבוס. ומזה הקיש על השאר כל המבינים בענין
 ים החלמוד ועל עומק חכמתם ואיך יתקו כל דבר לפרטים רבים
 חן מי שרואה בעיניקייחא בימות אס' יש זיקס או אין זיקס ובגוןכדיני
 שכם

שנה וברשויות שנה ונדתי קלומה כמי שהנחה ולא רשות היחד עליה עד
 אשר המסתכל בהם יראה כמה חילוקי דמים וכמה רשויות אשר רק רוחם נשפטים
 זניהם וזכה חייב סקילה וזכה פסור. וכ"ש מי שזכה לעיין בסוגיות אשר גויסם
 על פני רחבי כמה מסכתות בגון דבתי רוב וחזקה ודיני ס"ס אשר יש בהם
 חזקות מי חזקה שאליה זכותה חזקה א"ל חזקה בגוף חזקה יבול חזקה חייב
 חזקה קטנות וכן חזקה העשוי להשפטה ואם מחזקין זמן זמן ואמן וכדומה אשר
 דיוס יתגבלו מתחמיהם אשר באופן זה הוא או היא חייבת מיתה או חילוק
 תפלת ונאופן השני הוא פסור וכן דבתי ברירה ודיני איסור הל על איסור יומא
 היא נקרא חכמה בכל ההמנות הוא רק עניינם דקים אשר ישיג החכם יותר
 וכל מי שמוחו יותר עמוק ורחב הוא יחלק כל פרט לפרטי פרטים אשר
 רעשו גם השכל דבר כזה וידמה לו כי חכם דבריו ושקר הוא כי היא היא
 חילוק גדול בעיניהם וזכה ירדו לעומק האלגברטע ויעלו מרום הסכומה להשיג
 דק על פעמי השמש ויחז יקר הולך וקו לכוזבים יתנו זה בהתלמוד הוא יותר
 מזה ויותר עמוק ורחב אשר לאו כל מוחי סבל דא הם לרוחב דעמם יחזיקו
 לדבר וחילוק גדול יש בין אופן זה לזה ואחזנו לא טבל לירד ולהבין החילוק
 ואם מי שהוא דק השכל ויבין מה י רך לא יבין כראוי וידמה ויבטשו כי
 השערים יחלק בעיניהם ונאמרה הם רחוקים זה מזה שית גרמידא כמו שחמרו
 ראשונים כפתחה של אולם ושל אחרונים כפתחו של מחס והכוונה כמו
 האחרונים לא יבינו החילוק בין זה לזה רק מעט : ועוד מעט ואינו י
 מאד יייררו הדבר על מבוהים ויבקרם לתק הדבר הזה והחזקה וס"ס האלה
 עוד לפרטים מי אפשר בעיניהם בשום אופן : אולם לבס של ראשונים
 אולם אשר רחוב מאד ויכול עוד דבר לנטוש בהשפחה ההוא והבן : וכל דברי
 הוא רק מאמין : אולם למאמין לזכור יס התלמוד המה ראו מעשה ד'
 במלואה : יעלו פעמים ירדו חכמות לפניהם עלה יותר חמור
 פה) שיחת תלמידי חכמים שמתרע על פני רחבי התלמוד וגם משלי
 גם דברו על ספרה הלשון והנקיות לשון נקיה וקלה לכל המביט בלור דבריהם
 אין מלה מיותרת בלשונם וכאשר אשרי א"ל לקמן ע"ז בכמה מקומות
 במאמר לעינים חן :

גם משלי שועלים אמרו שהיה לר' מאיר ב' מלות משלי שועלים (סנהדרין)
 שיחת חילין ושיחת ח"ח ומאמרי אישי מלא על כל גדות התלמוד ויקר
 משו ומעט משל ותרוק נעים מאמרים רעים כמו מחאא בישא ונחני שיש
 וכדומה ירחיקו הרע במתק לשונם ויקרבו הסוב נגעים אמרם יגביהו השמים
 הגאווה ירעו הדק וישרשו הזדין יעשו הבושה ויבגו הכבוד והנה סה
 תראה מתחמם בזו וכולה לא תראה ובעצרת השם כשבתי פרק לכד חזק
 לכמה ח'קים מדבריהם והתחמם בכל מדע והשכל וכל מסחר ושיחה
 פה) גם הספחד הקניין פרצו מלאפנים ומתם שהיו לחם יד בנבל והירטיה פה
 מלפנים פרץ המסחר על כל רחבי הסבל כמבואר בכמה קראי ועוד
 אבינו ע"ה אורחות ישמעאליס ירדו עם סתורותם למלרים ומתו
 מלור ולידון ועוד עיירות גדולות היו רוכלת העמים וגם שלחו לחמם
 פני המים כמבואר בכמה מקומות וכדברי חז"ל ומדרשים ומותר הוא
 והיו ג"כ רמאים כמו עשה ויותר ירדו מלאשי הדום וערמחם שעשו עם
 כמבואר

ספריה הודנית - סדרית

סנהדרין וכדומה הרבה. ומבואר במדרש איכה חכמה ערמות שעשו אישי
 ירמיהו כן במסחרם וכן ביתר פרטים : ואמרו זכ"ב כי כמה וכמה רמאות
 חכם נמשקלם וכמדהם עד כי אמר ריב"א הו לי אם חומר ולסוף אמר ע"ש.
 יקום שמשני ספר חללים (סי' הרלו') על פסוק הוא ידברו איש אל רעהו
 סיה בעיר אחד שלא היה בה מלח ויהיה בה חבורה של חמרים ואמרו
 לו ומי יאמר מלה ומזניגים עד שלא יבואו חמרים ומביא שם איך שאחד
 מן שניקם אותם שימתינו עליו שהוא לרדך לרדך על זמן מה בשדה והוא
 לאשמו כשיאמר לה הני לי העול שהיא מתן ג' האוכף הני לי הקנקן שהתן
 לי עשה וע"ש כל המעשה שהקדים והביא המלה ורימא אותם וסיים שם
 הוא ידברו איש אל רעהו אם אין אחה עושה את האוכף עול ואם השק
 אחס יבול לעמוד : ומביא שם מעשה בר' יונתן שהיו לרדך לעדשים וביה
 ירד ירד אליו ואמר לו הקרוב כי המקח מעדשים כך וכך וכל עמ שיראה
 מקח זה ואח"כ ירד ר' יונתן לבית הקרוב שלו ולא היה צביטו והלך
 לקנות העדשים ואמרו לו כי אין עדשים רק חטים ור' יונתן אמר כי
 הוא לרדך ואמרו לו אם עתה אתה כך וכך הרבה מן הדמים נמכור לך
 מהם וכאשר בא לבית קרובו מלא את קרובו ואמר לו ר' יונתן נפלאי
 הרבה מן הדמי' שאמרת לי אמר לו שמה עדשים אמרת להם אני מבקש
 ללולו אמרת להם חטים אני מבקש היו אמרים לך לרדך בעדשי' עכשיו
 דמי' אני לרדך אמרו לך לרדך בחטים וע"ש לקמן. וגם הרבה סוחרי זמנינו
 היו קדם בכל הפרט' במאמרם אם אין אחס השקר והרמיה את חבירך לא
 יאמר ויבלי כי נתון לעשות זאת אם תרמית כי לרבי הזמן הגדול למעלה
 כשבתי באורך כי מקדם קדמחה ידעו ג"כ מכל הענוגי בני חכם ולבשו
 סדר הארץ ואין להארך בזה עוד והיו ג"כ ישרים מאד במסחרם :

שכל מאמרי אנשי ההטון עתה יסודתם בעסקי פצולות התלמוד :

כל הדברים והלכות מאמרי אישי הן ממלתי דכדיוחא וכן איזה
 חכמה וכן איזה מדע וכן איזה מוסר וכן ללמדו בדך ארץ והסלכותיו
 מדברים איש אל רעהו בכל יום כולם ומבטנם ומדיבורם יאלו
 והוא כרעה דכולא ביה וכל הדברים ה"ל לפעמים כבדיא ולפעמים כרמו
 דבני הדומה. וכמו שמליט שאמרו מנה הא מלחא דאמרי אישי שיחין
 לנבי דשמע דאכל והוא לא אכל א"ל קרא כתיב ויוסף אהרבה ויקח
 קסודו וכן מנה הא מלחא דאמרי רבנן א"ל קרא כתיב וכו'. וכן כל
 הישרים בהשכל היונאים מבטן ההטון בכל דור דור : כמעט כולם
 דבניהם למי שיש לו עין לראות ולהבין וכיון שכל דבריו מרומזים
 וכל דבריהם מרומזים בקרא א"כ כל הדברים מרומזים כחורחגו
 וכן כון כי הנותן הוא אין סוף א"כ דבריו מרומזים עד אין סוף.
 גם המאמרי אישי ונתוח דבריהם מיתר הלשונות מרומזים דבריהם
 איש בקי בהם אך כפי ששמעתי כמה פעמים מאמרם והתחמם ראיתי
 חזון דבריהם סוף דבר כי הכל מרומז בחוסי"ק. ועליהו לא יבול :
 וכן כי תידי לי את דברי אלה ולהרבות לי איזה מאמרי אישי אשר אני
 פתח לך הליך מרומז דבריהם. והבד נא לי הליך מרומז דבריהם
 מאי

מאמר דאמרי כשמסקר לו חבירו ואמר לו אמרי אינני שבמרומים יש ויחא
 סאמין. תלמוד ארוך הוא אמרי אינני גמלא כמדוי לקבא קרוה
 שבמדי שטור רחוק מאד שם גמל על מקום קר כח
 הוא מרקד אנה ואנה והכוונה כי מי שזוהו לשקר אומר שבמקום רחוק
 יש כה וכה שיהא דבר שאי אפשר ואין אהה שוכל להכחשו וכן במרומים
 השוק והוא שקר מפורסם ואין אהה שוכל להכחשו:
 סמאן • סמאן הא מלחא דאמרי אינני כי מכה חרפא ודברים יש להם
 סמאן. גדול אונאה דבניס מאונאה ממון שזה יתן להישבון:
 סמאן • סמאן הא מלחא דאמרי אינני על איש שפניו למסה והולך בחון וסמאן
 כי מים שריקס יקרשו בגשר:
 סמאן • שפיל ואזיל ב. אחא ועינה מסייפות:
 סמאן • סמאן הא מלחא דאמרי אינני אם הרכה בעלי בחיס בניה אין חס
 סמאן. קרירה דני שוחפי לא תחמיל ולא קרירא (במסכת כ"ב):
 סמאן • סמאן הא מלחא דאמרי אינני מי שניכוס בחמין יקרר הטון:
 סמאן • קרא כתיב תחא אשר לא עבדה אח' ה' אליהך מרוב טוב וגו' חס
 בערוס ובחוסר כל:
 סמאן • סמאן הא מלחא דאמרי אינני כי מספר שבע הוא שקר:
 סמאן • קרא כתיב כי שבע יפול לדיק וקס כלומר מה שיפול הלדיק שבע
 הוא שקר כי סוף סוף הוא יקום ויעמוד:
 סמאן • סמאן הא מלחא דאמרי אינני כי מוצק החזיר לא תחבוש כובע על
 סמאן • קרא כתיב כי משורש נחש ילא נסע. ואמרו תלה קורא להזיר
 דדייה עביד. ואמרו חי חקלאי מלכא להו דקוליה חס
 נחיה. ואמרו גיר טוב מכלב ביה לא חרבי פי' אריה קטן מן כלב רע לא חס
 סמאן • סמאן הא מלחא דאמרי אינני כי אויל כריח אולם:
 סמאן • קרא כתיב יוסף דעת יוסף מלאוב:
 סמאן • סמאן הא מלחא דאמרי אינני דאין מלאין לכסיל עבדה שלא עבדו
 סמאן • שבע דברים בחכם וכו' ומשכח שם ואיש נכנס בדברי חבירו
 בגולם פי' שלא נכנס בדברי חבירו לשאל שאלות וקטיוות
 סמאן • קרא כתיב דברים ותלויהם בגולם שפרס שיפאע כל הדברים שאלו
 הענין. ומאמר בן טירא כי קל מכלם משיב דבר סרס ישמע (כמס' סוף)
 סמאן • זה ימים לא כבירים יהי מפשע בעירי שאלח מוכר יין אחד
 במרחק שבתוך ביתו אמרי יין בליל שבת. והלך על אחד
 להאיר לו הדרך בהמהרה ובשבו התליף האיש הדבר כי נתן מחמה טלחה
 להעל לישא אותו והוא לקח המטריה בשבת. האם תמלא דוגמא לשחוק
 וכו' כזה בספרי קודש שיעשה שני הסכים בטשא אחד ומשוחים חס
 סמאן • קרא כתיב כחומץ לשנים וכעטן לעינים כן עלל לשולחיו דתנן
 קשה לשנים אך טוב לעינים כאשר מליס הרופאים (תנן)
 ליתן חומץ מעורב בחים. ועטן רע לעינים וכו' לשנים למי שיש לו חס
 טוב לעטן כידוע חס כחומץ לשנים ועטן לעינים כן עלל לשולחיו. חס
 לעשות שני דברים ככחון הוא מהליף וממיר אהם ומחון למסרה הסייף
 חלה טעם חס סבין היפכ במקרא ודברי חכמים ז"ל אז תמלא כל דבר חס
 סמאן

ואם לפעמים אולי לא נוכל למלא דוגמא. אין זאת כי אם חסרון
 ביה להבין עומק דבריהם:
 סמאן הא מלחא דאמרי אינני טוב להחזיק אלל עשיר חף במגעול:
 סמאן מדי נכסי יבדי משוך פי' אחר עשיר חסוך אחריו עליס פי' שחך
 חסן חסן מקרא וגם ללום הסולך חס אכרס היה אלן ובקר (במסכת כ"ב)
 דף כ"ב):
 סמאן הא מלחא דאמרי אינני מי שגבר לו מן השמים להכריח הוא מרויח
 בקל מאד בלא יגיעה מה שא"כ ההפסד הוא ביגיעה:
 סמאן לא חלי ולא מרגיש גברא דמלא סעייה (כ"ב דף כ"ב) מה שא"כ
 בהפסד הוא חלי ומרגיש:
 סמאן הא מלחא דאמרי אינני הזכיר לא מראה מקל חובלים לפני
 כלב מוכה:
 סמאן עד עשרה דרי לא חבזי ארמאה בלפיה (סנהדרין דף כ"ד)
 ואמרו. דזקוף זקופא בדיוחקיה לא לימא ליה זקף כחא פי'
 חסן במשפתחו לא יאמר לו חלי לי הדג הזה לפי שמזכיר לו שם
 חלי (ב"מ דף כ"ט):
 סמאן הא מלחא דאמרי אינני הכינים מבינים יותר מהחרנגולים:
 סמאן מנך סעמי מאלפך פי' בנך שיולא ממך הוא מלמדך שכל
 (יבמות דף ס"ב):
 סמאן הא מלחא דאמרי אינני כי נחמן הוא מכלל טוב ומחוק:
 סמאן קבאח מחריב ביתו פי' שהטקס מחבירו מחריב גם חס ביתו
 וימנה כדי למלאות נקמתו:
 סמאן הא מלחא דאמרי אינני שזה הקרנן שייך להמזבח:
 סמאן לחס הלך זרדף אלל עורב כי הוא ממיט ועיין (דף כ"ב):
 סמאן הא מלחא דאמרי אינני שהשכנה מגרשה בעלה הבית:
 סמאן בארעא וגיוורא בשמי שמיא (כ"ב) ואמרו לא תהא כהנה
 כסודקית (סוכה דף ס"ו): וכן הרכה דשומשמי גברא (כחובות)
 יבדי. ועיין בפסחים עוד מה. בחר עניא אולי עניוהא (כ"ב) כחילה
 וכו' (כחובות). וכן הרכה שמורגל עשה כפי המון כולם מהם ילאו
 מהלדסים עוד בזה והבאתי רק לדוגמא. והרולה לחס ממאמרי
 אינני בחוק"ק ימלא רובם ככולם ודי בזה:

פרק ו

נפלא על ענין עשרה הרוגי מלכות וגם דבר הפלא ופלא
 גם ענין נפלא שפסוקים שבספר ירמיה וגם מנין הפסוקים
 חשירים וטעם נפלא על הפסוקים שבמגילת אסתר. ולא
 להביא פה הדברים אשר ראו עיני בעברי ובחפשי בין
 חספרים מצאתי ראיתי דאתא לירי דברים נפלאים
 חסברו תוה"ק ובמאמרי רז"ל אשר כל משכיל על דבר
 חסברא ופלא על הדברים הנאמרים באמת וכל חיד ישעם
 וכל נכון המסכת בעין שכלו הדברים סביב סביב יורה
 על

על האמת ויענה ויאמר כי סודות נפלאות סתורים תחת עטף
 הוה"ק ומהפרש ידן על הכל כי רק לבוש וצורה בתוה"ק ורבי
 טתת למדיהם כל יקר ואבני חפץ סודות גדולים ורוים נפלא
 הסבת ושפע פקח עיניך וראה . גל עיני ואביטה נפלאות סוד
 (ועין כי כל דברינו עד כה להראות חכמת חכמים לכן ספרנו
 הרביים האלה להתבונן במ בינה בי סוד ה' ליראיו . צבי לוי
 אמרו חז"ל שהעשרה הרוגי מלכות היו העשרה שבאים שמכרו את יוסף
 פי המורה היו מחויבים למוח כמו שכחוב וגובג איש ומכרו ומאלו
 יומה . ודאיטי בספר גמט חיים מאמר פרק עשירי ששמו העשרים
 חוץ מיוסף וננימין שנחמיבו במכירת יוסף עולין כשמות עשרה הרוגי מלכות
 וחשוב רבן שמעון רבן ישמעאל ר' עקיבא ר' מינא בן מרדיון רבי
 יהודה בן בבא ר' אלעזר בן שמעון ר' ישכב הסופר ר' יהודה הנחמ"ו ו'
 המורגמן סך שמוס אלפים ושמונה מאות וחמשים ושמונה כמספר שמו
 עש זבולן בוי"א ח' ולק אמרו שכאשר יוסף נשק לכל אחיו ויבך עליהם
 הפיע בו על מיתחם ב' הרוגי מלכות כאמור עכ"ל . הכבון על המלוח
 האלח והכבון עוד כי השמות לאדם לא במקרה מכסן אמר רק הוא
 מיוולר כל וגם בדברי רז"ל חלוו ששה משמות על האבן האחת והח
 מש"ב במוה"ק בספר שמוס ס' חלוו ששה משמות על האבן האחת והח
 המורגים על האבן השיית כחלודתם ופירש"י כסדר שכולו רלובן ששמו
 דן וגמלי על האחת ועל השני ג' ואשר ישכר וחבולן יוסף וננימין מלח
 בעקס מולדתו כ"ה אחיות ככל אחת אחת מה מלח יומתק הדבר נשי
 לחק אמונאו בזה . ולהכבון עוד גם מה גודל כח האמהות שקרלו
 להשכמים בעת חלודתם שיעלה מששה מהם כסדר חולדות כ"ה אחיות
 המורגים ג"כ כ"ה אחיות שיהיה ששה משמות שיה בשתי אבני השם
 ואחד כ"ה אחיות כסדר חולדותם וגם תבין כי המלאות והספרות לא
 אף כי אינו נרגש במכסא להשלל את אס זבולן מלא או חסר וכן בנימין
 מיוולר בראשית הוא ובפרס במקום שנגש כגון ישכר או יששכר וכו'
 רבות סהור תחתייהם אשר לא מוח גבר סבל דל :

ראיתי בספר מעשה רוקח מהגאון מאור הגולה איש אלהים רבינו אלעזר
 שמדבר הרבה מעטין המטרה וכבז חז"ל ידוע מהגמרא שד' דבר
 היו מ"ס . ז' קאים כ"ב גביעים י"א כפתורים ס' פרחים וכבר ידוע
 מספר כוונת האר"י ז"ל שהמטרה יהיה כנגד חמשה חומשי תורה כמספר
 כנגד ז' חיבות בפסוק בראשית י"א כפתורים כנגד י"א חיבות בפסוק ו'
 ס' פרחים כנגד ס' חיבות בפסוק ויקרא וכו"ב גביעים כנגד כ"ב חיבות
 אלה הדברים ס"ה מ"ס עשרי בניה גבאר פסוק וידבר בחמילה תחת
 ז"ל חיבות עם הכולל הכי י"ח כנגד גובה של מטרה י"ח פסחים עכ"ל ו'
 כאשר הסתכל בעין אמונה על האור בחסלים אלהים יתגו ויברכו וי'
 שהוא כדודאי מרמז שם ברוח קדשו סודות נפלאות מעטין המטרה וכל
 בהסודדים את המטרה בהמ"ס חיבות שבזמר ה"ל כי לא להאס י'
 מ"ס חיבות והסתכל בענין יאר פניו שהוא רמז על המטרה ויש מ"ס
 המטרה ויותר נראה שבכוונה עשה זה עבד המטרה כשכל שם הפסוק ו'
 אלה

שמות ולא ככל הפסוק יודוך עמים זה אחר זה כמו שכל כפשו
 שיעשה נא ויחר המקומות רק בפה הפסיק בלמנע בפסוק אחר שכת
 וכו' ישמחו וירגו לאומים וכו' יודוך עמים וכו' אין זאה כי רלו
 תלים מנין מ"ס חיבות כמנין המטרה וכאשר חבקק בזה ממלא עוד יותר
 המור וכל ספר חסלים הוא סודות נפלאות ורמזים גדולים וכאשר הפיד
 וכו' דבר ב' וגו' (עיין מה שכחוב לעיל בענין מולד בהר"ד ויועט לך) :
 שם בספר רוקח ה"ל שמה שכבז ירמיה הנביא ואחן לה ספר כריתת
 ד' שהוא ספר ירמיה בכלל וירמיה כתב עליו לעד כי מנין הפסוקים
 הוא אלף שס"ה שהמה מכון כמנין ספר תרכיבן ירמיה עד דוק ומשכח
 ד' כבז שם ע"ה הרבה רמזים וסודות נפלאים אשר כל איש ישחמם על
 יקלד אי לריך וזמה מקל שקד על קדקוד הפוערים שיהם על ספר ירמיה
 ודך המלות ועל הרבה החסרות ויתרות הגמלא בו כאלו הוא כלאחד מהם
 מולד עשרה לפומם ובאמת רוח אלהים דיבר בו וכל רמיווחו קודש לה'
 וכן כלן לא חסר ולא יתיר ולא חליף כי הכל למסרה כוונתו הקדושה כוננה :
 כספר מעשה רוקח (במס' שבת) . חז"ל אמר שלמה המלך בספר
 השירים קי"ז פסוקים לא פחות ולא יותר פעם אחד כבר נשמע ככל בני
 מוח זה דליחה במדרש חזיה כל מעשה שלמה משולשים . על ג' עבירות
 לו נוסים : הרבה לו נשים . הרבה לו כסף וזהב וכו' וגם לפני זה איהא
 שלמה דומה לאביו כו' עד דוד אמר שירים ושלמה אמר שיר השירים
 והואיל וזה מקישו עקישו מכל זד מה אביו נמחל לו על עוונותיו אף זה
 שדרשו המפרשים האך חלוי דברי יובל' כמה שקדם ופירשו מ"ס המדרש
 שירי על הגם שנעשה לו נמחל לו כל עוונותיו וילטיין לה משירת הים וכו'
 ושלמה שאמרו שירים נמחל להם ושלמה עבר על ג' לאוין האמור במלך
 ועל כל לאו נחייב מלקות ג"ס ג' פ"ג עולה קי"ז ממלא היה חייב
 וכו' שיר השירים קי"ז פסוקים כמחון נמחל לו זה כוונת המדרש בשיר
 אמר שיר חד השירים תרין הא תלה כלומר שאמר שיר השירים על תלה
 פליסם . והנה החמיל בפסוק ישקו משיקות פיהו כי פובים דודיך
 מיטה בגמרא תביבין דברי סופרים יותר מדברי תורה דבאמת בתורה
 פיהם וכו' לפי זה היה לו לומר עוד שלשה פסוקים אך כי פובים דודיך
 רבין יבני חדא לכן לא אמר רק קי"ז פסוקים על השלשה לאוין ע"ש
 ד' כשעמים נפלאים על שיש בשיר השירים קי"ז פסוקים ומה שחקק
 עין כ"ד סרקי שבת . והביא בשם האור הקדוש כי הרשעים יש להם
 ויש מהששה ימים ג' פעמים שעה ומחלה בעת שישראל מתפללים ואם
 ויש שהוא כ"ד שעות ג' פעמים שעה ומחלה שהוא ארבעה וחצי שעה
 ויהי נאמר בששה ימים קי"ז שעות מכון שנדוין ולקך אמר שיר השירים
 מפחד בלילות שדרשו מפחדו של גיהנם הדומה ללילה ולכן חקק לומר
 ובשבת שכל מי שאומר בכוונה שלמה יגולל מדיו של גיהנם . ובזה מקל
 פסחי הפוערים שיהם לבלי חוק . גיהנם פחותה ביהם : באמרם כי
 חלילה שירי עגבים וכדומה עשרה לפיהם אשר באמת הוא קודש קדשים
 חז"ל והם שלשה פל מלקות ושלשה פסחי גיהנם כבד דבריהם המרורים
 ולדיק בלמווחו ימיה :

בספר מעשה רוקח במס' מגילה כתב מעט נפלא על שם במגילה קס"ו
לא פתח ולא יתיר דמתייה עמלק וכחכ"ב פעמים בתורה כס' בשל
פסוקים גכ"ג תל"ג ב' פסוקים וכשהמנה התיבות מן י"ב פסוקים חזרו
תיבות במכוון וע"ש שהאריך למאי שיש בחזרה קס"ו פסוקים ע"ס נסחר ע"י

פרק ז

מביא דברים נפלאים מספר פענת רוא • ורסוי רז"ל בתוה"ק • חשבון על מה
אברהם אבינו ע"ה לעפרון ארבע טאות שקלים :

בספר פענת רוא ס' בראשית. דא בראשית ברא שיה כדאיתא במס' סוכה
מ"ו ימי בראשית נבראו הכל דוד כרה לוחן לכן בכל מ"ו שיר החשבונות
ימדן עליהם) כתובות אומיות השיחין (שלין שום חמור ככולן שיחסר בו לוח
ש' או"י או"ח או"ג או"ב בכל שטר אומיות האלפ"א בית"א סכרנה חס
נמלאו בכל אלה המזמורים חן מזמור י"ג מהם שכל האומיות נמלאו בו
ומלאחי האמין :

וכתב עוד שם בפ' נח יולא ושוב בגימ' שיכ"א בית"א אלי"ה כשכסל שליח
היו מוכנים כאשר הביא רש"י ז"ל ממה שכתוב ואלה העורבים יוויי
לכן לא נסמגל לשליחות נח (לכן נכתבו יולא ושוב מלאים בווי"ן למלאות המ
שם יפה הליהם ליפת וישבו כהלני שם שיקף את שיהם כאלה בברכה
הלני לשון רבים בעבור כי יפה ילא ממנו כורס שבנה בית שני וסס ילא
שלמה שבנה בית ראשון אשר עמדו שיהם בין הכל ח"י ה"ך שנים כמין ע"ס
עוד שם ד' ק' בני' אלא לרמז על משה ברכות פעמיים בניו לבדך נגד
רמזו בפסוקי הנה כ"י כ"ן יורדך נבר כ"י כ"ן בני' ק' :

שם בפ' חיי שרה וישקול אברהם לפפרון את הכסף בכף וכתב עטרן חס
בני' רע עין ג' ח' לגנוסו כמנין הכסף שלקח ממנו ארבע מאות שקל
אברהם הנהוון לקטנו לכל אחד מישאל אתה על אמה במערה. כי קרקע
ושדות בעד ח' שקלים יהי' בה ששים רבוא אמה על אמה לא ו' מד חס
שהיה קרקע של סלמים והי' ארכו ק' ורחבו ל' הרי לך בקרקע סלמים
אמה על אמה שס' ה' אלף דהיינו חני' רבוא והרי קרקע שיש בה ס"ו
כאלה דהיינו קרקע זרע חומר שעורים כחוב בתורה שהיא ל' סלון שהם ח'
סלמים נפדיה בעד חמשה שקלים ככתוב בתורה משה והנה בקרקע יהיה
הואי ריבואות אמה על אמה ח"ב ח' שקלים שהם שמונה פעמים ל' שקלים
בהם קרקע שיש בה שמונה פעמים כאלה דהיינו ח' פעמים ס"ו חס
אמות שס' ד' פעם ס"ו ריבואות סלמים שהם בין הכל ששים ריבואות
אמה (ר"ח) :

שם בפ' חולדות וזודה כ"א יתירה שנה לו ה' הלכות שחיסה. והנה
שחיסה הם שהיה דרסה תלדה הגרמה ועיקר שעולים בני' אלף וי
לו קן דיאל שכתוב ומעט הוטר המיד ולמה שיקון שומם ימים ח' ח'
וקשעים דהיינו שיהי' כ"כ. בגימ' דהיינו כהשעים ואחד חס' ה'לדס
זידה גמורה ואומיות לחיס הרביעיות) :

שם פ' חזרע בפרק ר' אליעזר יש דקינה ארננה סוב להריון (כ"י חזרע
בגימ' בקיב"ה ארננ"ח). שם נרע"ה בגימ' על לשון הרע :

הוא כחן מחמיל חומש הפקודים ומחמיל בו"ו כדי להשלים מנין ראשי
הוא של החילות ה' חומשי התורה למספר כ"א דהיינו ב' בראשית ג' ווי"ן
הוא ויקרא במדבר א' של אלה הדברים הרי כ"א שנתחם שמו יח' של אהיה
העולה כ"א עליהם בראשם וכו' :

הוא פנחס ד' פעמים אליה"ו גי' פינחס כשכיל שאליו עושה
הוא פנחס ב' סיפוח כדאיתא בברכות ואל"י הוא פנחס פנחס בגימ'
הוא לומר שיבוא לנחם ולבשר ישראל כדכתיב מה נאוו על ההרים וגו'
הוא לכי שולח וגו' את בריחי שלום ו' זעירא כשכיל שעד כאן לא נחכה
הוא ורעו כמאמרם ז"ל לכן כתיב כמו וי"ד שפי"ך כך התיבה כמו שלים כלומר
הוא לו כהגונה. דבר אחר כי וי"ד דורות מפנחס עד שנסמק אביה
הוא פ"ו היתה הכהונה לזרע של פנחס. שם בפ' דברים דר"ך בני' י"ו
הוא חמה. שם בפ' ואחמנן מלמד אחסל לעשות אחסל בני' הלכו"ח לעשות
בגי' משיחות :

הוא ובינח"ס בגימ' סו"ב סו"ד העיבור וכו' והקופ"ה הדברות מחמילין
הוא ומסיימין בכל שהוא אך עולה כשמו של הקב"ה אהיה : פ' עקב
הוא ראשי תיבות עירוב כששלין שזה עקב כי אברהם שנאמר בו עקב אשר
שמע אמרו עליו ששפלו עירוב כששלין וכו' :

הוא גבי עגלה ערופה דבר נפלא בשם הירושלמי שאם לא ימלא ההורג
הוא יולאים מן הגהרב ונוכסים בגופו של הורג וממיתים אותו והרמו
הוא שכתוב ואלה חבער דם הגוי ס"ח רימ"ה בעירוב :

הוא חס"י ימלא ל"ו כ"ו ס"ח אומיות ראו'. לומר שאינו עול פי שנים בראוי
(ס"ד אלעזר) וכו' יהי' בל"ש חס"א בני' אכשלו"ס והשעלמ"ח מהם,
הוא בגימ' הדברות וכמו שדרשו פעמים שאהם מהעלם. יקר"א ק"ן גי'
הוא והארכ"ח ימים בני' בעל"ס שכל"ו ארוך עיין שם עוד שהביא
דברים נפלאים מענין הקן שיבב"א :

פרק ח

מביא דברים נפלאים מספר רמזי הפטרת רוקח :
הוא הפסרות להרוקח ז"ל נמלאו בהפסרת בשלח ח"ל לני לחוקקי ישראל
הוא קק"י בני' רמ"ח החוקקים רמ"ח מלות בישאל ואהבו כאלה השמש
הוא וי"ד מלא אהביו בני' דויד כמ"ש כאלו כשמש גנדי חכו כאלה
הוא תיבות ששירה זו כמנין ימות החמה חסר אלף כי לא אמרה שירה
הוא מלא שירות ומשכחות ודוד אמר אדרבה לריך לומר שירה כנגד
הוא בעצמות דוד שס"ה תיבות כנגד כל ימי שנות החמה : שם בהפסרת פרה
הוא מים פהורים ר"ח ועמם בני' לוגין (נראה ז"ל בני' ל"ו לוגים) הרי
הוא פרה. שם בהפסרת חודש בראשון באלה לחודש ס"ח שני"ד וסס ימי
הוא שול ראשית השנה. שם בהפסרת חזריע ורחמ"ז פעמים אלישע דרש
הוא שיש לו לרפאטו ע"י ירדן כי נעמן מחמילו וסופו טון ובתורה פסוקים
הוא טון. געע לרעה. נביא מקדך. נחמו ועבור הרי פסוקים אלו געע
הוא ירדן אמר אלישע אלה מלרע ואל"י נביא ע"י הירדן יש לי לרפאטוך.
הוא שנת חוס"מ ח' פעמים עלמות העלמות וכן לשון רבים הרי י"ו פעם

הקמה אלו האנשים שהקמה המשכן ששנינו עוד אחד בהקמה המשכן
 קרשים וכל קרש אורך י' אמות ס"ה ח"פ להכניע טקבא דס"א כחכמיה
 אופן קפ"ד . וכן בהקמה אלו האנשים י"ב פעמים מ' להכניע אוחה
 חה בעלמא גם כוונה מסרה ב' חקיו ב' הדיו ואדך ופסל ומלכה לא
 פסל ומלכה היינו ס"מ וטקבא וכשאתה כוחב מלכה במילוי אוחיות ח"פ
 ה"א עולה מכון מין חר"א כמין שיען סמאל לילית לא חקיוו לכס
 להס שום חקיומה ולכן חקיוו אה האנשים אלו לעשות מהן מוצה ולכנוע
 המורה כדי להכניע אוחם . וזוה מבוחר שליזחה המורה מיד כשעברו
 לסדר הכרכות והקללות היינו י"א ארוכים והכל היה כדי להכניע ארוכים
 וטקבא ולכן המאל דווקא י"א ארוכים שב' אוחיות י"א כשחכמו י"ד חר"א
 מכון כמין סמאל וכשחכמו שפוש י"א ארוכים עולה הס"ח ועם י"א סמאל
 בזן והכל עולה מנין לילית זהו סוד דברי ריב"ז כל הפרשה כולה כענין
 מדבר היינו טקבא . ולכן יש י"א ארוכים כדכתיב ולכן המאל ארוך
 יעש' פסל ומסכה כשחכמו במילוי ס"א סמ"ך למ"ד וא"ו ת"ס סמ"ך כ"ף
 מנין סמאל לילית עם הכולל כ"ז גילה לנו רבינו הקדוש כמה שסידר כתיב
 עם כל השי"ך לו במת' זו ולכן יש ס' פרקים כנגד אוחיות ב' נאשים אלו
 זה ומאל דברים נפלאים ואם המאל המאל איזה דברים שכתבתי בספר
 אל יאשימו הכוזה שגטוב' כמה חמי ח"ו וסבדי ששחקים שכתבתי כל דבר
 כאשר רוצי מן השמים בלי עיון שום ספר :

פרק י

דברים נפלאים מהגאון אלהי מוהר"ר שמשון מאוסטרומ
 אף כי יגורתי להביא הכתוב האלו אך ויען כי ראיתי בבערים בעם אשכנז
 בשפה על אשר קרא ר"א החרש היה לבס לכן יראו וייראו . אוחה
 אליעזר מלה כד אספת הוו קרי המודש הזה לבס החרש היה לבס ולדעת
 דווקא טעה שעות כזה וסודו כי הוא קרא מהד' רי"ש ומסו' יו"ד ומסו'
 כזה אוחה בליווי ח"ו קליפה אחת בקראת רי"ב ועמה חר"ה חילות כמין
 שער וקליפה זו רי"ב ממונה להשכים ולעקור תורתן של ח"מ כשעה חר"ה
 תלמודו והשם הגדול הנקרא כד"מ הכתוב על מלחו של משיח בן דוד
 קליפה רי"ב עם חר"ה חילות' ע"ב ח"מ הגמרא כי הוא קרא חסד
 ומסו' י' ומסו' ב' כרי אוחיות רי"ב ששפה לרמו שהקליפה הנקרא' רי"ב
 לשכתחו יש לדעת החר"ש הי' לבס גימ' חר"ה כרי הם גימפריא חר"ה
 מרומים : ומה שכתוב השם כד"מ שכתוב על מלח משיח בן דוד ומסו'
 קליפה לדעתי החדש הזה לבס עם האוחיות גימ' כד"מ לרמו שאם ביוצא
 ולא כששום מבטל הקליפות המהרים ויש לדעת כד"מ גימ' משיח בן דוד
 עשה למען דמך והוא פלא . וכמו כן איהא בליקוסי הפליאה דר"ב ע"ה
 מנן בעדי וכשחלה ואספת הוה קרי עשה למען עש"ן פרח בעדי . והדברים
 מאל ולדעתי הסוד כך פ"ח עש"ן בעד"י הם עטריקון אבותיו של דוד
 "מלכו עמי"דכ "שלמן" נמשון "בועז" עובד" דוד" ישי' כאשר כתוב בסוף
 הג"ל האמת יורה דרכו ומתקן מה שאמרו רז"ל מנן בעדי לא בעדי אלא בעדי

נפלאים ואין שסמי הדפין מחזיקים כאשר הארכתי בספרי עשרה פו :
 משה קיבל חורה מסויו ומסרה ליהושע וגמה לא נאמר אלא ומסרה
 מן עטירות הסמוכות שהלכו ישראל לקבל החורה . ובאחד קבלו . כי
 המורה כל זמן שהיה ד' פעמים אלהים בהם שמ"ד ולא קבלו כל זמן
 שהיה הארה מן ה' פעמים הו"ה הרי ק"ל ומן ח' פעמים א"ל הרי
 עשר פעמים אה"ה הרי ר"ו חקנו חתק"ל שנים של אדם הראשון בסוד
 מן ועשמה אה"ה הרי ר"ו חקנו חתק"ל שנים של אדם הראשון בסוד
 דעמי' כתיב בחדש השלישי ללאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו
 יסעו מרפידים ויהנו במדבר וגו' ויחן שם ישראל עד ההר וגו' ויש
 עטריקון מדכ"ר סינ"י רפידים הה"ל ככתוב בקרא ח"ש ומסרה
 מן עטירות הסמוכות וכו' ובאחד קבלו ר"ל בהר סיני ומ"ס כל זמן שהיה
 אה"ה בהם וכו' סודו ישראל היו ראויים להיות במצרים ח"ל שנה והיו
 משולדים פרים והנה ח"ל גימ' ה"פ אלהים וישראל היו רק פעם אחד
 שנה עד שקבלו עליהם ה' הויו"ח ח' פעמים אה"ה וכו'
 סוד ג"כ מרומז בקרא ה"ל ויסעו מרפידים דע רפידים גימ' שמ"ד
 אה"ה כי כל זמן שהיה להם אור זה לא היו ראויים לקבלת החורה
 סינ"י . דע סיני גימ' ק"ל כמין ה' פעמים הו"ה ויהנו במדבר
 רמ"ח כמין ח' פעמים א"ל ויחן ישראל עד ההר הה"ל גי' פעמים
 ר"י והנה יש לדעת רפידים סיני במדבר ההר גימ' חתק"ל דהיינו
 מן שנותיו של אדם הראשון וכו' שנים חסורים מן ועשמה ח"ש כי
 שנה ומשה קבל ה' אלהים דע כי ה' פעמים אלהים גי' ח"ל ח"ש
 ה' אלהים סוד אל ה' אלהים והנה ח"ל גימ' דרי"ק יסו"ד עו"ה כמין
 פלא גדול והוא רחום יספר ואהה בן אדם המבונן על גדולה החכמים
 ולפונם הסהור מה שרמזו בתיבות ומסרה ישים יד לפה :

בליים שר"ב היה מעובר מן ששה נשמות ששם נשמות אברהם אבינו
 מלך שהיה לו הקליפה אודות ישמעאל בנו וגשמת נחום האלקושי
 בן יעקב וגשמת רב סחורה וגשמת רב טביומי וגשמת רב סימן לכן
 כדי לחקן ולכפר נשמות אלו וכו' ע"כ ולדעתי שז"ס המשנה בברכות
 אלו ראשונה שמתה אשמו א"ל תלמידיו למדויו רבינו שאכל אסור לכתון
 אלא כל אדם אספים אינו עטריקון "אברהם" סחורה "טביומי" נחום
 "יהודה" סימן והענין פלא :

גדולה השוכה שמגעת עד כסא הכבוד והגלה לי הפירות ביום ב' פרשה
 ח"ה לפ"ק והוא מבוחר עפ"י מה שפירשו המפרשים על פסוק באר
 שון ה' ה"י ה"ס היסב שהוא שפוט כפול משולש מרובע והוא בנימ'
 במזרחי והנה כדבריו כן הוא כאן כ' כס כסא כסא ה כסא הכ כסא
 כסא כסא הכבוד כפול משולש מרובע והוא בנימ' חשי"ג עולה כמין
 חס וחס כסא גדולה השוכה שמגעת עד כסא הכבוד ושאר הסוד יראתי
 לבשה לפי מ"ב והאל הקדוש יספר .

מאמר תחיית המתים • צבי בארץ החיים

פרק א

טרמו על ענין התחיה כפרחי האביב :

(א) מבנה האביב שמענו זמרותו לבי לתחיית המתים ורוח החיים • האם ידוע לנו דקה ומרפא יען כנפשי ורוח חיים האדמה סרה מעליה נגדית ולבשה מחלום ירקקו ואדמס • ופניה לא היו לה עוד • ובקרבנה מעורר רוח המסתהרים מהמה הקור הגדול בנקיקי הסלעים ובמחילות עפר • יאלו חיי העולמי ויוק' יפזו ויכרכרו כלל עול לעין השמש ובמאורו השלג גמול ידו חיים הכוסף עליה רוח החיים • רוח האמונה החחילה לפעם בלב מאמין כפעם בטעם טעם • ויאמר לכן ברכאל • אחי בן ברכאל התבונן נא יקר תפארת האל מעשיהו וגדלותו • הן אביבי הפיה סללי תחיה בחף כל מפי חלד • מחים חיו קמו • החילות פגרי מחים בקרבם רוח חיים עשבי השדה אחרי בלוחם חיים עדה ובקרבם רוח חיים החולעים ורמשים הזבובים וגמלים וכל יצר רחמי למיניהם חיו אחרי פגלם ובקרבם רוח חיים היפירים ועופות הממות המורו ימים ונהרות כלל ימי החורף • הנה בכנפי האביב קמו אחרי פגלם לטוד קמם השמים • כי ידוע שיש מיני עופות אשר יתקשרו בכנפיהם זה לזה וישו ובמקום מים • וישכנו מחוץ כל ימי החורף ובבוא האביב יחיו) ובקרבם רוח האל רחימי רוח חיים גם בבואם לדעות הכוזבות והמסומות • גם בקרבם רוח האל מעשה בראשית מהדש פני אדמה • רגשות קודש יתרגשו מורשי לבני המונבל יום העמיד אשר יפיה ה' רוח חיים באפי פגרי המתים וסללי חיים היבשות והיו לפגם חיה • בזכרי יום לדה אלפי ששים רבוא בכרם אחד • ישבו עוללים אל חיק אמונם • ולב בנים אל אבותם • ובקרבם רוח חיים האיום בעיני מחוזות יום ההוא • הנו לי כטור חנו לי כטור של אילישי עיני רוח השיר סלה על כל גדות ההמון הנביאים עת דפקה בחובם החיות העמיד • שנכה דעתי מאלד • האל אחי : הן על עשותי אביב מעי כחיו מה רבו מעשיך ה' • אף על העמים האלו מה אומר ומה אדבר ? אם עלי עלי נבל ? קהר ידס לעגור הגיון לבי בחובם • ולהשחקך רוחי בקרבם האל הכוזבות • האביב להם קבר :

סדרב איך נתאספו יחד מאמין ומטאן וחכריהם |
 (ב) וידועו מאמין וכן ברכאל שיהיה יחד ויאלו מקירות העיר לשוח נשדו שיה אש בחיק רעהו לפרק ללרף מעשיהם ומחשבותם • נבחר להרים אבני ענף ממתיב חיים • לרחן לפקר בשפך מי מקוה העמיד • ויהי ותלחם • להחבון רוממות היולר • והמון נפלאותיו על פני חבל ארץ גם ממאן יאל מהעיר לשלוף רוח נח לרוח היום מהכרי בשמים ומריח חיי ברכו ה' • ועל ידו נבחר רעהו • לרחון בשפטי החטוננים בשרם ורחו חופש ותחור שמחה לעיניהם • וישא נבחר את עיניו והנה מאמין לסניו • ויהי למאמן הנה מאמין והנה בן ברכאל לפניו זה לא רחוק רק ככנרת ארץ • ויהי לשמוע מה נפיו ומה יעני על המון שאלוהי נשגבות העלורים בחובי פי חיי כל רוחי אליו • סלא ידעם את האיש ואח שיחיו ענה ממאן בחרות אש

האם נקדתי ? האם בריאה יברא להיות חדשות בחובי ? לא מחשבותי ונפשו ודרכיו • אזכור כי עוד בימי עלומי שזכרו שינוי יחד חתם יד נגש • עוד מאלו שני גוים בחדר אחד ושני דיעות משש ישרודי שזכמו נסח החתם ודקי מלען לספרי מלינה ושיר • ולמה זה אלק אליו (הוא ממאן אשר ממאן הרשון שבהלתי במאמר לעטים חן הוא נהפך למאמין) אל לא אחי • כי שרש דבר נמאל בו ויכלכל דבריו בהשלל והבונה • שמע נח היום • אחי אליו • ויגש נבחר אל המקום אשר שם מאמין וכן ברכאל • וממאן • מאמין עומד בירכתי הנה מה בדד בשחכפיו פרושם השמימה ותמלחו ונבחר שומר את פיו עד חוס דכרו • וכה אמר מאמין בפסלמו • שמים ! אלקי נשאתי עיני : לפיך כעסי ולרתי אגיד • ואל מי אשנה • ומי יגד לי ? ומי יגד לי ומי יחלל מחתי ? ומי יזכר לרי לעלמי • בני • אלה להבנתחם • השקר הוא הראשון יקח שכם גדול מהבנתחם • וישגות הוא טפל חלק שני מהבנתחם • אכדון השלישי • אשר הוא לברוח • אלה להבנתחם • הכי נכבד הוא להפריע הבנתחו • לא כן אחה נורי • אחה • אחה חי נלח משגבי ומסלפי • כך האממתי בפחתי חסימי • גם בתי • שאל לא אשחד • כך ארוץ אובל ובאלהי אדלג ללמוח • אשחק למוח • כי בספר הבנתחך אשכנה ותלחון • וישא מאמין את עיניו וירא ההרים • והערים הענקים האלה • ויסול פחד בלבבו ויגש ראשו בין ברכיו ויחבק • ויחבק עד בוש • וירס ראשו וישא עיניו וירא פרחי אילנות דמלבלבי • ומגלה נששו בא"י חמ"ה שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ליהנות בהם בני אדם • וישג רוחו אליו וישמח מאד ויאמר • מה נחמדה בעיני הברכה האלה • היא לרי לפשעי העגומה : כי זכר בה ואלילת טובות הכופים וסמוכים זה לזה : כי גם הבריות ישרחו וילבלבו • אחרי בלוחם אחרי מוחם • והוא למפרת הויסוף ממה שאמר באיוב הקודש • אם כי ימות בחרן גזשו מריח מים יפריח ויעשה קיזר כמו נסע • וימות ויבוע אדם ואיו וגו' א"כ עשה החילוק בין אדם לאילנות • הברכה היא להחבון כי לא כן הוא רק האדם דומה לען השדה • ויחלף גזשו אחרי נסלו • ויוסף מאמין עוד לשפוך שיחו לפני ה' ית' • חן בלבי ובלב כל עבדיך אהבתך ואמונתך להפטח אליך כל ממאמי • ויחמו מפאיים מן הארץ • מושאים אין כתיב • כי כה חפץ לבגתי ידח • ויוסף מאמין לדבר עד בוש • וכאלה כלה לדבר להנפש מעט פנה מאחריו • ויאמר השלום נבחר מי הביאך הלום ? וישן נבחר הנה ילאמי עם ממאן • ויחיי פחד ושני בן ברכאל ידידי • ופחיתי את ממאן שילך אליך • הן מלד הטשא כי ידע אני חסרון נפשי בזה • ולבי ונפשי להחלום • ויחיי רחוק אני מכל המון חקירות הפילוסופים • כי ראה רחימי נעמי • ופי כל חקירותם הנה מכבד גם יחד : כי מעד פרס הרים ילדו • חזרו משם לקחו אבני פינים • ומאלמי בהו לור יסודתם (עיין במורה • ויחיי מלחם שלא ידע ענין יחידתו) : רוח אמונה אחת כי יפיה בהם הלא ישכח

ישנו כל החקירות באחריות ים : ואזדון נח להם קברי : וכן מלך השמים
 כי אשך שיחי על ממלח כעל אחי כעל . ואף אם יהיו דברי פונים וכו'
 להם שומע . ידעתי אם גם היה לאל ידי להעמיד לו השמש בחצי השמים כיום
 לא יפה כשערה מני מחשבותיו (כאשר כחז בספר אחד שפילוסוף אחד הכריז
 השדים והח"כ ראה ענין אשר הוכרח להודות כי זה מפשה שדים . וכאשר
 יודעו מה חלמר עשה ? ענה להם אף שאני רואה בעיני על כל זה חיי
 יען כי אכל ושבע דשן מקרה החקירות . ובידלי רעיונות הפילוסופים יסוד
 בוסר מלא בטט . וכבר קדמו ח"ל כי כל באים לא ישובו . (ולדעתי
 כוסר ח"כ מהסך נפשו המשלח אשר זה עיקר האדם לכפירה . ח"כ הכפיר
 אלו ולא מקרה וקנין . לכן אי אפשר לו לחזור מזה עד כי יסרך נפשו
 וכל כוחותיו לעולם אחר ולהסך כל דעותיו ומקלה אל הקצה כי הכפירה נפשו
 לו . ואם ישוב לא יהיה עוד האיש הזה למשל אם הוא ראוהו כהו בשונו
 זה הוא שאמרנו כל הפורש ממינו' מיד הוא מה ודוק) וכבר נזכרנו מח"ל שאל
 באפיקורס ישראל. והסיון מורה לנו עד כמה אמינות דבריהם ולא יושל
 יזיק לכן הרף ממי הרף : נכון נשאר נכון וישתומם ויחכה כמעט רגע
 אכל אלוני מאמין לא כהמון הפוקרים ממלח זה כי עוד לא הקריב נפשו
 החקירות בלעדי האמונה . כי גם האמונה לא רפתה רוחה ממנו מכל וכל
 לורי מחשבתו הרזו היקרים . ובימי עתותיו יעק משדי המורה והחושיה . לא
 עוד מהג ורסן להסכו אל דרך אבותיו ולהדריכהו בשבילי אמונת
מאמין לדעתי גם לאיש כזה אם לא יזיק לא יושל דברי. אך הרע נשאר
 כי אהבה אבותיו מפשה חיל בקרבו . וגם אהבה חסד י
 אהבה אדם הוא להנפשו אך זה אכפיל כגנאי קודם למעשה כי כל ריגונו
 זרות ולבב הרבה רק את אשר נוגע לתורתו הקדושה אותו אהרף כבוד בחינתו
 הכדיל והסיגי . וגם זה אכפיל כי לא יגנה חומה בצורה על מוסדי דברי כי
 המסרה ממקום זה אל מקום אחר . אז דברי בשלי' ומבוסלי' כחרס הנשבר
 משוגתו ולא ישפה תליה מדברי קדוים לחפור בהם . ואם זה חיסה העי
 נבוך . טוב טוב הדבר אך את אשר נוגע לתורתו הקדושה אשמוד ודע
 לכה לא תחה על השיח הזה לרגל הכר שם שפוך דברי איש נבון
 ויעשו דבריו וישבו על שן סלע אל כריכת מים חיים היורדת במורד
 ממלח נגש אל המקום ההוא אשר שם מאמין וכן ברכאל ונבון . וישנו
 הכריכה תחה עשפי השיח וישמו מים נזליים : וישומו איש איש עיניו לתחה
 למעלה ואין דובר דבר כי איש איש חסום ברעיונותיו . וישחקו עד טע'
 את ראשו ויפקה את עיניו וילחז בשברון מתים : וישא מאמין את עיניו
 מה זה תלחה נבוך ? למה ירע לבבך ולמה זה נסו סך
 נבוך . כי ראיתי שם ממולי און קבר אדם יען נשן ונחתי לבי כי גם
 כמותו ורגלי הולכים אלו רגע רגע :

ובתלחתם

וכי חוקה אהה המשול על עבדך זה לפעמי' : לפסרע שמך מחומו
 מלך טוב טוב לפיך כי מלא חפשי מעבד המושל על אדונו לאור
 באור פני מלך חיים :

מה אלא חיסה מה זה הסוב המובטח לו בתחיית הגוף בכל רחבי
 תלמת . אם ישוב לעבוד המלרי אחרי ילא חפשי ממנו :

מה זה הכל הדבר הלא כחיב . ואלו רוח המומאה יעביר מן הארץ
 והמומר והנפש ילבו שניהם בנח דרכם איש את אחיו יעזרו ולרעשו
 לא כן עמה זה יפע חס ישראל . זה יגנה חס יהרוב' ואם כה יאמר .
 ישיק . רעשו יאמר גש לשמאלך . הגש עשפטי שחר . רעשו יענה עוד
 אך זה חלי מי שמסרנו בזה החלד לאסוף בחפזיו מלום ה' בודלי
 חלד הזה . ויפה שעה אחת בעולם הזה וכו' . ואם כה דעמך
 רכב ולחז וס' יאריך ימיד :

מה בידו להראות גוף התחיה למבאן רק משל ודוגמא יש
 דוגמא יש לנו להתבונן על היסוד הרוח . ומביא רא' לזה
 ממה שאמרנו נפק ואחיו ליה צלף :

מה בענין תחיית המתים אשר הרנו חכמינו ז"ל דעמם כי גם הגוף של
 יעמיד בתחיה . קצרה חבונתי להבין ולבני לא יומה בהחבונתי : אם
 נכון מלך חבונתי : אכן בקיום הגוף הבן כל אוכל : כי בלמה כל
 מלך ביסוד הזה בקיום גופו . כי לאו כל מוחא סביל דא להבין קיום
 דרזני . וחפן מלך בקיום גופו אשר זה כל מנמחו וכאשר יזכור האדם
 ימלום חייו . לכן הביעני מה היסוד הזה עד היסוד בה :

מה ילעשות נך ? האם אחיה את לעיניך ? וכן אולי גם אל לא חלמין
 כלשן זכרתי מהפילוסוף לעיליכי זה אמונה ובחירה ואין מופת ע"י .
 חכמה שמוכות קיום נפש לא נוכל להבין ח"ל המדדש : וכבר הודיעו החכמי'
 עולם הבא אין כח לאדם לדורסה ולאמרה וזאין יודע גדולה ויופי
 ערך דומיו ודמותו וכן אמר הכתוב עין לא ראהה וכו' (תנחומ' ויקר') :

מה חזונו מאמין לקרב אל השכל את היסוד הגדול הזה :

מה פרס אהלה לדבר בענין נשגב כזה . אקדים לך מה שאמרנו בשבח
 ל"ב . דיבב ר' גמליאל דרש עתידים חלגות מוהיין סירות ככל
 גלגל עליו אותו תלמוד : אמר ובה כחיב אין כל חדש וכו' .
 דוגמא בעולם הזה . נפק אחיו ליה אף . וכן שם במה שאמר לו
 בכל יום הראה לו דוגמא בעולם הזה חרעולתא . והענין הוא כך
 חמונה לבתי מאמין ואחיה שכל נוכל להראות על דבר שנגד השכל
 חוב בששפו להראות לו כי הסלה הזה יש ויש בעולם הזה
 חרעולתא . שיש הסכנה ההוא והספא הזה בליף וחרעולתא . ואם
 חלמין חמונה שואמר שדבר זה רק במין זה או במקום זה וכדומה
 גמליאל לעשות ? כי היא הבחירה ביד כל אדם להאמין או לא
 לישות לב יחיד להראות לך דוגמא בעולם הזה כי לא דבר א' הוא
 יד כי בזה נפשו חסלה מלך שמשול לי . משל
 חכמה חכמה : יד רשפי דעתי הבוערים בקרבי אל היסוד הזה :

מה תפלאה על ענין התחיה שתלעת ששמנה אורגים המשי

ומביא

ומביא ג"כ דוגמא מעוף ששמו חול ומביא ג"כ המדרש מענין עצה
 (ד) מאמין - הגה יש דמיון זה בהכרעה עיני הכריאה כאשר רמזתי
 מהאביזי: וכיחוד בהחלפת שממנה אורגים המשי ועיני
 שכל פרחי אילנותי היא אין לה רגלים והולכת על גחון ומזוזה היא עלי
 ומריכותם - ומורף עשב ששמה (רוב בל"א) והיא סרף לכל אסור כל כך וזה
 לזכרות מהם לשלמות עיניה. כי היא בריאה מאוטה ושפלה מאל: ועיני אלה
 היא עיני החמיה: ואם לא ראינוהו לא האמינוהו כי היא חארוג והאמון
 בחוך האורג. והוא הליחות אשר חוליו מעלמה כמעשה אורג סביב לה (א)
 המשי) ובה חלפון חודש ימים ונקב קטן נשאר פתוח אחרי הלפניה וזהו
 כשהפך אחרי בלוטה לעוף השמים: והיא מההפכת לזורות שגויה בחוך
 האורג. עד אשר חלף דרך הנקב והיא בריה יפה בעלת כנפים ככל אסור
 רגלים לנהר בהם על הארץ: ושמה אז (שמעטערלינג או פאסיליאנג) ויהי
 ממחיקות הפרחים: ואם היתה דרך משל החלפת האלה בעלת שני
 חמר לה כשהיתה בחכונתה הראשון. שפלה ויראה מן אויביה העוטה
 להמלט מהם. שגם היא תשוב אחרי בלוטה להתחדש כמוהם. והוא שאמר
 תשוב לזורות שגויה. הלא לא האמינה זאת. ועיניו הרואות שמיחה היא
 להשגיגה ולהיות סופה יותר פוח בעיניה הראשון: ומזה תדון כי מוחה
 היא פוכה מאד והחמלה לחייתו המקובלת באמונתו (ס"ה) ואחרי כן
 חידה ומשול משל כי עיני אדם כמוה חלופת האלה: כי הוא כשפלה
 ומזונו מרים כעליו זית בחללו להם עינים בזעת אפו בעבדו האדמה אשר
 ועליו מושלים רבים מחית השדה (אם אין עושה רעון קונו) ובי אדם
 עלמו כמעשה האדמה: רק נקב קטן נשאר פתוח הוא עמל הלז אשר נשאר
 ממנו יוסד הגוף והוא פתח פתוח להתחיה שיטמנה אחרי בלוטו לבריה
 קיים נלח אשר שוב לא יחזור לעשר כמו שאמרו: וגם עיני כנפים
 כמאמרם ז"ל שהקב"ה יעשה כנפים לזדיקים ודוגמא גדולה ונפלאה מהחיה
 לחיית המתים כי היא חיה ומתה וחזרה לחיות בענין יותר נשגב ונפלא
 במדרש בראשית (פ' י"ט) ותחן גם לאישה ויאכל: גם רבוי שהאכילה
 והחיה והעופות חוץ מעוף אחד ושמו חול ה"ה"ד כחול ירבה ימים דברי
 אלה שנה הוא חי ולבסוף אלה שנה אש יולא מקינו ושורפתו ומשייר בו
 ומגדל לבריה ומי: ר' יודן בר"ש אומר אלה שנים הוא חי ולבסוף אלה
 לכה ונכפיו ממחמתיו ונחזור ומגדל לבריה: ואחרי כן
 בחיק עלמות שאל חר' יהושע בן חנניה ח"ל מהיכן הקב"ה מניח את
 מלוח של סדרה אחר לו מניח אהה יודע ח"ל תיחי לידי ואני מודיע לך
 ולא נסחן שרפו באש ולא נשרף וכו' ע"ש פ"י מבחר הפנינים שהביא
 טעם נכון למה אינו נרקב וממנו ח"ה. כי אמרו חז"ל בזוהר הקדוש
 יהנה משום אכילה בעולם רק מסעודות מולאי שבה שאוכל ללוח
 המיתה עגזרה נשכיל בשלל אדם מעין הדעת ביום הששי כמו שאמרו
 ח"ל שכל האצבים היו נהנים מעין הדעת לכן נצרכה מיחה על כל
 בקבר חוץ מאבד זה (מדרש בראשית ס' כ"ח):

ששלים ודגמא מחלפון ביצה וכדומה ומביא כי הפללי תחי הוא
 יצוף עפר אדם מאדמה ומביא בשם המורה נבוכים כי הפל
 אינו מל כפשוטו רק דבר רוחני:

עוד לא שקעו רעיונותי במשל החלופת והדוגמא ועוד נזכר מאד דעתי
 בחיית הגוף: ואין המשל דומה למשל. כי הגוף הזה אשר חלף נשפו
 נגד מוצק עד כי אי אפשר לעמוד אליו מריחו הרע ואח"כ הוא יתן כמעשה
 דבריו בור ופס הוא לזכרות לחולעים ומלאים ורעשי האדמה: והם יפזרו
 אספים לארבע רוחות הארץ גם החולעים האוכלים בשרו ימותו ויהיו לאספם
 וחיותו יהיו למלמעות הרקב הטרא המכלה הגדול. מי יחיה אם אין גוף ובשר
 מוקד מוצק העש והרקב מי יחיה משמותו אל. התבונן וראה תחם הליין הזה
 שם אדם. כמה וכמה שנים אפוא הוא? אם נשאר אף כשאר מלאים
 יפס מגופו. אין שלום בעלמותו לבי כיום ערש השקט כל אורל:

בדריך המרוים כראש ולעש: יחסכו בקרבי ללוף מחוק. דהנה אם
 לא יריות האדם במוחו ולא יעלה יעלה בזה העומדים עליו ויהיה כאבן
 לא יתן ריחו אז אפשר קשה להאמין כי אכן יחיה ויעשה פרי: כי כל
 טלם מסרימים: וכן אם יקבר אדם בחיק האבן ובזור חכמה לו קבר
 (האמין שהאבן והזור יתן כחם ופריים להנמיח ולהליד. אולם עתה חתן
 שגוף האדם הוא מסריח ואינו כאבן דומם אשר כזה עיקר יצירתו
 מסיפה סרוחה קטנה: ואחרי אשר יפסה הסיפה ברחמה שלשה ימים
 על סרוחו. אז הנמיח פרי כליל בחדרו. ואז נברא האדם מבשר היצור.
 כל שכן אכן בבטן המנמיח הגדול אם כל הנמחים היא האדמה הנוחת
 וחיים חלפי כל הנמחים ובעלי חיים: ויתן בחוכה סיפה סרוחה גדולה
 כל שכן שחעלה והנמיח ותעשה פרי נשגב מאד. והנה חיי אדם בזה
 ימים לכן די לו בסן אשה שחיה ג"כ קררים ויהיה שם השעה חדשים לבסוף
 אליו כמאמרם ז"ל: איש מזריע לובן שבו וכו' אשה מזרעת אודם שבו
 היתן בבטן האדמה אשר אחרי ימי הריונה חלד בניס אשר יחיו נלח
 שהלדיקים אשר עמידים להחיות שוב אינם חוזרים לעפרם: ולבנות
 חס נחון ליסודות חזקות מאד. לכן גזרה חכמתו שיומן האדם בבטן
 האדמה חתן כחה לו שחיה לרכובים מאד: והאלם יאסוף בחסיו מל
 חתן בחת בחיבו כאשר יאספו הכסף והזהב ואבני חתן כחם מאדמה
 חתן ימים: וכן האדם יאסוף חכה: ולא בזמן מועט ימי מספר ריק כחמה
 ולא רק במקום רב כי נפשה ישארע על כל רחבי פניה ואז חלד האדמה
 חתן: והוא כמו יין שכל זמן שיעמוד יומר במיתק בבטן אדמה יתחוק יומר
 חתן רב: עד שיעלה מקחו כמה וכמה פעמים מקודם כן יסודות האדם
 יסודות במקום שהוא שם יקליטו רחות רבות חזקות בזמן רב יסודות נלח.
 חתן כיון הסוב חתן הוא המקום המקבל מפעמים. כמו שכתוב וחין
 חתן חתן וחתן כלומר פעמך שיעמוד כך בעת החמה. (כי הוא מדבר
 חתן כמו שמסיים הולך לדודי למשרים דובב שפתי ישימ) יהיה כיון הסוב:
 חתן הסוב יעמוד יומר הוא חזק יומר. והנה זה ימי מספר ראיתי דבר
 חתן לא ראיתי. כי החימו המוליד בביתי וסיו המים עכורים מאד מרפש
 חתן המים בכוף המורף עת מוצר מוצת וגשם שופך בזהרוב ואי אפשר
 חתן

לשמים מהמים האלה . ובעיני לקח איש תלמון בינה לחם ונתן בחור החור
 רחמו : וברגע לחם אספה התלמון בינה אליה כל החומר והרעם למעלה
 התחלה ממעל למים ומלמטה גשמיים זכים וברורים כמו מים סהורים
 כבאלמנט הקיץ . והלא בדרך להביא דברי בכור הסמיון וממלאם כמים . וכן
 הדבש פרסיים כמו אלה . ועמה התבונן אם בזרע התרעול והתרעולות יש
 לאסוף כח האדמה או האדמה עצמה . כ"ש בזרע האדם יתר שאל ועשו לה
 כח האדמה וחיים המרובים . ומדע שיש ויש לאדמה כור המאסף הוא סלול
 המאגנטים הגדול המאסף רסיסי הגוף אל מקום אחד : והוא כאשר יגיע יד
 ללדת . כי האדם לא נעשה לאדם ואין באמת כי כמו ועלמנו יש ויש כאשר
 רק שגשגו ויודותיו העפר לקח תלקו והרוח והמים והאש תלקו : והם חיים
 רק מחוסרי אסיפה : ואם לא חסן אומן שיש מאסף גדול בזה . לא רחוק
 להתבונן ולחמה דברי : כי גם הקיפה אשר כך אחרי אשר חסן בקרית
 מעורבים כמו לחם בשר דבש ומלב ומשקאות שונים ופירות שונות . היא
 שלל גבי לבן איש איש למקומו . ויהי תלקו לבד . ודדי אשה חיה
 והמים ילאו מגוף נקיים לבד : וכן הספולת לבד : ועמה הים ודף זורף
 מזה ? ועמה הגד נא אחי לי אם חסן אומנה אומן שיש בכח ה' לאסוף
 הכפרות אל מקום אחד ? ואם אין תליה בכחו לאסוף כדומה עץ הסוף
 יסודותיו לאספו ולעשותו עץ כבמחלה ? הגד נא לי איך תאמין בבריאת
 ואיך ברא העץ ? הלא באספו רבבות כמות במקום אחד וזכר את רבות
 יחד בשמלותיו . והיסודות גופא ברא מאסם המוחלם יש מאין . ואם כח
 ק"ו בן בנו של ק"ו שיש כח בידו לאסוף כחות האדם המפורדים אלה ואלו
 מהיסודות המאפרים . ובכפרם מהלך ששפדרה שהוא יש ויש . וישן לי לא
 אומן שה' ברא שמים וארץ לכן קראה תבונתך בתחיית הגוף : ובאמת הגד
 הוא . ומאל נכון וישר להבין תחיית הגוף כי הוא מפלאי יוצר הכל : הגד
 הידעם את לבן בן שחר ? הוא הסללי חמיה . הגד נא לי על מה יסודות
 ואיזה נרי ותבונתה ממולת בה : התבונן נא איז אישוא מקום משכן כבוד
 כמו שאמרו בתגיגה שהם שבעה רקיעים ושערבות הוא העליון המקיף
 ושם ברקיע ההוא משכן הסל שעתיד הקב"ה להחיות בו את המתים וזה
 ערבות שכן לדק ולדקה ומשפט גשמי חיים ושלוש וגמי ברבה ונשמות של זריות
 ורוחות שעתיד להכרלות ושל שעתיד הקב"ה להחיות בו את המתים . וזה
 והשכל איך אספו עמיר גורנה דקה ומשפט ושל וכן נשמות לדיקו' ורוחות
 ובוודאי איזה כריתות ברית בניהם והוא ענין אחד עם הסל שעתיד להחיות
 ומכ הרמב"ם כמורה חלק ראשון פרק ע' ח"ל כי הסל אינו של כפשוטו
 ומזכיר הוא שלל מה שמנאווה הנה חז"ל ערבות שבו דק וכו' . אין חסד
 גשם שיהיה במקום ההוא . כי הסל אינו של כפשוטו . ראה איך החיות
 כריתות ברית שניהם יחד . כי דבר עמוק סחור ולפון תחת עמקי דברי
 מסודות דבריהם שהוא סחרי מורה : ואם לא תדע יסודות הסל ממין
 כי יסודותיו הוא אמונה בחורה שכתב ובעל פה . ובס"ל מלאכות שבה ודד
 בה סחור קודש וע"ו יסודותו הסכנו . וכמו הרמב"ם שם כי הערבות
 ככל כל הגלגלים והארץ ובאמת הכל אחד כי השמים ושמי השמים וארץ
 בורא אחד להם . וסיפה אחת ינהלם ועי' שברא הסל פ"י דבריו הוא

ישות נשמת חיים בעלמות היבשות גוף האדם . והוא הדבר אשר נגד
 בריאת שמים וארץ ותחיית המתים הכל אחד :
 נשמי דלוי מאמין אם יש לסימין או להשכל מדברך : כי באמת בריאות
 חיים וארץ ותחיית המתים ענין אחד . וכאשר אין להרחיק זה ר"ל בריאות
 שמים וארץ בן אין להרחיק תחיית הגוף :
 שאל לקרבו אל השכל איך הטל הרוחני יאסוף יסודו' האד' הגשמי
 מביא לו משר ודוגמ' גם בעולם הזה ממששבו' אדם שהוא רוחני
 ורבר גשמי . ומביא דעתו כי הטל נולד ממששבו' טהורו' והוא דבר
 שהוא בעצמו סול' הטל והטל חוזר וטלירדו בעת התחי' . ומביא דא'
 גם מביא דוגמא מאילן נקבה אחת ומעוף אחד ומנחש אחד :
 הנה באמת אין להרחיק יכולת זה מיד ה' וכאשר ביכולתו לאסוף יסודו'
 האדמה . כן יכול לאסוף יסודות האדם יאך מה שאמרת כי חראה דוגמא
 זה . זה אין אני רואה . כי באמת מראה ששכל בלתי גשם וכמו שכתב
 ואיך יאסוף הגלמי גשם יסודות העפר והגשם . הכן כל אוכל לחם שהשם
 גשמי גשם ובמאמרו ברא כל העולם . ואני מאמין בזה . וכן בתחיית הגוף
 המושם . אך דוגמא ומשל אין אני רואה בזה . אך זה אני רואה כי גשם
 הגדול מאסף גשם זולתו ולא הגלמי גשם יאסוף יסודות הגשם . כי באמת
 המנוחות לתחיית הגוף הוא . לאסוף היסודות המפורדות ממקום שהם אל
 נה . לעשות חומר אחד . ואח"כ להחיות החומר ההוא . והנה הפעולה
 החומר הראים לנו דוגמא ומשל מהתולעת שמתנה אורגים המשי וכדומה .
 לאסוף המפורדות הראים דוגמא מהתלמון והקיפה וכדומה כג"ל . אולם
 ענין שלישי בתחיית המתים . כי הכל הוא בלתי גשם כמו שאמרנו . וכלל היא
 יסודות האדם אל מקום אחד . ובזה אין אני רואה משל דוגמא :
 אם חראה לך בלתי גשם מאסף בעולם הזה מה חומר או ?
 בשורק מימי לא ראיתי הגלמי גשם . והוא יראה לי הגלמי גשם מאסף הגשם .
 אם באמת חראה לי זה . בעיני כאילו ראיתי בריאת שמים וארץ :
 המחשבה הוא גשם או בלתי גשם ?
 בנודאי המתשבה הוא בלתי גשם :
 ורנה נפית הזרע של אדם לאסף מכל רחבי גוף האדם . מראשו וידיו
 ורגליו ועצמותיו ועיניו ובאזניו ומאפסו וכל קרבו ומכל האברים ושם גידיו .
 לבד עלה בהפיסה הזאת . כי גם האורה הראיה והשמע והריח וכל יתר
 נפשותיו : ובאמת יש מתקרים אשר יאמרו כי לא תאספו מכל הגוף במקום
 נפשות לבד כאשר הוא שם ומלאו כל הכחות האלו אך אין נראה בעיני
 דעם א' וגם לפי דעהם דברי א"ש דוק : ועמה הגד נא לי מי אסף כל
 יסודות אדם ? הלא המתשבה אשר שם היוצר ברעיון אדם בפכע . וכמו שאמרו
 לברא אדם ביום וכו' . והמתשבה לבד העשה חיל לאסוף כל אלה רגע
 להמתשבה . רק היא רוחי וחלסוף גשמיים וכחותיהם למקום אחד ומה
 עין כי הסללי חמיה אשר היא לרוחני יותר נשגב חעשה חיל לאסוף גוף האדם :
 הסללי חמיה עלדו מתשבות סחורות של אדם בדבוקו באהבה ה' ית'
 ומרשטי אהבה זאת ואלהבה ית' . וילד או ימן כח ועלמה בסללי חמ' וכן
 על אורות סך שגראה כי הוא של מאור של אדם עלמו דכתיב סך' . ואמרו
 ע"ו

ע"ז כל המשמש באור חורה אור חורה מחייהו • נמצא כי הכל מהחורה על ידי החן כח ועלמה בפלגיו החי' וכן נראה ממה שאמרו שם נדק ומשפט ועל ידי אחד וכמו שהבחי' למעלה ילפי זה יהיה כך כמו שביראה האדם הוא ע"י החי' והראונו הוא מוליד אדם מולידו לפועל בזה החלד' כן בריאתו מחדש מכסן נא ג"כ ע"י מהשבתו שהיה עלתו בקדושה בשעת מעשה • ועוד מחשבות קדוה יתן כח הפעל להחיותו להחיותו והוא מוליד הכל והכל חוזר ומוליד ובמהשבה אחת יוליד אה בנו ואה עלמו • וראיה גדולה לדברי מדברי ר' יצחק הכהני שכתב בסוף המאמר. זהירות מביא לידי זריזות חסידות וכו' מביא ידו הכי ע"י מעשיו הוא ח"ה והבן • סוף דבר הראייתך לדעת כי הכלמי גשם על הגשם • וכאשר יעלה ברצון ה' ית' אז הגופים בטוחו חשקם אל בעל ועוד ע"ז כח המחננות של פלגיו החיים ומחשבה פשוטה יתקבלו אל מקום אחד לאו פנימלך חיים חיי נלח' והנה חכמי הפסע מלאו • כי בכל דבר יש זרע ומלאו גם בחילוטם כך זכר ונקבה :

והנה יש חילין אחד זכר ונקבה אשר חילין הנקבה לא החן פריה • עד שיבא יפוח מן החילין הזכר על הנקבה ואז תפריח הנקבה ותגדיל פירותיה מפורסם אצל חכמי הפסע • הרי שדבר רוחני יאסוף כחות החילין הנקבה אל אחד להפיק בה רוח יחדשה • להוליד מיסודותיה אל מקום אחד וכן יש שוף אחד שמחממת בינים בראיה שלה • ובראיה בעלמא קים • במקום גבוה ומכסה מרחוק על הבינים וילאו אפרוחים • הרי דבר רוחני הראיה תעשה חיל לאסוף בתוך הבינה עמם אל עמם וגיד אל גיד עד שהחיל בכל פרטים • והא לך דוגמא כי גם הפלגיו החיים האסוף כחות האדמה אל אחד עמם אל עמם וגידים אל גידים מעשה אורג כמו שביבא יחוקל' ויחיה גם נמצא בדברי חכמים דוגמא לזה • כי רוחני תעשה חיל בגשמי • דליתא חילן אפסיה אלא עמם • אמרו עמם זה רואה לל שוף סורה באור חיד חיד (פי' מחבר הערם בגוף העוף) ועושר אנשים חכמים (תגומתא שח) • הרי נשקף באור מעטם האפסיה :

מדבר מכוונת הנפש לבר בלי עזר הגוף ומביא איוה מעשיות (ז) ומדי דברי מכה ההולדה שגאלם אשר המחשבה תעשה חיל לאסוף מכל רחבי גוף האדם • כאשר תחזקו בכה ההוא אלו ראוין כי החי' אינו מחובר לגוף כמו יתר הכחות אשר מחובר בגוף • למשל כי בגוף כח חוש וכח הדוחה וכח המרעיש וכדומה חין בכה האדם לעמוד נגדם רק חין חוזה ימים • יתן כי הכחות ההם והגוף מלומדים יחד איש אל רעהו • וכן מחשבה כח המוליד • יש ב"ד האדם לעמוד נגדו ימים רבים כדוע החי' והמעמיקים רעיונותיהם בענינים עמוקים המה יגרשו המחשבה הולח האדם גופם • מזה תוכל להבין כי חילן לה כ"כ אהבה וכריתות ברות עם האדם אמצו רואים כי כחה רב בעת אשר כחן כל חושיו והוא כחן דומם • גם בעת חיותו שקוא שיכור עד כי בשלו ממנו כל חושיו והוא כחן דומם • גם בעת חיותו כדמותו ולתמו הוא האדם עם כל פרסיו אף כי אז גופו כפי עמם כל חושיו ע"ז כח המוליד חי בקרבנו • ומזה נראה בבידור כי כחה ההוא חין לו חיותו עם הגוף והוא כח פנימי מהנפש לבד • ויש כח במחשבה העלמה נעמית פוח על כח ההולדה ההואים שוכנים ממים תחת שמי השמים והיין •

בכה רוח חיים :

האחרונים חקרו הרבה ויגעו ומלאו להראות לנו איך ממלכת הנפש על הגוף מענינים הרבה • כדי להבנות מזה השאלה הנפש וקיומה וגם מספרי רפואה מלאו משלים ודוגמות הרבה • ודבר מפורסם של אשה כאשר תתפעל בדמיון ע"י חזיון ומראה אשר מראה בירמים הראשונים חלד ולד המעוה בגופו על אופן התמונה שראתה • וכן להיפך ע"י תמונה אשר תחזקו בנפש יתרחב החולה לפעמים על אופן זר ורחוק מן משפטי • בכה יספרו לנו הרופאים שפעם אחד נתפסם בין המון עם הרפאים למות • שהמלך כאשר ירדו על החולה אשר להם כיסים בלוארם (קראשף) חקלים • ורופאים רבים העידו אז על זה שבאמת מתרפאו ע"י זה הרבה מהם וישאלה הנפש על הגוף בחזק האמונה • ובספרי רפואה נודעו מעשים רבים חלד אשר חזוי הגוף הרבה מחד נתרפאו ע"י פעולה נפשית לבד :

ידו לנו שרי לבא הכריסאטים שבעה מלחמסם עם הרפאים והשפאים בלש חילי השקארבות בספינות הכריסאטים עד שכולם היו חולים ונאשים ומרופים • אכן כאשר מדע להם שספינות הרפאים מתקרבים עליהם והשוכרו כולם לעמוד על נפשם ועי"ז הפיחו בקרבם רוח חיים חדשים • ומתרפאו כולם על חילן רחוק בטבע :

מן מארקאא היה חולה מסוכן בחלו אשר ימות בה • ובעת בוא עליו המלך שפאסטיאן מפורסמאל עם כל חילי לקחת ממכנתו מידו • ולחדת השמועה יקומם בכה חזק ממסחו לפקוד שרי לבאוחיו לקראת אויב • וערך בעלמו המלחמה עד שגלח • ומח אחרי רבעים מועטים כאשר נשקפה השפעתם בקרבנו • עיין בספר נשמת חיים מעשים רבים כמו אלה • ואין רצוני להאריך : המרת כוונתם בזה הוא להראות שבעת שולפת על הגוף • ואף כי חין חילן לעשות מעשים כאלה • כמו הפעשה מהמלך מתאר אקא אשר היה חולה חיו אשר מה בו • א"כ לא היה לו שום גוף לערוך מלחמתו רק בהפעלות חילן • והוא כח הגוף כבר מת רק הנפש עשה חיל • והוא להם לאות ולמופה על חילן רוח אלוה המחיה ומושל על הגוף • ובעיני גם ראה גדולה לזה הפרס המדעי לעיל דהנה באמת מבחר היצור הוא האדם אשר לו נפש המשכלת יותר מהאדם • וכל אחד ואחד יוליד כדומה לו • הנומה מוליד נומה כדומה לו חילן כדומה לו והאדם מוליד אדם כדומה לו • כי לאדם שלם אלה לו • כי חיוני ונפש המדברת ונפש המשכלת • והוא מוליד כדמותו ולתמו • עם שג' חילן דבר נשאל להבין איך אפשר בעת שהוא הוליד כדמותו ואז הוא יתן חילן נלקח ממנו חן נפש המדברת וכן נפש המשכלת ואז הוליד כדמותו ולתמו חילן • ואמרו כי השיגה הוא אחד מששים במיתה וא"כ אחד מששים מה חיוני ויתר נשאל אם הוא עם שיכרותו ג"כ סומא בעיניו ומרש באזניו • ואלא חילן חילן לו ידים ורגלים • ומוליד שלם עם כל חושיו בלי מחסור דבר עם חילן • הלא רגלים לדבר שכת הנפשי העלור בחובו תעשה חיל • הנפש הולך עם ומכה בלי ידים • רואה בלי עינים • ושומע בלי אזנים • ומדבר בלי חילן • עיין אלוה מסתחר בפנימי עמקי הגוף עמוק עמוק הדורך על ברי' בגוף חילן בידיה לנפות הגוף לכל אשר יהיה רוחה ללכת • חנה רק בעיני לררי בגוף חילן נשכח להוליד כדמותו אז תפריע אהבה ללגוף ותחיה המצב מעני ידים ותעשה

ומעשה

והעשה מה שפסחה חפיה. כדד נסח. באין מכלים דבר. והגוף והנפש והחיות
 כאלו העני מחפשי כי לי עם גביר פלוני יש לנו אלפי כסף. אך שאלו ואלו
 לך בלעדי הגביר פלוני? ומה לגביר בלעדך. כן ענין הנפש כי הוא חיות
 בהיותה בגוף. והן אחרי מתפרדה מהעני הכוזב כי רק לה לבדה החיות
 ונפש המשתלה ואל בה מוח היא. ובאחרית הימים חסויה שנית לקנות
 החמרי. ולאסוף כחוחיו המפוזרים על ארבע כנפות הארץ. ע"י מחשבות
 העצור בתוך סללי חמיה בשמי ערבות כ"ל:

והנה מדי דברי מעין זה י"ל שיש לאמר מה דכתיב בחזרה העשפה חמיה
 שפחה שיכור ובחוחיו הולידו שני אומות ממנו הלא כמה עמון ומואב
 הוא לרמו על ענין הנשגב שאמרתי שיש ביד אדם להוליד אף בעת שפסחו
 ולא ידע בשכבה ובקומה. להסתבוק מזה ענין הנפש והשתרחה וקיומה וחייה
 ומענין נח אנו למדים עד כמה בשלו החושים המשיכור עד כי יש אומרים
 וזה כמעט ונל חלק מגופו. ועל כל זה לא ידע בעת מעשה. כמו שכתב
 מיימו יודע מה שעשה לו בכו הקפן. ומקודם לא ידע. ומזה יש להבין כי אין
 שום גוף או כח בגוף ובה זה ולמד על זה: שעכ"ל הולידו בעת לוס חמיה
 זאח כי אם שפחה הוא המוליד כדמותו והללמו:

מדבר עוד בפליאת הגנפש:

(ח) עוד נגע הדבר בענין הנפש והוא. כי כמה נפלא בעיני מוח אדם
 כקף איש שיחזיק על מוחו הרבה דברים מאד. ראה שאף מוח
 רשום הרבה על מוחו. ראשית רשום כל המילות אשר היא מדבר מחייה
 יש כמה אלפים מילות אשר מוכנים על מוחו בעת הצורך לדבר. והמה
 מוחו. כן משמות האנשים ונשים והחיות ועופות ודגים. כן משמות העלים
 ועשבים ואלאחיהם. כן משמות כמה מיני סמורות ומחכות ודומיים. ומה
 וכפרים וכוונחיהם ולחדשים ולמועדים ולצבא השמיים. וממות מלכים ושרים
 ימים ונהרות. ועושי מלאכה בים וביבשה. מחוס חופם מהם עד חופם
 ולגנשים ורמשי אדמה. וכל הכלים האעשים לגרכי אדם. לפעולות טבעיות
 מכמה דברים אשר ישנם על הארץ. כולם ידע כל איש ואיש יחיה מי שיחיה
 לשון שיהיה. ובפרט להגדולים כמו הרב הגאון ר' זלמן מווילנא מספרים
 חולדות אדם. שהיה בקי בהיותו בן כ"ד שנים מה שאי אפשר לצייר כמעט
 הרשומים על מוחו. כי מלבד הדברים אשר כתבתי שאין אדם בלעדים
 בקי בכל החורה מהתל ועד כלל עם השליטה חרבותים וכן כ"ד נביאים
 וכן כל הש"ם מהתל ועד כלל עם ורעים וספרות. וכן תלמוד ירושלמי וכן
 ספרי מופסחא מכלילתא שאלחוט ובה"ג ופסקי גאונים ואלפס וכן יתר הספרים
 לענין זה למיניהם. וכן הרבה גדולים היו בקיאים כמוהו וידעו כל שחוט
 ומקומות וחיייהם מימי עולם עד זמניהם. ובפרט החכמים אשר ידעו
 וידעו ברפואות כמו הרמב"ם והרמב"ן ז"ל ודומיהם. ראה כמה שמות וזויות
 יש בלשונות ורפואות ומהם שהיו יודעים בכל גלילות הארץ ובכלוחים
 קח כל אשר הלעמי לצייר וספור אוחס א' א'. וכן קח המילות חס"ס
 מהספרים והלשונות שהזכרתי וכדומה: אם תוכל לספור אוחס בימי חיך
 היו חכמים אשר לא חיו על פני האדמה רק שלשים או ארבעים שנה וידעו
 ובהכמה בעלמא קנו כל הדברים אשר כתבתי. ומלאכתם בעולם הזה חיה

יש אין קץ כמו הרמ"א ז"ל והש"ך ז"ל שחיייהם היו קצרים וידעו בכל
 אין זאח כי נשמה אלוה מופסת על האדם ולא כח אנוש הוא. ונפלא הוא.
 חס אלוה. ויש להסתבוק עוד כמה יומר דעה בעלדי ידיעת האדם באלפי
 האלפי אישים כמוהו וכולם בשמות יקרא ודשום על לוח זכרונם שמוסם.
 ידעם יומר נשגבם שטעור בזמותו והוא עלם ומתוה כל דבר ומכיר כל איש
 ואלמו ופניו. כי כאשר ראה אותו פעם אחת או שנים מכיר אותו
 וכן כי חקוק דמותו על מוחו. וגם מכיר אותו בדבורו וקולו. כי גם זה
 ששמו: כי כל איש נשמה מרעוה בקול ובמראה ודעה. וזה הענין יומר
 עמו כי זה יוכל לצייר לזולתו. אולם פניו וקולו לא יוכל לצייר לזולתו.
 ודמי הוא. ואין בידי האדם להוציא זאח לזולתו בכלי המבפה. וכמה
 אדם הוא מכיר רעוה יודע בו ידיעות רבות. א' הע"ז זה אורחו כמו שכתבתי.
 שמיכיר בו אם הוא ננס או נבה קומה. ג' האיכות אם הוא שחור
 או לבן או ירוק. ד' הציורף אם הוא אדון או מלך או מורה או אב: ה'
 ק על לוח דמוית אנה מקום דריחו ובאחזה מקום ראה אותו. ויכל להיות
 שפרים מקומות ויותר אשר ראה אותו. ו' המתי באיזה זמן ראה
 או בליה או ברה"ט וכדומה: ז' הנחה כלומר באיזה אופן ראה אותו
 עובב או יושב או לומד או מחשב. ח' הקנין דקום הדבוק בגופו כגון אם
 או שערות כמו איש בעל שער. טן שאינו דבוק בגופו ממלבוש ומעטלו.
 כברים ע"י הפועל והנפעל. והן קירות ימי חיוו הרבים שעברו עליו מעת
 לדו. ממלבו החומרי והמסורי. כגון כמה בניס יש לו וכמה הכנים לחוסה
 לפי ידיעות אשר עזר בזוח האדם על אלפי אנשים ונשים. והסתכל כי
 יש פללו אשר כתבתי וכך האדם לרעבו בכל הפרטים כיון שידע אותו.
 עליו יגיד לך אם הוא ארוך או קצר או לבן או שחור או בעל שער.
 אר ראה אותו. ואם הוא זמן קצר אשר ראה אותו. רק אחיה פרטים
 מאלוה יחידים אשר לא יכירו לרעיהם הכרה כל הצורך. וכמה יש עוד
 ככל אדם ופרט אשר נעצר בשמו מידיעה רעשו: וכמה האדם יכיר
 אדם עם כל פרטיהם ודקדוקיהם ומהם אשר יכירם ככוונחיהם ומרי"ג
 ורמזי טעפיהם הכרה אמיתיה: סוף דבר כי יכלה העם מלספור
 ידעות: וכל ימי חייו לא יוכל לספר כל ידיעות אדם והשמות והמלות
 וכוונחיהם. כי החוס רבה הוא. וכשהארץ לזה מה שכתבתי לעיל מהגדולים
 באלפי ספרים ולשונות ורפואות אשר גם להם היה רכבות אלפי ידיעות
 ל"ל. כל זה ישיד לנו כי אר מחבבה הוא מאין סוף ומלך אלוה ממעל:
 ש המוח קפן נושא על מוחו בית גדול מלא ספרים. אשר בהבית ההוא
 חיות מלאים ספרים. ובכל חיבה כמה וכמה ספרים. וכל ספר כמה
 ועל כל דף כמה וכמה ידיעות כמוכה פנים ואחור: שם בעל הבית
 וכתוך הבית ההוא משמש אחד וזכר שמו זריו מאד למלוא חיבך באותו
 ענין שדוקים מידו. הוא חיבך מראה המקום באיזה חיבה ובאיזה ספר
 ובאיזה שורה. לא כמו המשמש בשם עקד הספרים (ביבליאטיק) אשר
 ימים למלא מקום של הספר ומקום בהספר. לא כן זכר המשמש הזה
 מה נפלא הוא זריחות השליח האלה. שברגע קפן מאסף בחסיו מה
 להביד פעם או כמה פעמה בכח הדבור. ובאשר יספו פעם אחד לגאון

אחד . שכתבו על יויר אחד ארבעים מראש מקומות מש"ם המפורזים אחד
 שאין להם שייכות זה לזה בגון מברכות ומיבמות ומחולין וכדומה עד ארבעים
 מקומות שטות . והוא הביט רק על המלה מקומות . וברגע אחד אחר חייב
 להם שייכות זה לזה . ודע זה ברבים ששה שעות רגופים . וכדי להכיר החי
 הכל' הוסיף עוד אלפי מאמרים ז"ל למען חכר הארבעים המאמרים וכל
 מאמרים האלה אשר דרש מיד הגשם הניב לפניו המשמש ברבע אחת . (ובן
 ענינים כמו אלה אנו רואים בכל יום . כי כל מעשה אשר יספר אדם לרעהו מחמת
 אורו אשר יש בזה כמה מינים וכמה אישים וכמה ידיעות ופרטים כבר הניב
 המשמש ברבע הראשונה פרס סיפר לרעהו) . ההבון אחי כי אין זמן להגשם
 שרדך להביד בששה שעות כולל ידיעה ברבע אחת . הרגע נקודה קטנה חודר
 להשים ולה אין זמן כלל וכיון שאין לה זמן אין לה מקום : כי הזמן והמקום
 הם כידוע . וכיון שאין לה זמן ומקום אין לה שייכות לגוף שהוא מוגבל בזמן
 יען כי אור מחצבת' ממקום בלתי חומר ובלתי זמן ומקו' אשר אין הספד ולכיון
 ובספרים על הר"י הקדוש שפעם אחת ישן והיה שפמו מרחשין . שאל אחי
 מהם וקדוש רק שיהיה זקן ממנו . והשביעו וגור עליו בגזרה חזק
 הסלמיד שיגיד לו האמת מה אמר אז כשהיה ישן . ואמר כי השיג אז חיו
 ועניים עמוקים ואם יספר להם מה שלמד באותה שעה יעלה זמן שחווים
 חס מסורסם שמענה ודע לך . ואחא ממאן כל רחמיק הדבר הזה מדעך .
 יש ביד כל אדם להביד שעה או שמים מה ששייג ברבע אחת : מדוע לא
 מוח רחב וגדול וקדוש כמוכו . כי יספור רכבות אלפי השעות רמות נספיק
 מה שאין הפס יכול לדבר בכל עספר ימי חייו . וההרגל הוא מסך המכדי
 ולהשבונן בכל עת על עמקי ההוס רבה ופלאות כאלה . סוף דבר מנשאי החיים
 ורואי וגשמי ידעו אל אל חי :

מרבך שיסודות האדם במורתו לא יתערבו ביסודות וזולתם וחס
 יחורו לו בעת התחיה ומביא דונמא לזה :

(ט) טמאן : לפי דבריך שיסודות יספרדו . וכל אחד מיסודות ילך ליסוד
 כרות יקח חלק כרות . וכן חלק האש והמים יקחו יסוד האש
 ויסוד העפר יקח חלק העפר : והשמש תשוב אל אלהים כאשר נחמו :
 שיכולת ביד ה' לאספס כעמיר גורנה כל היסודות אל מקום אחד . והשמש
 אדם כמו שיכול לברוא שמים וארץ . אך כאשר יאספס יהיה אדם אחד
 ובריה חדשה . ולא זה האדם שמת . וז"ל מה זה מחיה חדשה ? אם לא
 מת ושמטון יחיה . ודמות ודוגמא אחי אומר לדבר . ממאי דלחמין גנ' (ע"ב)
 ועבד ליה לבינחא . האי לבינחא אחרינא הוא : ופנים חדשות בא לכאן . ופנים
 ז"ל פנים חדשות בא לכאן לא זו היא לבינה הראשונה רק לבינה אחרת .
 דומה הדומה לשם . אם מאלד נעשה עשר : אם יחזור ויעשה מהעשר אדם
 חדשות בא לכאן ואדם אחר הוא . ולא הוא הראשון שהיה .

מאמין . הדורד מחכוחו וכחוחו סרוך על שלחקך : דלמאי אחר חשה
 אחר כחוחו : הוא יען כי ה' יכול למלאו שמיים ויחיה
 על פנים חדשות בא לכאן פירש רש"י ז"ל דלבינה שניה אי חשפר ופנים
 שסיה כראשונה : ואי חשפר לעשות אותה אלא או גדולה או קטנה
 נחמיה

פ"ט . חס מעשה אדם אי אפשר למלא . אכל הקב"ה שאמר כחוח הוא
 ולפעמים מעשר כבראשונה בכל פרסיו וכל כחוחו ועניו . וגם
 י"ד כי אף בעת שיספרדו יסודות האדם ושבו כל אחד למקומו בגון יסוד
 האדם ישוב ליסוד כרות עכ"ל הוא ענין בפני עצמו ולא יתקשר יסוד זה של
 יסוד של שמטון . ודוגמא לדבר כי הלא יסוד כרות והאור אשר אלניט מורכב
 מחוחו ויסוד הפחמי ויסוד המגני אף כי המה מעורבים יחד ונעשו יסוד א'
 חמי הכעמיא לפרדס כל אור' לבד . יען כי לא תתקשר עם יסוד זה
 ולתו המעורב בו . ואם יד האדם העשה חיל כ"ש השם יתעלה : (ושמעת
 אחד נאמן שיש מקום אחד ששם שלם רק עוד המגני והוא מקום כמו ד' על
 חיי אמה מן הארץ : והיה שם ומהד יסוד החמי עש ששם יסוד המגני והיה
 שלם כמו מעט לעה . ושם ימלאו חמדי עופות ממים . מחמת שלא ידעו
 להזכר מהמקום ההוא וכאשר יבואו שמה ימותו חיקף :

השם אשר באדם . אף כי ישיב ליסוד האש והם נעשים עם אחד . עכ"ל
 מהמעורבים . ודוגמא לדבר שאם חדליק נר צבית אוכל כלילת ואחר כך חוסיף
 אחד או שמים . ויתרבה האור בכמותו ברבתי הביה לא יתערבו האורות זו
 אד מכל אחת ואחת מקרני הגר חופיע על פני רחבי הביה . ובסלוק המקור
 יתחלק גם האור פרי הגר הנוכף צבית והשאר רק כמות אור הגר הראשונה
 חמה חמה מאימה הראשון . ולתו דומה למים אם תקן חיי ללוות מים
 ואח"כ חוביף עוד חיי ללוות אז לא חוכל ליקח החוספת לבד כי הוא כבר
 שם החיי הראשונה : לא כן כהאור אשר על פני הביה שהיא אינה מעורבת
 נוסף לבד והשאר נשאר כמו שהיה חס ברור . ולא חשיבני כי האור מהגר
 הקור הוא השלכה מהגר בעלמה : לכן כשילוק הגר ממילא מסולק חולדה
 קד . אמאי לא האמר כי ליסוד האש אשר באדם ג"כ יש לו מקור והוא שמה
 המה שדי אשר חלובה מאור עליון להאיר על הגוף הוא המקור שלו אף כי
 קטנה השמה המגוף . אך המקור ממקום שהיא משם חופיע על היסודות
 ויסוד האש בכל מקום ששם . כמו הגר על האור והבן זה :

ענין במים שלא יתערבו זה בזה . וכמו שאמרנו במדרש : שיש נדרות שאחד
 ברעשו ולא יתערבו זה בזה . ונכרים זה בזה בחוך המים . וענין זה
 (ובן אמר רבי יהודה בר יוחנאל בשעה שיהיה רואה את הגשמים יורדים היה
 יתחבר ויתגדל ויברך שמו של מי שאמר ויהיה העולם שהוא ממנה אף אלפים
 רבבות של מלאכים על כל סיפה וסיפה שיורדת לו . שמאכן ועד רקיע מהלך
 והגשמים יורדים ואין סיפה מהערכה בחברתה . (רבה תבוא ס' ז') :
 הפער לא יתערב עם עפר האדם . והוא נכר לבד בארץ הכרה אם לא
 לפניו אדם עיניו בשר . לפניו ית' עגלו כל תעלומות . ודוגמא לזה מחיכה
 שרד כסויים אף כי הוא גשם אחד . עכ"ל יש ביד הלורף ע"י יסודות ידועים
 אחד הסיג לבד והסכף נקי לבד . וכן הענין בכל המחכות שיש יכולת לפרדס
 יתחון הלורף . (וכנה חכמי התולדה כתבו . שיש שלשה מינים בדומם .
 פליים נחכים ולא נשרפים כמיי קנקתוס והשך והדומה להם . ואנבים
 ולא נשרפים כזהב וכסף וכדומה להם . ואנבים נחכים ונשרפים כנפרית וספ
 חדמה והדומה להם . והנחמה שלשה מינים נטוע כליין . וזרע כמו הגרעונים .
 ונחמו כעשב : וז"ל שלשה מינים : טלד כמומו . וטלד מזינה . וטלד עשפת) .

דעה מ"ל חכמי אמת שכל נשמה ונשמה לבד ולא נשמה אחת לכל נשמות
 מקרא מלא הוא גבי אליהו דכתיב ה' אלהי השב נח את נפש הילד הזה אל
 וכתוב ושמע ה' את קול אליהו והשב נפש הילד אל קרבו ויחי : הכי שקרא
 נפש הילד הזה הכי גם אחרי נאחז נפש הילד עומד במקומו בלי חטונות
 וצרתה נהפוך עוד בדברי מ"ל כי אמרו אין משיח בן דוד בא עד שיכלו כל
 שבגוף : ופרש"י ז"ל שמקום אחד יש ושמו גוף . ולהבין דבריו
 מקום הנשמות נפש גוף אשר הנשמה היא היפך הגוף ? נראה דהנה אחר
 אחר שהקב"ה יעשה לכל אחד ואחד מדור בפני עצמו . וכל אחד כבוד ב
 חבירו . והענין כך שכל אחד כבוד האדם בעולם הזה . וכבר אמר חזונו
 הרויח הרבה וזה מעט : אין לעשות מדור אחד לשניהם . כי כל אחד
 מעשיהו . לכן אמרו שיעשה לכל אחד ואחד מדור בפני עצמו . אולם קודם
 וקודם שגולד נשמתו בעולם הזה : אין לו שום מעשה שיביא לו מדור
 ומעלה על חבירו . לכן כולם במקום אחד ששמו גוף והם כולם כמו גוף
 והחיות אלהי ויפיע עליהם בשום : ואין יתרון לזה על זה : ואף כי הם
 גוף אחד : עכ"ל לא יתערבו זה בזה כמו שהבאתי למעלה המדרש . שחזונו
 למלאך היתה לי נשמה פגויה : והם כמו הגוף שכל אברי ותלמי הגוף נברא
 עמם . רק שבקבלת החטונות ערב בריאתו אין לו יתרון על רעהו . וזה
 לכלם גוף אחד . כי כל אברי הגוף מקבלים חטונות מאיזה חטונות שיביא
 דוק . סוף דבר כי הנשמה והיסודות שאפרדו מאיש אחרי מותו . ישבו
 הראשון ובפעם ומצא והוא הוא שמה הוא יקום . וזהו רמזו לנו כבוד
 כמה שאמרו . שאיש איש יעמוד כמומו אשר לו מקודם . כגון חיבר או
 ולהודיע שהוא הוא האיש שמה בלי יתרון ומגרעת . וכן יוכל להיות שרמזו
 שאמרו שיעמדו בלבושיהם לענין זה . כי באמת הגוף אשר יתן בנתן
 כמו שיתן אדם בגדו להקבוע לפתח כחמו . אחר כחבי מלאחי רחמי
 שדיבר הרבה מענין הכסף לכן קראתי הפעם :

ספריה הורנית - מדעי

ידיב חיבר על הסומא . וזה אין בידו . ואם על המרכיב יהיה השאלה .
 ידיב אורו לשלמו להגיד לנו ? הלא יומר יש לנו לשאל מדוע אין מחב
 לבאן . או פעלעגראף להגיד לנו מכל דבר רבע : הנעשה שמה חדשום :
 יהיה ידיעה יותר ברורה ? אך זאת השאלה הוא סכלות ואולם . שאין
 השאלה להגיד לנו מה אחרו . ואם לא תאמין מכל הנעשה שמה יהיה לך אשר
 תחבובי לקמן מדוע לא נכתב תחיית המתים כהדיח בחו"ק משם חדרשתי .
 מי יבואו המתים אם ליחיד או לעיר כולה ? ואם יבואו לעיר כולה
 האם מדוע לא יבואו לזולתם ? ואם תשאל מדוע לא יבואו לכל העולם ? הלא
 יוכל באומה שיבואו המתים בעת שיעלה רעון המחיה להחיותם . או יבואו
 ויפסרו לנו . ואם תשאל מדוע לא יבואו חיוב ? זה השאלה אינה כלום :
 והיא השאלה ב"כ מדוע . א יבוא משיח דקדוק וכל היעודים הסובים חיבף
 שיהיה חיה אחרי ביהא משיח . ואין בזה זאת השאלה להפריע האמונה .
 ואם לא נבחר דבר אם יתמהמה חכה לו . הכי שהגיד מקודם שיתמהמה .
 בכל עת ובכל דור ודור יבואו מעולם ההוא לכלן להגיד לאנשים פרטים
 דברים ופלאים : הן בחזיון הן בחלום : מענין חיי הקומרי והמוסרי .
 פשי רחמי וגם שמעתי מענין הזה : וכאשר הרבה אנשים ראו כאלה (פיין
 א) . וכאשר התבונן בזה תמלא הרבה מזה . ואם לספר כמו אלה הוא
 דלא למאמין זה לא נרץ שבמוסרי יחוסו חו הדברים הנפלאים על לח
 ומתאן הוא ללא יועיל . כי אף אם יבוא המה לעיניו במלבושיו במקלו
 . הלא גם אז יגיד כי אחרת עיניו הוא . או מחפש הוא . או דמיון הוא .
 ויחפש עליו דברים אשר לא יבא :
 שאלתך מדוע לא יבוא מה משם ? א"כ בזה ממילא גם שאלתך מדוע לא
 יעשה ה' לנו אותות ומופתים כאשר עשה מלפנים ? הנה באמת גם זה
 שאלון עט . אך זה אינו כלום . ובעיני הוא כמו למשל אם איש אחד נחן
 המה גדולה מכסף וזהב ובגולה גדולה . שתשאל מדוע לא יתן לו עוד הפעם .
 שאלה אולם וכסילות : כי ה' יח' הראו את ידו וכחו הגדול באכלתו לחם
 ובקע לנו הים ועשה לנו מופתים ונוראים אשר עשה לנו טובה גדולה בזה
 ימנו ולדבקה בו להיות לו לעם סבולה . ועתה מי הוא זה אשר יעז בנפשו
 סלתי את ידך הגדולה והנוראה ועשה עוד מופתים ונפלאות לעמי . יען
 כי אני איני מאמין :

א עיקר שאלתך שיבא המה לעיניך לספר לך משם . הוא כדי להכניס
 האמונה בקרבך ואז תעשה מנוח ה' וכמורה העשה . התבונן נח היסב
 בזה . שאף יבואו לספר לך שיש עולם הבא . עוד חפול במורה הרבה
 אשר יסול בלבבך עוד ועוד . ואם כל אילי נביות וכל דני הים יאספו לך
 ? למשל הנה במשפט המלך אחר מאמין מאד : דעיניך רוחות כי מקל
 לטובים פקדויו . ועכ"ל מלאו בני אדם שגובים מכם המלך אשר לא כדח
 יען מה ? יען כי אומרים שאין המלך יודע מזה . אך לו היו יודעים שידע
 מה . בוודאי לא יגבנו . אולם יש אופן שאף אם יודע בבירור שידע המלך
 שידע למשל שחק המלך הוא שלא לעשות משפט להעובדים על פקדויו
 חמשים שנה : או בוודאי ימלאו הרבה נבנים . באמנם מי יודע שיעשה
 בעת ההוא שמה ימחול לו . ואפילו אם לא ימחול לו אז : שמה יסבח
 מלאו

השאו עד העת ההוא . כי הלא יש למך הרבה כמו אלה המפריעים סקודיו כדן . ויף למשל שלא ישכח ויזכור עויו . פן אז ימחה עויו ברוב הסדיו מגדל כי הזמן הרב יסבך חמחו ומי וכדומה שלמות רבות . כן הוא משל ודוגמה לבלתי מאמין אף אם יבוא איש מעולם הבא . ויהיה דבר ברור אליו שיש עוד וזוהי אלה אחד . אז יהיה ספק אליו אם הקב"ה יודע מעשיו . ואם יבוא ראה ע"ז אז יהיה ספק אליו פן ישכח ממעשיו הרעים ואם זוכר לכולם . והוא לו ב"ב ראה שאין שכחה לפני כהא כבודו אז יהיה ספק אליו פן ינחה על הרע רחום הוא . סוף דבר כי לבלתי מאמין לרדף להביא ראייה שיש עוד עולם . וכשי יודע כל מעשה בני אדם כולם והוא זוכר לכולם . ושהוא חי לנצח ואין שכחה ואינו מוותר משלו . כי כל האומר הקב"ה וחסרן יומרו חייו . ועל כל אלה לרדף להביא לפניו ראייה ברורה בני שום מדוד ספק . ולהבין בלמה ידיעתו ויכולתו לרדף להיות אלהים . כמאמר החכם אילנו ידעתיו הייתי . התבונן אחי באחייתו הזה ולא משאל עוד מדוע לא יבוא מה לעורר בקרבך רגש אמונה . כי אין זה ח"ו ואין ערך להמציא לך זאת . אלא עמידה השמש וכסוליהם המלא לך לחם אבירים ועונה רפאים די לכלכל רעבך ? סוף דבר כי כל התבקש להיות שכלו בני אמונה כל הפרטים מבקש להיות כאלהים :

פרק ב

סביא פירוש נבכר על ברכת בורא נפשות רבות : ומדבר על חשיבות פרטית . ומביא ראייה נפלאה :

(א) עתידים דיקים שיעמדו בלבועיהם ק"ו מחסה . ומה חסה שנקרבה יולאה בכמה לבועים דיקים שנקברו בלבועיהם עאל"ו (סוף פרק נבוך . הדברים האלה כפסוקן שיעמדו הד"קים בלבועין האמן כל אוכל ראייה ג"כ מהצדדי זמניו מנעו מאד בזה לאמר הדברים כפסוקן . כי אין בנם זה שועלה הכרחית . וה' הסוד העושה כל ויכול כל לא עשה כפי עולם ילחמו רק כפי אשר חייבה חכמתו יתעלה שהדבר ההוא אינו נודר לאיזה חליתו מכוונה . ולאחייית הבגדים אין חליתו . לכן רבו חכמים גדולים שאומרים שאין הדברים כפסוקן :

ב' אמרו בירושלמי (כלים פרק א'ין א'יסור) . רבי אומר לא כמה דבר איש חסד חמי . הרי מוכח שלא יעמדו בלבועיהם : ג' ובימינו אלה אמונה כזאת יולאה המלבושים דרקב וכעש לאמונה העקרית אמונה תהיית המתים . ומהנה יד וטקטים . לכן אין לבי לשומרי המילוח האמריים כפסוקן . ואולי איזה טענה כפסוד דבריהם :

באמין . לפי דברך להלביש על המתמר איזה לבוש . לדעתו שלא יקשו היה אף בתחית המתים . ולא לבד בעמידה המלבושים אלא כי ממאן אחי ידבר הוא עמידה המלבושים . ואולי שחיס שמעתי גם בחייית ולאמונה יקרה כזאת אשר כל שופכי דמי חומר הוא הבוף יקוו לזה . ר"ח המהרסים המתחלים המילוח הפשוטות שיעשו בהם כזאת נספס . כי רחמי לעקר ולגרש האמונה הזאת מעם ה' . וכן דרכם בכל התלמוד להוליא פן מפסוקן . וכל אחד יבנה כמה לעממו בדור הזה . ואם תמיד כך חייב . הנה כי אין הכוונה כך . ובהו מלאו חיל ידם לעקר ולגרש כל תלקה טובה וכו'

ואלפי ידעתי מאמר מיוחד בזה ענין ובזהוה מקום להוליא המתמר משפסו ענין יקום כפסוקו : כי כל מאמר מדבריהם יבד בעלמו . פס דרוש והוא ופס הזכר ולא השלח ידך . ובפרט במאמרם בתהיית המתים אשר זה יסוד היקר גדול אל השלח בו יד . כי סקל יסקל כל הטועב בקבלו . והנה פרס אשר ע"ה הוליא . אשיחה מעט וירוח לי . דהנה עיניו רוחו כי הפנע אשר הופנע בר בעולם הזה . הוא בחכמה נפלאה בכל פרס ופרס כי הגלגלים אשר בשמים מלפנחם באין מפריע . וכל יבול הארץ על מכונם וכל לאלאי האדמה מקרי עד ביני בנים . ומעוף השמים עד דני הים כולם בחכמה גדולה ובחכמה נפלאה . ואין שום מחסור ומגרעת בהם כפי כפעם . וכן האדם ואבדיו וידיו שלא מאוד כבוד והדר יופיע עד להפליא . ואין יתרון ואין מגרעת מאומה הים . כי את הכל עשה יפה בעמו : ולכאורה יש להבין והשאל דהנה בלמה שיש כמה מינים בעולם מפירות וירקות אשר לכאורה הם למוחר . אשר בלעדם שיש פין האדם והחי אשר בארץ . כי יש כמה מיני פירות אשר הם לא יאכלם ימי חייו יחיה זולתם : וכן אמר ושפחים הם לא היה למשל רק אמר לבד לא היה נחון לפשקן . וכדי להבין זה נחזק בברכה האחרונה אשר אנו מבכרים בכל פה :

אמר יאכל אדם מפירות בלתי פח חיקו לבדך בברכה אחרונה בורא נפשות וחסרוטם . ולא ידעתי מה זה הענין פה באלו שארי ירקות לבדך בורא נפשות . ומה זה ענין נפשות רבות או מעט באלו מפירות וירקות . הלא טוב יקטעו לשון זה בורא נפשות רבות באלו מלחם הארץ . שהו חיי נפש . וגם חסרוטם לרדף להבין . דאם הכוונה וחסרוטם הוא שברא דבר הממלא חסרוטם שפיים לקמן ועל כל מה שבראח להחיות בהם נפש כל חי . שברא דבר חסרוטם : ואם הכוונה וחסרוטם שברא אחוה בחסרוטם . האיד שייך לבדך על החסרון . (ענין כפסוד וצ"י ז"ל ב'ה' ברבות הפירוש הזה) :

זה נראה דהנה אמרו בשלש דברים אדם משתנה מחבירו . בקול במראה ובדעה . והנה בקול ובמראה מובן כדי שיהיה יוכר לרעהו בין ביום במראה בקול . אולם בדעה למה נשתנו זה מזה ? אולם בלמה לולא משתנה איש בדעה לא היה קיום העולם . כי זה מוכר זה קונה יען לזה נפל בדעתו למכור ולזה בלבו פן הסול הסמורה : וזה ידמה כי העלה הסמורה : ואם יקרה להם משתנה לא ימכרו ויקנו זה מזה : וכן בענין הדעת ממלא כל א' ואל' חסרון וזה יודע להבין דבר עמוק יותר מרעהו ומלמדו ומקבל שבר . והשני יודע ללבו כבוד ומשמת לרעהו ומקבל שברו . ולאצבעותיו של זה מסובלים למשך שבר ויעשה מלאכת רעהו . וכל האומיים פולס מעשיו מגדל הפורח באויר כדברים ובארץ . ומחוס ועד שרוך נעל . כל אחד ואחד ממלא חסרון רעהו וזוהי גם הזכרים המה בצחית זכר ונקבה זה לזה . שכל אחד ממלא חסרון וזוהי מלאות די מחסורם . ולפי זה יש להבין הקרא בבראשית . זה ספר תולדות אדם ברא אלהים אדם זכר ונקבה בראם . פירוש ביום ברא אלהים אדם לבד בראם . שיהיו בתכונתו של אדם זכר ונקבה שישתנה דעתו מדעת רעהו וזוהי מדעתו . דהנה בלמה כל חמיו הפנע יאמרו . שיש עשבים וליטת זכר ומחוס שיאמרו שגם בנהרות כן . (ועשה הסתכל שלא נעלם אף דבר קטן מבימינו ז"ל . דאנסא אמר ר' לוי המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות .

יחזקאל
17
מדינת ישראל

המיתים : והשגחה על האדם : ואמרו במדרש עגובך זה לעד העיבור והריגך
 סדווי • בעצב זה לעד הטפלים חלד זה לעד הלידה (מדרש בראשית ס' כ') :
 אהה אמרו ב"ב חוללת אילים השמור • אילה זו רחמה נר וכשעה שכורעת
 מזמין לה נחש ומכרשה בלוחו מקום ע"ש • ומדוע יש לאלה לעד לידה
 ? הרי היא לא אכלה מעץ הדעת ?

• עיקר אמרו במדרש שהבאתי לעיל : והתן גם לאישה • גם רבו שהאכילה
 לבסמה היה ועוף :

ענין הראשון שהתחיל לפרש מאי דאמרו עתידים צדיקים
 שיעמדו בלבושיהם :

הנה המלבושים לאדם כמה לשני דברים : אחד לכסות בושמו חשושי שם
 שבושמו וכלימתו גד עניו מלפניו • וכן באשה בושמה מרובה והמלבושים
 עינים • והשני להגן מהקור • ובמאמר הכתוב לא חירא לביה משג כי
 לבוש שנים : והנה באמת יש לשאל על החכמה העליונה מדוע גרע חלק
 הוא מנחת היגור ? שנכרא בלא לבוש לכסות בושמו • וערום יאל מאמן
 לא עשה לבהמות שדה וחיות יערי שכלום נתן כסות עור עב צבקה וגם
 לא עשה לא עב עין הרואה ועל נקבי ריעו שם כסות לכסות בושמו והוא אבן
 וכמו שהוא נתן לו לבוש • והאדם מנחה היגורים לא נתן לו לבוש
 ערום ועריה יאל מבטן אמוי אמנם באמת כי לפי עיקר יצירתו לולא חסא
 לא היה צריך ללבוש גם משני הסעמים • מטעם לכסות בושמו לא היה
 כי לא ידע בושמו כמו שאמר הכתוב מי הגיד לך כי עירום אתה : וגם
 ומגן מלינה וקור בודאי אם היו חי חיי נלה לא היה נתן לו בגד
 יאקור • דלם לא כן הוא הרי חיי חלויים לו מנגד ממניעת הכסות • וראה
 יאקור לקר גדול • יתן כי באשיו שמה רוח חיים : ולו יחיה גבר לנחם :
 היה בכל בשרו רוח חיים • וכל בשרו בשר חוסם • רק אחר החסא היה
 יאפור • ואיחא במדרש • כחנות עור אלו בגדי אדם הראשון שהם דומים
 יתקן רביא אומר חלקים היו ואלים כמרגליות אמר רב כלי פשקן הדקון
 שניה שאן וכו') • יהיה אך שיהיה בודאי לא היה נתון לאדם קודם החסא
 גרם שיראה בושמו ולעשות לו כסות ויהי גרוע בזה מבהמו' שדה וחי:
 מאחין כ' ית' ברא הכל ולא הספיק מנהל הארץ חלילה כמו שכתבתי
 דלכל כל חכמי בגוים בעירו שהספיק חכמה מאל ולא העשה דבר
 איה איה חכמה לגרע האדם מבהמות שדה וחיות יערי אמר
 ית' עשה זאת • וברא הכל בחכמה ובחכמה • ויד החסא היה במעל
 לו בגד בועת אשו כמו לחם : שקון ודרדר חלמיה קאי גם על פרי למר
 וביגיעה רבה ימלא לחם לאכול ובגד ללבוש כאשר החסא גרם על מאל
 בגד גרע מבהמה בזה : כי הכסמה מאלהה מזומן עשב השדה והאדם
 כמה יגיעות ייגע עד שימלא מה לאכול :

מראה לפע"ד הכוונה בהם דאמרו עתידים לדיקים שיעמדו בלבושיהם
 שיהיה להם לבוש בחולדה למד פחיל עליו בעת גיחו מבטן אדמה
 שלבושה קט מוון בחולדה : כן יהיה בחולדת האדם : לבלי יראה בושמו
 וביגיעה רבה לכסות בושמו • ובזוהי יהיה הבגד מדבר קל ורך
 כמו שהבאתי למעלה דברי המדרש : וכן מאל האדם יהיה בקל כמו
 שאלמו

כל המיתים אינם נחוצים לכל אחד ואחד • אך מחמת שהנשמות רבות הם
 להם כל המיתים לזריכהם ולרפואתם וכדומה : אולם מי שיגיד שיש מוחות
 אחיה מין הוא כמו שיגיד שיש מוחות נפשות בעולם ולא בהשגחה חלילה
 מודה לדברי חז"ל כמה שאמרו • כל מה שברא הקב"ה לא ברא דבר
 לבטלה • כי באמת נודע לפניו ית' כל הנשמות שיבראו עד חליתו שמים ואל
 שהבאתי • וכן אם יגיד אדם שנתון עוד איזה מיתים בעולם הזה : הרי הוא
 יגיד שקררה חלילה ידו לעשות העולם הזה גדול ממנוה ובהכלית השלימות
 נשמות רבות • לכן מי שמרביע בלאים להוסיף עוד מיתים על הארץ חדשים
 לא היו מחמילת ברייתם • כאילו יאמר שקררה חלילה ידו לברוא עוד מיתים ואל
 ואמרו על מאי דכתיב הוא מלא את המים במדבר • הוא היה פסול והכתיב
 לעולם • וכן מי שזרע בלאים בשדה ליתן פעם של זה בזה ורובה לעשות חסות
 מין אחד חדש אשר לא היה מחמילת ברייתו • הנה מלבד שנתון חסרון חלילה
 ה' • כי אם היה נתון מחמילת ברייתם ליתן פעם של זה בזה היה ה' בורא
 קר • שאין מעטור וליכלו • דהנה ראיתי בילקוט שכתב כמה מאלו סעמים
 המאלוים (אך נעלם לי ענה מראה המקום בילקוט וזה ברור) וכדומה חסרון
 בהשגחה הוא בהשגחה מיותר בראשית : לכן עליו אין להוסיף וממנו אין
 (אולם בב"ה אין דקטעם מהמת שחיותה פעם של זה בזה הוא מוסיף פעם
 בעולם • זה אינו דקטעם הזה יש בעולם : דהא אמרו אשר לנו בב"ה ושרי ו
 שיש לו פעם בב"ה וע"י כבוד ומה שאמר בילקוט ומה שאמר בילקוט
 דעיקר הסברא הוא לאסור לעשות משני פעמים פעם אחד • הוא רק עיקר
 כמו כללי זרעים ופירות • אולם בב"ה גזירת הכתוב מפעם אחר) • אך
 שבוטא לעשות משני מיתים מין אחד וליתן את האמור בזה לזו אז כבוד
 פעמים וריחם שזה כמו מין אחד • וא"כ דומה כאילו מוחרות יש בנשמות ובכל
 החלד כב"ה • אחי קורא נכבד אם חוכל לקראת הישב ולהבין דמיום ודודים
 ככל מבטי עיניך על פני החלד ובכל מדרך כף רגליך • הלא כתיב הדברים
 אין כאן לא חסר • לא יחיר • לא תלף • לא תכלה • סוף דבר כי אהנו רוחים
 גדולה בכל העניים אשר על פני הכל ארצה יסן בעניים שחון לבושו כב"ה וכן
 כגון בלברי אדם וגידיו ועורקיו אין מגרעתו למו והכל עשה יפה עד להשגחה
 ועתה אשאלך ומידעני אם חלילה הכל במקרה לבד וגם במקרה חשמה
 בחכמה ומדוע חלקה המקרה חלק רע ומר מאל לאשה בנער הלידה וכו'
 שאחרי יריים וחללים וקולי קולות חלד ולדס : איה אפוא חכמה הסכנה בזה
 אפוא עמוד חכמי הסכנה ואריספו במוכס • אשר אמרו שהסכנה חשמה
 בחכמה גדולה ואין מגרעת למעשה • וכמו ששערה לשאר נקביו בעיני עשות חסות
 בזה על זד הנכון כדרכה • וכמו ששערה לשאר נקביו בעיני עשות חסות
 מיתיו אשר הלא ממנו מחר בקל • וכן ביחר הפרטים לא שיעה הסכנה חשמה
 לא בליש פרטי מחמת איזה מתים אשר קשה עליו ההולאה לחון (ואלו חלוקים
 החסא הוא במעל הזה) • וכן המלא עוד פרטים קטנים בליש פרטי חולם כגון
 בכל המין והסוב הוא על זד המוכתר • ומדוע יגרע חלק חשמה בעיני חסות
 בבוך • באמת היא שאל' גדול ופלא' ורוב' אמי לשמוע מה הצידי חלוקי חלמין
 מאיפן • אין זהה כי אם קללת בלאים הוא בעצב חלדי בניס • לכן נחלת חסות
 הזה • ומשה אמנו ומוכרו אתם • וזה ראיה גדולה על חילוק חסות

שאלו עמדה א"י שמוציא גלוסקאות וכו' וכלי מילת (ואל השינוי אם יהיה לכותב בחלודה למת לו כלי מילת? זה א"י: כי הלבנות בחלודה יהיה אחר החתונה וכלי מילת יהיה מקודש: ואולי יהיו שיהיה ביחד ג"כ להספיף פאר בכלי מילת לא יהיה רק הלבנות בחלודה ללדיקוס ולא לזולתם כמו שאמרו עמידים לדיקים וזכרתי יעמדו גם עמי ארץ) . וכן לידת האשה חסיה בקל וכל יום כמו שכתב במס' שבת כי הכל חשוב כמו קודם החתונה:

ובכן כתב הרמב"ן ז"ל בפ' בחקוהי בני והשכחי חיה רעה מן הארץ ח' ל' י"א וכו' כי חסיה ארץ ישראל בעת קיום המנוח כאשר היה העולם מחתילתו קודם של אדם . אין חיה ורמש ממית האדם כמו שאמרו אין ערוד ממית אלא חסיה חיה וזה שאמר הכתוב ושעשע וינק על חור פתן: וכן פרה ודוב חרענה יחד ואריות יחבל חפן . כי לא היה הסרף בחיות רעות רק מפני החסא של אדם: כי ענין להיות חסיה: והואם הסרף לפעם להם: גם למרוק זו א"י ח' י"א: כי ענין כפרסם האדם פעם אחת יוסיפו להיות רעים יותר: וכן אמר הכתוב וילמד סרף אדם אכל . והנה כבריאתו של עולם נאמר בחיות: שנהל להם העשב דכתיב וכל חית הארץ וגו' כל ירק עשב לאכלה ואמר הכתוב ויהי כן יסוף הסכע אשר הושם בהם לעד ואחר כך למדו סרף מפני החסא הממית כאשר ידעו וכאשר נאמר שחיות בעלי חיים לבני נח אחר המבול והזכיר על האדם . והוא דמכס ונפשוהיכם אדרוש את נפש האדם . ולא נפש חיה מיד חיה תכרתה על מנהגם למרוק . וזכרתי ארץ ישראל עם השלימות יאוצו ממחשבתם וממנוחתם ויעמדו על פניכם הראשונה אשר הושם בהם מעד ייירחם יוכבר האכרתי מוח חולדות נח . ועל כן אמר הכתוב על ימי הגואל היואל מגזע ושי שישוב השלום ויחדל הסרף ורעת הבהמה וכל חיה ורמש כאשר היה בפנימם מחתילה . והיה היה נה על חוקיהו שביקש הקב"ה לעשותו משיח ולא עלתה זכותו לקר . המעשה על משיח לעמיד לבוא ע"כ:

עתה החבון אחי הדברים אשר יאלו מפי איש טורח חכם הארצים חוקר אלוהי אשר האמין כי מה דכתיב וארבי כבקר יחל חבון הוא כפשוטו . והוא בית ממלך אשר יאמרו כי הוא זה: שהוא רק משל על גודל השלום כי היה הפנים בשינוי הסכע . כי כן יארס הרע הוסכע בחובם בפנימם עתה גיחה כי לא יאמינו לכל שינוי הסכע: ועתה בושו כי הרמב"ן ז"ל חוקר גדול ויוצא האמין הדבר כפשוטו והוא עמוד גדול אשר כל בית ישראל נשטן עליו: ויהיה שיהיה שינוי בפנימם ויהיה כמו שהיה קודם החסא: החיות לא יכרפו . והואם בהל' מוזמן ומוציא הארץ בגלוסקאות לאכלה וכלי מילת ללבנות: והואם חלד חיה: ויהי קודם החסא: שעלו שנים למסח וירדו שלשה: וזכרתי נראה כי הא' נראה דאם האדם נחון ללבנות נחון לו לשמות בהמות וחיות להיות מעורס רשות לכן אין שלום בארץ וגם החיות יכרפו: אך לעתיד שלא יהיה נחון להם ללבנות יהיה נחון להם לשחות בהמות וחיות כמו קודם החסא שלא אכל אדם נבשר כמו שאמרו שיעמדו בלבנות עולם מגופם למיד סחיל:

מתרץ קושיות הרוב' על מאי דאמרו עתיד' צדיק' שיעמדו בלבנות (ג) וזוה מחורץ היטב קושיות החסופות בנ"ה בלבנותיהן . משמע בלבנותיהן דהיינו סכריכון אבל מירושלמי דהטעם אמר רבי לבניו מיישבו עמדיים לדיקים שיעמדו בלבנותיהם . משמע מיעטו בחכריכון עמדיים

למדו בחכריכוס . אלא בלבושיהן . מחיים ע"כ . והנה הגאון רע"א הקשה על דבון פליגי על רבי והנה בנ"ה: וי"ל כיון לזויה רבי לבניו כך ח"כ הלכה דב . ולפי כנ"ל א"ש דכתיב אמר רבי לבניו מיעטו בחכריכוס עמדיים שיעמדו בלבושיהם דייקא . הכוונה בלבנות עמדיים ומה להם לחכריכוס ולפי דגם רבנן ס"ל דיעמדו בלבנות עולם . רק בזה פליגי על רבי דס"ל דגם בחכריכוס נוסף על לבושים דלון דבר נאכד מיגיעת הדליק: אף מלבושו בחכריכוס דכתיב ושמתקן לא בלמה מעליך . והכל נכון בע"ה . ומה שאמרו חסיה הכוונה כמו שכתבתי לקמן וכמו שאמרו בשבת חל ואחוי לך דוגמא חיה אחוי ליה א"ף וכו' וכן כאן מה דאמר ק"ו מחסיה הוא ג"כ הביא לו דוגמא שבע כי שבע זו ומלא בחסיה שנקברה ערומה ויואלת כמה לבושים גדולי עולם: א"כ נקל לך להאמין גם על הקבלה שיעמדו הדליקים בלבושיהם: חיה החסיה נקברה בלבושה . ל. היה רק דוגמא לחסיה: אולם עתה שהחסיה ערומה יש עוד ללמוד ק"ו מהדוגמא. ומה שאמרו לדיקים שנקברו בלבושיהם שלא אמרו כיון שיהיה כמו קודם החסא ח"כ לא יהיה נחון לו ללבנות ולא יהיה ע"כ אמר כיון שנקברו בלבושיהם וירשו פעם אחת בושת ובעת החתונה יזכרו ע"כ עליהם יאמרו שכתב רבינו סעדיה גאון לכן יהיה נחון ללבושי' ואף כי לדעתי מבינים ע"כ יגורתי להחליט כן בענין המתושים: ולמאמין בחיזה אופן כפשוטו יחא ארץ:

מביא פירוש נפלא על מאמרו ז"ל שאמרו מ"ם עוי מסבן ברישא ומתבונן על איזה פרטים ושעמי המצות:

הנה נבוא לביאור מאמר אחד ממאמרו ז"ל (בשבת דף ע"ו). א"ל מ"ם עוי מסבן ברישא והדר אמרי . א"ל כברייתו של עולם דברישא חשובה והדר מ"ם עוי מסבין והני מגלין (ופרש"י) מכסיין בוצב . והני מגליין העינים אין (היינו) דמכסיין מנייהו מכסיין והני דלא מכסיין מנייהו מגליין (ופרש"י) ואלאגו מחכמים ממלך גם הם מכוסות וכו') ע"כ . והנה כל רואה מאמר חדר חרד ושחוטמם על המראה של החאמר הזה ועיין במרש"א ז"ל אף שהוא חרד חמיד פשטיה דכל מאמר כבש ע"ז משום דמכסיין מנייהו לכן מכסיין חוקר לפי פשטיה . וע"ש שכתב שקאי על ענין המלכים שחלבו מקודם . וישן להבין המלות הפשוטות ולא לבנות כוונות על המלות . לכן אחפש להבין לפי פשוטן . ואם יבוא איש אחרי ויבין כוונה יותר עמוקה לפי פי' המלות . ולעתה עתה נראה לי דהנה ידוע דפועל חכם לא יעשה פעולתו נגדעה חסרוון . וכן לא יעשה במלאכתו דבר מותר ובחכם ולבנה: כמו שם מקודם כל מה שברא הקב"ה לא ברא דבר אחד לבסלה . ברא שגביל לכן עלינו להבטיח על כל פרטי הבריות והכוונתם שהוא או להתבונן בהם . או ללמוד מהם חיזה ענין ומדה טובה כמו שאמרו מלפניו מבהמות העוף השמים יחכמו . למדנו לניעות מחול וכו' . ולכן גם הכמינו נחמו שם וייראה כמו חכמי הסכע והחולדה . כמו שאמרו שם הסעם שהרים החחמון שאל כשעולם עיניו עולה למעלה מן העליון וכשאל כל בריות העליון שזכר החון . והסעם משום שעלה ללילות על הקרשים והקורות לרץ שעלה החחמון ליון מפני העשן שלא יכוסם בעיניו . וכן אמרו שם על כמה דברים עממים בגון מפני מה קרני דקמלא רכיכה ע"ש . דהנה הן במדבר הן בחיים הן בלחמי' ושלוח רבות מאד . הן בדברים שנגופם כמו על רים עין החרנגול ועל

קרני דקמאל : וכן בדברים שחזן לגופם כגון עזי מאגי ברישא . ואלו חזקו
 במקרה נעשה זלזול הכל בהשגחה מיוחדת בראשית . ואף בדברים קטנים
 כגון על מאזי דעזי מאגי ברישא יש טעם נפלא :

ובאשר נחבון במו"ק בסמיני ורמיזותיה טבל להתחקות ולהכחיס ולהכניס לחי
 וללמוד השגחה פרטות על יזרותיו . דהנה לוי לו ה' יח' של אלה
 הכהמות הפמחות וזמן לו סימן . וכל בהמה מפרסת פרסה ושסעה שסו
 פרסות מעלת גרה בבמה אותה תאלכו . דהנה מפרסת פרסה הוא כנגל
 ולמסע בדרך אשר אין איש עם על לב שבכוונה נעשה כך בבמה שהיא חיה
 פרסה ושסעה שתי פרסות . דלם לא היתה מפרסת פרסה האם לא היתה חיה
 בהכוננה כמו עשה ? דהלא אנו רואים בעלי חיים כגון הגמל שפרסה לא
 והם חיים וקיימים . ואין זה מונע לגופם ולעלמם . וידמה תלילה כי במקרה
 זאת . וכן מעלת גרה אשר הוא לכאורה למוחר לכהמה כי במעלות גרה לא
 כי זריכה לאכול מחדש . לכן באו הסימנים הללו להודות לנו כי לא להם נעשה
 ובמקרה רק בכונה נפלאה מיוחדת מראשית אף כי הוא כנגלה מלמסה הוא וזמן
 לתכוננה ואותה תאלכו . ואשר אינה כן לא תאלכו . וכן מכל אשר במים . כל
 לו סנפיר וקשקשה תאלכו . דהנה יש ג"כ דגים שאין להם סנפיר וקשקשה וזמן
 מניעה לעלמם ולבריאותם וזמלה בדקדק כי זה מקרה חזן לגופם . וזל הכחוש
 אף כי הוא מחמת המים ובלעדי הסנפיר והקשקשה חיים ג"כ הדגים ע"כ
 בהשגחה העליונה . וזה הגורם האכילה ובלתי האכילה . וכן סימני עופות
 ס"א : מה נשר מיוחד שאין לו אלבע יתירה וזמן קרקבנו נק"ף ודורם
 סמא אף כל כיוצא בו סמא . חורין שיש להם אלבע יתירה וכו' : הרי
 האלה לכאורה למוחר בנפסה . כי בזולתן הויסך כי מה לי אש יש לה אלבע
 או לא.וקרא הוא בעלמו אלבע יתירה . וגם יש בעלי חיים שאין להם זקן . וכן
 לי אש קרקבן נק"ף.ומי יתן לבנו שבכוונ'נע'שה שהקורקבן שלה יק"ף או דורם
 לכן יגיד הכתוב כי זה בהשגחה.וזה הגורם סומאחה באופן נעלה עזע ליוור
 ובין בענין לא השחית פלח זקנדן והקפה הראש שלא תאמר כי השערות שגורם
 פסולת הגוף ומותרת : ותעשה גם כדלוקד להשחיתם או לבלתי השחיתם
 באה הסורה להגיד כי בכונה נפלאה נעשה זאת . ומהנה גרד בה כי שערות
 שחיתת ורק מינה פלות בהלדדים ולזקן לא השחית כלל . וכן הוסיפה החזרה
 פלילים ודינים ששערות ויזותה בזכיר כי מורה לא יענה על ראשו . ובתורה
 לנלח כל שעריו מראשו עד זקנו ועד צבות שיעו ואל כל שעריו יגלה כי וי
 לזקן וקפא מינה בצבות עיניו וזל להורות לנו שיש איזה ענין נסתר ומחוסר
 ולא למוחר הוא חזן לגופו וכמ"ש במד"ש שיש מעיינות בגופו של אדם כחומר שש
 ואיחה במדרש שכן אחד היה יודע הנגעים אש נהסם מעין אחד
 והנה שיעמי טעם נכון טעמי על מה שאין זקן נלשא כמו לאש כי טעם חידוש
 כאשר יקח אותו אביו על זרועותיו . אז היכף ישלח העדר אה ידו אל
 למרוב שערותיו אחת אחת (ואולי מגיע לו הכבוד הזה כי מוסב לו לאדם
 משכבדא ואביו היה הגורם לה) אף הוא לאביו לשחוק ולשעשועים יען כי
 אחת : אולם האשה היא בכל עת עם הילד שבכבה ובקומה ואם יהיה לו זמן
 ישלח ממיד ידו להזקן כי עשה יעשה לה יכורים גדולים ממיד וימנע מיה
 לכן מנע ממנה השם יח' הזקן . ובזולתי הכל בכונה נפלאה מיוחדת

פי' נכון על המדרש שאמר מפני מה האיש יוצא ושניו למטה
 שהוא ללמד חידוש הערים :

הנה יש דבר בזהו כריה אשר הדבר הזה אינו נחזק לה לעלמה ולמה נבראה
 כך ? אף כאשר נביס על זה בעין סקוזה נראה שיעקר חולדתה היה רק
 חסם דבר מה . כגון הא דשאלו אה ר' יהושע מפני מה האיש יוצא ושניו
 וזמנה יוצאת ופניה למעלה ? אמר להם האיש מביס למקום ברייתו מעטר
 למקום למקום בריאתה עמם מעלה . מפני מה האשה זריכה להבשם ולא
 מפני שגורם נברא מאדמה והיא נבראת מעלם . משל אש תחיה כשר ג' ימים
 מה מיד הוא מסריה . ומפני מה האשה קולה הולך וכו' . ומפני מה האיש נח
 וכו' ? משל אדמה שמיד שחזקן עליה מים שארית משל"כ בעלם וכו' . וכן מפני
 יש חובע באשה ? משל למי שאבדה לו אבדה . וכן מפני מה האיש מסקיד
 וכן מפני מה הנשים הולכות למת תחילה ? שם גרמו המיתה . וכן עוד
 מדרש בראשית פ' י"ז ע"ט) . והנה לשמעין בשעמי' האלה . כגון האיש
 מקום ברייתו . וכן יתר הפרש' אשר באשה שזריכה להבשם וקולה הולך
 וכו' לה הדבר לעלם שלה או לאיזה פעולה . רק כיוון שחחילה ברייתה מעלם
 מאלה בה הרבה פרש' מעלם ובשר יועיקר כוונת חז"ל במדרש הכ"ל להתבונן
 יש מעלם . כי אותם המאמיני' בקדמות השולם ע"כ כמה מוכרח' לכסור
 היא חיה טלדה מעלם ובשר בעלה . רק שאומר' ראש' ואש' יחד כן מקדמות
 לא היה שום חידוש שיברא איש תחילה וממנו אשה . לכן באו חכמי המדרש
 על פרסיהם כי האיש יש לו תכונה אדמה ואשה יש לה תכונה עשם לידע
 חידוש העולם . שהאשה נבראת אח"כ עמם מעלמותו וגם ה' היתה הסעולה
 ר"ל פעולה העלם כי אין מעזור לה' לעשות לאשה שלא היתה זריכה
 אף שהיא מעלם ובשר . וכן שהאלא ופניה למטה . רק הקב"ה היתה על
 הראשון כדי שיתבונן אדם גם יבין חידוש העולם וזה ברור . התבונן אחי
 מה הדבר' ברמזי חז"ל אשר הוא רח"ו עמומה על חידוש העולם מפרטי
 מעלדה . ובאמת כי החולדה בכלל והברוא' אשר בחוכה בפרט המה כמגילת
 יש בכל מדרך כף רגליו רק שהבונן היודע לקרות בהם ימצא הרבה נפלאות .
 וזו' והפרטי' הנפלאים הנמצאי' בהם . הוא רק שבביל האדם ללמד לאדם
 דעת להתבונן אחיחא השגחה אלהים כאשר אבאר א"ה :

החן חקרו מ"ב עזי מסגן ברישא ולא נמצא שום טעם אשר יהיה נחזן לעלמ'
 זה כי באמת הוא פלא כבסע שהעזי' והאלוין בראש העדר . וע"כ מלאו
 ש' שאין זאת כ"א ללמוד מהם דבר מה . והוא שלהמאמיני' בקדמות העולם
 לומר אור קודם לחושך . או חושך קודם לאור בזמני' לא היה זמן שיהיה
 ש' לחיברו . כיוון שתקדמות כן . אולם אנהו המאמיני' בחידוש העולם .
 שיהיה מקודם חושך ואח"כ אור כמו שכחוב ויהי אור . לכן שפיר קאמר
 עזי מסגן ברישא ? וע"ז השיב לו כברייתו של עולם כי ברייתו של עולם היה
 אדם וסדר אור . לכן תולדות הארץ הולך אחריהם מקודם הולך השמור והדר
 הלבן . כי סעע הבנים הולכי' אחרי סעע אדם . וסעע החבל והאלאיה
 אחרי אדם וקוקה היא החבל בענמה . וכיון שהעולם נברא בזמן של שמוקד'
 יד אור כן נברוא' השחור' הולכי' מקודם ואח"כ הלבנים . כי זמן שמוקד'
 ידוע . ועשה כן ה' למען יתבונן האדם שזה חידוש העולם דמיעיקרא
 חשוכה

חשובה והדר נאורו. (ובזה מוכן מאד מה שאמרו חז"ל כל מעשה בראשית נקרא
 בבראו דעתה נבראו וכלביונים נבראו כדכתיב ויכלו השמים וכל גלגלם. ואל
 זכאל אלא לביונים. דכוותה הקרא פן יהיה קשה בעיניך מדוע נשפט הכנוראים
 שזה שמור זה לכן וכדומה? וע"ז משיב שחדע שי נבראו שמים וארץ המה
 וכל זכאל המה החולדות. וכן מראית ההולדות כפי מראות האבות ולכן
 לביונים זה מזה. וכן שאמרו אל תקרא זכאל אלא לביונים):

והרמב"ם עוד לאמר מ"ם הני מכסיין והני מגליין העוים ח"ן להם אליה וע"ז אמר
 דמכסיין מנייהו ומכסיין והכוונה כמו שכתבתי למעלה. דבאמת קשה
 מה לא נברא עור ולבוש לאדם. ומדוע גרע מבטמות שדה וחיותו יער? אך
 אינו קושיא כמו שכתבתי דמתחילת ברייתו של אדם לא היה צריך ללבוש כן מלך
 לא היה צריך ללבוש מחמת שהיו ערומים ולא יתבוששו: ולא מלך הקור כמו
 למעלה: רק החפא גרם באלו מעץ הדעה שיהיה צריך כסות לכסות בושה
 באמת ח"ן השכל מחייב ענין הבושא שזכרם: כמו שמספרים מאחד חתונה
 דכשהיה עושה מיריו היה עושה כפי אנשים באמרו כי בזה מוציא לאור חתונה
 מבושו. אמנם כשהיה אוכל אכל בהלגע מאד באמרו כי בזה מכיס חלוא
 גופו. ובאמת הבושא באדם אפילו הדבר הנחון מאד כמו להוליד וכדומה הוא
 באדם ולא בשכל. שאיש איש יודע סוד רעהו ובושמו מרובה אפילו לגבל
 לאיש שאין יודע איסור בזה. ולמה זאת בפכע? ח"ן זאת כי באכלו מעין הדם
 טרע ועגלה לו ענין הבושא. ויאלה לאור הסכע אשר יהיה סתורה ומכוסה
 אלו. והנה מזה גופא יכולים איתנו להבחין חידוש העולם בכלל. ממה שנתעב
 חדש ענין הבושא באדם בפרט מה שאין השכל מחייב רק באכלו מעין הדם
 טרע חדש באדם ענין הבושא: ולכן אמר שפיר הני דמכסיין מנייהו. והוא
 מכסיין מנייהו הוא מחמת ענין החדש שנתעב אחר כך. שנתגלה ענין הבושא
 מזה איתנו יכולים להבחין חידוש הפכע באדם וחידות העולם: מכסיין
 האמרי ג"כ מכסיין שהם ב"כ מורים על חידוש העולם דהדר ההורא כנ"ל וזה
 שנתעב אחר"כ. והני ללא מכסיין מנייהו מגליין. העוים מורים על ענין שהיה
 דמטיקרא חשוב ואז יהיה כוונה הכריאה שלא יהיה בושא ולא יהיה נחון
 להשכחות מנייהו. שאין להם למר לכסות בושתו. ולכן גם הם מגליין כי לא
 הוא הכוונה ענין הבושא. ומטיקרא חשוב ומגליין. והדר התגלה הזוח על חידוש
 להם דהא בזה חילא ללמד חידוש העולם: והנה בעלי התלמוד והמדור
 בפרטי הכריאה חידוש העולם וכל משכיל על דבר אמת יכול להבחין עוד
 אמיתות תו"ק:

ובדי דברי זכור אזכרנו עוד מה שכתבה התורה. ויקרא אדם שם אשתי
 היא יהיה אם כל מי. להורות לנו ולתת ללבנו אמיתות חידוש העולם
 שמה יורק לנו שהיא יהיה ראשונה והיא אם כל מי. וכן בשמה אשה כי חיה
 זאת. הוא ג"כ לענין זה להורות כי היא עש מעצמו. וא"כ העולם חידוש
 הזה הוא גם לכל הנשים שלגו שם אשה לעד. ועד התגלה הזוח על חידוש
 ואיחא במדרש ר' סימן אמר כשם שנתנה תורה בלשון הקודש כך נברא היולד
 הקודש. שמעתי עולם אומר בני גיטיא אחרותי אחרותי נברא נבראת (ועל
 איש ואשה בלשונות מחולפות) אלא איש ואשה. (מדעש בראשית ס' י"ח) וכן
 בראשית מכפר ח"ך נפרדו הנברות זה מזה. וא"ך נתיישבו בני אדם

למשפחות כולם. כמו דכתיב מלאה נפרדו הגוים למשפחותם וחשב שמות
 וכן מבטן מי יאלו האומות והמלאכות כולם כגון הוא היה אזי כל חופש
 חופש. לנפש כל מרש חופש וברזל. וכן פירוד השונות. כי נכון להפסד
 העולם לפסד ח"ך נתיישבה העולם ומשפחותם בגוייהם ללשונותם. וקריאה
 וקריאה ימי חיייהם ומליכהם ושרייהם וכדומה: וכן כתבו בשם הרמב"ם:

פרק ג

פענין דוגמא לחמה וגם מענין אכילת הליתין וגם פי על מאי
 דאמרו שאול ועוצר רחם

בד. הנה מה שאמרו עתידים לדיקס זיעמדו בלבושיהם ק"ו מחסה. לני
 ארלה כוונתם להביא משל: ודוגמא מחסה ולא ידעתי מה דמות הערבו
 זה לזה: ומה זה שהשוו אדם לחמה? :

מה שחז"ל מדמין פגרי א.ס לחמה הוא דוגמא נפלאה וכוונה מאד. כי
 באחת דומים הם בכל החדדים זה לזה. כי ממאכל אדם נמוקף עוד
 אדם. והלחם אשר יאכל האדם יתחלק לכמה פרטים: מהם יקחו הכשר
 תלפס. ומהמוכר שכתמאל נעשה דם ומהם כל ליחות הגוף ויחלק שלל מעט
 נפש לאף מעט לאחון. והמוחר הוא הפסולה של מאכל. ולא לבד הגוף יקח
 מהמאכל כי אף גם הנפש יקבל חלק מהמאכל. כי גם רוח אלהי בהמאכל
 גם בדברי החוקרים: (וכן כתב רמב"ם בשם המחוקרים שאלם הוא עלם
 והנה החמה מקבלת חייתה מהגשמים. והגשמים מעניים. ועניים מהים.
 מקבלת עוד טעם מהשמש של ממגד תבואות שמש. וכן מהירח וכן מהרוח
 וישיא כמו בתבואות הארץ. ממאל החמה מקבלת טעם מרוח וימים ושמש וירח.
 גם בזה מחסה. נמאל שבת ארבע יסודות השמים מעורבים בהחמה.
 שבת שבת נעשה זרע ומהמוכר שזרע נעשה אדם: נמאל שזרע האדם
 החמה. והנה החכמים כתבו כי האדם עולם קסן והטעם מפני שמלאו בו
 מכל ברוחי עולם הזה. כי יש בו ארץ ומים ואויר ואש. כמו שיש בעולם
 העינים כמו השמש. האויר והאף והפה כחמשה כוכבי לכת: והמוח דומה
 והלשון לוכוב והראש לנוגה. והלב דומה ג"כ לשמש. והמרה למאדים.
 ללדק: והסחול לשבתאי. והכליות דומותים שפעע מרוח וימים והקבועים.
 שזרע לנמות לשפיים עשר מלות. והעורקים דומים לימים ולהרות. והשערות
 והאברים העולדים בכליות דומים לדומם. והנפש המדברת מנהגת הגוף
 משיג העולם מנהיגה יחברך ויסרומם. וכן כתב אריסטא שהשמש והארץ
 המה המולידים את האדם:

גדולה שאכילה אדם שולפת גם על הנפש החיוני ונפש המשכלת שבאדם וישתמו
 לני טעם האכילה. כי אכילה עץ הדעה יוכיח ששולפת גם על נפש המשכלת
 חמת נשמה לענין סוב ורע: וכן אכילה עץ החיים יש בכתה לשלום על נפש
 כי באכלו נעשה עולם חי נלם. והמקין יורה ע"ז כי מרש שיאכל אדם וישתה
 לנכות. הרי שהמאכל שולט גם על נפש המשכלת. וכן אם לא יאכל אדם
 ימות ברעב. הרי שהמאכל שולט גם על נפש החיוני. ולפי זה כמה וכמה
 יש במאכל אדם. יש מאכל שמוקן כח נפש החיוני ונפש המשכלת רק זמן
 נחון לחמתם לחם העלנים היא החמה. ויש מאכל שמוקן כח יוחר כמו עוגת
 רלפס

רשעים דלתיבו שהלך ככה האכילה היתה ארבעים יום. ויש מאכל שיש בכה חיה
הוא לחיות חיי נלח והוא עץ החיים כמו שכתב מסורה ומבואר ע"י יעלה יד
וחי לעולם. וזוה נכון להבין ענין אכילת הלויית והשור הכר ויין המשומר אשר
ממאנים להבין הדברים כפשוטן: האמת מה זה הסוד בסעודה חדה ושעתה חיה
ולפי הג"ל נכון מאד כי האכילה הזאת היתה כמו אכילת עץ החיים וכדומה
החן כה ועוד נלח בנפש המשתלח ונפש החיווי ובמאור עיניו. ובאשר אמרו על
של לוייתן. ששורו מכהיק מסוף עולו עמו. ונכון מאד דברי למודה על
ולהאמין בתיבתו הקדושה. ומעל ודוגמה להבין יוצר ענין זה. דהנה חכמי
ע"י כה הרשאות ועשבים ומימי נחמים שיטתו להחולה המסובלים למחלה הזאת
אח"כ שנים הרבה למשל חף ששים שנה. מה שזולתו שלא קיבל מרסאות
מה ממחלה הזאת. ועשה ח"כ הוא מדוע זאת חופה לא החמין. שבער לוייתן
המשומר יגרשו המחלה מפרי בוסר ממה שאלו מעין הדעם שבה על ידו מוח
והמאכלים האלה יגרשו המוח מלהסתחף בנחלתו. כמו שיש להבטוחים
ועשבים לגרש מהל נפש אדם עכש סס המימה שבה אל קרבו ויחי
נחזור לדברים מעל דבריהם אשר משלו האדם לחסה כי אב אחד
וכמו שהחסה אחרי בלוטה בבטן האדמה והתפרדו יסודותיה היתה לה
ותלח בכתה לבושין על ידי כה פרימי המאסף כחומיה. כן האדם אחרי
יסודותיו והתפרדה החבילה. על ידי כה המאסף של סללי חמיה יאסף
ויחברו עלמות היבשות עם אל עם להיות חיי נלח. ובאשר התבונן יותר
נפלאות דבריהם בענין נשגב ונחון כזה. דהנה למשל אם היתה יד הסגנו
זוה ששוב פגר אדם עוד הפעם לבטן אשה. ולהתחממה עם מימה או עשור
אין יפריח עוד. ויחדש ועוריו על פני האדמה. אז לא היו בזכים על מימה
זה מימה רק לירוף. והיה דומה בעיני האנשים כאילו הוא ימן. כי גם כחיה
בטלו מוסיף והוא כפגר מוכס. ובאמת החסה הוא כדדק זה כי אין לה מימה
חיי נלח. כי ממקום שטלדה לשם יחידיו אוחה. ואחרי בלוטה בבטן האדמה
ואין כל חלקי החסה כידוע. אז חוסף האדמה לאסוף כחומיה המפורדים חסה
האפס. והלביב אוחה מחלטה והחדש נורחה ומוסף לה בניס רבים ונלח
וזה ילמדנו ח"ל. כי מימה האדם הוא רק כמו חסה ופובו אל האדמה
שזבו אל בטן אחר אשר מזה יחזיר לפרוח. והוא רק שופס נורה ולבס נורה
לו אז חמיה כמבואר לעיל. ובדברים אלה נדמונו בדברי החכם מכל אדם
שכתב שאלו ועולר רחם. כי באמת מה זה ענין שאלו אלל עולר רחם. ומה
שלא כמדון. כי באמת מקודם דירת האדם ברחם ואח"כ בשאלו והוא חוסף
מקודם שאלו ואח"כ עולר רחם. אך לפי הג"ל נראה שהשכיל דבריו חלד
לנו כי האדם היקין בשאלו הוא כמו היקין בעולר רחם. ובאילו יקין עוד
באשה להריון חדש וללידה חדשה. והוסיפו עוד ח"ל להביס בענין החמיה
החכם. כי באמת הלידה אינה כמו יחד הנקבים אשר באדם. כי כל הנקבים
במקום זה זכרים ובמקום אחר מוילא. וענין הלידה במקום שמכנים חמיה
כי עשה ה' זאת שלא יסול לב האדם בענין החמיה. באמרו אך החכם חמיה
שאלו במקום שכתב אשר אין שום פכע בנקבים שבמקום שמכנים חמיה
ה' עיקר יעירה אדם מבטן אשה במקום שמכנים מוילא. להראות כי גם כן
יהיה בחוץ זה. (ושמתי כי האפיקורסים שאלו להבטון הדקין ר' יעקב

אין על המאמר הג"ל. והשיב להם כי כך כתב בקבל שאלו ועולר רחם אין
שום מים. ובכל מקום כתיב ואו הטוסף בדבר השלישי וכן היו ליה לכתוב
שאלו רחם וארץ לא ישבע מים. ובאין כתיב ואו הטוסף אלל ועולר רחם. מזה
לומר שיש לשאלו ועולר רחם איזה החכמות וסוף הענין אשר כתבו. שהדבר
הוא כמו שאמר החכם אם יקח בשאלו. הוא כמו שיוקן בעולר רחם לחדש עוד
ש ימי ועוריו. ואי"ה לקמן נאריך עוד בזה המאמר. כי באמת כנף אשר
יקח בבטן האדמה הוא רק כמו שיקן אדם בבלה לטבע לפטר חמיו:

פ' מאי ראמרו שהיצר הרע עומד לחפזה:
ודנה אם לא נקמה מימה על אדם וחי חיי נלח כמו שאמרו במדעש נשא
(ס' י"ד). ר' יהודה אומר וכו' שאליו לא אכל מעין היה חי וקיים לעולם
אם בודדו היה מאכלו על ענין נעלה מאד. דאם נאמר שהיה נחון לו ללחם
ואם לא ימות ברעב. מה זה חיי נלח שמיו הלויים לו מנגד אם לפעמים
ללחם חיו? לכן בודדו היה מאכלו מן המשמים וכדומה. ואמרו במדעש
(ס' ב') אמר ר' נחמיה חילו זכיה הייה טפל עשבים מתוך בן עזן ופועם
בל מעדרים שבעולם. עכשיו שלא זדים ואלהט עשב הפרס. וכן אמרו עוד
אשר שקודם המאס היו מלאכי הפרס שאלו זדים ואלהט עשב הפרס. וזה היה גופו
והמאכל הוא כמו ענין המאכל. כי לחם חבירים אכל איש אשר אין כליון
נלח עליו. אולם אחר שחשא ואלל מעין הדעה. וכ"ש לדעת שמואל (בברכות
ע"ן שאלל אדם הראשון חסה היחה. ונקמה עליו מימה וכלילת החסה.
אז פשע נורונו מחיי נלח ולבס נורה אחרת מחיי נלח לפקיס ע"י לירוף
האדמה כמו חסה:

ממד לפי זה לראות ולהשכיל דעה שמואל בברכות. שיער הרע דומה לחסה.
כי באמת כל רואה מאמר הזה יעלה בדמיו. מה זה ענין יצר הרע לחסה?
אין בהחסה שום רוח חיים לפחות לבוח בני אדם. ולפי הג"ל ח"ש בהסתר
הוא היצר הרע הוא המלאך המוח. כי כאשר אכל אדם הראשון מעין
הוא החסה עד לוי ה' ימ' ועשה בו ענין סוב רוע. אז נשחטה כמו ענין
שחמיה חיי פקיס. דבוס גופא נשחטה עליו סדרי בראשית ונעשה בריה
ומוכרה ממילא לאכול חסה ובלעדו החסה אין לו מה לאכול כג"ל. כי היא
החמיה אותה בבלו ממנה והיא היא החמיה כי יחוסף בו ענין סוב רוע והיא
החמיה כי היא גופא המלאך המוח וקיים בו היסוד רעף. ח"ש היל"ה דומה
לחסה כי מה שאלל מהחסה היא גופא החמיה. והיא גופא המלאך המוח
שימות כדי לגרשו בבטן אדמה כמו חסה כי הוא בעלמו ענין חסה כג"ל. ומה
לחוד לפי זה מה שאמרו. שאמר אדם הראשון להשם יחברך. היא נחמה
אל אכלתי ואוכל. אשר תמנו כל רואה אך מזה בנפשו עוז להגיד כדבר הזה
שם יטעה אולם לא"ל יחא כי הכין בנפשו גודל אשמו כיון שאלל מהחסה
היה מוכרה עוד לאכול מהחסה ואם לאו ימות ברעב. כי נשחטה לעלם החסה
עם זכר מימה כג"ל. (ואדרבה מזה ג"כ מוכח דען שאלל אדם הראשון חסה
למלאך האשה אשר נחמה עמדי היא נחמה לי ואוכל. ה"ל לאמר ואכלתי מה
פ"כ אכלתי ואוכל. ומה מוכרה לאכול אם לא החסה? ח"כ מוכח דען שאלל
היה). וזוה מוכן מה דאמר שם שמואל יצר הרע דומה לחסה שאמר לפסה
הבון. ונרש"י שחשא לשון פסה דרש לה. אשר רבים חמיו אך יש לדרוש

וחומר עליו הלא יבוא במים וספר . רק להאזכר רע מאד כי אין האבן נשפך
 ואם לקח הימים ישוב האבן לרשותו בין בה וכה אבד זמן הרבה שאין האבן
 כן המה לקרוביו אבדה זמן מרובה . ונחום השיב להכותו כי גם בשביל זה
 הכביה בלדס כבצע על מנו בקולי קולות כשם שצב לעולם בקולי קולות . ונחום
 דמחיה שפיה ג"כ בקולי קולות . וכמו שאמרו מה עולר רחם שמכניס נחשו
 בקולי קולות וכו' וכאשר אכתוב א"ה לקמן טוונת המאמר הזה . ומרומן
 בקרא . בניס אחס לה' אלהיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם
 עם קדוש אלהי' אלהיך וכן בנה ה' להיות לו לעם סגולה . וכתב
 דלכאורה זה דומה להאומר לחבירו אל מדאג על אבדיה סכנתה שך י
 סוכה היפה בה . אבל הפירוש הוא כך . כי בניס אחס לה' אלהיכם לא
 כמנהג האמוניים כי אלהים הוא מיתה . אבל לא כן נמן ק"ה . כי כך נחש
 לו לעם סגולה כמו מגילות פונה שאבד שאין זה מיתה רק אבדיה נוח
 דמוכד ממחמדיה . א"כ אין ראוי לעשות מעשים כאלה ולבטח על מח יומו
 עיין בספר ר"ח :

פרק

מתוך ספני מה לא נכתב תחיית המתים בפי' בתורה וסביא ע"ז במה רשעים
 (א) נבדך . בזה יתר לבב אדם ממקומו : מדוע זה לא נכתב בספרים
 המוקים והשארת הנפש בהתורה אשר זה אחרים תקוה כל
 חזר אף רמז בה ? טעמה דעת ממני . נשבעה לא אוכל לה
 מאמין . הגה כל ספרי קודש יענו ויגידו על היותם . אולם לדעתי אין
 טעמה . דלמה יכתוב זה בתורה הקדושה ? אם לגיד
 לעשות זאת הלא כח ידו הגיד לעמו במעשה בראשית כי ברא הכל במאמרו
 וכל שכן שיש צידו להדס האדם מעשרו אשר כבר היה בעולמו . וזה שאמרו
 היו דהוי לא כ"ש . ואם לגלות לנו כי יעשה זאת ויהיה רענו כך . זה אין
 לנו משמים . אחת כי הוא לא עשה אהנו שפר וקנין אידך לשלם לנו בעד
 רק ציוה לנו לאהבו ככל לב ונפש . והרואה לאהבו ולעבדו בודאי יאהבו
 חקירה ודרישה על קבלת הפרס ויבטח על כחו ורצונו הפוג אשר דרבו להיפ
 מקפה שבר כל גריה . ואם יהיה אדם שבר בלב יושר ואמונה אומן יעבדו
 האלו ואלו על מנת לקבל פרס . ימים שברו מרובה להחטב מזיו הספירה
 לא ראהו בעולם הבא . ולכן לא כתב בפירוש השקר הגדול הזה השאלה
 והתחיה . והשניה סן יבואו הסכלים ויפסו כי אין עולם אלא אחד . ממה ש
 כדאי השאלת הנפש . יבואו ויפסו כי בשביל זה נוסף לא נכתב בפירוש דיו
 הכחירה השפית . וכענין זה אמרו על אשר תלק ה' לכל העמים . ואמרו
 רבס פ' ח' בשעה שיהי משה רבינו כותב את התורה היה כותב מעשה
 כיון שהגיע למסוק הזה ויחמר וכו' נעשה אדם אמר לפניו רצון העולמים
 מותן שתחון מה למיטת אמתהא . א"ל כתיב והרואה לטעות יעשה ע"ז
 רמז לנו תחיית המתים כמו שדרשו חז"ל :

ובי זה עוד אשר אין לו עיקוס לראות בכל פקשה ופרשה שבתורה קשה
 אחרי מותו . ראש והסתכל כי ציוה לנו ה' לאהבו ככל לבך וכל נפש
 דקרא מורה אסילו הוא נוטל את נשך . א"כ מה יגיע לנפש היתה מחיבת
 ויורי

הקריב נפשו על מזבח אהבה. הימחקו לו רבני האדמה אשר חנפה לו קבר ?
 עוד כי כמה פעמים כתיב בתורה כי ה' אוהב זמאן להאבות ובפרט ליעקב
 כי הוא בחר שצאבות . והסבוקן מה הגיע לו מהאהבה כאשר הקרא
 חלק ומספר המון מלאותיו אשר היו לו במספר חייו . בימי ועבדו השמימה
 ויורה לנפשו שלא יסגרנו עד כי ברה מארץ מולדתו ומאבותיו אל לבן .
 לא היה לו מנוחה כעדות הכתוב אשר התקין את משכוחו עשרה מונים .
 אמר הייתי ציוס אכלני מורב זקרה ציליה וגו' . (דלכאורה מלה הייתי אין
 י' הייתי מלאשון יחיתי ומלחתי . והכוונה הייתי פירוש לחלתי כי ביום האכלתי
 וזאת לבן שרדף אחריו וזרת עשו שהלך להלחם אמו . וזרת רחל שמה
 וזרת דיהה . וזרת יוסף הגיע עד נפשו והסתכל עליו ימים רבים ולא רצה
 . וזרת בנימין עד כי הוא אמר בעלמו מעם זרעים היו שני חיי . והקרא
 הלא אח עשו ליעקב ואהב אח יעקב וזה עשו שאלתי . הלא עובד
 מהאבה כי עשו ישב כחמרא על דורדיא ואלו מפעמים מילדו ואח"כ ירש
 עיר ומשל עליהם כדכתיב וארבע מאות איש עמו . ויעקב האהב הגיע לו
 והקרא בעלמו סיפר כל זאת . אך המובן כי בכוונה כתב זאת לגלות לנו כי
 והאלה לפניו בזה הפולם . ועולם הזה הוא רק כפרודור למקום אוהבו
 המלה . וכן יש כמה לדיקים אשר הגיע להם כמעשה הרשעים כגון ישיבו
 אשר הקרא העיד עליו שהיה לבבו שלם אל ה' כלבב דוד אביו ויו בו המורים
 חיים . והנה מלאנו בקרא חכמה אשפים ששבו בשופה בסוף ימיהם
 ובודאי לא עלה לו מגור מעולם הזה כי כבר מלאו וכלו ימיו ומה לו עוד
 ? אם לא שהיה ידוע לו באמונה אומן קיום נצחי והשאלת הנפש . והגד
 זה כוונה היה לאברהם אבינו ע"ה כעת שברך לפתוס את בני יחידו וכל
 היה מקוה בכוונה" . כי הלא את כל און יתו איש כופר נפשו או כופר
 יחידו ובאזה כוונה הניח להפיל את עלמו באור כסדים . וכן הגיח מיסאל
 הלא ראו לעבור את ציוו ה' ית' הלא הם לא ידעו שיעשה להם ה' ית' גם
 הלא . רק בלב ספור מסרו נפשם על קידוש ה' ית' . אם לא שהיה כבוד אלהים
 והשאלת הנפש ופכר טוב לעושי רצונו . והנה בדורו של חנוך היו חיים
 הרבה שנים מאד כידוע וכתיב אללו כי באמתע חייו ובימי עלומיו ויהלך
 האלהים ואינו כי לקח אותו אלהים . שמה בימי עלומיו . וענה הטוב טוב
 המחילה את אלהים ימות בחיי ימיו ? אין זאת כי אם שנפשו היה לו לשל
 אחריו ברכה חלק אלהי ממרוס . ואם האמר שהפירות ואינו אין הכוונה
 שנקח אותו אלהים עם בופו . אז יהיה ראייה כי גם גוף האדם יהיה לו
 חיה וענין נשבו למעלה . אז על גלגלמשמ כמו אליהו . והגד נא לי פירוש
 גבי קין הלא את חויסי שאת וגו' . שאת חלילה אין עוב"ב אי אפשר להבין
 ה' רבון . ועוד הקרא דמי אחיך לועקים אלי מן האדמה מבוחר יסב כי
 את הנפש לועק מן האדמה . וכן הקרא ומשלם לשונאיו על פניו . וכן מה
 את האדמה לנפשתיכם מידכם אדרוס שפסיה דקרא מורה את ימיה איש
 ה' יבקש נפש עלמו ממנו . ונחה ממנו יבקש את הוא מה אלא ע"כ הנפש
 נשאלת ראייה זו בספר וכהנה רבות . וכתיב וזהי נפש אדומי נרובה בלרד
 . וכתיב הרוח השיב אל אלהים . אשבעה בהקין את חמונתך . וכן ונעמוד
 לקן הימין . וקרא קורא ואומר יחיו מחיך נבלתי יקומון :

כפאן. לרעת אין ראיה יותר גדולה מהמקרא הזה דכתיב בדיאל וחיו מחיו יקומון אך בתלמוד אמרו דדילמא קאי על המתים שהמים יחזקאל באמין. מהמתים שהמים יחזקאל ראיה גדול על חיות המתים שאין ראיה גדולה כפאן. הנה באמת שראיה גדולה לחיית המתים שהמים יחזקאל יש מי שאומרים שמשל היה:

באמין. אם זאת איפה הוא. א"כ ראיה גדולה מהקרא דחיו מחיו. דלין טוב דהקרא קאי ועוד מתים שהמים יחזקאל דכלל שם משל היה ומ"נ ראיה. דלמ"ד משל היה ראיה מהקרא דחיו מחיו. ולמ"ד דלא היה רק שהדברים כפשוטן. א"כ נוכל לאמר דהקרא דחיו מחיו קאי על המתים יחזקאל. וא"כ ראיה גדולה ממתי יחזקאל על היסוד הגדול הזה. ואי דבארכי כוונה אחרת במתי דאמרו משל היה ויועט לך. וענין הקבורה שזכר יעקב ויוסף שרצו דייקא לשלח אוחם לא"י שזו הסיפך ממין אחד שאמר כי מותו יקחו גופו להעמידו חחה גדר. וענין אחרת קבר גבי אברהם אינו ענין יגיעה רבה לזה כידוע מקרא ועוד מתים שהמים יחזקאל דכלל שם משל היה. וזהו שהיה להם איזה מפרה לגוף ואפ"ש ובודאי שהוא המחיה:

מי נפלא מאד על כל חומר מוסור שיר ליום השבת. ופי' על סאי דאמרו רבא תי (ב) והנה זה הסבול בין מאמין לבתי מאמין כגון הא דכתיב כי יעשו

מאמין אומר: שאין הדבר כמו שכתוב חלילה דכלל כתיב ביהושע ויעשו זה ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים שהארכו ימים אחרי יהושע הרי דלא אחרי מותו. אמנם המאמין יגיד על זה כי כל זמן שהלמידו של אדם קיים חיו בעלמו. ובמותו יהושע אז מה משה ב"ג ועל ימי הזקנים אמרו ימים שנים לא הארכו. והענין הוא כך כי המאמין מאמין שהדבר דכתיב ויהי כפשוטו ואם אנו רואים כי הדבר אינו כן בודאי ילמדט עוד דבר אחר. והוא זמן שהלמידו של אדם חיו כאלו הוא בעלמו חיו. והנה בעל המורים ז"ל אמר במלות הסורה ב"כ. כי לא סיפק במותו ויסורו מן הדרך. שכתב שם על חיו הן בעודו חיו עמכם ממרים הייתם עם ה' ואף כי אחרי מותו. כי שנים אחרי יהושע פרנס את ישראל כ"ח שנים. ופי' שנים הארכו הזקנים. ועמה ראה אף כל אחד ואחד ימלא חפלו בחוב"ק מה שהוא דורש מודה. כי האמין בחורה כלאומתו. כי באמת הוא סלאי. שהלא עבדו את ה' אחרי מות יהושע שנים כ"ח ימי יהושע ופי' שנים ימי הזקנים. ומה מלת כי מיותר דכתיב אחרי מותו דה"ל ואף אחרי מותו. אלא דמלות כי הוא בדיבורו למ"ד מותו אחרת באמת למ"ד שנים אחרי מות משה. וכמו כן גבי שלוח הקן דכתיב ויהי זמן והארכת ימים. וכן גבי כבוד אב דכתיב והארכת ימים. והרי שחזר וקרא עליו לזכרה או לאילין וקח את בנתיים ושלח את האם. ועשה כן וקיים אחרת יגלוה הקן. ובחזירתו נפל ומת. היכן אריכת ימים של זה. אלא בודאי יקרא טוב וכולו ארוך. אבל הבלתי מאמין יאמן ויכפור חלילה יען כי הוא ויהי בלי אמונה הסיפק. והמאמין יגיד ויאמין שזה שכתוב והארכת ימים הוא ארוך וטוב. וככה בעל המורים שם (דברים כב) למען ייעבך לך ויחך פניו הנופל ממנו רמז למה שדרשו הרי שעלה באילין כדי לשלח את האם ויחזר אריכת ימים של זה. ועמה הסבוק אף ימלא המאמין אמונתו דהוא

לכאורה. דמקודם כתיב ממות שלוח הקן שלח את האם וגו' למען ייכבד ויחז"ל כתיב כי חבנה בית חדש ועשית מעקה לבגד וגו' כי יסול הנופל ממנו זה שמיכות וענין זה לזה? ומה זה ענין מעקה אלא שילוח הקן? האם כתב ממות בלי סדרים רק מה שגבל בפיו? אכן להג"ל א"ש: דהכי קאמר קרא והאבתי לך גבי ממות שלוח הקן והארכת ימים עכ"ל לא חתכתי על זה לבלתי מעקה. כי אף במקום ממות ההוא ר"ל גבי שילוח הקן וכל היותו כי יסול ממנו. וממילא תוכל להבין כי מה שכתבתי לך והארכת ימים הוא ליום שכולו וטוב. והוסיף עוד בעל המורים שם שפרפראוח לדבריו. והארכת ימים בגימ' שכולו ארוך. ובודאי יש עוד הרבה רמזים נפלאים אשר לא נודעו עוד לנו. שכולו ארוך אם מזה יתגלה לנו. כי כן דרך המאמין אם רואה איזה ענין שאינו נגבול בחמילה: מביא ראיה על ענין אחר היסוד גדול. וע"כ דלמען ייכבך לך ויחז"ל ימים ליום שכולו ארוך וטוב. ומפורש דבר זה בחורה. וגלמנים דברי להכניס בעינים מסיקו אמת:

חלילו אם לא ה' כהוב מאומה בחורה מענין השאלה האפש. מי שיש לו עינים ויכל לראות ולהבין השאלה האפש. כי מי שמתאמין שיש השגחה ה' על בני אדם להאמין גם בהשאלה האפש. והשגחה ה' על בני אדם הוא מבוחר הסיב דכתיב השופט כל הארץ לא ישעה משפט וכדומה רבים. וא"כ בא זה ראוני אלהים על מעשה בני אדם. ולימד על זה השאלה האפש דהא בזה חלילה. ונחשו רואים שיש לדיק אובד בלדקו ורשע מאריך ברשעו: והקושיא הגדולה היא בענין חירון וראיה לענין אחר. כי בודאי אין עולה חלילה לפניו. ובא"כ מוכרח להיות שיש שאלה אחר:

אמר המסורב מזמור שיר ליום השבת. כי כפשוטו אין בכל המזמור מענין אמת. אך כתיבתי ז"ל אמרו שקאי על יום שכולו שבת. וכאשר חתכו במזמור אמת שכן הוא. שמדבר בענין השאלה האפש ותחיית המתים. ואמר טוב להודות ה' מורה על היה הוה ויהיה. ולומר לשמך עליון שמורה גדול ובלחו שהוא על כל. ואמר להבדיל בבוקר חסדך. בבוקר הוא מכנה עולם הבא וליה הוא כי העוה"ז כמו לילה מול בוקר. מול עוה"כ. וכמו שאמרו בב"מ השם ופי' לילה זה העוה"ז שדומה ללילה וכו'. חזרה השמש יאספון זה העוה"כ וזאת לרמיחה השמש והוא בוקר האמור. וזה שאמר כי בבוקר עיני חסדך יחד אמת בלילות. כלומר אז נדע כי האמונה שלנו שהיה לנו בלילות הוא אמת: ופי' מי יגיד בבוקר חסדך מי שהיה לו אמונה בלילות. ובזכות האמונה בלילות חסדך בבוקר. כי יקבל אז חסדך בבוקר. ואמר עלי עשור ועלי וכל דאמרינן לך כיור של מקדש של שבעה ימין שלאמר שזכר שמחות וכו'. וליומה המשיח ומה ימין וכו'. ולעוה"כ עשרה שאלמר עלי עשור. ואומר הודו לה' כעבור בנבל עשור וכו':

עוד לאמר שזה שדרכי רשעים ללוח: אשר הוא מוזר בעיני הרבה אנשים ומונה לפייהם: אבל בעיני הוה שמהם: וזה שאמר כי שמתחי ה' בפעלך גדלו מעשיך ה'. כי איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת. ומה הוא? רשעים כמו עשב ויזינו כל פועלי און. הוא ראיה גדולה להשמדם עדי עד. וראיה שיש עולם נאמי ועדי עד והם יאמרו. וזה הדבר הוא לי לשמחה כמו כי מזה ראיה גדולה על ענין נאמי ועדי עד. ואמר איש בער לא ידע וגו' דהנה

דעה אמר החכם. שהכלית הידיעה הוא שדע שאין לנו יודעים. וכל לשון דברים אם אינו יודע שאינו יודע. כגון שדעתו שידע. או שספק אלוהים יודע או אינו יודע. שיהיה לא בלא עוד להכלית הידיעה. וכלן הדבר בהספק. כי הכליות הידיעה לידע ולסבין מה שיפירמו רשעים הוא להשמירם. ולהביא מזה רשעים על עולם הגאון. כי תהיה אין עול ביד ה'. והנה שני דיעות יש בחשבים ענין זה יש מי שאומר שאינו מבין מדוע יסרתו רשעים. וספק בענין אם ישולם על ידי להאבד. ויש מהם שלא יאמינו כלל בהשגחה ה'. ואומרים כי כמו ועולם ידיעה לי אם החיל הזה. והנה איש בעד נקרא בער מחבונה. לא חכם ולא כסיל. והנה הוא ברזע ממנו. שיש לו קנין בכסילות. מה שאמר איש בער לא ידע מדוע יסרתו רשעים? ולא יוכל ליתן טעם לזה. ואולם כסיל לא יבין גם אם זאת. שלא יודע וסבר שהוא יודע. שאומר כי בחי ועולם ידי עשה לי אם החיל הזה. אולם נראה שפרחו רשעים כמו עשב וכו' הוא להשמירם עדי כד. והוסיף עוד לאמר. מה זה אינו משלים היקף לרשעים? כי מהתמה שאהה מרום וידך חמיד על העליות ועוד לשלם מהם כי אהה בלתי כעל פלי. ומתמה שני דברים אלו. שיהיה לשלם וימלך מרום על כל. ויש בידך בכל עת לשלם לאיש כפעלו וכפרי חטאיו. לכן מאריך אסך כי חמיד הוא בידך:

והוסיף עוד לאמר כי הנה אויבין ה' כי הנה אויבין יאבדו זה האדם. והוא יסיר בריחות הפסג כדכתיב והאבדתי האדם בהיח. ועוד יספרו כל פועלי ארץ זה החומר שלהם. שהיהדות יספרו ולא יקומו בתחיית המתים. לא כן אמר רב וחסר כראש קרני. הקכן עליו הוא הכסף אשר הוא קרן טפי מרום המלכות ונס גופי אחרי בלותי חסום ויח' לא ידעונו כמו בשמן רען. כי כמו ששמן רען יתן לחלחית בגוף לגשם. כן בלותי מרום בשמן רען. (והנה רש"י ומוצאות שם מלות בלותי מלשון בלל שמן בלולה ולפי דברי בלותי הוא משרש אחרי בלותי חסום עתה). וה"ק. הן נשמתי וקרני מרום בראש. וכן גופי אחרי בלותי מרום בשמן רען וקאמר עוד וחבס עיני. ומפרש בנה הבנים עיני? בשורי בקמים עלי מרעיש השמענה אחי לדיק כחמר יסרת. סידוש כי זה ראהו גדולה כאשר ידע רשע על לדיק. אז כמו מי מגיד לי ואזיר שומעת לדיק כחמר יסרת? מה שאמר יסרת עלי מרעיש השמענה אחי קול גדול. לדיק כחמר יסרת? אף כי אין אחרי דברים. אף אחי שומעת עלי מגיד. לדיק כחמר יסרת? ובהנ כחמר ר"ל ממאמר ראשון שהחמר מתעכב לאסרתח וטליק לנ' שנין ולפ"ו מדויק שסד דוד חי שבעים שנה מה שאמר בקמים עלי מרעיש הלא השמענה אחי כחמר כי פרחי מלומי יסיו לסוף שטעי ע' שנה כמו חמר וכמו שאמר למעל' בלותי בשמן רען ועוד יש לאמר וחבס עיני בשורי דכסה איהא במדרש אמר ר' יוחנן מה שיש עיניך אין אהה יכול להמות. העינים כללו לבנים והשחרות בחלמו. נדק לראות לא מחוך הלבן? ואינו רואה אלא מתוך השחרות. ועל אור עיניך אהה יכול לעמוד. ואהה מבקש לעמוד על דרכו של הקב"ה. (החמוח חסום) נראה שדבריך ב"כ דוד המלך ע"ה ברות קדשו ותבס עיני סידוש עיני ויבין שגדלות ה'. מהה? בשורי מענין שורי וראייתי מהה אני רואה עומח גדולות. אני יכול לעמוד על ענין אור עיני. ואין אוכל אר לעמוד על פרטי דרתי ה' שמוקים מחד וברור אלפי שאין תהיה על לפשו. ובקמים עלי מרעיש אחי קול גדול. לדיק כחמר יסרת כ"ל. ואמר כארזו בלבטן ישנה מרעיש

ספריה תורנית - סדע"ח

רשעים אמר למעלה שפרחו רשעים כמו עשב שיכול. ואמר על הנפש שחלוש ה' בהצרות אלהיו יפריחו. ועל הגוף אמר עוד יטבון שבידה דשנים ורעניים ומפנים להגיד כי ישר ה' כמה שמחיל להגיד בבוקר חסדך. סידוש כי מכל דבר ממה שיפירמו רשעים זה ראהו שיש בווקר וישר ה' כי בודאי זורי ולא עולמה בו מלשמה משפט דק:

הוא שאין לו עינים לראות שכל החומר קאי על יום שכולו שבה וכן אמר בחזמור הנהה שמהה בלבי מעתה דגנס ומירושם רבו. כי בזה אבין כי כלאום ימדוי וואסן. ומכנה המיתה בשם שיהה. כי אהה ה' לבדר כמו שאמר שמשפחה דיה לא ימחר לשליח. לבשח חושיגי. ונ"ל פירוש חושיגי שחשיב השמה לבוף ההבאחי למעלה שפירוש ואל עפר חשבו. אהה אמרתי כי הוא הסוב ודרכו להסיב זה ימנע דבר זה מאתנו כי הלא זה העיקר אשר ברא אדם הוא למצותו כי לא שום אדם שרס בריאתו אשר יאמר כי בעד זה ברא אורו ואין שום גמול לזוכה האדם לה'. פרס ברא אורו. וכיון שהכל מחסדו עשה למה זה לא יגמור הדבר אלא גם אחרי מותו. דהמחחיל במתוה אומרים לו גמול. ובפרש בלוי דליק שמה כל רגון ה' מדוע לא יחיה אורו אחרי מותו. הן קודם יפירמו אשר לא עשה ה' ברא אורו. ואמר שיהיה בעולם הזה ועשה ראונו האז יהיה לאל ואספס? מארעא וגורח בשמי שמי? מה שאמר דוד המלך ע"ה זורי ולא עולמה זו כיון זורי וברא אורו חכם בודאי אין עולמה בו להגיחי בכסן האדמה לאלה: שוכן מאי דלמרו מאי דלא היו היו דהוי לא כ"ש דלאברהם מאי זה השוכה השואל יש דהשואל יאמר דחיי דחיי דחיי חיימה ק"ו זה יוחר טוב מאי? החומר שמה דהכי קאמר לו מאי דלא היו היו וברא אורו בלי שום שפחה דחיי זכות לא כ"ש? והאמה דברו ח"ל ופשיחו. דנכללו בדבריהם שמי הן מלך יוכלו והן מלך ראונו. מלך יוכלו קאמר דלא היו היו וברא אורו המוחלם. דהוי. לברוח אורו יש מיש דכוח לאסוף היסודות אשר נתפרדו? וזמל ראונו דלא היו וברא אורו בלי שום זכות. דהוי. ויש לו איזה זכות שכן שיגמור ראונו שמקודם. ופשי חכוותם נכללו בדבור אחד דלא היו והיו? דהוי בלי שום זכות קודם דהוי ועשה שום זכות בעה"ל לא כ"ש שהוא יש מיש:

פי' על ברכת אתה גבור לעולם ה' וכו':
 חן שתיקנו אפי' כנסת הגדולה כהפלה י"ח בענין החיים המתים. אהה גבור לעולם ה'. ונכללו כזה שני דברים גבור וצידו לעשות ויכולתו. וגם לעולם חן בני קן זמן ויכולתו. מחיה מחיים אהה אהה דייקא כי משתה של החמיה גור לשליח. ופעם אומרים משיב הרוח ומוריד הגשם. שישוב הרוח לאלהים הגון. ועפר השוב לאדמה. וזה שאמר מוריד הגשם והחומר להשפיר. ופסם משיב הרוח מפיח הרוח כמו שביבא יחאקל לברוח. בואי ופשי בעלמות החן. ומוריד חיים הוא סללי חמיה. ואמר אם ברא אדם בלי זכות מקודם וזמן לא יוכלל חיים בחסד בלי גמול. כ"ש שיהיה המתים אשר בו פקידה אחת חלה. והרבו מעשים טובים ולהספיל לעורר רחמי המרובים. ואנו דואים המתים כמה שסומך נופלים ורופא חולים. כי מה לי קסל כולה או מה לי קסל וכפס שהוא מרפא אהה כן ירפא המתים להחיותם. וגם מחיר חסודים שהוא אחד משפס ממתיה. וכוח מחיר אהה כן יחיר המתים בעת החמיה. כ"כ אמר ר' אלכסנדרי עד שאהה מחדשו בכל בוקר. אנו יודעים שאמנתך

רכה להחיות המתים (מד' חיכה) . או אמר מלחיה מתים ברחמים רבים וקיים
 יהיה המתים ואח"כ סומך פולטיס ורופא חולים כי כל אחד יעמוד במומו כדי שיהיה
 כל אחד נאחד וזהו האדם שמת וקם אחרי נפלו. ומסיים מתים המתים . כי
 עם מתים המתים וזוילי אדם בראשית האביב כידוע : השב רוחך יבראון וזהו
 פני אדמה . גם המתים שיהיה לאדם בעת שיעלה רגלו ית' : היא גם עתה כי
 זמן לפניו : והנה רבנו סעדים גאון בספר האמונות שלו שער ז' עשה שם ענין
 שאלות בענין החיות אך יהיה ענינו ואמר כי יכירו זה את זה בעת החיות וזהו
 כל הענין שהיה להם מקודם : ושיכירו איש איש את אביו ואמו וכל המשפחה
 ואוהביו . סוף דבר כי האיש הזה שמת בעלמו ותכונותיו הוא יעמוד : וענין
 בספר בית אלהים המורה המבי"ס שהאר"ך בענין זה :

ראי' על קיום הגשם משה דרבינו והנה טוב מאד זה החות וכו' :

(ד) מאמין ועוד לאלו מילין : כי יש לי ראייה ענומה על קיום הגשם ממה
 חז"ל (ברכה פ"ט) שנכתב בתורתו של ר' מאיר וירא אלהים את
 כל אשר עשה והנה טוב מאוד זה המות : ועתה האפשר שאומן ישבור כלי חרס
 ומעשה דיו ויאמר ע"ז שזה טוב מאד ? כן אי אפשר שעל המות שמשכר כלי חרס
 הוא אדם מבחר יסוריו ומבטל מעש' דיו ויאמר שהוא טוב מאד. לין זאת כי אם
 הוא הסתלה לאושר הגלוי וסיוקן לכלי חמדתו מבחר היצורים שהוא האדם
 מבר כלן המות כי גם אין זכרון לאדם במקרא הזה . ולא מיייר
 באלם . רק אמר על כל הנברואים וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב
 וכפלי המדגש דרשו ועשו סמוכים לדבריהם כי טוב מאד זה המות : אך לין
 רמו דרמיהו ממות ומאלם :

מאמין : הסכת ושעמ ממאן : אך יביע במקרא יוסר ממנו . דהנה כבר
 כל המפרשי' . למה זה לא גאמר בביראח האדם וירא אלהים
 טוב : כמו שכתוב בשאר הדברי' שנבראו דבר יום ביומו' ומה גם שהאדם
 היצורים מכל ברואי מסה . ומירעו על ברואי מסה נשלים טובים בהיותם חלבי
 טובו ושלמותו יקנה ממעשיו ויגיעו : ולא נדע זה עד יום מותו . אשר על
 חז"ל שאין הקב"ה מייחד שמו על האדוקי' בחייהם שגאמר הן בקדושו לה
 ושלמה המלך ע"ה אמר כי טוב יום המות מיום הולדו. והנה זה די והואר להביא
 על השארת הגשם ממה דלא כתיב כי טוב נבי ביראח האדם כי טובו ואשרו
 על ידי המות . אך ראיתי בספר נשמת חיים בפרק ראשון מאמר ראשון שחינו
 המפרשים ואומר כי גם באלם גאמר כי טוב . כפי רבנן דלמתי לה (בבב'
 בשם ר' מיעל בר אידי ור' פנחס ור' תלקיבו מאד הוא אדם אומות דדיון
 דין : כי האדם הוא תכלית הכל וכל העולם כולו לא נברא אלא לנוה לוי' וזהו
 וירא אלהים את כל אשר עשה אינו מור לכל אשר ברא כ"א לאדם כי בייצור
 אלהים את כל אשר עשה יען כי הוא דיוקנו של מקום ומבחר לין כל טעויותיו
 סוכמו . ולחודיע זה כתב והנה טוב מאד אומות מאד הן הן אומות אדם
 והנה אף שדבריו נכונים מאד אך עכ"ל עוד את לריבים לדברי המפרשי' וזהו
 כאלה פונים וטוב מאד : דהנה בלמה נהי דהקרא וירא אלהים את כל אשר
 והנה טוב מאד קאי על האדם : אך עדיין קשה מדוע כלל אומר עם יאר ברואי
 כל אשר עשה יחד ולא נכתב על אדם לבד . ויואר קשה על חודרתו הקדושה

מעשה בראשית כתב חיפך בעת בריאתו וירא אלהים כי טוב כגון וירא אלהים
 שאור כי טוב . וזה כל עוף כפך למיניהו וירא אלהים כי טוב . ובביראח האדם
 ויאמר אלהים נעשה אדם בללמו כדמותו וירדו בדגת הים וגו' . ויברא אלהים
 האדם בללמו וגו' . ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב וגו' : וכל חיה
 וכו' וגו' : ואח"כ כתיב וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד . והדבר פלא
 יאר הנברואים אמר כי טוב חיפך בביראחם . ואלל האדם שהוא מבחר היצורים
 בר רמז מסובו חיפך אחר בריאתו רק אחר שמדבר מחיות ובהמות כלל טובו עם
 ברוואיו שאין הדעת טובל שיהיה האדם גרוע מבהמות שדה ומימו יער . אך
 מוכרח לדברי המפרשים . כי בלמה חיפך בביראחו לין שום טוב באלם כי
 לא יכר מעשיו . וראה נא כי חיפך בביראחו כתיב ויאמר אלהים נעשה אדם
 כדמותו וירדו בדגת וגו' . ואמרו חז"ל יש בלשון הזה רידו ולשון ירידה .
 וידע בלחיות ובהמות לא זכה נעשה ירוד לפניהם והחיה מושלת בו לכן מסיים
 וירא וירא אלהים את כל אשר עשה לרמו בביראחו עם יאר הנברואים כלעיל' או
 רודה עליהם : או שהוא ירוד לפניהם . חה בעת בריאתו ועשייתו : אולם
 אשר זכה מסיים בו והנה טוב מאד וע"כ זה המות . כי אז נשלים טעולתו וזהו
 תכלית מעשיו כי טוב יום המות מיום הולדו. ולהבין שזכוונה לא כתבה המורה
 בעת יצירתו עוד לא נדע מעשיו ורומה במילות מאד אומות אדם על שעת
 כי אז עיקר טובו . חה לי ראייה ענומה על הענין שגאמר בו על השארת הגשם :

עוד ראיה על קיום הגשם ממה דרבינו ברוך אתה בבוואך וגו' :
 עוד ראיה על השארת הגשם ממה דכתיב בברכות ברוך אתה בבוואך ברוך
 אתה בלאתך . דלכאורה ה"ל לאמר בתיפך ברוך אתה בלאתך ברוך אתה
 דמקודם וירא אדם מביתו ואח"כ יחזיר לביתו . וכאן כתב להיפך ? הוד
 ע"ה כתב לכאורה התיפך וסיוקן זה שאמר ה' ישמור לאתך ובוואך אך הסי'
 והאמתי הוא כמו שאמרו חז"ל . בבוואך לעולם וביתיאך ממנו . וכמה שביאך
 כלי חסא כן יהיה לאתך ממנה : וא"כ לפי פי' זה יהיה ביאח לעולם ויוליה
 וביאח אחרת הוא לעולם הבא . ומעשה מה שפירשו חז"ל כבר פירש דוד
 ע"ה שאמר ה' ישמך מכל רע שמשפרה את דכתיב ברוך אתה בבוואך. הכוונה
 בך מכל רע וישמור את נשך דיקא שיהיה בלי חסא' ה' ישמור לאתך מן
 ה' ובוואך מעשה ועד עולם הוא עולם הדש שהוא עולם הגלמי טעמה ונד
 : דכתיב דוד ע"ה הן הן דכתיב הקרא והסי' של החכמי' ז"ל עיין בס' נ"ח :
 מספר נ"ח פי' על מה דאמר אורי' לרוד חיך חיי נפשך ופי' לפירושו :
 ראיתי בספר נשמת חיים ראיה להשארת הגשם . ממה שגאמר אורי' לדוד הארון
 וישאל ויהודה יושבים בטובות ואני אבוא לביתי ללכל ולשמות וכו' חיך
 נשך אם אעשה את הדבר הזה . והד"ק פירש חיך בעולם ומי נשך בעולם
 . וכמה הרב בעל נשמת חיים וזה פירש . וינן כי לא תמא' כתיבי הקודש
 השכינה החלה אלא לו חיך ופי' נשך בלבד : לבי אומר לי שביאח ולא ידע
 בראייה וטעמה היתה שנושפו דיכר דוד אם הדבר ההוא . ושהיה מחייב בגשמו
 אם שהוא אשר עליה הים מזהו לאוריה שירד לביתו עכ"ל : ולא פירש הרב בג'
 נשמת חיים מדוע היה דוד מחייב בגשמו אם היה אוריה יורד לביתו ? ולאח
 ואמר לי שכוונתו למא' דלמרו חז"ל (כתובות פ' ע"ב) כל היואל למלחמות בית
 נש כריתות כותב לאשמו על גאלי שאם ימות במלחמה יהיה גם מעשיו : ולין
 שמת

שמה אוריה במלחמה נמלא שמרסחה למפרע . אבל אם היה יורד אוריה לבית
 א"כ היה מבטל הגם נמלא בה שבע אשה איש לדוד הגם שפירשו החום' עם ובה
 הזכר (דף ל"ט) ד"ה נח שהיה מתנה אם לא יחזיר בסוף המלחמה וברי לא חזר בסוף
 אף שחזר באמנע היו גם . זה רק לפע"ד אם לא חזר רק להעיר ולא לבית ולחיות
 אבל אם חזר לאשתו ממילא הוא מבטל הגם דהא היא אסורה לו בלי קידושין אחרים
 וכיון שאם יבוא אוריה לשכב עם אשתו בלי קידושין ממילא יהיה זה כשול לגם והדבר
 הזה טעם לגמט דוד . כן ל"ל כוונת הג' הרדיק הרב ר' מפנה בן ישראל ז"ל י"ט

פרק ה

פירוש על מאי דאמרו שאול ועוצר רחם וגו' :

(א) נבדק - הנה אמרו שאול ועוצר רחם מה ענין שאול אלל עוצר רחם :
 מה עוצר רחם במקום שמכניס מוליד אף שאול במקום שמכניס מוליד
 והלא הדברים ק"ו ומה עוצר רחם שמכניס בחשאי מוליד בקולי קולות . ומה
 שמכניס בקולי קולות אינו דין שמוליד בקולי קולות . מכאן תשובה להאומרים
 תחיית המתים מן החוצה . דהנה הקרא שם אחר שלש הנה לא השכנעה ומה
 שאול ועוצר רחם וארץ . לא שבעה מים פירוש שלא ישבעו חמדי . ולכן לא חרע
 שאלו מה ענין שאול אלל עוצר רחם הלא הקרא בעלמו אחר הפנין מה שיש לשאול
 אלל עוצר רחם שהם הדברים שלא השכנעה . ואם ראונו בה כיון דכתיב שאול ועוצר
 רחם בנא"ו החוסף אלל עוצר רחם . מתחמת יש עוד ענין אחר שהיה בשאלו ומה
 רחם (כמו שכתבתי למעלה) : מי יגיד לנו כי בדבר זה שוים הם : ולומר מה ענין
 רחם במקום שמכניס מוליד אף שאול כן . הלא יש כמה וכמה ענינים המלחם דמות
 לתחייתו : שששים בשמי' ואלנס רחמי' . ולשקיה יש בה להנמי' האלהה היתה
 יבולה חרע היקון בתוכה . ועוצר רחמי' ג"כ דרעס היתקן בתוכה והוא החרע
 וכדומה נוכל למצוא ענינים השוים להם . וגם הם שוין בענין הקבלה שזה היקון
 האדם ר"ל השאלו מקבל גוף האדם בבטנו . וכן גם עוצר רחם מקבל האדם בבטנו
 היא הסיפה . אבל בענין ההפולה מי יגיד לנו שהם שוים ושלשקיה ענין אחד ששקיה
 שמכניסים להם מולידים : ולהכות מבאן תחיית המתים ומן החוצה : דלמא חמדי
 רחם במקום שמכניס מוליד . ואיך הוטק בשאלו ישכב ולא יזכיר קום : [כי כן
 אשפין הם שוים זה לזה . הלא יש הפרש ביניהם . כמה שזה חי וזה מת חתומים
 דומים וכדומה . וגם מה שאמרו מה עוצר רחם שמכניס בחשאי מוליד בקולי קולות
 שאול שמכניס בקולי קולות כ"ש שמוליד בקולי קולות : מה ג"מ אם יקיים תחיית
 בקולי קולות או בחשאי האם זה כ"מ לתחייה ? הלא העיקר שמולידו ויחיה . סוף דבר
 כי ערום עומד המחמר הזה לבגד עיני מבלי הצורה ואין כמות לכמות מעוררין
 מאפס . חייטם נפלאו חיו . וגם קנה המדה בדי' לעשות להמחמר הזה לבגד
 מדמו לכבוד ותפארתה לא ארוך ולא קצר . ואם אין בידו ההכלל וההכרח
 רק זרע פשתן לכמות מעוררין . יבואו אח"כ בעלי השמי וההכלל וליבטו שיש
 שם ודקמה כדלוי לכבודו : ולעת עתה אלביט עליו לבגד פשות ולכן כאשר אשתו
 אשר יקר הוא גם בעיני החיים והמתים כידוע . לבלי לזר עליו אורח אשתו והתורה
 נבין הקרא כשנבטו כי בעיני הקרא בעלמו בלי לבגד אורה . דהנה החכם חתן דוד
 הנה לא השכנעה וארעב לא אמרו הון . פירוש שיש שלשה דברי' שלא ישבעו חמדי
 יש עוד דבר רביעי' שלא אמרו הון פירוש די והון רב יש לי שגם הרביעי' לא

עולם . והולך ומחשב שאלו ועוצר רחם וארץ לא שבעה מים : פי' ששלש אלה לא
 ישבעו לעולם . ואם לא אמרה הון פי' שאם ג"כ לא השכנע מעולם ולא אמרה הון
 פי' לא ומי יתן כי אבין בתחילה כמה שאמר וארץ לא שבעה מים . וכי מעולם הארץ
 שבעה מים ? הלא יש כמה וכמה שמים אשר ירד שלג וגשמים הרבה מאוד ע"י
 כל הארץ מלאה גבים גבים מים די והואר : (כאשר היה האביב הזה שנת חרל"ה
 שם הרבה על פי הארץ עד שההרבות עלו למעלה ראש עד לערך ששה אמות בצובה
 עד ממלכס הסבעי . וקצתו אמרו כי זה לערך שלשים שנה שלא היה כן) . ואם
 יאמר הכתוב אם כי לפעמים השכנע הארץ מים . אכן סוף סוף יבא החורב והשרב
 למחמים ויקחו המים מן הארץ ותשוב הארץ לאיתנה שהיתה אמאה למים . הלא
 כבר הזה יש הרבה דברים על פי האדמה כי כן דרך כל בעלי חיים והאדם .
 שגם אכלם ישבעו ואח"כ ירעבו עוד . וכאשר יאכלו עוד הפעם ישבעו מרובם .
 הארץ המים ישביעו אותה ואח"כ חרעב ותלמא למים . ואח"כ כאשר ירד עליה
 מן השמים חוסופה לשבוע . ומדוע זה חרעב שלש הנה לא השכנעה . ולא חרעב
 ד' אדם ובעלי חיים ? אשר ג"כ לא השכנעה ורביקים בכל עת לאכלו חרעב . ולא
 ידעתי ליתן גדר וגבול לשלש אלה מיחר בעלי חיים והאדם שאוכלים :

הגם הגדר בשלש אלה הוא קר' . דכבעלי חיים והאדם יוסוף המאכל כח ועלמה
 להם הן בהבשר וכן בהדס והזרע . אם כי ירעב עוד הפעם כאשר יאכל המזון
 שגבולת האל מגופו . אמנם בעת שבעו עשה המאכל פועלו בגוף האדם בעלמו :
 המאכל מרבה בשר ושומן בגוף האדם על להבא ומקפן נעשה גדול על די המאכל .
 אשר הכחוסף לאדם ע"י אכלו הוא לעולם על יום מותו . אם לא ע"י מחלה
 גלויש כמו וצירו ומחוישו . מה שא"כ הארץ שאחרי כי יבוא השרב והחורב וצבטה
 ארץ ויבול הארץ יקחו חלקם מהמים אין שום יתרון ותוספות בכמותה ממה שהיתה
 תחלה וגופה לא נשאר שום חוספות לעולם . וכן הולך ברחם לא חתן שום
 המות בעלם וגוף הרהם (ועוצר רחם הטובה מה שהרחם עוצר והוא הולך) רק
 דבר שחנן לרהם ומונה בחובו . ואחרי אלו אין שום חוספות בגוף הרהם .
 אם אם חלוק נר והאם תאכל הני כל היום לא חוסף בשלהבת בכמותה . כי לפי
 הפסולה אשר נגר כן גודל השלהבת . והיא בכמותה עד אשר תאכל כל הני
 ידוע כל המלב והשומן שבה אל קרבה . ומראה השלהבת וכמותה בסוף אכלה
 תחילה בלי חוספות מאומה על עליה . לכן יש גדר ענין אחד בדבריהם האלה
 שבהם . מה שאין כן בדברים אחרים כמו בתי והמדבר כנ"ל . ומה שכתבתי
 על שאול שהשכב ג"כ החכם בדבריו שהשאלו לא השכנע מעולם כמו שכתבתי
 וסוף עתם על עליה . הלא יש חוספות מרובה לשאלו מגופם האדם כאשר
 יושב עפרם לאדמה . אף כי חוספות בעלם האדמה שחוסף במוח אדמה
 על אל אדם . כמו שיש חוספות לגוף האדם ועלמו ממאכלו . וזה ששאלו מה
 שאול אלל עוצר רחם ? כי העוצר רחם לא ידע שבעה מתחת שחנן הלך מה
 כל הולך ולא ישר בו מאומה מה שא"כ בשאלו שהשכר בו פטר אדם ללל
 חסות . וע"כ מוכח מזה כי גם השאלו תחזיר החוספות שקיבל והעקר מיתוסף
 האדמה היא תחזיר . כאשר יפח ה' רוח חיים בקרבם . לכן גם היא לא
 שבעה כי תחזיר החוספות והיא תשאר בכמותה שחלק לה יולד בראשית :
 שאמרו במקום שמכניס מוליד הטובה במקום שמכניס הוא כמו במקום שאמר
 ויחזר לא עמי אהם . והוא מלשון תחת וחקף . והוא מה שמכניס חף זה מוליד
 ולא

ולא ישאר שום חוספות בהאדמה כי תחם ותקף שהכניסה כן מוציא • ולא ישאר אלא שום חוספות • ומעשה נכון מאוד דברי החכם • כי יש גדר בארבעה אלה מה שהן בזולמן • ומבואר בקרא בדיקת החיים המתים ככ"ל • ובאלו חכמתו ז"ל לאחר (בגוף) מלמדין סוף האמר בלמה כי מוכח מקרא שהעפר מחזיר חלקה החוספות שלה • ואין מי יודע אם החזיר חיים או עפר מתים • כי לא מבואר בקרא איך חיה האדמה שקדונה • וע"ז אמרו זה אינו נרדף לכתוב • כי מה עולר רחם שמכניס בה כח החיים כי אין בהפיסה שום רוח חיים • מוציא בקולי קולות • מוציא איש חיים שיש בחייו רוח חיים ודיבור וקולות • לא כ"ש שהאדם במוחו אשר כבר היה באלו רוח חיים וקולות מקולות שומה • וגם בוכין עליו במוחו • לא כ"ש כשיאל מעפר שאו יהיה רוח חיים וקולות מקולות שומה • וכן כל המחקרים יאמרו פה אחד • שאין דבר שיאבד ויכלה לגמרי מן הארץ שיהי' לאדם ואין • ושמה ישאל אדם לאן הולך האדם הנרגש שבעה ולאן עשה הרפיונות של הנבגדים שנקבחו? ע"ז השיב לו • דע שהקב"ה נותן כח שואב באויר הרקיע הקרא אמתאספרע שעל ידו שואב האויר כל הרפיונות והחמימות או אדם שהיה מתים אשר יתקבצו שוב לארץ בהמחר וכמ"ס ואז יעלה מן הארץ שם את עצמם לעניים ומשם יתרוקע שוב לארץ בהמחר וכמ"ס ואז יעלה מן הארץ והעסק את כל פני האדמה • וזה מה שאמר וארץ לא שבעה מים ואם לא אמרו ואין כי מהמים אשר בארץ ישמו המתים בגוף העץ והעץ יהיה למאכלה אש ויחזרו יסודותיו ויקבל חלקו הכה השואב באויר ואח"כ יתארו את עצמם לעניים • ומשם יתרוקע שוב לארץ • ומזה יהסוד העץ עוד הפעם בגלל החזר בעולם • וזה שאמר מה שיהי' הוא שיהיה ומה שיעשה הוא שיעשה • וכן השאלו ועולר רחם והמים שיהיה להם ענין אחד זה לזה • והם בגלל החזר בעולם • כי כל תדמה בנפשך שאחרי שיש מנפן אמו לבקן שאלו נחמה לאדם ואין על ידי הרקבון המכלה והמפחית הגדול • אחי' לא לא • רק שמורים ליסודותיו בכל מקום שהם • כי אין דבר לאחד שהיה נגמרו • כי החמה מקבלת כחה מלמך והמים • ומזה נחמה הזרע כמו שכתבתי לך בארוכה • ומשם מקבל כרחם • ומשם האדמה • ומשם הרקבון • ומשם יחזרו עוד או"ל המקומו ועומדים הכן שלמים וקיימים עד עת מועד לכל מי להחליק עוד אל כפן האדמה כל הכחות המפוזרות ולהוציא לידה חדשה במקום שנקבם בחייהם האדם לעמוד מי לפניו ית' לאשר נתתי • ועוד יש לאלה מילין כדאי ולא ידעתי להסביר והמנין ביין :

פי' על סאי דאמרו יכול תהי' מיתה באחד וחיים באחד ת"ל וכו' • (ב) נבוכ • איתא נש"ס ת"ד אני אמית ואחיה יכול תהי' מיתה באחד וחיים באחד ת"ל מתנתי ואני ארפא • מה מחייה ורפואה באחד מה מיתה וחיים באחד • מכאן נשוכה לאומרים אין תחיית המתים מן החורה • ידעתי דלמה מתנתי באחד ואני ארפא לאחר ומנ"ל דמתנתי וארפא באחד • מאמין • דאם תאמר ואני ארפא באחד א"כ מי מתך לאחר • הלא הוא ה' • ואם אס יהיה באחד מוכח ג"כ שהוא באחד • נבוכ • עכ"ז אינו מבין המאמר: דלו יהיה דמתנתי וארפא באחד דלמה אחיה ואחיה באחד • ומנ"ל מזה לתחיית המתים מן החורה? דמי שלא ידעו וידעו שמותים יאמר דמתנתי ואני ארפא באחד • ואמית ואחיה באחד • מאמין • גם מקרא דלמית ואחיה מוכח ג"כ באחד • דלמי יהיה אס לא ידעו נבוכ • פריה דלנביס • א"כ אמאי הביאו לנו סמוכים ממתנתי ואני ארפא •

ונאס מוכח דלמית ואחיה באחד שיחיה למת • וע"כ דלא ימצא באחד נש"ס רש"י ז"ל דלזה ימית וזה יהיה שקאי על הגולדים • ולכן נלמד להסמוכים וא"כ למי שלא ידעו סמוכים אין ראיה לתחיית המתים מן החורה • ביין • הגה דוחק מאוד להגיד ואני אחיה קאי על הגולדים דפשיסיה דקרא משמע דלמית ממות לחיים • וגם סו"ל לומר בהיפך אחיה ואמית • כי מקודם יולד ד' ימות לכן ע"כ ואני אחיה קאי למתי • ומזה לא שמרו חו"ל להוציא מלב כח הענין • שלא יפנו כי אחיה קאי על הגולדים אך זה בלא לשלול שלא תאמר דרך כוונה • דמי שיש בגופו מתך ומתו לזה אני אמית ולהשני שיש בגופו החייה לזה בכל ימים אני מחיה ואחיה ואין ראיה מכאן לתחיית המתים מן החורה • לזה קאמרו דמי ואני ארפא הוא באחד ככ"ל דמי ירפא אס לא המחזן מקודם • וא"כ מוכח דרפואה • וא"כ אי אפשר דלמי אמית ואחיה להמחזן והחולה דהא זה למת לי • דלמי אחיה קאי למת גמור ומוכח מקרא בדיקת אלו מענין סמוכים תחיית המתים מן החורה • וכל רוחות שבעולם לא יפנו ראיה זו ממקומה :

תריץ על השאלה בענין קשה רבה לכת' • סמאן • הגה אמרו קשה רמה למת כמחם בבשר החי (שבת ק"א) • וזמירי הפלות בפשיטות יצינו כי קשה למת רמה כאשר ינקרו את בשרו בחיים • והמוש מעיד הסיך כי הלא עינינו רואות למי שמה לו מחולי ידיו או רגליו או גופו • והקצר לו במחם את בשרו : או סתמוך בסכין בבשר המת מחי אינו מרגיש כלום • והחוספות יו"ס הוציא הדברים מפשוטן :

פי' • למי קשה הרמה הלא לבשר המת • וא"כ אין ראיה ממה שכתבתי גופו החי אינו מרגיש מה שיעשה עם חיו גופו המת • וכבר חלקו האחרוני' על החוספות יו"ס סו"ל והביאו ראיה מש"ס שדברם כפשוטו ואין להאריך • מקרב אל השכל ענין התחיה •

פפאן • אולם האמונה שנס הגוף ישוב לחיות • זה קשה להשיג בשכל האדם לא מפני ההגדות הפנע שבה • דהלא הקרא אומר השמתי יפלא כל האדם • וכבר יפה הקשו חו"ל מאי דלא הוה הוה וכו' וכמו שכתבתי למעלה • יש צידו לברוא שמים וארץ • כ"ש צידו לברוא עולם קפן הוא האדם • אבל לברוא כל אובלי' מדוע זה ימות האדם ויחזור ויחיה לא ימות מתחלה ולא יתסרך להחיות שנית • וכי עבד קנ"ה יפלא כדאי • ומה הכי יפה ששה אחס של קורח רוח בעולם הבא לנמות מזיו השכינה מכל מי עולם הזה • אין • לא מלך הפעולה הוא האדם נחבונן ענין החמיה וחדש רק מלך הפעולה הקב"ה • ממנו מוכרח ענין החמיה • דאם את רואים אומן מלא שיעשה מלאה מאדמה • וא"כ ישצרה ויעשה עוד כלי בתכונה הראשונה וישצרה עוד וכן הרבה פעמים ימה האמר על זה? וכי לתאם עשה פעולותיך מה לנו להגיד דק כי מהצברים יעשה מחדש עוד כלי יוצר ומלאהי'ן הקב"ה אחר שצבר האדם • ורצונו לעשו' אחיה כלי מעפר • מדוע זה יצבר אותה ויחיה לטפרה אין זלתי • ומה לא השלים פעולתו ורואה לעשות מעשיו יוצר טוב מחדש בחייו רק : אין • אין המשל דומה למשל • רק דומה לאומן שיקח מעבי האדמה • ויעשה דסוף וליס ויהיך בו כסף ויעשה מטרה וכדומה • ואחר אשר עשה הפעולה יחזיר הדפוס להאדמה • כי אין טורף עוד להאדמה • כן האדם • כי צרף בחוך הגוף למשרת חפ"ו דהיינו שיהיה לו חומר ויהיה לו בחירה ויקבל שכרו במעשיו

במעשיו . ואחר אשר עשה הפעולה אז תשוב העפר כשהיה .
מאמין . הן אלה כי עיקר יצירת האדם הוא כדי שיהיה לו מומר ובחירה
 הדבר אינו מוכן מעמקות הענין . וכי קצרה יד ה' לעשות כדבר
 לבדה בשמים ממעל שיהיה לה בחירה ולכן שיטתה לה איזה ענין וזויו למען יצויה
 הבחירה . וע"כ שאלה לעשות שידוך עם העפר ולעשות מהעפר איזה חלוקה
 המך שאלה לבדו איש כפרי ובעלה אותו ברום המעלה להיות חסן המך ואח"כ יצויה
 לגרם אותו ולהפילו ממרום שבתו להכפריק ה' עשה שידוך להשמה החלוקה
 עם העפר ונחלוה להיות לו דירה בתחתונים . ומתחילה יעשה זאת . ואחרי
 ישוב העפר לאדמה וכי הדעת סובלת זאת ? מה לו להרים להעפר ואח"כ להוריקו
 אלא ע"כ שזה שמוידו הוא לעשות לו איזה ענין יחד ופלא ופלא ומוב מבראשונה .
 דאנו רואים כי נפלים וילדים קטנים ימותו אשר לא עשה הפועל בהם שום
 הבחירה : אין זאת כי אם שנתן עמם הגוף ההוא לאיזה מסרה
 ויוסף מאמין לאמרי' הגה זאת הבחירה דאם אנו רואים שפועל יעשה פעולה
 יביט פעולתו להחזיר לאימו הראשון . כגון שאנו רואים שלקח חתיכה
 ועשה ממנה כלי ואח"כ חזר ועשה חתיכה זכה כבראשונה . אם נתוסף איזה
 בגופה כמה ששעה אותה כלי כגון שהחתיכה ילדה יחד נקי ומתוקן מכבראשונה
 אז בודאי בשעושה חתיכה כבראשונה . הכוונה לחזור ולעשות ממנו כלי יחד
 כיון שבשעשייתו הראשונה היתה איזה פעולה לשלמות הכלי השניה שיטתה . ואח"כ
 קרב בזה שום פעולה הקרובה להשלמותה . רק חזר הכלי לחתיכה כסף כבראשונה
 אז אין לנו לבדו דעתו שיוסיף עוד לעשות כלי כי למען לו לשבור הראשונה
 שאחרו ח"ל קיבץ ח"ל אמריתו דשכני חיי הא הוי עפרא ועפרא מי קא חי ויהי
 כמו ששאל ממאן . כיון שרואה שיהיה למען מה ? וע"כ ח"ל ברמיזה שבקיה
 מהדרנא ליה . שני יולדים יש בערינו אחד יולד מן המים ואחד יולד מן הים
 מן המים נר' (מסיפה סרוחה שהיא כמים הוא מוליד) מעפר לא כל שכן הים
 כיון שמעפר נקל לעשות אדם יחד מאשר יברא מסיפה סרוחה : ח"כ עשה
 פעולה מה שברא ראשונה מהסיפה ועשה מהסיפה עפר וקרובה להשלמותה
 מקודם . וא"כ לא להגם היה הפעולה ראשונה כי במוחו לא שב שוב למים כבראשונה
 רק לעפר דנקל לעשות מעפר לא יחד טובה וחזקה מאשר ממים : שהדבר
 יחד להפעולה לעשות עוד אדם יחד ממים . ח"כ אנו רואים שאין
 לכלל פעולתו רק שרואה לקרב פעולתו שיברא האדם מהעפר עוד הפעם כענין
 נשגב ופוב מטעם הראשון . וכל זה אני מקרב אל השכל שרלון הבורא יחד
 כביא בשם ספר בית אלהים ראייה על חיוב התחיה ועוד
להשארית הנפש שקרא :

(ה) וכתב בספר בית אלהים ח"ל . וכן נביא ראייה מן החוש על חיוב החתיכה
 שהיה ובהו בענין התלוס שהולס אדם - שרואה אנשים שגבר חזק
 כמה שנים ומתחבטו ודמנו לו בלופן ראייתו אותם ודיבורו עמהם
 ענין אשר יהיה ויארע לעתיד . ואם לא היה להם החימוס עם הגוף לפועל
 כמתחילה לא היו מראים בדמוחם ואלמם אשר היו וכו'. דומה לענין זה לדחיית
 השפדים ראייה על השארית נפש האדם כי אדם חולם שרואה אדם שגבר חזק
 שנים . ואינו חולם שרואה כוס או גמל ידוע לו בהמה אחרת שמהה אחרת
 הבהמה היורדה היא למטה ולא נשאר שם רמז דבר אשר יצויר אפי' כחולם
 וזוהי

הן ראייתו בספר אחד ראייה להשארית הנפש מן המורה . דסאה עיקר הענוג עו"כ
 הוא השנה שישיג מה שנתלם ממנו . והנה בלמה אין הענוג כהענוג השנה
 אל וכן כהב כהענוג ז"ל . מי שלא טעם טעם התרות הספיקות לא טעם טעם
 הענוג מיוויו . לכן כאשר יבין הפעמים והמלוח ששעה בעו"כ כגון מלוח חפילין
 וזה וכוזה וכדומה : ישיג מזה הענוג רוחני ופלא אשר ענין לא רחמה . וזה דכתיב
 בקרא ושמרחה ועשיהם וגו' למען השכילון אה אשר העשון :
אין . לא אכחה האמת החמה לשוני מלהבידו . כי אמונת חתיים הגוף אחד עם
 אמונת בריאת שמים וארץ . ואשפירות בתחיה גם השכל מחיוב ובהחמרה
 ח"כ ב"מה מקומות כאשר אמרת השארית הנפש והחתיים אשר אין לחזו ממנה :
מאמין מבקש לפמאן כי ישוב לדרכיו :
מאמין . מי יחד פלא לי יונק שדי האמונה . כי חסן לחזו שומעת לכל דברי
 אשר דברתי לך . לפוכחך . כי עיני יורדה מים ולבני כים ערש
 כל אוכל בראיתי כי הפיכות עשר מעלות אחרונות . הלבא אחרי ריעים רעים .
 וזה בדפסק דעות כוונות מהכלי הזמן ומדוע לא תרחם על נשך האומלה להבין
 ידעה לדך רחוק מאד כזה אשר לפעך . כי כמה נחשב אדם על פני האדמה
 דיו ומה טובו ? שמהה אחת מעורבת באלפי רכבות יבון ועלב . ושון אחד בלול
 ומכאובים רבים . ועוד מעט הקעיק עיניך בזה ויאנו . לזאת אחי שמע נא
 לך לאל אשר עיניך : הכן לך מליד האמונה כה' ובמשח עבדו ודרשות ח"ל שהיא
 ששכל פה כי הא בזה חליא כידוע . והכר מלבך הדעות הטובות והממות .
 וזו חלק לבשה דרך :
ד . כדוך ה' כי הביאני היום עד האום . כי שהייתי היום כום רויה מאמרי בינה
 ודעת . והתחקה נפשי בלמונת החתיים . כי אמונתי חזקה ובלורה . זכה וברורה
 השפספ אחרת . אלא המה דברי הגוף והשגמ' בעת יתספרו זה מזה עד לעם מלוא :

פרק ו

הדברים שידברו הגוף והנשמה בעת פרידתם :
הנשמה . הנשמה בעת הפרדה מגוף האדם . רגע פעולה מהגוף וישאר מה .
 ועוד רגע ששוב הנשמה לאור להגוף עוד מעט מיים . כי ייירד לה מאד
 חן בן משק בימה כאבן דומם . כמה פעמים ושלא חפעל הנשמה עם הגוף . כמו
 שכתב בספר הפרדו מהכר . והוא כמו נשיקה . ושקוב זה לזה בעת יתספרו .
 זה זה על זואר זה היו אחי והיו אחותי ויברכו איש לרעהו בעת הפרדה . וכלאשר
 יפה איש אה אחו . ישמע כדברים האלה :

הגוף . להנשמה . נפשי מאד ידעת אה הרעה אשר מלאתה אותך זה שנתך בנתיבי
 מעט . שבעת כעס ורוגז כל הימים . נפשי ילדה בדברי בזכרי הקור אשר
 נשךך באלהי . קודר הלכה בלחץ הקרה הערל . היו לנפשי בזכרי כי שבעת חרסת
 כל פל שמים . ומעט הלחם אשר חלטה בזבולי היה לחם טלבים . לחם מגולל
 מלא חזבלין . לא ערכתני לך מעשמים כאשר אהבת . וכוונך לנפש רכה ויקרה
 חיים ומסוקות האמונה עלי טלע כמדך בת מלך . סטיר בזרמך י גם במחשבים
 בחדך ולא אור בביתי ואלהי . התלונות שקופים הוו אפומים . והשגמם המלחיה
 למלחיה . פלח נא לי בת מלך על גדול עותמתי . אשר לא ידע לבני לבכיר ערבך הסם :
 ואלה על כרוב רנון ה' חמה כה"כ מקום לבנה הספיר . ועלמם השמים למואר :

רכב וזלח מרום על. על כתיב עב לעמוד לפני העלוה לעשות חשבון זקן המעשה
זה ימים כבירים אשר היה בימינו. שם יאמר המושל בזמן חשבון. שם השם
סמוח וכחמיו אנוש חקוק. ובעט ברזל. ההולאות בזמן חיינו זה. ונס חס
ההכנסה וכריות שיהיה לנו מטסקינו שהתפוח הזה: אוי נא לי. נפשי עיפה נפשו
כי ההולאה היתה מרובה על ההכנסה:

רכב וזלח אל מקום משכן גמי עמנות לדיקים. צמי ערבות. וצקש רחמי
שכנך גרתי בייך. בית מלוך בליל עולם הזה: על גודל ההשמה אשר השמה
רכב וזלח אל עולם האמת: וחזרו לעבדך בן אמתך כי יודע לדיק נפש בנפשו
הנשמה להגוף. לך בשלום: הגוף להשמה: לך לשלום:
הנשמה להגוף. פקוד בשלום גופות הידועים והמכירים אותי ואתך. והמה
המאמינים: וגם אני אפקוד בשלום המאמינים שהוכיחם במדור ערבות
חמה כחא כבודו לחכות בלל עליון:

הגוף אל הנשמה. הלא אמרו הנפטר מחבירו אל יספר אלך מתוך דבר ש
שמחך כך וזכרו. זכור נא הלכה פסוקה מחמית ז"ל. שאסור לשמוע
לשפיה. ולמדו כן מלכתי חזקן שהלך למסעיו. וזכור נא שמהלך להחזיר גרושו
נשמה אל הגוף: מי נפשי אם אעזבך. אחי אחי ארשהיך לי לעולם. ומה
ארשהיך? בלמונה. אשה נעורי אשה ולא אבגוד בלמונהך נח: כנגד
עוזבתיך. ובשף קף הסמתי פני מתך. וברחמים גדולים אקבך. ויחזיק
האפדיס אלסוף. ושנינו יחד נעמד במשפט. לפני השופט כל האלך העושה חס
אמת. לטהר כחמית. ועל שנינו יחד יאיר אור אמונתנו. לאור באור פני מלך חיים
הגוף להנשמה. בשה נא אלי ואשקך מורי ומלמדי להועיל מדריכי בדרך אף
לי. נפשי יאה דברי: והשג עוד הפעם הנשמה להגוף וישקו איש (ועתה
משקיות פיהם בכל נפשם ולבם וימר כחומיהם: בחומת דם האחרון. דם החיים
נשמה להגוף. לך בטה דרך. מאכני נפך המינים והנך הממאנים כל יתעטו רגלי
מקלל מחללים האלה בל ידך לבדך. לך כהולך במחול. לבית החלמית הגדול
שם מרבה לך בורית מלמדה. להכה כחם חלאתך. ולכבם זלאת בוסך. למען
בגדיך לבנים. ובכל עת שכנתך חסה און קשבת רב קשב לקול שוסר אהרן
השמר לך פן היתם דעתך רבע עממות קול השופר העמיד. והמה חזיק לחון
הימים: כי שם יעמדו רגלי המבשר המשמיע שלום:

הגוף לנשמה. הייתה לי עוד רגע. ופועי עלי עוד מעט חיים. היו חיים ו
לעשות לטיך: ארון ואלדג לחסוף מלות ומעשים טובים. האח חיים
נשמה להגוף. כבר עבר זמן. אך יש עוד רגע כי תשוב מחסוחיך. ו
אמרו הרי את מקודשת לי ע"מ שאני לדיק גמור וגמלא רשע גמור והקדש
פן הרכב חשוכה בלבו:

הגוף להנשמה. הניי שכ בכל נפשי לעשות רטווי ית:
נשמה להגוף. בל אוכל עוד להחמהמה רגע יותר מכפי הקנה אשר יקבל
ממרו לזרז בייך. והני עף למקום ערבות. ואחה לך לבטח דרך
אתך המקל הזה לשמירה. הנה אחי שולח לכם את אליה הניבא לפני בוא
הגדול והטורח והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבות:

(ב) פיוסא דמילתא. ויעל משה מערכות מואב אל הר נבו ראש הסנה וגו' ו
פ' וגו' ויאמר ה' אליו וגו'. וכחך רש"י ז"ל כמה מעלות היתה

בפסיעה אחת. וז"ל להכוונה כך ידוע דעשר קדושות הן וקדושה הראשונה
א"י שמקודשת מכל הארצות וקדושה העשירית היותר גדולה הוא קודש הקדשים
הארון והכרובים ומשכן כבוד ה' כמו שאמר ומועדתי אלך ודברתי אתך מבין
הכרובים וגופו של משה היה מקודש בכל הקדושות. עד שעלו אמרו איש
איש מחזיו ומתה איש ומחזיו ומעלה אלהים ועליו נאמר ומחסרהו מעט מאלהים.
פרק מעט היה חסר לו לדבק רוחו ושמתו להשוך צמתי ערבות. לכן היה די
שיערה אחת להשיב כל המעלות והעשר קדושות: (ומה נחמד בעיני לפי זה
זרות והקרינות מבעל המורים ז"ל שכח על אשר נשבעתי לאברהם וגו'. שכח
פעמים כתיב על אשר נשבעתי לאברהם כנגד עשר קדושות ע"כ). משא"כ
האלהים ולכן חתיה החתיה בל"י דווקא ע"י נער נגלו מחילות. כמו שאמרו
השמה לעם עליה כדי שהיה החתלה החיים מהחלת הקדושה. שהוא א"י
שהה הראשונה מהעשרה קדושות כנ"ל. ובה יש לכוון מה שאמרו. מעולם לא
משה למעלה מעשרה פי' מעשרה קדושות. כי בעוד בחיים חיזרו. עליו
נאמר כי לא ירמזי אדם ומי: והיה חסר לו פסיעה אחת להעשר קדושות:

הח בטרם חסכה סומה וכסוף פרק ראשון דע"י. א"י פנחס בן יאיר. והירוח
הש לדי אריות וכו'. חסדות מביאה לדי רוח הקודש. רוח הקודש מביא לדי
הח החיים שיש שם עשר מעלות זה למעלה מזו. מן זהירות עד רוח הקודש
והטוב) שהוא כנגד הקדושה העשירית קודש הקדשים. ממילא כיון שנגיע
הש ז. יגיע לתחיית המתים ולחיי נח לידבק בחיי העולמים שמועלם לא ידה
שכינה למטה מעשרה:

אין: שז נא עוד מעט וגשתחה יחד: פסאין. הנה מי שהוא עשיר גדול הוא
יכול לומר שזס מכספו לכל אשר תחלו נפשו ולעשות סעודות מרעים. כן
אשר הוא עוד בחור ועול ימים יש לו עוד אלפי ימים ושעות. (אף אם בלמה
ש פסק גדול) אולי הוא יכול לחזר בעד אהבת רעיו איה שעות. לא כן למי
הח רוב שעותיו ורד יומו ונסו אליו ערב. אן לו לומר עמות חייו היקרים.
ויברט איש לרעהו. וילט איש לבינו ואהלו לשלום:

מאמר מי שיש לו קרקע עולה לרגל. ארץ צבי

חסדר כרי שיהי' מוצח הדפוס שבע ומחזור מקרבן עני גם בחלק הראשון
החיות חרא שילפולא הירפאתא אשר ראווה גדולים ויקלטה נבוגים והלוהוה.
ויא"י בחלק שני אוסף כפלים לתרשי:

בפסחים (דף ח' ע"ב). אמר רב אחי כל אדם שיש לו קרקע עולה לרגל ושאלן לו
קרקע איוו עולה לרגל. וכחך בל"ח ז"ל וכן כתב נט"ב מהד"ח חלק א"ח סי' ז"ד
שפסקה בגאון ר' ישעיהו סוף ז"ל. מדוע השמים כרמב"ם כך דינה דרב אחי (ובכך
שקירה זאת סמ"ל בפ"ב מתניגוס ע"ש). ומיך כיון דבפסקל כתיב הקהל וגו' ונדר אשר
וילף רחיה מקסל. והאלך משכחת לגר שיהיה לו קרקע. אי אמרינן קנין פירות לאו
הגוף דמי וכן בלכתא וכן פסק כרמב"ם ואפי' גרים חייבים בראיה ובפסקל ע"כ דלא
אורי וף שאלן לו קרקע חייב לעלות לרגל. וכחך שאל וקנה קנין פירות לאו
דמשכחת גר שיש לו קרקע שלקח אשה כפ ישראל ויש אומה. וכחך וסבתי לן פנינה
דפסק כבעל דאורייתא. אבל לדין דקמ"ל דירושת כבעל דרבנן וכן פסק כרמב"ם. א"כ
לא משכחת לגר שיהיה לו קרקע. ור' אחי סבר חד מהני תרי או דסכר קנין פירות
הגוף דמי. או דסכר ירושת כבעל דאורייתא ופנינה דרמו מהלכס. לכן פסק כרמב"ם
ילא כרב אחי. והשמיים סא דינא דרב אחי עד כאן:

אמר תחת קידושין שאלמ' והקשה אבאמי מלואים תמתי ענד וכו' ולמי היל' איש דגמי חזי
 ענד וכו' מקרי קידושין משורין לביאה מטעם דכוסין את רבו וכו' :
 (יב) ודאיתן עלה כספיה גבי קדושי קטן דאמרינן דהוי שיעור ביה דאחא לכלל סויה
 דעיתן שגודלי לא יבא לכלל סויה כגון שקטן סויה טרסה או מת קטן או
 דאמרינן גביה סויה ביה קטן אחא לכלל סויה או דלמא זמ קטן שגודלי לא יבא
 לכלל סויה ולא סויה שיעור כלל :

גנראה דגסא דקטן שגודלי לא יבוא לכלל סויה ג"כ סויה שיעור. דלאי לאו סבי לביאה קטן
 לי קושיא תשובה אבאמי פסק שם הרמב"ם גבי חזן מקדושי קטן דהוי שיעור ואין זה
 כריעות ע"פ. ומשמע לדבריה אס כה חזר וקידש דליתא מקודשת כלל לא כיון דשקן
 בעל החיות שם דהוי פסק שמה תמות ח"כ גם כאלן סויה ראויה לתוב ליתמאל לביקן סויה
 שמה חיות קטן ולא יבוא לכלל סויה חזן או שיעור ואבאמי פסק שאין זה ע"פ כלל. וכן
 לומר דהרמב"ם לא ס"ל כרס"י דהמך דאין וקטן סויה ח"כ ס"ל דחזן מקדושי קטן
 קאי על כל הקטנים וא"כ לא חיישין שימותו כל הקטנים דעלמא. וס' אבאמי דכרס"ב רס"י
 מוכח מ"ס' אמר דכדיא מקטנט מתפרשת קדושי ח"כ וכו' דקאי על אחת ולא על קושיא
 דעלמא דוק. וכן ס"ל וכו' וז"ל לאו יבוא לי אס ח"כ קושיא לביאה רס"י וכו' דכרס"י
 אס שגודלי ימות כיון דהוי ראויה לביאה לכלל סויה מקרי שיעור ודאי כגט. (אך אס קטן
 טריספס אין מוס ראיס כל קר.) ודוקא לומר כמו שכתבו הסופרים בספיקות (דף ס"ג ע"ב)
 דהיה כג"ס סויה ראויה לביאה כן חיישין שמתו אחת בעל אחותה יותר מקטן או דוחק. וכן
 אין לומר דכג"ס גירסת כהנא וכו' ואלא ויתם דלא חיישין לביאה דאיכא ג"כ בעל אחותה
 סויה ראויה ג"כ לתוב לביאה וקפ"ד ודאיס ויתם לנך לכמה דברים. וס' דכרס"י כיון דהיה
 לכלל סויה סויה סבלה לביאה רק כ"ס' ח"כ אחרי דלכאורה סויה נגד הקריא דכרס"י ויבא
 טריספס ראויה לביאה כהניס וע"י קאמר דלא כענין דההוי שמתא בת סויה כיון דאחא וכו'
 סויה. וזו קאמר רס"י ו"ל דלא דק קריא דעיתויי שמתא בת סויה וכו' שגלילה ולא חיות

ואין קריא עקבא מירי דדוק :
והנה אין לומר דגבי בעל אחותה שגודלי תמות עפ"ס אחת לכן חיישין לביאה ג"כ וידי
 מקטן. וזו אבאמי דמי דאמר דסויה עינת כריסא. וכו' דאמרינן בגיטין (דף ל"ח) ולמי
 דאמרינן ג"כ לאו חילוקין בין גירסת לביאה דהוי כריסא. וכו' דאמרינן בגיטין (דף ל"ח) ולמי
 מאיר : אך יוכל לומר דאין נכאוס דמת קדושי דהוי גט דאין פלך שיעור. ואין לביאה ח"כ
 אלא מת תמיס פסק מגורשת כמו גבי בעל אחותה דכן ואולי אס שיעור מה כגט כגון דמי
 סויה פסק כגון אהרונגוס סויה ג"כ דאחא נגור ואינו ג"כ כלל ולכן כאלן סויה יבוא לביאה
 שיהי סקטן סויה מנסתא שיעור כיון דאחא לכלל סויה מקרי מסתא ב"ר סויה. אך עתה
 חללינו שמה ימות סויה ג"כ שיעור ודאי וכפרו לפי מאי שכתב רמ"ל בפ"ק ד' מכלות חיות
 ס' זין דקטן קודש שחול לאחר שיגדל שקדושי קידושין ח"כ מסתא שיעור דמי סויה
 קידושין סויה ויכל נקדם על אחר שיגדל וזמן מניולא קאמי כיון דאחא לכלל סויה מסתא
 מקרי ב"ר סויה וסויה שיעורו דדוקא אס השיעור סויה נעט כתיבת כגט אף על דבר סויה
 שיעור גמור אכל אלא נעט כתיבת כגט סויה שיעור רק ח"כ תבאס דבר מה סויה שיעור
 סויה סקטן מגורשת לכן גבי בעל אחותה דכתיבת ארנו יוכל לקדם על אחר שמתו אחת ח"כ
 אפ"ה דהוי דבר שלא בא לעולם כדאמרי' בקידושין (דף ס"ב) ח"כ בעט כתיבת אחת ח"כ
 שיעור לכן סויה קידושין. עיין בקידושין דף ס' פ"סוס ד"ס כל גיטא). ועינין יע"י א"ל
 וגם בקידושין קטן שא"כ סויה וגם אס מתא בעל אחותה חזן ויבא ח"כ יבוא יע"י
 מגורשת או תמיס ודאי אינא מגורשת על זה פסק אבאמי ק"ד דעס כמות סויה וכו' יבוא יע"י
 (יב) ע"ד כאלן יע"י דעס"ק כרס"ב"א ו"ל דכ"ה דהוי ק"ד דמי משום דס"ל דהוי ענד ותי
 כהנין שגודלי בת חזין לא מקרי קידושין שאינא מתכוין לביאה כיון דעל ותי
 ע"ל הקיד ש"ן דסייעו על אחת ז' דחירות סויה מסורין לביאה לא איכפס לא כגט ענד ענד
 אינא מסורין לביאה דאחא ז' עבדות ואינא נאכא איס דלא דמי לביאה אחא מסוי חיות
 דהתם אבאמי דעל הקידושין שאנו דנו אינא ראויה לביאה אכל כאלן הקידושין שאנו דנו וידי
 לביאה רק מזד אחר שגדל עבדות סויה אינא ראויה לביאה אלא דנאל ענד ענדוהו אינו
 לביאה גם בקד חירות אינו ראויה לביאה. וס' אינו מקרי קידושין שאב"ל דהוא כ"ה סויה ויכל
 לביאה ע"פיה מקרי קידושין שאינא מסורין לביאה גם חייבי לאוין אף דאין יוכל לביאה ע"פיה
 וסויה קידושין ע"פיה גם כ"ה מסורין מזד אחר ולא מזד קידושין ח"כ. אך יע"י שגודלי חיות
 יוכל לביאה ע"פיה וס' סויה מזד אחר ויכל חירות אחר זו בקידושין מסור לביאה וידי
 שיעור כפרתא וזמ"י ליעדתי הקלושא סויה נכוסה ויהי טובל לנך כגט קושיא מלחח"ו י"ל

אשיות מה שסקסא סאמי מלואים לדעת כרס"ב"א ז"ל דס"ל גבי שמי לחיות שקידס כלהם
 דלכו"פ כטעם משום דאינא מסורין לביאה. והקשה א"כ מאי ענין גבי חזי ענד
 אס קידושין וכו' אס אינא מסורין לביאה ולכ"ל ח"כ דדוק :

גירת מה שסקסא סאמי מלואים כסיוני ל"א ס"ג כ"ב שסקסא שם לדעת כרס"ב"א דאמר דאומר
 לביאה שסקסא י' לחזי' וז"ל לכו"פ ע"פ. מקודשת י' וקח איס לא ממעט חזי איס
 משום אס סויה קידושין שאב"ל דהא אסורס סויה לחזי' שמי תמתא אשת איס דדד פתיס שבו
 ע"פ כד' אשת איס ע"פ. ולפי מה שכתבתי ס"ל כיון דמזד. שסויה מקדש ראויה לביאה לא
 ע"פ אס לא מזד אחר סויה מזד פניו ולא לכלל ביאה דכרס"ב שסויה קידושין ראויה
 ע"פ אס. ועוד אס לנרין מה שסקסא בעל טעם כמלך אשר על שער כמלך כנכוד חוספ סעיף ד'
 קסס על דעת כרס"ב"א שמוסך דלעולם לא יבא חזן גידול שמי נשים כאלתא דמתיב אשה
 ופתיס וא"כ קסס לנרנא דאמר בקידושין שאינא מסורין לביאה לא סויה קידושין.
 וזו אס בקידושין גורמיס כתיבה ח"כ קסס אס כתיבה אס מקדש כתיבה אסור לכו"פ ע"פ
 ח"כ דרך שיולין משום דלא חייב משום אשם אחת ולא שמי נשים. כרי האיסור תמתא
 קידושין וא"כ יתפסו קידושין אס לא סויה קידושין כמסורין לביאה, וא"כ לביאה קשיא סאך.
 וזו אס ח"כ דאמר דאמר מתקנין ליה ע"פ. (ולדעת כרס"ב"א גבי שמי לחיות כתיבה ע"פ. ולא לנרנא
 ע"פ.) ולפי מאי שכתבתי ח"כ דהא משום אשם חיות ולא שמי נשים. כרי האיסור תמתא
 ע"פ חז"ל אס חיות אינא ראויה לביאה סויה שפיר קידושין כמסורין לביאה ולא דמי למקדש
 חיות ששמי לחיות דהתם כלה סתפסותו בקידושין ע"פ שמיס ומתחילה ע"פ סקסא קדושין
 שמיס ועל שמיס גרס שלא יבואו ליד ביאה חזל כאלן על מה שטעם הקידושין סויה ראויה
 לביאה רק מזד אחר אינו ראויה לביאה כ"ל :

זכרי וכו' מדין גבין בתרי אמריס כאלם ראויה בשער הטלן גילתא דהמיה לי מוכח מאמי
 דאמריק בקידושין מעכשיו ולאחר שלשים יום וכו' אחר וקידש בתוך שלשים
 יומת ואינא מקדשת וקאמר רב שם (בדף ל"ב ע"ב) מקודשת ואינא מקודשת גלוס.
 אמר שם רב"י אס שג"ס אשמי קידושין אחר בתוך זמן מניולא חיות אינא לביאה ע"פ
 אס אחר ר' יוחנן אשילוי מאלס חוספין דשוי נשמיס ככרנא דליניו וכו'. והקשה כרס"ב"א ז"ל
 ד' לביאה ע"פיה מקדשת ואינא מקודשת גלוס ע"פיה דר' יוחנן קאמר דכ"ה
 אס שג"ס ככרנא דליניו. ומג"ל תלמודא למימר דמסקא ע"פ לרב א' ע"פיה א' חורס.
 אס שג"ס ככרנא ס' ע"פ י"ב סמלונא אינא דלינא דמקודשת ואינא מקודשת תמתא
 סק קידושין כן וגרבי יוחנן כולס חוספין ג"ס תמורס ודאי וכו'. אך כתיבה שם כרס"ב"א
 שד"ל לביאה דמקודשת ואינא מקודשת לרב. דמקודשת לביאה חיות מקדשת לשני לכו"פ וא"כ
 דכרבי סדרא קושיא כרס"ב"א ז"ל לדוכא על כרס"ב"א ז"ל. וככס סויה למך על כגט
 ש"כ"א בחידושי דמרי' דאמר ר' יוחנן דכל חד חייביה רוחא שגק וכו' חיותא כתיבי דאמר
 דחזין שאינא מסורין לביאה סויה קידושין דסלכתא כותמיס וע"פ. וא"כ איכא לביאה משום
 לא קאמר עטמיס דרב משום דס"ל כ"י יוחנן ח"כ ע"כ לרין לומר דס"ל דקידושין שאב"ל
 קידושין כתיבי ואילו בקידושין (דף ל"ב ע"א) אמרינן דרב ס"ל אי כתיבי אי כרנא ולי
 כ"י כ"י אס משום מתחיתין דהוי קידושין כתיבי יטון ע"ד כאלן לשנו. והכנס קס"י לי נמי
 כרס"ב"א גבי שמי לחיות סוכי דאיסור כתיבי ס"ל אינא שגודלי לכו"פ אינא קידושין מעטס
 סויה קידושין שאב"ל (אך לפי מאי שכתבתי לעיל ח"כ) וא"ך אחר ר"י דאפילו מאלס חוספין
 לא חזי קושיא דעד כאלן לא אמרינן קידושין שאב"ל רק סוכי דסקידושין גרמו האיסור.
 לא חזי קושיא דקידושין שגו גרמו האיסור רק חס שמקודשת גם לרשעין וסויה כתיבי לאוין
 סויה איסור עליו מקודש כ"פ' סתפסות וכן ככס כרס"ב"א ז"ל כדדיא בחידושי כמו חוס'
 וז"ל ש"ך קידושין שאב"ל לכו"פ. והשתא ע"פ ז"ל לא טובל לומר דרב לשיעור חזיל דמסקא
 בקידושין שאב"ל כה כהלא לא סויה קידושין שאב"ל. וכשבר סת"פ ס' גלניא דכרס"ב"א
 חזיל וא"כ כרנא קושיא כרס"ב"א ז"ל לדוכא דדוק כיוס :

אמנם הכינינא ז"ל דמתרן במעטס קידושין שאב"ל כ"ל גודלי ס"ל דלא כחוספות
 וס"ל דגס אס אסורס מככר אף שאין קידושין גורמיס האיסור כדאיס סויה ג"כ
 קידושין חיות מסורין לביאה. אך אין עליו קושיא חוספות מחייבי לאוין דקידושין חוספין
 ע"פ לחייבי לאוין אמרבו כדדיא מבי חייבין כפרת האומר. כמו שסקבא דלמא ס"י והקסס
 ע"פ ס' סתפסות סס. אך כה קסס עליו ח"כ חיות א"כ קידש סקס אשת סויה סויה קידושין
 לאוין כחוספות ס"ל כיון דאין קידושין שאב"ל. עיין מקב"ל. אך יע"י סיכא חיות כתיבי ע"פיה
 שיעור משום סקס כגון אחת משמי לחיות או לא מקרי קידושין שאב"ל רק כאלון סוכא
 קידושין גרמו האיסור כמ"ס סתפסות. לכן אס קידש סקס אשת איס סויה קידושין רק
 סיכא

כי אם רכש לאוקמה כפי חק כמסנה לראשון דמעובד ג"ס אין לו קנס * וחס כשנותן
לו פטר שיתרוב לא גרע ממשוכב גם שיתרוב וה"כ יסיה קשה אמאי ונתן חלי קנס לרבו :
והנה קנס על מה שכתבתי בח"י עבד אם קידש לאחר שיתחבר קידושו קידושו
מזה דקנסה ש"ס על רבי יוחנן דלמחר כל שצידו לאו מחוסר מעשה מכוונן

לשפחתו ולמחר לא כתי את מקודשת לי כשאתחברך דלא כתי קידושין ומתקן כהס
בא נהנה ויבטלה דעת אחרת ע"ש וה"כ גם בח"י נס בח"י עבד וכו' ג"כ אין קדושו קידושו
דמעיקרא כהס ויבטלה דעת אחרת אכן כוונתו של רבי יוחנן כהסרה הכי קידושו כיון

שיתרוב ראו לקדושו רק משום שמתרבו בו הפה עבדות אין קדושו קידושו ופומא
דכתיב ליה א"כ גם מעיקרא לינו כהס דהא מחלי עומע עושם ממזר * אכן סהא
שם על מה שקנסה מכוונן פרוטס לאשתו ואמר לה הרי את מקודשת לי לאחר שאגרשך

מקודש ומתקן שם כתי דבידו לגרסה בידו לקדשה וכו' רש"י ז"ל סהא לא תתירא כקדושו
הכש"כא ז"ל גם בחידושו ח"ק שפחה שניסס רוצים שמה לחל הגירושין הדיס בדעת
ועשה אין בידו לקדשה משום כתי אין קדושו קידושו א"כ גם בח"י עבד כיון שאין

לקדשה עבד ולאחר זמן סהא יסיה בדשם אחרת א"כ אין קדושו קידושו * א"כ לפי
קנס עבדו על כמ"ל אמאי קדושו קנון קידושו אין שחול לאחר שיגדל כיון שאין
בידו לקדשה ולאחר זמן לא תתירא כקדושו וכן מלאתי שקנסה מתקן ז"ל כ"ק סימן

וכסו לכאורה ש"י לכתב דהס גם הכאס אינסי לרררס לקדושו עתה גם סוה אינו
לקדושו וכן משמע מהכש"כא ז"ל בחידושו ע"ש אבל כאן כיון שהקנון קידש הגדולש א"כ
ידדס אמאי מחוסר סרלון רק לגבי קסנון וסו קידושו אין א"כ גם בח"י עבד שקדש כה

כיון שהיא לרררס לקדושו עתה אינו מעבד מה שהיא אינו ראו לקדושו וכהס יס
יס ע"ש לכברא ו"ו דעל מאי דאמרין כתי בחידו לגרסה בידו לקדשה כתבו סחוסתס
אמאי דמאי לטויו לעיל כתי ולפי מאי שכתבתי יונה אח"כ דלא נהנה עבדו ע"ל כתי דהס

פרוטס לשפחתו בידו עתה לקדשה רק מזה ידדס אין קדושו קידושו וזכס ס"ל דהס
קדושו קידושו אין לא מעטע מעיקרא כהס ע"ש אבל כאן כיון שפרוטס נלאתי א"כ
ס"ססס אינסי לחון לקדושו עתה כיון שסס מקודשין יס לוס ואין עתה סוס סוס סוס

לעל שחולו עתה הקידושו א"כ אינסי יטולין לחול גם לאחר זמן * ויודר כרהס למרן
מתקנסי דהס כיון שמתרוב ררררס לוי דבר סלא כהס לעולס כיון שאין יטול לקדשה
שחמת עתה כקדושו ח"ק על שצידו לאו מחוסר מעשה דמי אבל כיון שצידו אין בידו

שחמת מחוסר מעטעס ה"א בגירושין וממילא מחוסר סרלון אבל כאן גם על כהנון
מחוסר זמן לאו כמתוסר מעטעס דמי ח"ק שאין יטול עתה א"כ מחוסר ררררס מפני מה
ד ררררס מפני שמתוסר זמן ומחוסר זמן לאו מחוסר מעשה דמי וה"כ כהנון אכתי יסיה

מזר זמן כחילו עומד עתה גרדויו ואין כאן סיסרון כלל דדוק * אכן מהכש"כא ז"ל לא
ססס"ל דקנסה סס אמאי גבי סומוגר נלאתי דקנסה ליתא כקדושו יס לאחר שלגסי יוס דקודשת
לאחר שאגרשך דאינסי מקודשת ותיכר דהס ראו לחול לקדושו מעטעס וכן סהנון

לשפחה שחול לאחר בגרסה אינו ראו לחול מעטעס * ולפי דכתי ס"ל ח"ק סעטס
קדושו י"י לאחר שלגסי יוס משום דרררו לחול מעטעס דהא ח"ק אס קידש קנון דלון
לחול עכשו כתי קידושו ואין סעטס רק כמו שכתבתי שמתוסר זמן אינו מחוסר סרלון

א"כ אין עתה בידו לקדשה וה"כ ז"ל דמי דלא כמ"ל * שוב כהנתי כספרים ומלאתי כנו"כ
סו חלק ח"ע סימן ל"ד ד"ס ומה שכתבתי שצידו ררררס ז"ל וכל דיעמא מה
סו"כ ז"ל כוס * ויבטלה לשי זס אי אמרינן כקדושו קנון שחול לאחר זמן אינסי קידושו

ו"כ ח"י עבד וכו' * אכן מהכש"כא ז"ל כנוולתי ז"ל דמתי עבד קידש לאחר שיתחבר
קידושו כיון דהוא ס"ל דגם עטעיו קדושו קידושו וכו סקדש לאחר שלגסי יוס
דלכ"ע קדושו קידושו אין סכוס :

והנה קשה לי קושא תמורה על ריבין ז"ל בתוספות :
שם אומת דשמעיון לרבי מאיר דלמחר אדם מקנש דבר שלא בא לעולם כיון
דכל דעבידו דמתי ורקסס כחוספות סס ה"א לאחר שיתחבר לא עבידו דמתי דמי ואמר

ד ליה רבו דמתי לרבי מאיר סו קידושו וכו' * וכתיבו וריבין ז"ל למרס דכל כתי עבידו
בזמן כתי עבד וחי בן חויון ע"ש * וה"כ קסס י"י מתי א"י מיירי כתי עבד וכו' א"כ
דסרינו על רבי מאיר ס"ל דגם כתי עבד וכו' ג"כ סו דבר שלא בא לעולם ואינסי

לח * וזס דלא כמו שכתבתי לעיל * וה"כ מתי אינעיש בגניטין קדושו עבד וכו' א"כ קדושו
יטוסטס ליה מתתיתין דלון קדושו קידושו דלי ס"ד קדושו קידושו סהא א"כ
ררררן לאחר שיתחבר אינסי קידושו כתי עבד לפי פירוס ריבין ז"ל מעטעס דלון אדם

כי אם רכש לאוקמה כפי חק כמסנה לראשון דמעובד ג"ס אין לו קנס * וחס כשנותן
לו פטר שיתרוב לא גרע ממשוכב גם שיתרוב וה"כ יסיה קשה אמאי ונתן חלי קנס לרבו :
והנה קנס על מה שכתבתי בח"י עבד אם קידש לאחר שיתחבר קידושו קידושו
מזה דקנסה ש"ס על רבי יוחנן דלמחר כל שצידו לאו מחוסר מעשה מכוונן

לשפחתו ולמחר לא כתי את מקודשת לי כשאתחברך דלא כתי קידושין ומתקן כהס
בא נהנה ויבטלה דעת אחרת ע"ש וה"כ גם בח"י נס בח"י עבד וכו' ג"כ אין קדושו קידושו
דמעיקרא כהס ויבטלה דעת אחרת אכן כוונתו של רבי יוחנן כהסרה הכי קידושו כיון

שיתרוב ראו לקדושו רק משום שמתרבו בו הפה עבדות אין קדושו קידושו ופומא
דכתיב ליה א"כ גם מעיקרא לינו כהס דהא מחלי עומע עושם ממזר * אכן סהא
שם על מה שקנסה מכוונן פרוטס לאשתו ואמר לה הרי את מקודשת לי לאחר שאגרשך

מקודש ומתקן שם כתי דבידו לגרסה בידו לקדשה וכו' רש"י ז"ל סהא לא תתירא כקדושו
הכש"כא ז"ל גם בחידושו ח"ק שפחה שניסס רוצים שמה לחל הגירושין הדיס בדעת
ועשה אין בידו לקדשה משום כתי אין קדושו קידושו א"כ גם בח"י עבד כיון שאין

לקדשה עבד ולאחר זמן סהא יסיה בדשם אחרת א"כ אין קדושו קידושו * א"כ לפי
קנס עבדו על כמ"ל אמאי קדושו קנון קידושו אין שחול לאחר שיגדל כיון שאין
בידו לקדשה ולאחר זמן לא תתירא כקדושו וכן מלאתי שקנסה מתקן ז"ל כ"ק סימן

וכסו לכאורה ש"י לכתב דהס גם הכאס אינסי לרררס לקדושו עתה גם סוה אינו
לקדושו וכן משמע מהכש"כא ז"ל בחידושו ע"ש אבל כאן כיון שהקנון קידש הגדולש א"כ
ידדס אמאי מחוסר סרלון רק לגבי קסנון וסו קידושו אין א"כ גם בח"י עבד שקדש כה

כיון שהיא לרררס לקדושו עתה אינו מעבד מה שהיא אינו ראו לקדושו וכהס יס
יס ע"ש לכברא ו"ו דעל מאי דאמרין כתי בחידו לגרסה בידו לקדשה כתבו סחוסתס
אמאי דמאי לטויו לעיל כתי ולפי מאי שכתבתי יונה אח"כ דלא נהנה עבדו ע"ל כתי דהס

פרוטס לשפחתו בידו עתה לקדשה רק מזה ידדס אין קדושו קידושו וזכס ס"ל דהס
קדושו קידושו אין לא מעטעס מעיקרא כהס ע"ש אבל כאן כיון שפרוטס נלאתי א"כ
ס"ססס אינסי לחון לקדושו עתה כיון שסס מקודשין יס לוס ואין עתה סוס סוס סוס

לעל שחולו עתה הקידושו א"כ אינסי יטולין לחול גם לאחר זמן * ויודר כרהס למרן
מתקנסי דהס כיון שמתרוב ררררס לוי דבר סלא כהס לעולס כיון שאין יטול לקדשה
שחמת עתה כקדושו ח"ק על שצידו לאו מחוסר מעשה דמי אבל כיון שצידו אין בידו

שחמת מחוסר מעטעס ה"א בגירושין וממילא מחוסר סרלון אבל כאן גם על כהנון
מחוסר זמן לאו כמתוסר מעטעס דמי ח"ק שאין יטול עתה א"כ מחוסר ררררס מפני מה
ד ררררס מפני שמתוסר זמן ומחוסר זמן לאו מחוסר מעשה דמי וה"כ כהנון אכתי יסיה

מזר זמן כחילו עומד עתה גרדויו ואין כאן סיסרון כלל דדוק * אכן מהכש"כא ז"ל לא
ססס"ל דקנסה סס אמאי גבי סומוגר נלאתי דקנסה ליתא כקדושו יס לאחר שלגסי יוס דקודשת
לאחר שאגרשך דאינסי מקודשת ותיכר דהס ראו לחול לקדושו מעטעס וכן סהנון

לשפחה שחול לאחר בגרסה אינו ראו לחול מעטעס * ולפי דכתי ס"ל ח"ק סעטס
קדושו י"י לאחר שלגסי יוס משום דרררו לחול מעטעס דהא ח"ק אס קידש קנון דלון
לחול עכשו כתי קידושו ואין סעטס רק כמו שכתבתי שמתוסר זמן אינו מחוסר סרלון

א"כ אין עתה בידו לקדשה וה"כ ז"ל דמי דלא כמ"ל * שוב כהנתי כספרים ומלאתי כנו"כ
סו חלק ח"ע סימן ל"ד ד"ס ומה שכתבתי שצידו ררררס ז"ל וכל דיעמא מה
סו"כ ז"ל כוס * ויבטלה לשי זס אי אמרינן כקדושו קנון שחול לאחר זמן אינסי קידושו

ו"כ ח"י עבד וכו' * אכן מהכש"כא ז"ל כנוולתי ז"ל דמתי עבד קידש לאחר שיתחבר
קידושו כיון דהוא ס"ל דגם עטעיו קדושו קידושו וכו סקדש לאחר שלגסי יוס
דלכ"ע קדושו קידושו אין סכוס :

והנה קשה לי קושא תמורה על ריבין ז"ל בתוספות :
שם אומת דשמעיון לרבי מאיר דלמחר אדם מקנש דבר שלא בא לעולם כיון
דכל דעבידו דמתי ורקסס כחוספות סס ה"א לאחר שיתחבר לא עבידו דמתי דמי ואמר

ד ליה רבו דמתי לרבי מאיר סו קידושו וכו' * וכתיבו וריבין ז"ל למרס דכל כתי עבידו
בזמן כתי עבד וחי בן חויון ע"ש * וה"כ קסס י"י מתי א"י מיירי כתי עבד וכו' א"כ
דסרינו על רבי מאיר ס"ל דגם כתי עבד וכו' ג"כ סו דבר שלא בא לעולם ואינסי

לח * וזס דלא כמו שכתבתי לעיל * וה"כ מתי אינעיש בגניטין קדושו עבד וכו' א"כ קדושו
יטוסטס ליה מתתיתין דלון קדושו קידושו דלי ס"ד קדושו קידושו סהא א"כ
ררררן לאחר שיתחבר אינסי קידושו כתי עבד לפי פירוס ריבין ז"ל מעטעס דלון אדם

(טו) סוף דבר מכל סניו עמי או אפי' אחד מהני עמי אין אלו יכילי לומר דריב' (שישיש
אזיל וה"כ קנס וגם נכס קושית הקש"ה ז"ל על המ"ג ואין קידושין וכו' וכן
בבב מיה וה"כ קנס על תלם קושית הכש"כא ז"ל על כהמ"ן דדוק :

(יו) ונראה לדעתו הקלוש ליישב קושית הכש"כא שסקס על סרמ"ן דס"ל דלון קדושו
קידושין א"כ אמאי אין סולד ממזר ה"א לא דמי ללכת אב דהכש"כא ז"ל כיון קדושו
את רבו וכו' ואח"כ כיוס ואין דומה לעו"ס ועבד סהא על דת וברחל דהס לא גניו"ה

קיימא אבל כתי לשתרוב קיימי וכו' ודומה לקנון דעקרי כתי כיוס ח"ק דהסחא דלון קדושו
קידושין מ"מ עושם ממזר אס קנון מולד כיון דהאח לכלל כיוס ח"ק דכתי קנון מחוסר זמן
וכאן מחוסר מעשה סוה שיתרוב סה קי"ל קידושין (דף ס"ב ע"ב) דכל שצידו לאו כמתוסר

מעטעס דמי * ומת סהא ח"ק ירלס לחור חור לא מקרי קתוסר מעטעס ק"ן כן מ"ו ס"ל
סכ"ז אין בידו לחור סכופי ח"ק רבו אין ח"ק בידו יודר מ"ו * ולכ"ע כתי כתי וכן
אינסי ככאר יודר * ועיין פרש"י כספתיס ע"א סוף עמוד ד"ס כמסנסי אחרונס ודוק * א

כי סקטת על ז"ל א"כ אמאי קאמר בגיטין אי אמית אין קדושו קידושין יורשין מ"ל ע"ה
כחוספות שבה"י ולפי דכתי ח"ק דלון קדושו קידושין מ"מ אית ליה יורשין כמו קנון זמן
לייבב דהא אינעיש סס (מ"ג ע"ב) אס מעוכב גם שיתרוב י"י לו קנס ופסעי עתה סהא דהסחא

י"י שח"י עבד וכו' דמותן ח"ק קנס לרבו וכו' ודמי דלמח כמסנסי ררררס דלון כוסין א"כ רבי
לכתי קתמר ספרי כאן מ"י אית יורשין כיון דלון כוסין סו כעבד גמור דלון לו יורשין מ"ל
וכו יוכל לומר לא כמסנסי אחרונס א"כ א"כ יסיה קנס תפסוט סחיב"ע ררררס ודוק יעיש

(יח) והנה רבינו קידושין מהגאון ר' לוי ז"ל סכסי סכסי כהס ספר קרן נתחיל חידו
על קושית הכש"כא ז"ל כיון דהכש"כא ספק דמתי עבד ותינו כן חויון קדושו
ספק לכן סו גס סולד ממזר ספק דמתי סדרינו (ובלעדי זאת דהכש"כא סכסחי קדושו
ספק קדושו ודמי ועליו קושית הכש"כא ז"ל) וכתי סוה ז"ל לייבב ח"ק דלון קדושו קידושין

סינו משום חלק עמדות זמן מ"ה דכתיב ליה אבל מלד חירות שבו ראו לקדושו וכו' ח"ק
חירות סכו סולד ממזר וכו' ודומה לרררס עתה ח"ק שאין לו קידושין כמ"מ סולד ח"ק
אס כה על אסח איב דלא תליא מנודות רק כמין שחוס"ס כו קידושין וכויון דכתי ח"ק

דמלד חירות סו קידושין דומה ללכת אב לא תליא כרע"ה זס שמתוסר כו ז"ל עבדות כו ח"ק
כדור ע"ל כאן * ומלד קסס י"י על דכרינו ז"ל א"כ אמאי קתמר בגיטין אי אמרת קדושו י
קידושין מי אית ליה יורשין סה כיון דלית ליה ממזרים ואין דומה לעט"ס ח"ק יסיה

סוס ד"י קידושין רק סוה דומה להסם שוטס מתי עמי אית ליה ג"כ יורשין ומתי א"י דומה
ללכ"ז אב אית ליה ג"כ יורשין וחי ק"ו דומה ללכ"ז אית ג"כ ממזרים אכן לפי מאי שכתבתי
א"כ סהא דומה לקנון דלית ליה יורשין עושם ממזר זמן רק לתפסוט סחיב"ע ררררס

ואוליו שניסס כחלת שניסס ססיב קידושין וסס ככרתי מעטעס דכ סין וכו' ח"ק
סולד ממזר וסח יס ססס חתה ססס לא סוה ראו לטויו ממזר דדוק *
(יט) והנה לנאורס ררררס י"י כיומר סיוול לריות ח"ק לדעת הכש"כא דס"ל דמי עבד א"י

קדושו קידושין אס קידש שחול לאחר שיתחבר קידושו קידושין וכו' וכן
דומה לקנון שצידה סמ"ל כס ד"י מסלנות איסוס סולד י"י דקנון שקדש שחול לאחר סהא
שקדושו קידושין לדעת רש"י ז"ל וכתיב שאינו דומה לא דמתי ללכ"ז אס קידושין ס"ב סוה ח"ק

מקודשת י"י לאחר שאגרסיי לאחר שיתחבר וכו' דהס סוה מחוסר מעשה אבל כן יסיה
אינו מחוסר כן זמן זמן מתי סולד ח"ק א"כ לפי מאי דק"ל דכל שצידו לאו מחוסר מעשה
דמי וסכ"ה כיון דכרינו סרי כמ"ל * ולפי ז"ל יודר כתי דעת כהמ"ן כיון דגם

שכתבתי גניס קידושין שחול לאחר שיתחבר וכו' ויודר דומה סקנלו גם שיתרוב זמן יורשין
(כ) והנה קשה לי קושא תמורה על ריבין ז"ל בתוספות :
שם אומת דשמעיון לרבי מאיר דלמחר אדם מקנש דבר שלא בא לעולם כיון
דכל דעבידו דמתי ורקסס כחוספות סס ה"א לאחר שיתחבר לא עבידו דמתי דמי ואמר

ד ליה רבו דמתי לרבי מאיר סו קידושין וכו' * וכתיבו וריבין ז"ל למרס דכל כתי עבידו
בזמן כתי עבד וחי בן חויון ע"ש * וה"כ קסס י"י מתי א"י מיירי כתי עבד וכו' א"כ
דסרינו על רבי מאיר ס"ל דגם כתי עבד וכו' ג"כ סו דבר שלא בא לעולם ואינסי

לח * וזס דלא כמו שכתבתי לעיל * וה"כ מתי אינעיש בגניטין קדושו עבד וכו' א"כ קדושו
יטוסטס ליה מתתיתין דלון קדושו קידושין דלי ס"ד קדושו קידושין סהא א"כ
ררררן לאחר שיתחבר אינסי קידושין כתי עבד לפי פירוס ריבין ז"ל מעטעס דלון אדם

(כח) אכן נראה אם כי משכחת לה כגד או בחאי עבד דלית ליה קרקע אכן בוודאי עבד בוודאי לית ליה קרקע דלכופ' אין קדושו ירדוין וכו' כפי שנתקן על ידי המשפט המפורסם של רמב"ם (ש"ס) ש"ס א"כ למה לר"ך קרא לעבד כל לית ליה קרקע וע"כ דלא כרב אחי וכן דרב אחי ורב אחי חולי לא ס"ל כלי דרשה עיין בסנהדרין שם דוק:

(כט) אמנם עדיין קשה לי למה השמיט רמב"ם למה דרב אחי דנסי דאמר' דגר אין לו קרקע וכן חאי עבד וכן עבד גמור מ"מ משכחת ליה כגון שקנו קרקע דהא ה"י קסקה לר"ל דס"ל דקנין סירות לזו בקנין סגוף דמי אמאי מביא וכו' כ"ס קסקה הש"ס כ"כ ותיקן נסי דאין לו קנין סגוף מ"מ כיוון שהקרקע קנוי לו עד היוכל קנין ביה אשר תביא מארץ אכל אינו קורא דלא מצי למימר פרי האדמה אשר נתת לי ע"ש ועיין כ"ב דף ס"ח וא"כ ארץ מקרי אף בקנין סירות ורב אחי דלית ליה דמי שאין לו קרקע אינו עולה לגמל סוף משפט דכתיב ולא יחמוד אים ארץ א"כ גם בקנין סירות עד היוכל מקרי ארץ ועיין האגת הרי"ם סימן ז':

(ל) וביותר קשה לי לפי מה שאמר רמב"ם בפ"ד מכלכות כבורים דאף בקנין קרקע מביא וקורא רק אם מכר פעם אחת ביוכל ראשון וחזרה ושוב מכר ביוכל שני או זה סווקה מביא ואינו קורא ועיין כ"כ וכו' ובפ"ה הורו"ט שפרשו שכן סירות דכרי ש"ס ס"א דייכל ראשון ויוכל שני וא"כ קשה לנוי משכחת שיה' לו קרקע אף למ"ד קנין סירות לזו בקנין סגוף דמי וא"כ קשה אמאי השמיט ה"א דרב אחי דדוק וכו'. ועוד חזן למעוד אף יגמור ס' בעדי. וס' טעוד ויקטו כמראה בימינו לעלות ולראות שלם פעמים כהנה ויאלץ עיניו בתורתו יוס א' ח' למה חלול תרבי"ט לפ"ס פק קהרסאן:

(לא) אחריי טחני וזה לעקר כמעט שנים עשר"ה מלאחי בשר"ת ח"ס הא"ח סימן קכ"ה שכתב למתן למה השמיט רמב"ם למה דרב אחי דלרב אחי קשה לר"ך אמריס מורכ דפסח דוחס שכתב ליתקן ככסיס ולסגור וכו' פ"ך ס"ס ר' יצחקאל לעיני סירות ששער ע"ש ומדברך רחמנא כמיעודו שפסח ודחה שבת ש"מ דמי שאין לו קרקע נמי חייב כפסח (עיין מה שכתבתי לעיל) עיין שם עוד מה שכתב בזה ואין לרזוי עתה להאריך:

מכתב המחבר נעתק לדפוס על ידי האברהם המופלא מורה אברהם ב"ר שמעון יהודא נ"י לאבענסקי משפטים תרל"ז לפ"ק

מדינת ישראל
מסדר הדתות
סמך קודש משנידי
הדוה פולין שנצלו בע"ה
המשמחה בשנות השואה
תש - הש"ה
להשגחה ודפוס בארץ הקודש

מאמר לעניים חן

פרק א מדבר משפחות מאמין וממאן ומתלמו: פ"ק ב מדבר מילך מהשכות הדס ופי' על מאי דאמרו מלהא כי סביא: פ"ק ג מדבר מאוסן בריאות הדס וסורפו על מאי דאמרו מנפוחים דעלמא סביא וכוונת ברכה אשר יזר: פ"ק ד בו יאלסנו דעת כי לך משכל והקירות רבות יתברו כעמאליס: פ"ק ה מדבר מטעס הרמב"ם בענין הקרבנות: פ"ק ו ממרן לטבאליס למה אהתו מתלמיט שלם ביום: פ"ק ז מביא למטרפו דכרי חול' כינמות אחי סוף וכרי סוף גם סטרס נפלאה על מהמטרס דגלי דוולא וכו': פ"ק ח סירוס נפלא על מאי דאמרו נפ סיה לא"ה וכלל שמש וגם מדבר סררס מהשפוט טובות סביו לתבמיס וגם פי' שאמרו על רב בלא שח סיחה בעילה מימיו וגם מאי דאמרו כן סליקודיס וגם פי' על מאי דאמרו עד שיכלו שפוטמיס מלומר די וגם פי' על מאי דאמרו כמנוא' את וכו' ופי' נפלא על מאי דאמר ר' לא תמני עבוס דליכא אלא וכו' פי' נפלא על שמיות שבשמיניות וגם פי' על מאי דאמרו כל ת"ח שאינו נוקס ונוטר כהנה וכו': פ"ק ט מדבר ארץ סהלכו מקירות סביר חוליס סם חוקר מתבודד ומדבר מעינין שכליס ספרדיס שאינם גסם ובגלתי חוסס מקוס ע"ש וינעס לך: פ"ק י בו עתקן סקוסיס בידועס מידיעס ובמירס על כמה אופוסיס: פ"ק יא בו יספר סי' שבות מאמין:

מאמר אין כל חדש

פרק א ממאן סולן ותושב כעשירות שמתאלו עתה ומלפניס סיו ענייס גדוליס ומאמין סוסר דכריו: פ"ק ב מן ארס א' עד תת י"ב מביא עממה עיני מאלכיס שידעו לעשות מלפניס. ארס י"ב מביא דבר נפלא שידעו לעשות כליס מבינות נוקר אורות שבוותס לנאלכל. מן ארס י"ג עד ארס כ' מביא סביו כימיסס כמה מיני מולייר וגם סיו אללס כמה מיני סהבריקעס מבסורות ושידעו לעשות סבורות דקות מאוד שפסאן ודפי' נפלא שכללו לרבי עגד דק מחד עד שחס מקלס סיה רק כאלנו והי' ורבי אררן כדורו כוי גם כדורות הראשונים הלפו ככסיס שמתלס שגם ביום וכן כמה מיני כמיסס סביו לסס. ארס כ' מביא סביו כימיסס מנעליס

שקורין קאלאשין וגם מביא סביו עוד כימיסס כמה מיני מנעליס ומביא אגב אורחא דבר נכון מן ממלכא ז"ל אליעזר זעירא כוי סייס מסאני אופמא. ארס כ"א וכו' מדבר סביו לסס בתוס ופוס ובעשיריס סיו קוסיס בתוס בעיירות הגדולות כמו עתה. ארס כ"ג מביא סביו חולותיסיס מרוקף ברפוט אכניס. ארס כ"ד כ"ס כ"ו מביא סביו אללס כלי וכו' וכלי זכוכית על דך נפלא' ארס כ"ז מביא ארץ סביו לאחד וכו' סררס ויין סררס ע"ד ספלא. מן ארס כ"ח עד ארס ל"ח מביא סביו לסס שולחות וכסאות ומטות ועגלות של זכב וכו' ידעו לעשות תחת הכתא גלגליס שכל אשר יס' רוח כיושב עליו ללכת לא יסכו בלכתס וגם סיו כימיסס עשיריס גדוליס קרובי מלכות וגם סיו חוקן הסכלליס בשבתות ולספר השערות סיו אומניס נפלאיס ע"ז גם ידעו לעשות שייס וגם עיניס של זכב. ארס ל"ח עד ארס מ"ט מביא שידעו לנלח כנגות על חופן נעלס וגם סתאות לא סיי' חסר סביו כימיסס ערעיות וקריוסאות למכיר עד י"ד מיני שחוק ועוד מביא מענין זס ורבא שחט עוף כגירא וכו'. וסרה ומחמר סייס עיני סמאלת סדוס ומביא עיני לחיות עיניס. ארס מ"ט עינא' שגם חכמי סתלמוד כחרו כחודש מאי לרפואה וידעו ליתן משקל למיס. ארס כ"א כ"ב מביא שסחשון סכסון סקרא' אלכשות מענין ר' דרוק יאלס ומביא סייס לסס כסס של השבנות לתשוב עליו כל השבנות. ארס כ"ג מביא פי' מכי' בעל ספלאה ז"ל על מאי דאמרו חלו ליה רב לרבי וכו'. ארס כ"ד מביא שידעו לעשות סקנס לרעמיס. ארס כ"ה עד ארס ס"ד מדבר ממכילות סברול ומורס סאלכע סהלופטאלאן או כה אחר סעולס בחיור. ארס ס"ה ס"ס ס"ו מביא ששסו מלאכת כמיס עייס ומביא כקיוור מדבריס נפלאיס ששפס שלמס לכסאו וע"י אכן סכורא סיה סלוי כדור סעטרס על כלס דוד ופוד דבריס נפלאיס: פ"ק ז ארס ס"ז עד ס"ב מביא כלס סמיות שידעו סתכמי' וגם מביא שדעת חכמיס סהלרן סיא כדורית וסיו בקיווס כחכמת סככס וסלמודות וגם מלפניס ידעו להאר תמוס סיריוס כל רואיס ומדבר סררס מבקירות כחיות ועופות ודגיס והגניס' וכו' ועקרביס וגמליס ועשניס וליילוט וכסרות וסמיות ומביא מכל זס רואיס על תורס שש"ס סמיני: פ"ק ח מדבר קלמ מתכסון סלנו: פ"ק ט מדבר מגולל בקירות סכבע ארס וגם מדבר ממחרי

ממארי אשוי : פרק ו מענין עשרה כגוני
 מלכות ועוד : פרק ז מספר פעמי רוא :
 פרק ח מספר רמזי רוקח : פרק ט מספר
 רמז שמואל : פרק י סגפון כ'
 שמשון מאסטראפאלי :

מאמר תחיית המתים

פרק א מרמז על ענין התחיה מספרתי
 באיבי ומדבר אין נתאספו יחד
 כשדה ומאיר שאין בידו להראות כסופל ענין
 המתים רק על ידי משל ודוגמא ומכיל דוגמא
 נשלל מסתובט שמים אורגים סמטי ומשק
 ששמו חול ומעני כלו ומקרב להשכל ענין
 התחיה ומכיל כי סגל איתו קל כפשוטו ומכיל
 כי סגל נכרה מאדם עלמו והוא דבר נשלל
 כי באדם מוליד כסל והסל חוזר ומולידו
 ומחו וגם מכיל דוגמא מליין נקבש ועוד
 דוגמות ומדבר מזהות כנסש בני עזר כגוף
 ומכיל ארוח מעשויה מזה ומכיל כי לכל גוף
 יש נפש לבד שנכרה משבת ימי כראשית והוא
 סיפק מדעת בן רשד ומכיל פי' על מאי דאמרו
 עד שיכלו כל הכשמות שנגוף ומתקן על שאלות
 הסמון מדוע לא יבוא מה משש לבאן לכגיד
 מה נשמש שם : פרק ב פי' נשלל על כרכוס
 כורא נשמת עזר על השגחה פטרות ומכיל
 רחיש נשלל פי' : מספר מאי דאמרו עמידים
 דייקים שיעמדו בלבושם וסירוש נשלל על
 מאתמם מ"ס עזי מסגן כרישא ומתבונן על
 עשמי המתות ופי' נכון על המדרש שאמר
 חשתי מה איה ויולא ופניו למקס להסגון מזה

על חידוש העולם : פרק ג מדבר מענין דוגמא
 לחטט וגם מענין אכילות לוישן ומאי דאמרו
 שאול ועוזר רחם ופי' על מאי דאמרו
 שהיור כעש דומס לחטט ומבאר מאי דאמרו
 כל מי שיש לו קנאה בלבו עלמותיו מרקיבים
 ומבאר מספי מס כוכין על מיתת אדם :
 פרק ד מתקן למס לא נכתב ת"ס כפירוש
 בתורה ומכיל כמה רמזים פי' מסתורס . פי'
 נשלל על כל הזמר מזמור ביר ליום השבת
 ופי' על מאי דאמרו דלא כוי כוי ופי' על
 כרכוס אחס גבור ומכיל רחיש על קיום כנסש
 ממה דכתיב והנה טוב מאד זכ המות ומסקר
 כרון אחס ככואך ופי' מאי דאמר אוריש
 לדוד הייך וחי נפש : פרק ה פי' על מאי
 דאמרו שאור ועוזר רחם וגם פי' על מאי
 דאמרו יכול תסיס ממה באתד וחיש באתר
 וסירין על כשאלס כענין קסס רימס למח
 ומקרב להכל ענין התחיה ועוד רחיש על
 השגחה כנסש : פרק ו הדרכים שידברו הכשמה
 והגוף בעת פרידתם ופי' על מאי דאמרו כמה
 מעלת ביתה ופסען עשה ככסיעה אחת :

מאמר מי שיש לו פרקע עולה לדגל

מפתח ד"א לשיטתו מה דכפול קידוש
 ומשפל כדברי כרס"א והרמב"ן
 ובאתרוים כמ"ל ונ"ב ופי' אה"א וקלום
 ורע"א ואכני מלוים והסקנה ומ"ס פ"ס
 ויונעס ק' :

הם וגשלם

דברה לעקד ישיבת חכמי לובלין
 ע"ש הר"י יעקב בר' מאנים בראפמאן

נפטר יום י"ג אדר ה'תרס"ח
מדינת ישראל
 משרד הדתות
 ספרו קודש משרויו
 יהדות פולין שנצלו בע"ה
 מהשמדה בשנות השואה
 חש - הש"ה
 לחמשכת השרשרת בארץ-הקודש

378
 חפתי
 ישיבת חכמי לובלין

Handwritten text in Hebrew, including the name "חכם לובלין" (Chocham Lublin) and other illegible characters, is written in the bottom right corner of the right page.